

20.3.2019

A8-0044/200

Τροπολογία 200

Jerzy Buzek

εξ ονόματος της Επιτροπής Βιομηχανίας, Έρευνας και Ενέργειας

Έκθεση

Jerzy Buzek

Κοινοί κανόνες της εσωτερικής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας
(COM(2016)0864 – C8-0495/2016 – 2016/0380(COD))

A8-0044/2018

Πρόταση οδηγίας

–

ΤΡΟΠΟΛΟΓΙΕΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ*

στην πρόταση της Επιτροπής για

ΟΔΗΓΙΑ (ΕΕ) 2019/...

ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

της ...

**σχετικά με τους κοινούς κανόνες για την εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας και την
τροποποίηση της οδηγίας 2012/27/ΕΕ**

(αναδιατύπωση)

(Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ)

* * Τροπολογίες: το νέο ή το τροποποιημένο κείμενο σημειώνεται με έντονους πλάγιους χαρακτήρες· οι διαγραφές σημειώνονται με το σύμβολο ■ .

ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ
ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης και ιδίως το άρθρο
194 παράγραφος 2,

Έχοντας υπόψη την πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής,

Κατόπιν διαβίβασης του σχεδίου νομοθετικής πράξης στα εθνικά κοινοβούλια,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής¹,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής των Περιφερειών²,

Αποφασίζοντας σύμφωνα με τη συνήθη νομοθετική διαδικασία³,

¹ ΕΕ C 288 της 31.8.2017, σ. 91.

² ΕΕ C 342 της 12.10.2017, σ. 79.

³ Θέση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της ... (δεν έχει ακόμη δημοσιευθεί στην Επίσημη
Εφημερίδα) και απόφαση του Συμβουλίου της

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

- (1) Η οδηγία 2009/72/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου⁴ πρέπει να τροποποιηθεί. Για λόγους σαφήνειας, είναι σκόπιμη η αναδιατύπωση της εν λόγω οδηγίας.
- (2) Στόχοι της εσωτερικής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας, η οποία υλοποιείται σταδιακά σε ολόκληρη την Ένωση από το 1999, με την οργάνωση ανταγωνιστικών διασυνοριακών αγορών ηλεκτρικής ενέργειας, είναι η παροχή πραγματικών επιλογών σε όλους τους τελικούς πελάτες της Ένωσης, είτε είναι πολίτες είτε επιχειρήσεις, η παροχή νέων επιχειρηματικών ευκαιριών, ανταγωνιστικών τιμών, αποτελεσματικών επενδυτικών μηνυμάτων και υψηλότερων προτύπων παρεχόμενων υπηρεσιών, και ταυτόχρονα η ενίσχυση της ασφάλειας του εφοδιασμού και της αειφορίας.
- (3) Η οδηγία 2003/54/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου⁵ και η οδηγία 2009/72/EK συνέβαλαν σημαντικά στη δημιουργία της εσωτερικής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας. Ωστόσο, το ενεργειακό σύστημα της Ένωσης βρίσκεται στο μέσον μιας βαθύτατης αλλαγής. Ο κοινός στόχος για απαλλαγή του ενεργειακού συστήματος από τις ανθρακούχες εκπομπές δημιουργεί νέες ευκαιρίες και προκλήσεις για τους συμμετέχοντες στην αγορά. Ταυτόχρονα, οι τεχνολογικές εξελίξεις καθιστούν εφικτές νέες μορφές συμμετοχής των καταναλωτών και διασυνοριακής συνεργασίας. Είναι απαραίτητο να προσαρμοστούν οι κανόνες της

⁴ Οδηγία 2009/72/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Ιουλίου 2009, σχετικά με τους κοινούς κανόνες για την εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας και για την κατάργηση της οδηγίας 2003/54/EK (EE L 211 της 14.8.2009, σ. 55).

⁵ Οδηγία 2003/54/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου 2003, σχετικά με τους κοινούς κανόνες για την εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας και την κατάργηση της οδηγίας 96/92/EK - Δηλώσεις σχετικά με τις δραστηριότητες παροπλισμού και διαχείρισης των αποβλήτων (EE L 176 της 15.7.2003, σ. 37) που καταργήθηκε και αντικαταστάθηκε, με ισχύ από τις 2 Μαρτίου 2011, από την οδηγία 2009/72/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 13ης Ιουλίου 2009 σχετικά με τους κοινούς κανόνες για την εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας και για την κατάργηση της οδηγίας 2003/54/EK (EE L 211 της 14.8.2009, σ. 55).

αγοράς της Ένωσης στη νέα πραγματικότητα της αγοράς.

- (4) Στην ανακοίνωση της Επιτροπής της 25ης Φεβρουαρίου 2015 με τίτλο «Στρατηγική-πλαίσιο για μια ανθεκτική Ενεργειακή Ένωση με μακρόπνοη πολιτική για την κλιματική αλλαγή» σκιαγραφείται το όραμα μιας Ενεργειακής Ένωσης η οποία θέτει τους πολίτες στο επίκεντρό της, στην οποία οι πολίτες αναλαμβάνουν την ευθύνη για την ενεργειακή μετάβαση, επωφελούνται από τις νέες τεχνολογίες για να μειώσουν τους λογαριασμούς τους και συμμετέχουν ενεργά στην αγορά, και στην οποία προστατεύονται οι ευάλωτοι καταναλωτές.
- (5) Στην ανακοίνωση της Επιτροπής, της 15ης Ιουλίου 2015, με τίτλο «Νέα Συμφωνία για τους καταναλωτές ενέργειας», διατυπώνεται το όραμα της Επιτροπής για μια αγορά λιανικής που εξυπηρετεί καλύτερα τους καταναλωτές ενέργειας, μεταξύ άλλων με καλύτερη σύνδεση των αγορών χονδρικής και λιανικής. Η αξιοποίηση νέων τεχνολογιών από νέες και καινοτόμους εταιρείες παροχής ενεργειακών υπηρεσιών θα πρέπει να παρέχει τη δυνατότητα σε όλους τους καταναλωτές να συμμετέχουν πλήρως στην ενεργειακή μετάβαση, να διαχειρίζονται την κατανάλωσή τους για την επίτευξη ενεργειακά αποδοτικών λύσεων που εξοικονομούν χρήματα, και να συμβάλλουν στη συνολική μείωση της κατανάλωσης ενέργειας.

- (6) Στην ανακοίνωση της Επιτροπής, της 15ης Ιουλίου 2015, με τίτλο «Έναρξη της διαδικασίας δημόσιας διαβούλευσης σχετικά με τον ανασχεδιασμό της αγοράς ενέργειας», τονίζεται ότι για τη στροφή από την ηλεκτροπαραγωγή σε μεγάλους, κεντρικούς σταθμούς ηλεκτροπαραγωγής προς την αποκεντρωμένη παραγωγή από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και προς αγορές απαλλαγμένες από ανθρακούχες εκπομπές απαιτείται προσαρμογή των κανόνων εμπορίας ηλεκτρικής ενέργειας που ισχύουν σήμερα, καθώς και μεταβολές των παγιωμένων ρόλων στην αγορά. Η ανακοίνωση διατυπώνει επίσης την ανάγκη να οργανωθούν οι αγορές κατά πιο εύηλο τρόπο και να ενσωματωθούν πλήρως όλοι οι παράγοντες της αγοράς – συμπεριλαμβανομένων των παραγωγών ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές, των νέων παρόχων ενεργειακών υπηρεσιών, αποθήκευσης ενέργειας και της ευέλικτης ζήτησης. *Είναι εξίσου σημαντικό να επενδύσει η Ένωση επειγόντως στη διασυνδεσιμότητα σε ενωσιακό επίπεδο για τη μεταφορά ενέργειας μέσω συστημάτων διανομής ηλεκτρικής ενέργειας υψηλής τάσης.*
- (7) *Προκειμένου να δημιουργηθεί μια εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας, τα κράτη μέλη θα πρέπει να ενισχύσουν την ενοποίηση των εθνικών αγορών τους και τη συνεργασία των διαχειριστών δικτύων σε ενωσιακό και περιφερειακό επίπεδο, ενσωματώνοντας παράλληλα τα απομονωμένα συστήματα που απαρτίζουν τις «νησίδες» ηλεκτρικής ενέργειας που εξακολουθούν να υπάρχουν στην Ένωση.*

- (8) Πέρα από την αντιμετώπιση νέων προκλήσεων, η παρούσα οδηγία αποσκοπεί επίσης στην άρση των εναπομενόντων εμποδίων για την ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας. Η αποσαφήνιση του ρυθμιστικού πλαισίου θα πρέπει να συμβάλει στην εξάλειψη των υφιστάμενων προβλημάτων των κατακερματισμένων εθνικών αγορών οι οποίες συχνά εξακολουθούν να χαρακτηρίζονται από υψηλό βαθμό ρυθμιστικών παρεμβάσεων. Οι παρεμβάσεις αυτές οδηγούν σε εμπόδια στον εφοδιασμό σε ηλεκτρική ενέργεια με ισότιμους όρους, όπως επίσης και σε υψηλότερο κόστος σε σύγκριση με λύσεις που βασίζονται στη διασυνοριακή συνεργασία και σε αρχές βασιζόμενες στην αγορά.
- (9) *Η Ένωση θα επιτύγχανε αποτελεσματικότερα τους στόχους της για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας μέσω της δημιουργίας ενός πλαισίου αγοράς που θα επιβραβεύει την ευελιξία και τις καινοτομίες. Ο σχεδιασμός μιας εύρυθμα λειτουργούσας αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας είναι καταλυτικός παράγοντας για την αξιοποίηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας.*

- (10) Οι καταναλωτές διαδραματίζουν ουσιαστικό ρόλο στην επίτευξη της απαραίτητης ευελιξίας, ώστε το σύστημα ηλεκτρικής ενέργειας να προσαρμοστεί στη μεταβλητή **και** κατανεμημένη παραγωγή ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές. Η τεχνολογική πρόοδος στη διαχείριση δικτύων και την παραγωγή ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές προσφέρει πολλές ευκαιρίες για τους καταναλωτές. **Ο υγιής** ανταγωνισμός στις λιανικές αγορές θα έχει ουσιώδη σημασία, ώστε να διασφαλίζεται η ανάπτυξη με γνώμονα την αγορά καινοτόμων νέων υπηρεσιών, οι οποίες ανταποκρίνονται στις μεταβαλλόμενες ανάγκες και δυνατότητες των καταναλωτών, ενώ παράλληλα θα αυξάνεται η ευελιξία του συστήματος. **Ωστόσο, η έλλειψη παροχής στους καταναλωτές πληροφοριών σε πραγματικό ή σε σχεδόν πραγματικό χρόνο σχετικά με την ενεργειακή τους κατανάλωση έχει εμποδίσει την ενεργό συμμετοχή τους στην αγορά ενέργειας και στην ενεργειακή μετάβαση.** Με την πρόβλεψη της δυνατότητας των καταναλωτών να συμμετέχουν στην αγορά ενέργειας περισσότερο και επίσης με νέους τρόπους, **και με τον εφοδιασμό τους με τα απαραίτητα για τον σκοπό αυτό εργαλεία,** αναμένεται ότι οι πολίτες θα επωφεληθούν από την εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας και θα επιτευχθούν οι στόχοι της Ένωσης όσον αφορά τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας.

- (11) Οι ελευθερίες που εγγυάται η Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ) στους πολίτες της Ένωσης — μεταξύ άλλων η ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων, η ελευθερία παροχής υπηρεσιών και η ελευθερία εγκατάστασης — είναι δυνατές μόνο σε πλαίσιο πλήρως ανοικτής αγοράς, η οποία παρέχει σε όλους τους καταναλωτές τη δυνατότητα να επιλέγουν ελεύθερα τους προμηθευτές τους και δίνει σε όλους τους προμηθευτές την ελευθερία να προμηθεύουν τους πελάτες τους.
- (12) Τα κράτη μέλη θα πρέπει να αποδίδουν μέγιστη σημασία στην προώθηση του θεμιτού ανταγωνισμού και της ευχερούς πρόσβασης για διάφορους προμηθευτές, προκειμένου οι καταναλωτές να είναι σε θέση να αξιοποιήσουν πλήρως τις ευκαιρίες που προσφέρει μια ελευθερωμένη εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας. ***Ωστόσο, μπορεί να εξακολουθήσει να υφίσταται δυσλειτουργία της αγοράς σε περιφερειακά μικρά συστήματα ηλεκτρικής ενέργειας και σε συστήματα μη συνδεδεμένα με άλλα κράτη μέλη, όπου οι τιμές της ηλεκτρικής ενέργειας δεν δίνουν το σωστό σήμα για την τόνωση των επενδύσεων, και, ως εκ τούτου, μπορεί να απαιτηθούν συγκεκριμένες λύσεις για να εξασφαλιστεί επαρκές επίπεδο ασφάλειας του εφοδιασμού με ηλεκτρική ενέργεια.***

- (13) Προκειμένου να εξασφαλιστεί ο ανταγωνισμός και ο εφοδιασμός με ηλεκτρική ενέργεια με τις πιο ανταγωνιστικές τιμές, τα κράτη μέλη και οι ρυθμιστικές αρχές θα πρέπει να εξασφαλίσουν τη διαμεθοριακή πρόσβαση σε νέους προμηθευτές ηλεκτρικής ενέργειας από διαφορετικές ενεργειακές πηγές, καθώς και σε νέους παρόχους παραγωγής, αποθήκευσης ενέργειας και απόκρισης ζήτησης.
- (14) *Τα κράτη μέλη θα πρέπει να διασφαλίζουν ότι δεν υφίστανται αδικαιολόγητοι φραγμοί εντός της εσωτερικής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας όσον αφορά την είσοδο στην αγορά, τη λειτουργία της αγοράς και την έξοδο από την αγορά. Ταυτοχρόνως, θα πρέπει να είναι σαφές ότι η διάταξη αυτή δεν θίγει τις αρμοδιότητες που διατηρούν τα κράτη μέλη σε σχέση με τις τρίτες χώρες. Η διευκρίνιση αυτή δεν θα πρέπει να ερμηνεύεται ως παρέχουσα σε κράτος μέλος τη δυνατότητα να ασκεί αποκλειστική αρμοδιότητα της Ένωσης. Θα πρέπει επίσης να αποσαφηνιστεί ότι οι συμμετέχοντες στην αγορά από τρίτες χώρες οι οποίοι δραστηριοποιούνται εντός της εσωτερικής αγοράς θα πρέπει να συμμορφώνονται με το εφαρμοστέο ενωσιακό και εθνικό δίκαιο όπως ακριβώς και όλοι οι άλλοι συμμετέχοντες στην αγορά.*

- (15) *Οι κανόνες της αγοράς επιτρέπουν την είσοδο και την έξοδο επιχειρήσεων παραγωγής και προμήθειας βάσει της αξιολόγησής τους όσον αφορά την οικονομική και χρηματοδοτική βιωσιμότητα των δραστηριοτήτων τους. Η αρχή αυτή δεν είναι ασύμβατη με τη δυνατότητα των κρατών μελών να επιβάλλουν στις επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον τομέα της ηλεκτρικής ενέργειας, υποχρεώσεις παροχής δημόσιας υπηρεσίας προς όφελος του γενικού οικονομικού συμφέροντος, εφόσον αυτό γίνεται σύμφωνα με τις Συνθήκες, ιδίως το άρθρο 106 ΣΛΕΕ, και τις διατάξεις της παρούσας οδηγίας και του κανονισμού (ΕΕ) 2019/... του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου⁶⁺.*
- (16) *Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της 23ης και 24ης Οκτωβρίου 2014 αναφέρει στα συμπεράσματα του ότι η Επιτροπή, υποστηριζόμενη από τα κράτη μέλη, πρέπει να λάβει επείγοντα μέτρα προκειμένου να διασφαλίσει την υλοποίηση του κατ' ελάχιστον στόχου του 10% των υφιστάμενων ηλεκτρικών διασυνδέσεων κατά προτεραιότητα, το αργότερο δε έως το 2020, τουλάχιστον για τα κράτη μέλη που δεν έχουν ακόμη επιτύχει ελάχιστο επίπεδο ενσωμάτωσης στην εσωτερική αγορά ενέργειας, ήτοι τις χώρες της Βαλτικής, την Ισπανία και την Πορτογαλία, και για τα κράτη μέλη που αποτελούν το κύριο σημείο πρόσβασής τους στην εσωτερική αγορά ενέργειας. Αναφέρει περαιτέρω ότι η Επιτροπή πρέπει να υποβάλλει επίσης τακτικά εκθέσεις στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο με ζητούμενο την επίτευξη του στόχου του 15% έως το 2030.*

⁶ Κανονισμός (ΕΕ) 2019/... του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της ... (ΕΕ ...).

⁺ ΕΕ: εισάγεται ο αριθμός του κανονισμού στο κείμενο και ο πλήρης τίτλος με τα στοιχεία δημοσίευσης της ΕΕ στην υποσημείωση για το έγγραφο 2016/0379(COD) - PE-CONS 9/19.

- (17) *Η επαρκής φυσική διασύνδεση με γειτονικές χώρες είναι σημαντική για να μπορούν όλες οι χώρες να ωφελούνται από τις θετικές συνέπειες της εσωτερικής αγοράς, όπως τονίζεται στην ανακοίνωση της Επιτροπής της 23ης Νοεμβρίου 2017 με τίτλο «Ανακοίνωση σχετικά με την ενίσχυση των ενεργειακών δικτύων της Ευρώπης» και όπως αποτυπώνεται επίσης στα ενοποιημένα εθνικά σχέδια για την ενέργεια και το κλίμα δυνάμει του κανονισμού (ΕΕ) 2018/1999 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου⁷.*
- (18) *Οι αγορές ηλεκτρικής ενέργειας διαφέρουν από άλλες αγορές, όπως του φυσικού αερίου, π.χ. επειδή περιλαμβάνουν αγοραπωλησία αγαθών τα οποία επί του παρόντος δεν είναι εύκολο να αποθηκευτούν και παράγονται σε μεγάλη ποικιλία εγκαταστάσεων παραγωγής, συμπεριλαμβανομένης της αποκεντρωμένης παραγωγής. Αυτό αντικατοπτρίζεται στις διαφορετικές προσεγγίσεις όσον αφορά τη ρυθμιστική μεταχείριση των γραμμών διασύνδεσης στους τομείς της ηλεκτρικής ενέργειας και του φυσικού αερίου. Η ολοκλήρωση των αγορών ηλεκτρικής ενέργειας απαιτεί υψηλό βαθμό συνεργασίας μεταξύ των διαχειριστών συστημάτων, των συμμετεχόντων στην αγορά και των ρυθμιστικών αρχών, ιδίως στις περιπτώσεις κατά τις οποίες η εμπορία της ηλεκτρικής ενέργειας πραγματοποιείται μέσω σύζευξης των αγορών.*

⁷ Κανονισμός (ΕΕ) 2018/1999 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Δεκεμβρίου 2018, για τη διακυβέρνηση της Ενεργειακής Ένωσης και της Δράσης για το Κλίμα, για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΚ) αριθ. 663/2009 και (ΕΚ) αριθ. 715/2009 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, των οδηγιών 94/22/ΕΚ, 98/70/ΕΚ, 2009/31/ΕΚ, 2009/73/ΕΚ, 2010/31/ΕΕ, 2012/27/ΕΕ και 2013/30/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, των οδηγιών 2009/119/ΕΚ και (ΕΕ) 2015/652 του Συμβουλίου και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 525/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (ΕΕ L 328 της 21.12.2018, σ. 1).

- (19) Η επίτευξη κοινών κανόνων για μια πραγματικά εσωτερική αγορά και η γενικευμένη παροχή ηλεκτρικής ενέργειας προσιτής στον καθένα θα πρέπει να είναι επίσης ανάμεσα στους κύριους στόχους αυτής της οδηγίας. Προς τον σκοπό αυτό, μη στρεβλωμένες τιμές αγοράς θα ήταν ένα κίνητρο για την ανάπτυξη διασυνοριακών διασυνδέσεων και την πραγματοποίηση επενδύσεων σε νέα παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας, οδηγώντας μακροπρόθεσμα σε σύγκλιση των τιμών.
- (20) Οι τιμές αγοράς θα πρέπει να παρέχουν τα κατάλληλα κίνητρα για την ανάπτυξη του δικτύου και την πραγματοποίηση επενδύσεων σε νέα παραγωγή ενέργειας.
- (21) Στην εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας υπάρχουν διάφορες μορφές οργάνωσης της αγοράς. Τα μέτρα τα οποία δύνανται να λάβουν τα κράτη μέλη προκειμένου να εξασφαλίσουν συνθήκες ισότιμου ανταγωνισμού θα πρέπει να βασίζονται σε επιτακτικούς λόγους γενικού συμφέροντος. Θα πρέπει να ζητείται η γνώμη της Επιτροπής ως προς τη συμβατότητα των μέτρων με τη ΣΛΕΕ και το λοιπό ενωσιακό δίκαιο.

(22) Τα κράτη μέλη θα πρέπει να διαθέτουν ευρεία διακριτική ευχέρεια όσον αφορά την επιβολή υποχρεώσεων παροχής δημόσιας υπηρεσίας σε επιχειρήσεις ηλεκτρικής ενέργειας για σκοπούς γενικού οικονομικού ενδιαφέροντος. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να φροντίζουν ώστε οι οικιακοί πελάτες και, όπου κρίνεται σκόπιμο από τα κράτη μέλη, οι μικρές επιχειρήσεις να απολαύουν του δικαιώματος εφοδιασμού με ηλεκτρική ενέργεια συγκεκριμένης ποιότητας σε σαφώς συγκρίσιμες, διαφανείς και ανταγωνιστικές τιμές. Ωστόσο, οι υποχρεώσεις παροχής δημόσιας υπηρεσίας υπό τη μορφή ρύθμισης των τιμών προμήθειας αποτελούν ιδιαίτερα στρεβλωτικό μέτρο το οποίο συχνά οδηγεί σε συσσώρευση τιμολογιακών ελλειμμάτων, περιορισμό των επιλογών των καταναλωτών, λιγότερο ελκυστικά κίνητρα για εξοικονόμηση ενέργειας και επενδύσεις στην ενεργειακή απόδοση, κατώτερα πρότυπα παρεχόμενων υπηρεσιών, κατώτερα επίπεδα συμμετοχής και ικανοποίησης των καταναλωτών, περιορισμό του ανταγωνισμού, καθώς επίσης και λιγότερα καινοτόμα προϊόντα και υπηρεσίες στην αγορά. Επομένως, τα κράτη μέλη θα πρέπει να εφαρμόζουν άλλα εργαλεία πολιτικής, ιδίως στοχευμένα μέτρα κοινωνικής πολιτικής, προκειμένου να εξασφαλίσουν ότι η προμήθεια ηλεκτρικής ενέργειας παραμένει οικονομικά προσιτή για τους πολίτες τους. Οι δημόσιες παρεμβάσεις για τον καθορισμό των τιμών προμήθειας ηλεκτρικής ενέργειας θα πρέπει να εφαρμόζονται μόνο **ως υποχρεώσεις παροχής υπηρεσιών κοινής ωφέλειας και θα πρέπει να υπόκεινται στους συγκεκριμένους όρους που τάσσονται στην παρούσα οδηγία**. Μια πλήρως απελευθερωμένη, **εύρυθμα λειτουργούσα** λιανική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας θα μπορούσε να τονώσει τον ανταγωνισμό τιμών και τον ανταγωνισμό ανεξαρτήτως τιμών μεταξύ των υφιστάμενων προμηθευτών, και να παρέχει κίνητρα για την είσοδο στην αγορά νέων προμηθευτών και, κατά συνέπεια, θα μπορούσε να βελτιώσει τις επιλογές και την ικανοποίηση των καταναλωτών.

(23) *Οι υποχρεώσεις παροχής υπηρεσιών κοινής ωφέλειας υπό τη μορφή ρύθμισης των τιμών προμήθειας ηλεκτρικής ενέργειας θα πρέπει να χρησιμοποιούνται χωρίς καταστρατήγηση της αρχής των ανοικτών αγορών για σαφώς καθορισμένες περιστάσεις και δικαιούχους, θα πρέπει δε να είναι περιορισμένης διάρκειας. Τέτοιες περιστάσεις θα μπορούσαν να προκύψουν, για παράδειγμα, όταν ο εφοδιασμός είναι εξαιρετικά περιορισμένος, αυξάνοντας τις τιμές ηλεκτρικής ενέργειας πολύ πάνω από τα κανονικά επίπεδα, ή σε περιπτώσεις δυσλειτουργίας της αγοράς όπου οι παρεμβάσεις των ρυθμιστικών αρχών και των αρχών του ανταγωνισμού έχουν αποδειχθεί αναποτελεσματικές. Στις περιπτώσεις αυτές επιβαρύνονται δυσανάλογα τα νοικοκυριά και ιδίως οι ευάλωτοι καταναλωτές, που κατά κανόνα δαπανούν μεγαλύτερο μερίδιο του διαθέσιμου εισοδήματός τους σε λογαριασμούς ενέργειας σε σύγκριση με τους καταναλωτές που έχουν υψηλά εισοδήματα. Προκειμένου να μετριάζονται οι στρεβλωτικές επιπτώσεις των υποχρεώσεων παροχής δημόσιας υπηρεσίας στον καθορισμό τιμών για την προμήθεια ηλεκτρικής ενέργειας, τα κράτη μέλη που εφαρμόζουν τέτοιες παρεμβάσεις θα πρέπει να θεσπίζουν πρόσθετα μέτρα, συμπεριλαμβανομένων μέτρων για την πρόληψη των στρεβλώσεων στον καθορισμό των τιμών στην αγορά χονδρικής. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να μεριμνούν ώστε όλοι οι δικαιούχοι ρυθμιζόμενων τιμών να μπορούν να επωφελούνται πλήρως από τις προσφορές της ανταγωνιστικής αγοράς όταν το επιλέγουν. Για τον σκοπό αυτό, θα πρέπει να εφοδιάζονται με έξυπνα συστήματα μέτρησης και να έχουν πρόσβαση σε συμβάσεις δυναμικής τιμολόγησης ηλεκτρικής ενέργειας. Επιπλέον, θα πρέπει να ενημερώνονται άμεσα και τακτικά για τις προσφορές και τις δυνατότητες εξοικονόμησης που είναι διαθέσιμες στην ανταγωνιστική αγορά, ιδίως για τις συμβάσεις δυναμικής τιμολόγησης ηλεκτρικής ενέργειας, και θα πρέπει να τους παρέχεται βοήθεια ώστε να αξιοποιούν και να επωφελούνται από προσφορές που βασίζονται στην αγορά.*

- (24) *Το δικαίωμα των δικαιούχων ρυθμιζόμενων τιμών να έχουν ατομικούς έξυπνους μετρητές χωρίς επιπλέον κόστος δεν θα πρέπει να απαγορεύει στα κράτη μέλη να τροποποιούν τη λειτουργικότητα των έξυπνων συστημάτων μέτρησης όταν δεν υφίσταται υποδομή έξυπνων μετρητών, εφόσον ήταν αρνητική η αξιολόγηση κόστους-οφέλους όσον αφορά την ανάπτυξη των έξυπνων μετρητών.*
- (25) *Οι δημόσιες παρεμβάσεις στη ρύθμιση των τιμών προμήθειας ηλεκτρικής ενέργειας δεν θα πρέπει να οδηγούν σε σταυροειδείς επιδοτήσεις μεταξύ διαφορετικών κατηγοριών πελατών Σύμφωνα με την αρχή αυτή, τα συστήματα τιμών δεν θα πρέπει να αναγκάζουν ευθέως συγκεκριμένες κατηγορίες πελατών να επωμίζονται το κόστος παρεμβάσεων στο επίπεδο των τιμών οι οποίες επηρεάζουν άλλες κατηγορίες πελατών. Για παράδειγμα, δεν θα πρέπει να θεωρούνται άμεσες σταυροειδείς επιδοτήσεις οι παρεμβάσεις που πραγματοποιούνται στο επίπεδο των τιμών και των οποίων το κόστος επιβαρύνει προμηθευτές ή άλλους διαχειριστές κατά τρόπο που δεν δημιουργεί άμεσες διακρίσεις.*

- (26) Προκειμένου να διασφαλισθεί η τήρηση των υψηλών επιπέδων παροχής δημόσιας υπηρεσίας στην Ένωση, όλα τα μέτρα που λαμβάνονται από τα κράτη μέλη για την επίτευξη του στόχου της παρούσας οδηγίας θα πρέπει να κοινοποιούνται τακτικά στην Επιτροπή. Η Επιτροπή οφείλει να δημοσιεύει τακτικά έκθεση η οποία να αναλύει τα μέτρα που ελήφθησαν σε εθνικό επίπεδο για την επίτευξη των στόχων παροχής δημόσιας υπηρεσίας, συγκρίνοντας την αποτελεσματικότητά τους, με σκοπό την παροχή συστάσεων για τα μέτρα που πρέπει να λαμβάνονται σε εθνικό επίπεδο προς επίτευξη δημόσιας υπηρεσίας υψηλών προδιαγραφών.
- (27) Τα κράτη μέλη θα πρέπει να δύνανται να ορίσουν Προμηθευτή Τελευταίου Καταφυγίου. Ο προμηθευτής αυτός μπορεί να είναι το τμήμα πωλήσεων μιας κάθετα ολοκληρωμένης επιχείρησης που εκτελεί επίσης και τα καθήκοντα διανομής, υπό την προϋπόθεση ότι ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις διαχωρισμού της παρούσας οδηγίας.
- (28) Τα μέτρα που εφαρμόζουν τα κράτη μέλη για την επίτευξη των στόχων της κοινωνικής και οικονομικής συνοχής ενδέχεται να περιλαμβάνουν, ιδίως, την παροχή κατάλληλων οικονομικών κινήτρων, με χρήση, όπου είναι σκόπιμο, όλων των υφιστάμενων εθνικών και ενωσιακών μέσων. Τα μέσα αυτά δύνανται να περιλαμβάνουν μηχανισμούς ευθύνης ώστε να εξασφαλίζονται οι αναγκαίες επενδύσεις.

- (29) Στον βαθμό που τα μέτρα τα θεσπιζόμενα από τα κράτη μέλη για την εκπλήρωση υποχρεώσεων παροχής δημόσιας υπηρεσίας συνιστούν κρατική ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 107 παράγραφος 1 ΣΛΕΕ, η κοινοποίησή τους στην Επιτροπή είναι, σύμφωνα με το άρθρο 108 παράγραφος 3 ΣΛΕΕ, υποχρεωτική.
- (30) *Η διατομεακή νομοθεσία παρέχει ισχυρή βάση για την προστασία των καταναλωτών για ευρύ φάσμα ενεργειακών υπηρεσιών που υφίστανται, και που ενδέχεται να αναπτυχθούν. Ωστόσο, θα πρέπει να καθοριστούν με σαφήνεια ορισμένα βασικά συμβατικά δικαιώματα των πελατών.*
- (31) Οι καταναλωτές θα πρέπει να διαθέτουν σαφείς και μη διαφορούμενες πληροφορίες όσον αφορά τα δικαιώματά τους σε σχέση με τον ενεργειακό τομέα. Η Επιτροπή έχει καταρτίσει, ύστερα από διαβούλευση με εμπλεκόμενους συμμετόχους που περιλαμβάνουν τα κράτη μέλη, τις ρυθμιστικές αρχές, τις καταναλωτικές οργανώσεις και τις επιχειρήσεις ηλεκτρικής ενέργειας ένα Ερωτηματολόγιο Καταναλωτή Ενέργειας, το οποίο προσφέρει στους πολίτες πρακτικές πληροφορίες για τα δικαιώματά τους. Το εν λόγω Ερωτηματολόγιο Καταναλωτή Ενέργειας θα πρέπει να επικαιροποιείται, να προσφέρεται σε όλους τους καταναλωτές και να είναι δημόσια διαθέσιμο.

- (32) Διάφοροι παράγοντες σήμερα εμποδίζουν τους καταναλωτές να έχουν πρόσβαση, να κατανοούν και να ενεργούν βάσει των διαφόρων διαθέσιμων πηγών πληροφόρησης για την αγορά. Συνεπώς, θα πρέπει να βελτιωθεί η συγκρισιμότητα των προσφορών και να περιοριστούν στον μεγαλύτερο εφικτό βαθμό οι φραγμοί στην αλλαγή προμηθευτή, χωρίς να περιορίζονται αδικαιολόγητα οι επιλογές των καταναλωτών.
- (33) Οι *μικρότεροι* πελάτες εξακολουθούν να επιβαρύνονται άμεσα ή έμμεσα με πληθώρα τελών λόγω αλλαγής προμηθευτών. Τα εν λόγω τέλη δυσχεραίνουν την εκτίμηση του καλύτερου προϊόντος ή της καλύτερης υπηρεσίας και περιορίζουν το άμεσο οικονομικό πλεονέκτημα της αλλαγής προμηθευτή. Παρότι η κατάργηση των τελών αυτών θα μπορούσε ενδεχομένως να μειώσει τις επιλογές των καταναλωτών λόγω της εξάλειψης προϊόντων που βασίζονται στην επιβράβευση της πιστής πελατείας, ο περαιτέρω περιορισμός της χρήσης τους αναμένεται ότι θα βελτιώσει την ευημερία και τη συμμετοχή των καταναλωτών, καθώς και τον ανταγωνισμό στην αγορά.

(34) *Η μείωση του αναμενόμενου χρόνου που απαιτείται για την αλλαγή αναμένεται να ενθαρρύνει την αναζήτηση καλύτερων προσφορών ενέργειας από τους καταναλωτές και την αλλαγή προμηθευτή. Χάρη στην αυξημένη χρήση της τεχνολογίας των πληροφοριών, έως το 2026 η διαδικασία της τεχνικής αλλαγής που συνίσταται στην καταχώριση νέου προμηθευτή σε σημείο μέτρησης στον διαχειριστή της αγοράς θα πρέπει κατά κανόνα να μπορεί να ολοκληρώνεται εντός 24 ωρών σε οποιαδήποτε εργάσιμη ημέρα. Ανεξάρτητα από τα άλλα βήματα της διαδικασίας αλλαγής που πρέπει να ολοκληρωθούν πριν αρχίσει η τεχνική διαδικασία της αλλαγής, η εξασφάλιση της δυνατότητας να πραγματοποιείται εντός 24 ωρών έως την ημερομηνία αυτή η τεχνική διαδικασία της αλλαγής θα ελαχιστοποιήσει τον χρόνο που απαιτείται για την αλλαγή, συμβάλλοντας στην αύξηση της συμμετοχής των πελατών και του ανταγωνισμού στο επίπεδο της λιανικής. Σε κάθε περίπτωση, η συνολική διάρκεια της διαδικασίας αλλαγής δεν θα πρέπει να υπερβαίνει τις τρεις εβδομάδες από την ημερομηνία αίτησης του πελάτη.*

- (35) Τα ανεξάρτητα εργαλεία σύγκρισης, όπως οι δικτυακοί τόποι, αποτελούν αποτελεσματικό μέσο για τους **μικρότερους** πελάτες ώστε να αξιολογούν τα πλεονεκτήματα διαφόρων ενεργειακών προσφορών που διατίθενται στην αγορά. Το κόστος αναζήτησης είναι χαμηλότερο, καθώς οι πελάτες δεν χρειάζεται πλέον να συλλέγουν πληροφορίες από μεμονωμένους προμηθευτές και παρόχους υπηρεσιών. Αυτά τα εργαλεία δύνανται να συμβάλουν στην ορθή εξισορρόπηση της ανάγκης για σαφή και περιεκτική πληροφόρηση και της ανάγκης για πλήρη και ολοκληρωμένη πληροφόρηση. Στόχος τους θα πρέπει να είναι να περιλαμβάνουν το ευρύτερο δυνατό φάσμα διαθέσιμων προσφορών και να καλύπτουν την αγορά κατά τον μεγαλύτερο εφικτό βαθμό, ώστε να παρέχουν στον πελάτη αντιπροσωπευτική επισκόπηση. **Επιβάλλεται να έχουν πρόσβαση οι μικρότεροι πελάτες σε τουλάχιστον ένα εργαλείο σύγκρισης και οι πληροφορίες που παρέχονται σε τέτοια εργαλεία να είναι αξιόπιστες, αμερόληπτες και διαφανείς. Τα κράτη μέλη μπορούν να εξασφαλίζουν τα ανωτέρω μέσω εργαλείου σύγκρισης το οποίο διαχειρίζεται εθνική αρχή ή ιδιωτική εταιρεία.**
- (36) Εγγύηση για μεγαλύτερη προστασία των καταναλωτών αποτελεί η διαθεσιμότητα αποτελεσματικών **ανεξάρτητων εξωδικαστικών μηχανισμών** διακανονισμού διενέξεων για όλους τους καταναλωτές, **όπως διαμεσολαβητής ενέργειας, φορέας των καταναλωτών ή ρυθμιστική αρχή**. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να θεσπίσουν διαδικασίες για τον ταχύ και αποτελεσματικό διακανονισμό των παραπόνων.

(37) Θα πρέπει όλοι οι καταναλωτές να έχουν τη δυνατότητα να επωφεληθούν άμεσα από τη συμμετοχή στην αγορά, ιδίως όταν προσαρμόζουν την κατανάλωσή τους σύμφωνα με τα σήματα της αγοράς και, στη συνέχεια, επωφελούνται από χαμηλότερες τιμές ηλεκτρικής ενέργειας ή άλλες πληρωμές ως κίνητρα. Τα πλεονεκτήματα αυτής της ενεργού συμμετοχής ενδέχεται να αυξηθούν στο μέλλον, όταν **ενισχυθεί η ενημέρωση άλλων παθητικών καταναλωτών σχετικά με τις δυνατότητες που έχουν ως ενεργοί καταναλωτές και όταν καταστούν περισσότερο προσβάσιμες και γνωστές οι πληροφορίες σχετικά με τις δυνατότητες ενεργού συμμετοχής**. Οι καταναλωτές θα πρέπει να αποκτήσουν τη δυνατότητα να συμμετέχουν σε όλες τις μορφές απόκρισης ζήτησης. Ως εκ τούτου, θα πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να **επωφελούνται από την πλήρη ανάπτυξη των έξυπνων συστημάτων μέτρησης και, σε περίπτωση που η εν λόγω ανάπτυξη έχει αξιολογηθεί αρνητικά, θα πρέπει να έχουν τη δυνατότητα** επιλογής έξυπνου συστήματος μέτρησης και σύμβασης δυναμικής τιμολόγησης ηλεκτρικής ενέργειας. Αυτό αναμένεται ότι θα τους επιτρέπει να προσαρμόζουν την κατανάλωσή τους ανάλογα με τα σήματα των τιμών σε πραγματικό χρόνο, τα οποία αποτυπώνουν την αξία και το κόστος της ηλεκτρικής ενέργειας ή της μεταφοράς σε διαφορετικές χρονικές περιόδους, ενώ τα κράτη μέλη θα πρέπει να διασφαλίζουν εύλογη έκθεση των καταναλωτών στον κίνδυνο τιμών χονδρικής. **Οι καταναλωτές θα πρέπει να ενημερώνονται σχετικά με τα οφέλη και τον δυνητικό κίνδυνο τιμών των συμβάσεων δυναμικής τιμολόγησης ηλεκτρικής ενέργειας**. Τα κράτη μέλη θα πρέπει επίσης να μεριμνούν ώστε όσοι καταναλωτές επιλέγουν να μη συμμετέχουν ενεργά στην αγορά να μην υφίστανται αρνητικές επιπτώσεις· αντιθέτως, θα πρέπει να βοηθούνται με τον πλέον κατάλληλο τρόπο για τις συνθήκες της εγχώριας αγοράς ώστε να λαμβάνουν εμπεριστατωμένες αποφάσεις σχετικά με τις διαθέσιμες επιλογές τους.

(38) Προκειμένου να μεγιστοποιηθούν τα οφέλη και η αποτελεσματικότητα της δυναμικής τιμολόγησης της ηλεκτρικής ενέργειας, τα κράτη μέλη θα πρέπει να αξιολογήσουν τη δυνατότητα να καταστήσουν πιο δυναμικό ή να μειώσουν το μερίδιο των σταθερών στοιχείων στους λογαριασμούς ηλεκτρικής ενέργειας και, εφόσον υπάρχει τέτοια δυνατότητα, θα πρέπει να λάβουν κατάλληλα μέτρα.

- (39) Όλες οι ομάδες πελατών (βιομηχανία, επιχειρήσεις και νοικοκυριά) θα πρέπει να έχουν πρόσβαση στις αγορές ηλεκτρικής ενέργειας για να διαθέτουν προς πώληση την ευελιξία τους και την αυτοπαραγόμενη ηλεκτρική ενέργεια. Θα πρέπει να δίνεται η δυνατότητα στους πελάτες να επωφελούνται πλήρως από τα πλεονεκτήματα της σωρευτικής εκπροσώπησης της παραγωγής και της προμήθειας σε ευρύτερες περιοχές και από τον διασυνοριακό ανταγωνισμό. **Οι συμμετέχοντες στην αγορά που δραστηριοποιούνται στη σωρευτική εκπροσώπηση αναμένεται να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο ως μεσάζοντες μεταξύ των ομάδων καταναλωτών και της αγοράς. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να είναι ελεύθερα να επιλέγουν το κατάλληλο μοντέλο εφαρμογής και την κατάλληλη προσέγγιση διακυβέρνησης για την ανεξάρτητη σωρευτική εκπροσώπηση, τηρώντας παράλληλα τις γενικές αρχές που ορίζονται στην παρούσα οδηγία. Αυτό το μοντέλο ή αυτή η προσέγγιση θα μπορούσε να περιλαμβάνει αρχές βασιζόμενες στην αγορά ή ρυθμιστικές αρχές που προσφέρουν λύσεις οι οποίες συνάδουν με την παρούσα οδηγία, όπως μοντέλα στο πλαίσιο των οποίων διορθώνονται ανισορροπίες ή εισάγονται διορθώσεις της περιμέτρου. Το μοντέλο που επιλέγεται θα πρέπει να περιλαμβάνει διαφανείς και δίκαιους κανόνες που να επιτρέπουν ■ σε ανεξάρτητους φορείς σωρευτικής εκπροσώπησης να αναλαμβάνουν αυτόν τον ρόλο και να εξασφαλίζει ότι ο τελικός πελάτης θα ωφελείται επαρκώς από τη δραστηριότητά τους.** Τα προϊόντα θα πρέπει να καθοριστούν σε όλες τις ■ αγορές ηλεκτρικής ενέργειας, συμπεριλαμβανομένων των επικουρικών υπηρεσιών και των αγορών δυναμικότητας, ώστε να ενισχυθεί η συμμετοχή της απόκρισης ζήτησης.

- (40) Στην ανακοίνωση της Επιτροπής της 20ής Ιουλίου 2016 με τίτλο «Ευρωπαϊκή στρατηγική για την κινητικότητα χαμηλών εκπομπών» τονίζεται η ανάγκη απαλλαγής του τομέα των μεταφορών από εκπομπές άνθρακα και μείωσης των εκπομπών του εν λόγω τομέα, ιδίως σε αστικές περιοχές, και υπογραμμίζεται ο σημαντικός ρόλος που μπορεί να διαδραματίσει η ηλεκτροκίνηση στην επίτευξη αυτών των στόχων. Επιπλέον, η ανάπτυξη της ηλεκτροκίνησης αποτελεί σημαντική συνιστώσα της ενεργειακής μετάβασης. Οι κανόνες της αγοράς που καθορίζονται στην παρούσα οδηγία θα πρέπει, επομένως, να συμβάλλουν στη δημιουργία ευνοϊκών συνθηκών για τα ηλεκτρικά οχήματα όλων των ειδών. Ειδικότερα, θα πρέπει να διασφαλίζουν την αποτελεσματική εγκατάσταση δημοσίως προσβάσιμων και ιδιωτικών σημείων επαναφόρτισης για ηλεκτρικά οχήματα και να προβλέπουν την αποτελεσματική ενσωμάτωση της φόρτισης των οχημάτων στη λειτουργία του συστήματος.
- (41) Η απόκριση ζήτησης είναι καθοριστικής σημασίας ώστε να καταστεί εφικτή η έξυπνη φόρτιση των ηλεκτρικών οχημάτων και, συνεπώς, να καταστεί εφικτή η αποτελεσματική ενσωμάτωση των ηλεκτρικών οχημάτων στο δίκτυο ηλεκτρικής ενέργειας, γεγονός καίριο για **τη διαδικασία απαλλαγής** των μεταφορών από εκπομπές άνθρακα.

(42) Οι καταναλωτές θα πρέπει να είναι σε θέση να καταναλώνουν, να αποθηκεύουν ή/και να πωλούν αυτοπαραγόμενη ηλεκτρική ενέργεια στην αγορά **και να συμμετέχουν σε όλες τις αγορές ηλεκτρικής ενέργειας παρέχοντας ευελιξία στο σύστημα, για παράδειγμα μέσω αποθήκευσης ενέργειας, όπως αποθήκευση χρησιμοποιώντας ηλεκτρικά οχήματα μέσω απόκρισης ζήτησης ή μέσω καθεστώτων ενεργειακής απόδοσης.** Στο μέλλον, οι νέες τεχνολογικές εξελίξεις θα διευκολύνουν τις εν λόγω δραστηριότητες. Εντούτοις, υφίστανται νομικοί και εμπορικοί φραγμοί, μεταξύ άλλων, για παράδειγμα, δυσανάλογα τέλη για την ηλεκτρική ενέργεια που καταναλώνεται εσωτερικά, υποχρεώσεις τροφοδότησης της αυτοπαραγόμενης ηλεκτρικής ενέργειας στο σύστημα ενέργειας, διοικητικός φόρτος π.χ. υποχρέωση των αυτοπαραγωγών που πωλούν ηλεκτρική ενέργεια στο σύστημα να συμμορφώνονται με τις απαιτήσεις που ισχύουν για τους προμηθευτές, κ.λπ. Είναι απαραίτητο να αρθούν όλα αυτά τα εμπόδια που αποτρέπουν τους καταναλωτές από την αυτοπαραγωγή και από την κατανάλωση, την αποθήκευση και την πώληση αυτοπαραγόμενης ηλεκτρικής ενέργειας στην αγορά, ενώ παράλληλα θα πρέπει να εξασφαλιστεί ότι οι καταναλωτές που είναι αυτοπαραγωγοί συνεισφέρουν επαρκώς στο κόστος του συστήματος. **Τα κράτη μέλη θα πρέπει να μπορούν να έχουν διαφορετικές διατάξεις στην εθνική τους νομοθεσία όσον αφορά τους φόρους και τις εισφορές για τους μεμονωμένους και τους από κοινού δρώντες ενεργούς πελάτες, καθώς και για τα νοικοκυριά και άλλους τελικούς πελάτες.**

(43) Οι τεχνολογίες καταναλωμένης ενέργειας και η ενίσχυση της θέσης των καταναλωτών έχουν καταστήσει την κοινοτική ενέργεια ■ έναν αποτελεσματικό και οικονομικά αποδοτικό τρόπο να ικανοποιούνται οι ανάγκες και οι προσδοκίες των πολιτών όσον αφορά τις πηγές ενέργειας, τις υπηρεσίες και την τοπική συμμετοχή. Η κοινοτική ενέργεια παρέχει την χωρίς αποκλεισμούς επιλογή σε όλους τους καταναλωτές να συμμετέχουν άμεσα στην παραγωγή, την κατανάλωση ή την από κοινού χρήση της ενέργειας ■ . Οι κοινοτικές πρωτοβουλίες για την ενέργεια εστιάζουν κυρίως στην παροχή οικονομικά προσιτής ενέργειας συγκεκριμένου είδους, όπως είναι η ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές, στα μέλη ή τους μετόχους τους, και όχι κατά προτεραιότητα στην επιδίωξη κέρδους όπως οι παραδοσιακές επιχειρήσεις ηλεκτρικής ενέργειας. Με την άμεση εμπλοκή των καταναλωτών, οι κοινοτικές πρωτοβουλίες για την ενέργεια αποδεικνύουν τη δυνατότητά τους να διευκολύνουν την υιοθέτηση νέων τεχνολογιών και καταναλωτικών συνηθειών, μεταξύ άλλων, των έξυπνων δικτύων διανομής και της απόκρισης ζήτησης, κατά τρόπο ολοκληρωμένο. Επιπλέον, η κοινοτική ενέργεια μπορεί να ενισχύσει την ενεργειακή απόδοση όσον αφορά τα νοικοκυριά και να συμβάλει στην καταπολέμηση της ενεργειακής φτώχειας με μειωμένη κατανάλωση και χαμηλότερα τιμολόγια προμήθειας. Η κοινοτική ενέργεια επιτρέπει επίσης σε ορισμένες ομάδες οικιακών καταναλωτών να συμμετέχουν στις αγορές ηλεκτρικής ενέργειας, οι οποίοι ενδεχομένως να μην μπορούσαν υπό διαφορετικές συνθήκες. Όταν λειτουργούν επιτυχώς, οι εν λόγω πρωτοβουλίες αποφέρουν στην κοινότητα οικονομικό, κοινωνικό και περιβαλλοντικό όφελος το οποίο υπερβαίνει τα απλά πλεονεκτήματα που συνεπάγεται η παροχή ενεργειακών υπηρεσιών. **Στόχος της παρούσας οδηγίας είναι να αναγνωριστούν ορισμένες κατηγορίες πρωτοβουλιών πολιτών στον τομέα της ενέργειας σε ενωσιακό επίπεδο ως «ενεργειακές κοινότητες πολιτών», ώστε να τους παρασχεθούν ένα πρόσφορο πλαίσιο, δίκαιη μεταχείριση, ίσο όροι ανταγωνισμού και ένας ακριβής κατάλογος δικαιωμάτων και υποχρεώσεων.** Οι οικιακοί πελάτες θα πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να συμμετέχουν οικειοθελώς σε κοινοτικές πρωτοβουλίες για την ενέργεια και να αποχωρούν από αυτές, χωρίς να χάνουν την πρόσβαση στο δίκτυο που τελεί υπό τη διαχείριση της κοινοτικής πρωτοβουλίας για την ενέργεια ούτε τα δικαιώματά τους ως καταναλωτών. Η

πρόσβαση στο δίκτυο μιας ενεργειακής κοινότητας πολιτών θα πρέπει να χορηγείται με δίκαιους όρους που αντικατοπτρίζουν το κόστος.

- (44) *Στις ενεργειακές κοινότητες πολιτών θα πρέπει να μπορούν να συμμετέχουν όλες οι κατηγορίες οντοτήτων. Ωστόσο, οι εξουσίες λήψης αποφάσεων εντός μιας ενεργειακής κοινότητας πολιτών θα πρέπει να περιορίζονται στα μέλη ή τους μετόχους που δεν ασκούν μεγάλης κλίμακας εμπορική δραστηριότητα και για τους οποίους ο ενεργειακός τομέας δεν συνιστά πρωταρχικό τομέα οικονομικής δραστηριότητας. Οι διατάξεις για τις ενεργειακές κοινότητες πολιτών θεωρούνται κατηγορία συνεργασίας πολιτών ή τοπικών παραγόντων που πρέπει να αναγνωρίζεται και να προστατεύεται δυνάμει του δικαίου της Ένωσης. Ο ορισμός των ενεργειακών κοινοτήτων πολιτών δεν εμποδίζει την ύπαρξη άλλων πρωτοβουλιών πολιτών, όπως αυτών που απορρέουν από συμφωνίες ιδιωτικού δικαίου. Επομένως, τα κράτη μέλη θα πρέπει αν έχουν τη δυνατότητα να επιλέγουν οποιαδήποτε μορφή οντότητας για τις ενεργειακές κοινότητες πολιτών, για παράδειγμα ένωση, συνεταιρισμό, εταιρική σχέση, μη κερδοσκοπικό οργανισμό ή μικρή ή μεσαία επιχείρηση, υπό την προϋπόθεση ότι η οντότητα αυτή μπορεί, ενεργώντας για ίδιο λογαριασμό, να ασκεί δικαιώματα και να υπέχει υποχρεώσεις.*
- (45) *Οι διατάξεις της παρούσας οδηγίας για τις ενεργειακές κοινότητες πολιτών περιέχουν κατάλογο εφαρμοστέων δικαιωμάτων και υποχρεώσεων που μπόρεσαν να συναχθούν από άλλους ήδη υφιστάμενους κανόνες, όπως η ελευθερία σύναψης συμβάσεων, οι κανόνες για την αλλαγή προμηθευτών, οι ευθύνες των διαχειριστών συστημάτων διανομής, τα τέλη δικτύου και η υποχρέωση εξισορρόπησης.*

(46) *Οι ενεργειακές κοινότητες πολιτών αποτελούν νέο τύπο οντότητας λόγω της σύνθεσης, των απαιτήσεων διακυβέρνησης και του σκοπού τους. Θα πρέπει να τους επιτρέπεται να λειτουργούν στην αγορά με ίσους όρους ανταγωνισμού και χωρίς στρέβλωσή του, και τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις που ισχύουν για τις λοιπές επιχειρήσεις ηλεκτρικής ενέργειας θα πρέπει να ισχύουν στις ενεργειακές κοινότητες πολιτών κατά τρόπο αναλογικό που δεν εισάγει διακρίσεις. Τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις θα πρέπει να εφαρμόζονται σε συνάρτηση με τους επιτελούμενους ρόλους, όπως του τελικού πελάτη, του παραγωγού, του προμηθευτή ή του διαχειριστή συστημάτων διανομής. Οι ενεργειακές κοινότητες πολιτών δεν θα πρέπει να αντιμετωπίζουν κανονιστικούς περιορισμούς εάν εφαρμόζουν υφιστάμενες ή μελλοντικές τεχνολογίες πληροφοριών και επικοινωνιών για την από κοινού χρήση ηλεκτρικής ενέργειας από πάγια στοιχεία παραγωγής εντός της ενεργειακής κοινότητας πολιτών μεταξύ των μελών ή των μετόχων της βάσει των αρχών της αγοράς, για παράδειγμα με την αντιστάθμιση της συνιστώσας της ενέργειας για τα μέλη που χρησιμοποιούν τη διαθέσιμη εντός της κοινότητας παραγωγή, ακόμη και μέσω του δημόσιου δικτύου, εφόσον αμφότερα τα σημεία μέτρησης ανήκουν στην κοινότητα. Η από κοινού χρήση ηλεκτρικής ενέργειας επιτρέπει στα μέλη να προμηθεύονται ηλεκτρική ενέργεια από τις μονάδες παραγωγής εντός της κοινότητας χωρίς να βρίσκονται σε άμεση φυσική εγγύτητα ή πίσω από μοναδικό σημείο μέτρησης. Όπου γίνεται από κοινού χρήση της ηλεκτρικής ενέργειας, δεν θα πρέπει να επηρεάζει την είσπραξη τελών δικτύου, χρεώσεων, φόρων και εισφορών που σχετίζονται με τις ροές ηλεκτρικής ενέργειας. Η από κοινού χρήση θα πρέπει να διευκολύνεται σύμφωνα με τις υποχρεώσεις και με βάση ορθά χρονικά πλαίσια για την εξισορρόπηση, τη μέτρηση και την εκκαθάριση. Οι διατάξεις της παρούσας οδηγίας για τις ενεργειακές κοινότητες πολιτών δεν επηρεάζουν την αρμοδιότητα των κρατών μελών να σχεδιάζουν και να εφαρμόζουν τις πολιτικές τους για τον ενεργειακό κλάδο σε ό,τι αφορά τα τέλη δικτύου και τις χρεώσεις ή τα συστήματα χρηματοδότησης και τον επιμερισμό του κόστους στον ενεργειακό τομέα, υπό την προϋπόθεση ότι οι πολιτικές αυτές δεν εισάγουν διακρίσεις και είναι νόμιμες.*

(47) *Η παρούσα οδηγία προβλέπει τη δυνατότητα των κρατών μελών να επιτρέπουν σε μια ενεργειακή κοινότητα πολιτών να καθίσταται διαχειριστής συστήματος διανομής είτε βάσει του γενικού καθεστώτος είτε ως «φορέας εκμετάλλευσης κλειστού συστήματος διανομής», όπως αποκαλείται. Από τη στιγμή που μια ενεργειακή κοινότητα πολιτών λάβει το καθεστώς του διαχειριστή συστήματος διανομής, θα πρέπει να τυγχάνει της ίδιας μεταχείρισης και να υπόκειται στις ίδιες υποχρεώσεις με τους διαχειριστές συστημάτων διανομής. Οι διατάξεις της παρούσας οδηγίας για τις ενεργειακές κοινότητες πολιτών απλώς αποσαφηνίζουν πτυχές της διαχείρισης των συστημάτων διανομής που είναι πιθανόν να έχουν σημασία για τις ενεργειακές κοινότητες πολιτών, ενώ άλλες πτυχές της διαχείρισης των συστημάτων διανομής εφαρμόζονται με βάση τις διατάξεις σχετικά με τους διαχειριστές συστημάτων διανομής.*

- (48) Οι λογαριασμοί ηλεκτρικής ενέργειας ■ συνιστούν ένα σημαντικό μέσο πληροφόρησης των τελικών πελατών. Πέρα από τα δεδομένα σχετικά με την κατανάλωση και το κόστος, μπορούν επίσης να περιέχουν άλλες πληροφορίες που βοηθούν τους καταναλωτές να συγκρίνουν την τρέχουσα προσφορά τους με άλλες προσφορές. Ωστόσο, ■ οι διαφωνίες σχετικά με τους λογαριασμούς αποτελούν πολύ συχνή αιτία παραπόνων των καταναλωτών και παράγοντα που συμβάλλει σε διαρκώς χαμηλά επίπεδα ικανοποίησης και συμμετοχής των καταναλωτών στον τομέα ηλεκτρικής ενέργειας. Κρίνεται, **κατά συνέπεια**, απαραίτητο να καταστούν οι λογαριασμοί ■ σαφέστεροι και περισσότερο κατανοητοί και, ταυτόχρονα, να διασφαλιστεί ότι οι λογαριασμοί **και οι πληροφορίες τιμολόγησης αναγράφουν ευκρινώς έναν περιορισμένο αριθμό σημαντικών πληροφοριών που είναι απαραίτητες** ώστε οι καταναλωτές να έχουν τη δυνατότητα να ρυθμίζουν την ενεργειακή τους κατανάλωση, να συγκρίνουν προσφορές και να αλλάζουν προμηθευτές. **Άλλες πληροφορίες θα πρέπει να διατίθενται στους τελικούς πελάτες είτε αναγραφόμενες στους λογαριασμούς, είτε συνοδεύοντάς τους, είτε σηματοδοτούμενες σε αυτούς. Οι πληροφορίες αυτές θα πρέπει να εμφανίζονται στον λογαριασμό ή σε χωριστό έγγραφο συνημμένο στον λογαριασμό ή ο λογαριασμός μπορεί να περιέχει παραπομπή στην πηγή όπου ο τελικός πελάτης να μπορεί να βρει εύκολα τις πληροφορίες αυτές, είτε πρόκειται για ιστότοπο, είτε για εφαρμογή, είτε για άλλο μέσο.**

- (49) *Η τακτική παροχή ακριβών πληροφοριών τιμολόγησης με βάση την πραγματική κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας, που διευκολύνεται από τους έξυπνους μετρητές, αποτελεί σημαντικό εργαλείο για να μπορούν οι πελάτες να ελέγχουν την κατανάλωσή τους και το κόστος της ηλεκτρικής ενέργειας. Ωστόσο, οι πελάτες, ιδίως οι οικιακοί, θα πρέπει να έχουν πρόσβαση σε ευέλικτες ρυθμίσεις για τις πληρωμές αυτές καθαυτές. Θα πρέπει να είναι δυνατόν, για παράδειγμα, να παρέχονται στους πελάτες πληροφορίες τιμολόγησης σε τακτική βάση αλλά αυτοί να πληρώνουν σε τριμηνιαία βάση ή θα πρέπει να μπορούν να προσφέρονται προϊόντα όπου ο καταναλωτής καταβάλλει το ίδιο ποσό κάθε μήνα ανεξάρτητα από την πραγματική κατανάλωση.*
- (50) *Οι διατάξεις σχετικά με την τιμολόγηση που περιέχονται στην οδηγία 2012/27/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου⁸ θα πρέπει να επικαιροποιηθούν, να βελτιστοποιηθούν και να μεταφερθούν στην παρούσα οδηγία, που είναι καταλληλότερη για τέτοιου είδους διατάξεις.*
- (51) Τα κράτη μέλη θα πρέπει να ενθαρρύνουν τον εκσυγχρονισμό των δικτύων διανομής, π.χ. μέσω της εισαγωγής έξυπνων δικτύων, τα οποία θα πρέπει να κατασκευαστούν με τρόπο που να ενθαρρύνει την αποκεντρωμένη παραγωγή και την ενεργειακή απόδοση.

⁸ Οδηγία 2012/27/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Οκτωβρίου 2012, για την ενεργειακή απόδοση, την τροποποίηση των οδηγιών 2009/125/ΕΚ και 2010/30/ΕΕ και την κατάργηση των οδηγιών 2004/8/ΕΚ και 2006/32/ΕΚ (ΕΕ L 315 της 14.11.2012, σ. 1).

- (52) Η συμμετοχή των καταναλωτών προϋποθέτει κατάλληλα κίνητρα και τεχνολογίες, όπως τα έξυπνα συστήματα μέτρησης. Τα έξυπνα συστήματα μέτρησης ενισχύουν τη θέση των καταναλωτών, επειδή τους επιτρέπουν να ενημερώνονται με ακρίβεια και σχεδόν σε πραγματικό χρόνο σχετικά με την κατανάλωση τους ή ηλεκτροπαραγωγή και, ως εκ τούτου, να διαχειρίζονται καλύτερα, να συμμετέχουν και να επωφελούνται από προγράμματα απόκρισης ζήτησης και άλλες υπηρεσίες, μειώνοντας έτσι τον λογαριασμό ηλεκτρικού ρεύματος. Τα έξυπνα συστήματα μέτρησης επιτρέπουν επίσης στους διαχειριστές συστημάτων διανομής να έχουν καλύτερη εικόνα των δικτύων τους και, συνεπώς, να μειώνουν το κόστος λειτουργίας και συντήρησής τους και να μετακυλούν την εξοικονόμηση αυτή στους καταναλωτές με την μορφή χαμηλότερων τιμολογίων διανομής.

(53) Όσον αφορά τη λήψη απόφασης σε εθνικό επίπεδο σχετικά με την εγκατάσταση έξυπνων συστημάτων μέτρησης, αυτή θα πρέπει να μπορεί να βασίζεται σε οικονομική αξιολόγηση. ***Η εν λόγω οικονομική αξιολόγηση θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη τα μακροπρόθεσμα οφέλη της εγκατάστασης έξυπνων συστημάτων μέτρησης για τους καταναλωτές και για ολόκληρη την αλυσίδα αξίας, όπως η καλύτερη διαχείριση του δικτύου, ο ακριβέστερος σχεδιασμός και ο προσδιορισμός των απωλειών του δικτύου.*** Σε περίπτωση που η αξιολόγηση καταλήξει ότι η εισαγωγή έξυπνων συστημάτων μέτρησης είναι ■ αποδοτική από πλευράς κόστους μόνο για καταναλωτές με μια ορισμένη ποσότητα κατανάλωσης ηλεκτρικής ενέργειας, τα κράτη μέλη θα πρέπει να μπορούν να το λαμβάνουν αυτό υπόψη κατά το στάδιο της υλοποίησης. ***Η εν λόγω αξιολόγηση θα πρέπει ωστόσο να υποβάλλεται σε τακτική επανεξέταση ως απάντηση σε σημαντικές αλλαγές στις υποκείμενες παραδοχές, και τουλάχιστον ανά τετραετία λαμβανομένων υπόψη των ταχέων τεχνολογικών εξελίξεων.***

- (54) Τα κράτη μέλη που δεν εφαρμόζουν επί του παρόντος συστηματικά έξυπνα συστήματα μέτρησης θα πρέπει να δίνουν τη δυνατότητα στους καταναλωτές να επωφεληθούν από την εγκατάσταση έξυπνου μετρητή, εφόσον το ζητήσουν και με δίκαιους και εύλογους όρους, και θα πρέπει να προσφέρουν κάθε συναφή πληροφορία. Σε περίπτωση που οι καταναλωτές δε διαθέτουν έξυπνους μετρητές, θα πρέπει να δικαιούνται μετρητές που πληρούν τις ελάχιστες απαραίτητες απαιτήσεις ώστε να παρέχουν στους καταναλωτές τις πληροφορίες τιμολόγησης που καθορίζονται στην παρούσα οδηγία.

(55) Για να ενισχυθεί η ενεργός συμμετοχή των καταναλωτών στις αγορές ηλεκτρικής ενέργειας, τα έξυπνα συστήματα μέτρησης που πρόκειται να εγκαταστήσουν στην επικράτειά τους τα κράτη μέλη πρέπει να είναι διαλειτουργικά, **και θα πρέπει να είναι σε θέση να παρέχουν δεδομένα για τα συστήματα ενεργειακής διαχείρισης των καταναλωτών. Για τον σκοπό αυτό, τα κράτη μέλη θα πρέπει να λαμβάνουν δεόντως υπόψη τη χρήση κατάλληλων διαθέσιμων προτύπων, συμπεριλαμβανομένων των προτύπων που καθιστούν δυνατή τη διαλειτουργικότητα στο επίπεδο του μοντέλου δεδομένων και εφαρμογών, τις βέλτιστες πρακτικές και τη σημασία της ανάπτυξης της ανταλλαγής δεδομένων, μελλοντικών και καινοτόμων ενεργειακών υπηρεσιών, της ανάπτυξης έξυπνων δικτύων και της εσωτερικής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας. Επιπλέον, τα έξυπνα συστήματα μέτρησης που πρόκειται να εγκατασταθούν δεν θα πρέπει να αποτελούν φραγμό στην αλλαγή προμηθευτή, και να διαθέτουν κατάλληλες για τον σκοπό τους λειτουργικές δυνατότητες, οι οποίες επιτρέπουν στους καταναλωτές να έχουν πρόσβαση στα δεδομένα κατανάλωσής τους σε σχεδόν πραγματικό χρόνο, να προσαρμόζουν την ενεργειακή τους κατανάλωση και, στον βαθμό που επιτρέπουν οι υποστηρικτικές υποδομές, να προσφέρουν την ευελιξία τους στο δίκτυο και σε επιχειρήσεις ενεργειακών υπηρεσιών, να ανταμείβονται για αυτό και να επιτυγχάνουν εξοικονόμηση στον λογαριασμό του ηλεκτρικού ρεύματος.**

(56) Βασική πτυχή της προμήθειας των πελατών είναι η πρόσβαση σε αντικειμενικά και διαφανή δεδομένα που αφορούν την κατανάλωση. Επομένως, οι καταναλωτές θα πρέπει να έχουν πρόσβαση στα δεδομένα κατανάλωσής τους, τις συναφείς τιμές και τις δαπάνες εξυπηρέτησης, ώστε να μπορούν να ζητήσουν από τους ανταγωνιστές να υποβάλουν προσφορές βάσει των πληροφοριών αυτών. Οι καταναλωτές θα πρέπει επίσης να έχουν το δικαίωμα ορθής ενημέρωσης σχετικά με την ενέργεια που καταναλώνουν. Οι προπληρωμές δεν θα πρέπει να θέτουν τους χρήστες σε δυσανάλογα δυσμενή θέση και τα διάφορα συστήματα πληρωμής δεν θα πρέπει να εισάγουν διακρίσεις. Η τακτική παροχή πληροφοριών σχετικά με το κόστος της ενέργειας θα δημιουργήσει κίνητρα για εξοικονόμηση ενέργειας, καθώς θα παρέχει στους πελάτες άμεση ενημέρωση σχετικά με τα αποτελέσματα των επενδύσεων στην ενεργειακή απόδοση, και για την αλλαγή συμπεριφοράς. Από την άποψη αυτή, η πλήρης υλοποίηση της οδηγίας 2012/27/ΕΕ θα βοηθήσει τους καταναλωτές να μειώσουν το ενεργειακό κόστος τους.

- (57) Επί του παρόντος, στα κράτη μέλη έχουν αναπτυχθεί ή αναπτύσσονται διάφορα μοντέλα διαχείρισης δεδομένων μετά την εγκατάσταση έξυπνων συστημάτων μέτρησης. Ανεξάρτητα από το μοντέλο διαχείρισης δεδομένων, είναι σημαντικό τα κράτη μέλη να θεσπίσουν διαφανείς κανόνες σύμφωνα με τους οποίους επιτρέπεται η πρόσβαση στα δεδομένα υπό όρους που δεν εισάγουν διακρίσεις, και διασφαλίζουν το υψηλότερο επίπεδο ασφάλειας στον κυβερνοχώρο, προστασίας των δεδομένων, καθώς και την αμεροληψία των φορέων που επεξεργάζονται τα δεδομένα.
- (58) Τα κράτη μέλη θα πρέπει να λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να προστατεύουν τους ευάλωτους και ενεργειακά φτωχούς καταναλωτές στο πλαίσιο της εσωτερικής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας. Τα μέτρα αυτά είναι δυνατό να διαφέρουν ανάλογα με τις ιδιαίτερες συνθήκες που επικρατούν σε κάθε κράτος μέλος και να περιλαμβάνουν μέτρα κοινωνικής ή ενεργειακής πολιτικής για την πληρωμή των λογαριασμών ηλεκτρικού ρεύματος, τις επενδύσεις στην οικιακή ενεργειακή απόδοση ή την προστασία των καταναλωτών π.χ. διασφαλίσεις αποσύνδεσης. Όταν παρέχεται καθολική υπηρεσία και σε μικρές επιχειρήσεις, τα μέτρα που εξασφαλίζουν την παροχή της καθολικής υπηρεσίας μπορούν να διαφέρουν αναλόγως του αν τα εν λόγω μέτρα απευθύνονται σε οικιακούς πελάτες ή σε μικρομεσαίες επιχειρήσεις.

(59) Οι ενεργειακές υπηρεσίες έχουν θεμελιώδη σημασία για τη διαφύλαξη της ευημερίας των πολιτών της Ένωσης. Η επαρκής θέρμανση, ψύξη, φωτισμός και η ενέργεια για τη λειτουργία συσκευών συνιστούν εξαιρετικά σημαντικές υπηρεσίες για τη διασφάλιση αξιοπρεπούς βιοτικού επιπέδου και υγείας των πολιτών. Επιπροσθέτως, η πρόσβαση στις εν λόγω ενεργειακές υπηρεσίες επιτρέπει στους πολίτες της Ένωσης να αξιοποιήσουν πλήρως τις δυνατότητές τους και συμβάλλει στην κοινωνική ένταξη. Για τα νοικοκυριά που πλήττονται από ενεργειακή φτώχεια, αυτές οι ενεργειακές υπηρεσίες δεν είναι οικονομικά προσιτές λόγω, αφενός, του χαμηλού εισοδήματος, της υψηλής ενεργειακής δαπάνης και, αφετέρου, της χαμηλής ενεργειακής απόδοσης των κατοικιών τους. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να συλλέγουν τα κατάλληλα στοιχεία για να παρακολουθούν τον αριθμό των νοικοκυριών που πλήττονται από ενεργειακή φτώχεια. Οι ακριβείς μετρήσεις αναμένεται ότι θα βοηθήσουν τα κράτη μέλη να ταυτοποιήσουν όσα νοικοκυριά πλήττονται από ενεργειακή φτώχεια, με στόχο την παροχή στοχευμένης στήριξης. Η Επιτροπή θα πρέπει να στηρίζει ενεργά την εφαρμογή των διατάξεων της παρούσας οδηγίας που αφορούν την ενεργειακή φτώχεια, διευκολύνοντας την ανταλλαγή ορθών πρακτικών μεταξύ των κρατών μελών.

(60) Τα κράτη μέλη που πλήττονται από ενεργειακή φτώχεια και δεν το έχουν ακόμη πράξει θα πρέπει να αναπτύξουν εθνικά προγράμματα δράσης ή άλλα κατάλληλα πλαίσια δράσης για την αντιμετώπιση *της ενεργειακής φτώχειας*, που αποβλέπουν στη μείωση του αριθμού των *ενεργειακά φτωχών πελατών*. Το χαμηλό εισόδημα, η υψηλή ενεργειακή δαπάνη και η χαμηλή ενεργειακή απόδοση των κατοικιών αποτελούν συναφείς παράγοντες για τον καθορισμό των κριτηρίων μέτρησης της ενεργειακής φτώχειας. Σε κάθε περίπτωση, τα κράτη μέλη θα πρέπει να διασφαλίζουν τον απαραίτητο εφοδιασμό των ευάλωτων και ενεργειακά φτωχών καταναλωτών. Προς τούτο, θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί μια ολοκληρωμένη προσέγγιση, π.χ. στο πλαίσιο της ενεργειακής και κοινωνικής πολιτικής και τα μέτρα θα μπορούσαν να περιλαμβάνουν κοινωνικές πολιτικές ή βελτιώσεις της ενεργειακής απόδοσης για την κατοικία. ■ Η παρούσα οδηγία θα πρέπει να *ενισχύσει* εθνικές πολιτικές υπέρ των ευάλωτων και ενεργειακά φτωχών καταναλωτών.

- (61) Οι διαχειριστές συστημάτων διανομής πρέπει να ενσωματώσουν νέα ηλεκτροπαραγωγή με οικονομικά αποδοτικό τρόπο, ιδίως εγκαταστάσεις ηλεκτροπαραγωγής που χρησιμοποιούν ανανεώσιμες πηγές και νέα φορτία, όπως φορτία από αντλίες θερμότητας και ηλεκτρικά οχήματα. Για τον σκοπό αυτό, θα πρέπει να δοθούν δυνατότητες και κίνητρα στους διαχειριστές συστημάτων διανομής να χρησιμοποιούν υπηρεσίες από πηγές καταναλωμένης ενέργειας, π.χ. απόκριση ζήτησης και αποθήκευση ενέργειας, βάσει διαδικασιών της αγοράς, προκειμένου να λειτουργούν αποτελεσματικά το δίκτυό τους και να αποφεύγουν δαπανηρές επεκτάσεις δικτύου. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να εφαρμόσουν κατάλληλα μέτρα, όπως εθνικούς κώδικες δικτύου και κανόνες της αγοράς, και θα πρέπει να παρέχουν κίνητρα στους διαχειριστές συστημάτων διανομής με τιμολόγια δικτύου που δεν θέτουν φραγμούς στην ευελιξία ή στη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης του δικτύου. Τα κράτη μέλη θα πρέπει επίσης να εισαγάγουν προγράμματα ανάπτυξης δικτύου για συστήματα διανομής, ώστε να στηρίξουν την ενσωμάτωση εγκαταστάσεων ηλεκτροπαραγωγής που χρησιμοποιούν ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, να διευκολύνουν την ανάπτυξη εγκαταστάσεων αποθήκευσης και τον εξηλεκτρισμό του τομέα των μεταφορών, καθώς και να παρέχουν επαρκή πληροφόρηση στους χρήστες του συστήματος σχετικά με τις προβλεπόμενες επεκτάσεις ή αναβαθμίσεις του δικτύου, επειδή επί του παρόντος στα περισσότερα κράτη μέλη δεν υπάρχουν παρόμοιες διαδικασίες.

(62) *Οι διαχειριστές systematow δεν θα πρέπει να έχουν στην ιδιοκτησία τους, να αναπτύσσουν, να διαχειρίζονται ή να εκμεταλλεύονται εγκαταστάσεις αποθήκευσης ενέργειας. Στον νέο σχεδιασμό της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας, οι υπηρεσίες αποθήκευσης ενέργειας θα πρέπει να βασίζονται στην αγορά και να είναι ανταγωνιστικές. Κατά συνέπεια, θα πρέπει να αποφεύγονται σταυροειδείς επιδοτήσεις μεταξύ της αποθήκευσης ενέργειας και της ρυθμιζόμενης δραστηριότητας της διανομής ή της μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας. Αυτός ο περιορισμός όσον αφορά την ιδιοκτησία εγκαταστάσεων αποθήκευσης ενέργειας θα αποτρέψει τη στρέβλωση του ανταγωνισμού, θα εξαλείψει τον κίνδυνο διακρίσεων, θα διαφυλάξει τη δίκαιη πρόσβαση στις υπηρεσίες αποθήκευσης ενέργειας για όλους τους συμμετέχοντες στην αγορά και θα προωθήσει την αποτελεσματική και αποδοτική χρήση των εγκαταστάσεων αποθήκευσης ενέργειας, πέραν της λειτουργίας του συστήματος διανομής ή μετάδοσης. Η απαίτηση αυτή θα πρέπει να ερμηνεύεται και να εφαρμόζεται σύμφωνα με τα δικαιώματα και τις αρχές που ορίζονται στον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης («Χάρτης»), ιδίως την επιχειρηματική ελευθερία και το δικαίωμα ιδιοκτησίας, που κατοχυρώνονται στα άρθρα 16 και 17 του Χάρτη.*

- (63) *Όταν οι εγκαταστάσεις αποθήκευσης ενέργειας είναι πλήρως ολοκληρωμένα στοιχεία δικτύου που δεν χρησιμοποιούνται για εξισορρόπηση ή διαχείριση συμφόρησης, δεν θα πρέπει να υπόκεινται, υπό την έγκριση της εθνικής ρυθμιστικής αρχής, στους ίδιους αυστηρούς περιορισμούς που ισχύουν για τους φορείς εκμετάλλευσης συστημάτων όσον αφορά την ιδιοκτησία, την ανάπτυξη, τη διαχείριση ή τη λειτουργία παρόμοιων εγκαταστάσεων. Τα πλήρως ολοκληρωμένα στοιχεία δικτύου μπορούν να περιλαμβάνουν εγκαταστάσεις αποθήκευσης ενέργειας, όπως πυκνωτές ή σφονδύλους, οι οποίες παρέχουν σημαντικές υπηρεσίες για την ασφάλεια και την αξιοπιστία του δικτύου, και συμβάλουν ώστε να καθίσταται δυνατός ο συγχρονισμός διαφορετικών μερών του συστήματος.*
- (64) *Με στόχο την πρόοδο προς έναν πλήρως απαλλαγμένο από ανθρακούχες εκπομπές τομέα της ηλεκτρικής ενέργειας, χωρίς καθόλου εκπομπές, είναι απαραίτητο να σημειωθεί πρόοδος στην εποχική διάσταση της αποθήκευσης ενέργειας. Αυτή η αποθήκευση ενέργειας αποτελεί ένα στοιχείο που θα μπορούσε να χρησιμεύσει ως εργαλείο για τη λειτουργία του συστήματος ηλεκτρικής ενέργειας, το οποίο θα επέτρεπε τόσο βραχυπρόθεσμη όσο και εποχιακή προσαρμογή, προκειμένου να αντιμετωπιστούν η μεταβλητότητα της παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές οι συναφείς αστάθμητοι παράγοντες στους εν λόγω ορίζοντες.*

- (65) Η άνευ διακρίσεων πρόσβαση στο δίκτυο διανομής καθορίζει την πρόσβαση από τους πελάτες λιανικής στα επόμενα στάδια της αγοράς. Για τη δημιουργία ίσων όρων ανταγωνισμού σε επίπεδο λιανικής, οι δραστηριότητες των διαχειριστών των συστημάτων διανομής θα πρέπει επομένως να ελέγχονται, ούτως ώστε οι διαχειριστές των συστημάτων διανομής να μην μπορούν να εκμεταλλευθούν την κάθετη ολοκλήρωσή τους όσον αφορά την ανταγωνιστική θέση τους στην αγορά, ιδίως σε σχέση με οικιακούς πελάτες και μικρούς μη οικιακούς πελάτες.
- (66) Όταν χρησιμοποιείται κλειστό σύστημα διανομής για να εξασφαλίζεται η βέλτιστη αποτελεσματικότητα ολοκληρωμένου εφοδιασμού που απαιτεί ειδικά επιχειρησιακά πρότυπα, ή όταν διατηρείται ένα κλειστό σύστημα διανομής κυρίως για χρήση από τον ιδιοκτήτη του συστήματος, θα πρέπει να υπάρχει δυνατότητα να εξαιρεθεί ο διαχειριστής του συστήματος διανομής από υποχρεώσεις οι οποίες θα αποτελούσαν περιττή διοικητική επιβάρυνση λόγω της ιδιαίτερης φύσης της σχέσης μεταξύ του διαχειριστή του συστήματος διανομής και των χρηστών του συστήματος. Βιομηχανικές εγκαταστάσεις, εμπορικές εγκαταστάσεις ή κοινές εγκαταστάσεις υπηρεσιών όπως κτίρια σιδηροδρομικών σταθμών, αερολιμένες, νοσοκομεία, μεγάλοι χώροι κατασκήνωσης με ενσωματωμένες εγκαταστάσεις και εγκαταστάσεις χημικής βιομηχανίας είναι δυνατόν να περιλαμβάνουν κλειστά συστήματα διανομής, λόγω του ειδικευμένου χαρακτήρα των δραστηριοτήτων τους.

- (67) Χωρίς τον αποτελεσματικό διαχωρισμό των δικτύων από τις δραστηριότητες παραγωγής και προμήθειας («αποτελεσματικός διαχωρισμός»), υφίσταται ο κίνδυνος διακρίσεων στην εκμετάλλευση των δικτύων, αλλά και στην παροχή κινήτρων στις κάθετα ολοκληρωμένες επιχειρήσεις για την πραγματοποίηση των ενδεδειγμένων επενδύσεων στα δίκτυά τους.

(68) Ο αποτελεσματικός διαχωρισμός μπορεί να γίνει μόνο με την άρση του κινήτρου για τις κάθετα ολοκληρωμένες επιχειρήσεις να κάνουν διακρίσεις κατά των ανταγωνιστών τους όσον αφορά την πρόσβαση στο δίκτυο και τις επενδύσεις. Ο διαχωρισμός της ιδιοκτησίας, που προϋποθέτει ότι ο ιδιοκτήτης δικτύου ορίζεται ως ο διαχειριστής του δικτύου και είναι ανεξάρτητος από συμφέροντα προμήθειας και παραγωγής, είναι σαφώς αποτελεσματικός και σταθερός τρόπος για την επίλυση της εγγενούς σύγκρουσης συμφερόντων και την εγγύηση της ασφάλειας του εφοδιασμού. Για τον λόγο αυτό, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στο ψήφισμά του της 10ης Ιουλίου 2007 σχετικά με τις προοπτικές για την εσωτερική αγορά αερίου και ηλεκτρικής ενέργειας, αναφέρει τον διαχωρισμό της μεταφοράς από την ιδιοκτησία ως το πιο αποτελεσματικό μέσο για την προώθηση των επενδύσεων σε υποδομή χωρίς διακρίσεις, τη δίκαιη πρόσβαση των νεοεισερχομένων στο δίκτυο και τη διαφάνεια της αγοράς. Στο πλαίσιο του διαχωρισμού της ιδιοκτησίας, κατά συνέπεια, θα πρέπει να απαιτείται από τα κράτη μέλη να εξασφαλίζουν ότι το αυτό πρόσωπο ή πρόσωπα δεν δικαιούνται να ασκούν έλεγχο επί παραγωγού ή προμηθευτή και, ταυτοχρόνως, να ασκούν έλεγχο ή δικαιώματα σε διαχειριστή συστήματος μεταφοράς ή σε σύστημα μεταφοράς. Αντιστρόφως, θα πρέπει να αποκλείεται η δυνατότητα να ασκεί έλεγχο ή δικαιώματα σε παραγωγό ή προμηθευτή όποιος ελέγχει διαχειριστή συστήματος μεταφοράς ή σύστημα μεταφοράς. Εντός των εν λόγω ορίων, ένας παραγωγός ή ένας προμηθευτής θα πρέπει να μπορεί να έχει μετοχές μειοψηφίας σε διαχειριστή συστήματος μεταφοράς ή σε σύστημα μεταφοράς.

- (69) Οποιοδήποτε σύστημα διαχωρισμού θα πρέπει να είναι αποτελεσματικό όσον αφορά την άρση τυχόν συγκρούσεων συμφερόντων μεταξύ παραγωγών, προμηθευτών και διαχειριστών συστημάτων μεταφοράς, προκειμένου να δημιουργηθούν κίνητρα για τις απαραίτητες επενδύσεις και να εξασφαλισθεί η πρόσβαση των νεοεισερχομένων στην αγορά στο πλαίσιο ενός διαφανούς και αποτελεσματικού κανονιστικού καθεστώτος και δεν θα πρέπει να δημιουργήσει επαχθές και δύσχρηστο ρυθμιστικό καθεστώς για τις ρυθμιστικές αρχές.
- (70) Επειδή για τον διαχωρισμό της ιδιοκτησίας απαιτείται, σε ορισμένες περιπτώσεις, η αναδιάρθρωση των επιχειρήσεων, πρέπει να δοθεί στα κράτη μέλη που αποφασίζουν να εφαρμόσουν διαχωρισμό ιδιοκτησίας πρόσθετος χρόνος για να εφαρμόσουν τις σχετικές διατάξεις. Λαμβάνοντας υπόψη τους κάθετους δεσμούς μεταξύ των κλάδων της ηλεκτρικής ενέργειας και του φυσικού αερίου, οι διατάξεις σχετικά με τον διαχωρισμό θα πρέπει να εφαρμοστούν οριζόντια και στους δύο κλάδους.

- (71) Στο πλαίσιο του διαχωρισμού της ιδιοκτησίας, για να εξασφαλιστεί η πλήρης ανεξαρτησία της εκμετάλλευσης του δικτύου από συμφέροντα προμήθειας και παραγωγής και για να αποφευχθεί η ανταλλαγή οποιωνδήποτε εμπιστευτικών πληροφοριών, θα πρέπει να μην είναι μέλος του διοικητικού συμβουλίου διαχειριστή συστήματος μεταφοράς ή συστήματος μεταφοράς πρόσωπο το οποίο είναι μέλος του διοικητικού συμβουλίου επιχείρησης που εκτελεί οποιαδήποτε από τις λειτουργίες παραγωγής ή προμήθειας. Για τον λόγο αυτό, θα πρέπει να μην έχει το δικαίωμα να διορίζει μέλη του διοικητικού συμβουλίου διαχειριστή συστήματος μεταφοράς ή συστήματος μεταφοράς πρόσωπο το οποίο ασκεί έλεγχο ή οιοδήποτε δικαίωμα σε παραγωγό ή προμηθευτή.
- (72) Η καθιέρωση διαχειριστών συστημάτων ή μεταφοράς ανεξάρτητων από συμφέροντα προμήθειας και παραγωγής θα πρέπει να παρέχει στις κάθετα ολοκληρωμένες επιχειρήσεις τη δυνατότητα να διατηρούν την ιδιοκτησία των πάγιων στοιχείων του δικτύου, διασφαλίζοντας παράλληλα τον αποτελεσματικό διαχωρισμό συμφερόντων, υπό τον όρο ότι ο ανεξάρτητος διαχειριστής συστήματος ή ο ανεξάρτητος διαχειριστής μεταφοράς ασκεί όλες τις δραστηριότητες του διαχειριστή συστήματος και δεδομένου ότι έχουν θεσπισθεί λεπτομερής κανονιστική ρύθμιση και εκτενείς μηχανισμοί ρυθμιστικού ελέγχου.

- (73) Όταν στις 3 Σεπτεμβρίου 2009, επιχείρηση στην οποία ανήκει σύστημα μεταφοράς ήταν μέρος κάθετα ολοκληρωμένης επιχείρησης, θα πρέπει να παρέχεται στα κράτη μέλη η δυνατότητα να επιλέγουν μεταξύ του διαχωρισμού της ιδιοκτησίας και της καθιέρωσης διαχειριστών συστημάτων ή μεταφοράς ανεξάρτητων από συμφέροντα προμήθειας και παραγωγής.
- (74) Προκειμένου να διαφυλαχθούν πλήρως τα συμφέροντα των μετόχων των κάθετα ολοκληρωμένων επιχειρήσεων, τα κράτη μέλη θα πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να επιλέγουν να εφαρμόσουν τον διαχωρισμό της ιδιοκτησίας είτε μέσω άμεσης πώλησης είτε μέσω διάσπασης των μετοχών της κάθετα ολοκληρωμένης επιχείρησης σε μετοχές της επιχείρησης δικτύου και σε μετοχές των εναπομενουσών επιχειρήσεων προμήθειας και παραγωγής, υπό τον όρο ότι τηρούνται οι απαιτήσεις που προκύπτουν από τον διαχωρισμό της ιδιοκτησίας.

(75) Η πλήρης αποτελεσματικότητα της καθιέρωσης ανεξάρτητου διαχειριστή συστήματος ή ανεξάρτητου διαχειριστή μεταφοράς θα πρέπει να εξασφαλισθεί με ειδικούς πρόσθετους κανόνες. Οι κανόνες για τον ανεξάρτητο διαχειριστή μεταφοράς προσφέρουν κατάλληλο ρυθμιστικό πλαίσιο που εγγυάται τον θεμιτό ανταγωνισμό, επαρκείς επενδύσεις, πρόσβαση των νεοεισερχομένων στην αγορά και ολοκλήρωση των αγορών ηλεκτρικής ενέργειας. Ο αποτελεσματικός διαχωρισμός μέσω των διατάξεων για τον ανεξάρτητο διαχειριστή μεταφοράς θα πρέπει να βασίζεται σε ένα πυλώνα μέτρων οργάνωσης και διοίκησης των διαχειριστών συστημάτων μεταφοράς και σε έναν πυλώνα μέτρων για τις επενδύσεις, τη σύνδεση νέων εγκαταστάσεων παραγωγής με το δίκτυο και την ενοποίηση των αγορών μέσω της περιφερειακής συνεργασίας. Η ανεξαρτησία των διαχειριστών μεταφοράς θα πρέπει να εξασφαλισθεί, μεταξύ άλλων, και με ορισμένες περιόδους υπαναχώρησης κατά τη διάρκεια των οποίων δεν ασκείται στην κάθετα ολοκληρωμένη επιχείρηση διαχειριστική ή άλλη συναφής δραστηριότητα που να παρέχει πρόσβαση στις αυτές πληροφορίες οι οποίες θα μπορούσαν να είχαν ληφθεί σε διαχειριστική θέση.

- (76) Τα κράτη μέλη έχουν το δικαίωμα να επιλέξουν πλήρη διαχωρισμό της ιδιοκτησίας εντός της επικράτειάς τους. Εφόσον κράτος μέλος έχει ασκήσει το δικαίωμά του αυτό, η επιχείρηση δεν έχει δικαίωμα να διαμορφώσει ανεξάρτητο διαχειριστή συστήματος ή ανεξάρτητο διαχειριστή μεταφοράς. Επίσης, επιχειρήσεις οι οποίες ασκούν οποιαδήποτε από τις δραστηριότητες παραγωγής ή προμήθειας δεν μπορούν, είτε άμεσα είτε έμμεσα, να ασκούν έλεγχο ή δικαιώματα επί διαχειριστή συστήματος μεταφοράς από κράτος μέλος που έχει επιλέξει τον πλήρη διαχωρισμό της ιδιοκτησίας.
- (77) Η υλοποίηση του αποτελεσματικού διαχωρισμού θα πρέπει να τηρεί την αρχή της μη διάκρισης μεταξύ δημόσιου και ιδιωτικού τομέα. Για τον σκοπό αυτό, δεν θα πρέπει να παρέχεται η δυνατότητα στο ίδιο πρόσωπο να ασκεί οιοδήποτε έλεγχο ή δικαίωμα, κατά παραβίαση των κανόνων περί διαχωρισμού της ιδιοκτησίας ή της λύσης του ανεξάρτητου διαχειριστή συστήματος, είτε μεμονωμένα είτε από κοινού, στη σύνθεση, την ψηφοφορία ή τη λήψη αποφάσεων των οργάνων τόσο των διαχειριστών συστημάτων μεταφοράς ή των συστημάτων μεταφοράς όσο και των παραγωγών ή προμηθευτών. Όσον αφορά τον διαχωρισμό της ιδιοκτησίας και την καθιέρωση ανεξάρτητου διαχειριστή συστήματος, αν το εν λόγω κράτος μέλος μπορεί να αποδείξει ότι η ως άνω απαίτηση τηρείται, δύο χωριστοί δημόσιοι οργανισμοί θα πρέπει να μπορούν να ελέγχουν τις δραστηριότητες παραγωγής και εφοδιασμού, αφενός, και τις δραστηριότητες μεταφοράς, αφετέρου.

- (78) Ο πλήρως αποτελεσματικός διαχωρισμός των δραστηριοτήτων δικτύου από τις δραστηριότητες προμήθειας και παραγωγής θα πρέπει να εφαρμοσθεί σε ολόκληρη την Ένωση τόσο για τις ενωσιακές επιχειρήσεις όσο και για τις επιχειρήσεις εκτός Ένωσης. Προκειμένου να διασφαλισθεί ότι οι δραστηριότητες δικτύου και οι δραστηριότητες προμήθειας και παραγωγής σε ολόκληρη την Ένωση παραμένουν ανεξάρτητες μεταξύ τους, οι ρυθμιστικές αρχές θα πρέπει να έχουν την εξουσία να αρνούνται την πιστοποίηση διαχειριστών συστημάτων μεταφοράς που δεν τηρούν τους κανόνες διαχωρισμού. Για να εξασφαλιστεί η συνεπής εφαρμογή των κανόνων αυτών σε ολόκληρη την Ένωση, οι ρυθμιστικές αρχές θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη στο έπακρο τη γνώμη της Επιτροπής όταν λαμβάνουν αποφάσεις σχετικά με την πιστοποίηση. Περαιτέρω, για να εξασφαλιστεί η τήρηση των διεθνών υποχρεώσεων της Ένωσης, καθώς και η αλληλεγγύη και η ασφάλεια εφοδιασμού εντός της Ένωσης, η Επιτροπή θα πρέπει να έχει το δικαίωμα να γνωμοδοτήσει σχετικά με την πιστοποίηση σε σχέση με τον ιδιοκτήτη ή διαχειριστή συστήματος μεταφοράς που ελέγχεται από πρόσωπο ή πρόσωπα από τρίτη χώρα ή τρίτες χώρες.
- (79) Οι διαδικασίες χορήγησης αδειών δεν θα πρέπει να οδηγούν σε διοικητική επιβάρυνση δυσανάλογη προς το μέγεθος και τη δυνητική σπουδαιότητα των παραγωγών. Οι αδικαιολόγητα μακροχρόνιες διαδικασίες χορήγησης αδειών ενδέχεται να συνιστούν φραγμό στην πρόσβαση νεοεισερχομένων.

(80) Οι ρυθμιστικές αρχές θα πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να λαμβάνουν αποφάσεις σε κάθε συναφές ρυθμιστικό θέμα προκειμένου να λειτουργεί ορθώς η εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας και να είναι πλήρως ανεξάρτητες από οποιοδήποτε άλλο δημόσιο ή ιδιωτικό συμφέρον. Αυτό δεν εμποδίζει ούτε τον δικαστικό έλεγχο ούτε την κοινοβουλευτική εποπτεία σύμφωνα με το συνταγματικό δίκαιο των κρατών μελών. Επιπλέον, η έγκριση του προϋπολογισμού των ρυθμιστικών αρχών από τον εθνικό νομοθέτη δεν εμποδίζει την αυτονομία του προϋπολογισμού. Οι διατάξεις σχετικά με την αυτονομία κατά την εκτέλεση του διατεθέντος προϋπολογισμού της ρυθμιστικής αρχής θα πρέπει να υλοποιούνται στο πλαίσιο που έχει οριστεί από την εθνική δημοσιονομική νομοθεσία και κανόνες. Τα κράτη μέλη συμβάλλουν μεν στην ανεξαρτησία των ρυθμιστικών αρχών από πολιτικά ή οικονομικά συμφέροντα μέσω κατάλληλου συστήματος περιτροπής, αλλά θα πρέπει να μπορούν να λαμβάνουν δεόντως υπόψη και τη διαθεσιμότητα ανθρώπινων πόρων και το μέγεθος του συμβουλίου.

- (81) Οι ρυθμιστικές αρχές θα πρέπει να δύνανται να καθορίζουν ή να εγκρίνουν τιμολόγια ή μεθοδολογίες οι οποίες διέπουν τον υπολογισμό των τιμολογίων, βάσει προτάσεως του διαχειριστή του δικτύου μεταφοράς ή του(των) διαχειριστή(ων) του δικτύου διανομής, ή βάσει προτάσεως με την οποία συμφώνησαν ο(οι) εν λόγω διαχειριστής(ές) και οι χρήστες του δικτύου. Διεκπεραιώνοντας τα καθήκοντα αυτά, οι ρυθμιστικές αρχές θα πρέπει να διασφαλίζουν ότι τα τιμολόγια μεταφοράς και διανομής δεν εισάγουν διακρίσεις και αντικατοπτρίζουν το κόστος, θα πρέπει δε να λαμβάνουν υπόψη τους το μακροπρόθεσμο, οριακό και εξοικονομούμενο κόστος δικτύου από την κατανεμημένη παραγωγή και τα μέτρα διαχείρισης της ζήτησης.
- (82) *Οι ρυθμιστικές αρχές θα πρέπει να καθορίσουν και να εγκρίνουν επιμέρους τιμολόγια δικτύου για τα δίκτυα μεταφοράς και διανομής ή να ορίσουν μεθοδολογία ή αμφότερα. Σε κάθε περίπτωση, διατηρείται η ανεξαρτησία των ρυθμιστικών αρχών όσον αφορά τον καθορισμό των τιμολογίων δικτύου σύμφωνα με το άρθρο 57 παράγραφος 4 στοιχείο β) σημείο ii).*
- (83) *Οι ρυθμιστικές αρχές θα πρέπει να διασφαλίζουν ότι οι διαχειριστές συστημάτων διανομής και οι διαχειριστές συστημάτων μεταφοράς λαμβάνουν τα κατάλληλα μέτρα για να καταστήσουν το δίκτυό τους πιο ανθεκτικό και πιο ευέλικτο. Για τον σκοπό αυτό, θα πρέπει να παρακολουθούν τις επιδόσεις των διαχειριστών αυτών με βάση δείκτες όπως η ικανότητα των διαχειριστών συστημάτων διανομής και των διαχειριστών συστημάτων μεταφοράς να έχουν σε λειτουργία γραμμές με δυναμικές ονομαστικές τιμές γραμμής, η ανάπτυξη της τηλεπαρακολούθησης και του ελέγχου υποσταθμών σε πραγματικό χρόνο, η μείωση των απωλειών δικτύου και η συχνότητα και διάρκεια των διακοπών ισχύος.*

- (84) Οι ρυθμιστικές αρχές θα πρέπει να έχουν εξουσία να εκδίδουν δεσμευτικές αποφάσεις για τις επιχειρήσεις ηλεκτρικής ενέργειας και να επιβάλλουν αποτελεσματικές, αναλογικές και αποτρεπτικές κυρώσεις σε επιχειρήσεις ηλεκτρικής ενέργειας που αθετούν τις υποχρεώσεις τους ή να προτείνουν στο αρμόδιο δικαστήριο να τους επιβάλει τέτοιες κυρώσεις. Προς τούτο, οι ρυθμιστικές αρχές θα πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να ζητούν σχετικές πληροφορίες από εταιρείες ηλεκτρικής ενέργειας, να κάνουν κατάλληλες και επαρκείς έρευνες και να διευθετούν αντιδικίες. Θα πρέπει επίσης να ανατεθεί στις ρυθμιστικές αρχές η εξουσία να αποφασίζουν, ανεξάρτητα από την εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού, τη λήψη κατάλληλων μέτρων που εξασφαλίζουν οφέλη για τους καταναλωτές μέσα από την προώθηση του αποτελεσματικού ανταγωνισμού που είναι αναγκαίος για την εύρυθμη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας.

(85) *Οι ρυθμιστικές αρχές θα πρέπει να συντονίζονται μεταξύ τους κατά την άσκηση των καθηκόντων τους για να διασφαλίζεται η συμμόρφωση των Ευρωπαϊκών Δικτύων Διαχειριστών Συστημάτων Μεταφοράς Ηλεκτρικής Ενέργειας (ΕΔΔΣΜ Ηλεκτρικής Ενέργειας), του φορέα των διαχειριστών συστημάτων διανομής της ΕΕ (φορέας ΔΣΔ της ΕΕ), και των περιφερειακών κέντρων συντονισμού με τις υποχρεώσεις τους δυνάμει του κανονιστικού πλαισίου της εσωτερικής αγοράς ενέργειας, καθώς και με τις αποφάσεις του Οργανισμού Συνεργασίας των Ρυθμιστικών Αρχών Ενέργειας (ο «ACER») που θεσπίστηκε με τον κανονισμό (ΕΕ) 2019/... του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου⁹+. Με την επέκταση των επιχειρησιακών αρμοδιοτήτων του ΕΔΔΣΜ Ηλεκτρικής Ενέργειας, του φορέα ΔΣΔ της ΕΕ και των περιφερειακών κέντρων συνεργασίας, είναι απαραίτητο να ενισχυθεί η εποπτεία των εν λόγω οντοτήτων που δραστηριοποιούνται σε περιφερειακό ή ενωσιακό επίπεδο. Οι ρυθμιστικές αρχές θα πρέπει να διαβουλεύονται μεταξύ τους και θα πρέπει να συντονίζουν την εποπτεία τους για τον από κοινού προσδιορισμό περιπτώσεων μη συμμόρφωσης του ΕΔΔΣΜ Ηλεκτρικής Ενέργειας, του φορέα ΔΣΔ της ΕΕ και των περιφερειακών κέντρων συντονισμού με τις αντίστοιχες υποχρεώσεις τους.*

⁹ Κανονισμός (ΕΕ) 2019/... του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της ... (ΕΕ...).

⁺ Να εισαχθεί ο αριθμός του κανονισμού στο κείμενο και ο αριθμός, η ημερομηνία, ο πλήρης τίτλος και τα στοιχεία ΕΕ του εγγράφου 2016/0378(COD) - PE CONS 83/19 στην υποσημείωση.

- (86) Οι ρυθμιστικές αρχές θα πρέπει επίσης να διαθέτουν την εξουσία να συμβάλλουν στην εξασφάλιση υψηλών προτύπων υποχρεώσεων καθολικής και δημόσιας υπηρεσίας σε συμμόρφωση προς το άνοιγμα της αγοράς, να διασφαλίζουν την προστασία των ευάλωτων καταναλωτών και την πλήρη αποτελεσματικότητα των μέτρων προστασίας των καταναλωτών. Οι διατάξεις αυτές θα πρέπει να ισχύουν χωρίς να θίγονται ούτε οι εξουσίες της Επιτροπής σχετικά με την εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού, συμπεριλαμβανομένης της εξέτασης των συγχωνεύσεων που έχουν ενωσιακή διάσταση, αλλά ούτε και οι κανόνες για την εσωτερική αγορά, όπως, λόγου χάρη, για την ελεύθερη κυκλοφορία των κεφαλαίων. Ο ανεξάρτητος φορέας στον οποίο δικαιούται να προσφύγει ένα μέρος που θίγεται από την απόφαση της εθνικής αρχής θα μπορούσε να είναι ένα δικαστήριο ή δικαστική αρχή με εξουσία διεξαγωγής δικαστικής επανεξέτασης.
- (87) *Η παρούσα οδηγία και η οδηγία 2009/73/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου¹⁰ δεν στερούν από τα κράτη μέλη τη δυνατότητα να χαράσσουν και να ορίζουν την εθνική τους ενεργειακή πολιτική. Επομένως, ανάλογα με το σύνταγμα ενός κράτους μέλους, θα μπορούσε να είναι αρμοδιότητα των κρατών μελών να ορίζουν το πλαίσιο πολιτικής εντός του οποίου πρέπει να λειτουργούν οι ρυθμιστικές αρχές, π.χ. όσον αφορά την ασφάλεια του εφοδιασμού. Ωστόσο, οι κατευθυντήριες γραμμές για τη γενική ενεργειακή πολιτική που εκδίδονται από κάθε κράτος μέλος δεν θα πρέπει να θίγουν την ανεξαρτησία και την αυτονομία των ρυθμιστικών αρχών.*

¹⁰ Οδηγία 2009/73/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Ιουλίου 2009, σχετικά με τους κοινούς κανόνες για την εσωτερική αγορά φυσικού αερίου και την κατάργηση της οδηγίας 2003/55/EK (EE L 211 της 14.8.2009, σ. 94).

- (88) Ο κανονισμός (ΕΕ) 2019/...⁺ ορίζει ότι η Επιτροπή έχει τη δυνατότητα να θεσπίζει κατευθυντήριες γραμμές ή κώδικες δικτύου για να επιτευχθεί ο αναγκαίος βαθμός εναρμόνισης. Οι εν λόγω κατευθυντήριες γραμμές και οι κώδικες δικτύου συνιστούν δεσμευτικά εκτελεστικά μέτρα και αποτελούν, και σε σχέση με ορισμένες διατάξεις της παρούσας οδηγίας, χρήσιμο εργαλείο που είναι δυνατόν να προσαρμοστεί γρήγορα όταν είναι αναγκαίο.
- (89) Τα κράτη μέλη και τα συμβαλλόμενα μέρη της Συνθήκης Ενεργειακής Κοινότητας¹¹ θα πρέπει να συνεργάζονται στενά σε όλα τα θέματα σχετικά με την ανάπτυξη ενοποιημένης περιφέρειας εμπορίας ηλεκτρικής ενέργειας και δεν θα πρέπει να λαμβάνουν μέτρα που θέτουν σε κίνδυνο την περαιτέρω ενοποίηση των αγορών ηλεκτρικής ενέργειας ή την ασφάλεια του εφοδιασμού των κρατών μελών και των συμβαλλόμενων μερών.
- (93) Η παρούσα οδηγία νοείται σε συνάρτηση με τον κανονισμό (ΕΕ) 2019/...⁺ στην οποία καθορίζονται οι βασικές αρχές για τον νέο σχεδιασμό της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας, ο οποίος θα επιτρέπει καλύτερη ανταμοιβή της ευελιξίας, θα παρέχει επαρκή σήματα τιμών και θα διασφαλίζει την ανάπτυξη εύρυθμων ενοποιημένων βραχυπρόθεσμων αγορών. Ο κανονισμός (ΕΕ) 2019/...⁺ θεσπίζει επίσης νέους κανόνες σε διάφορους τομείς, συμπεριλαμβανομένων μηχανισμών δυναμικότητας και συνεργασίας μεταξύ των διαχειριστών συστημάτων διανομής.

⁺ ΕΕ: εισάγεται ο αριθμός του κανονισμού από το έγγραφο 2016/0379(COD) - PE-CONS 9/19.

¹¹ ΕΕ L 198 της 20.7.2006, σ.18.

- (91) *Η παρούσα οδηγία σέβεται τα θεμελιώδη δικαιώματα και τηρεί τις βασικές αρχές που αναγνωρίζονται στον Χάρτη . Κατά συνέπεια, η παρούσα οδηγία θα πρέπει να ερμηνεύεται και να εφαρμόζεται σύμφωνα με τα δικαιώματα και τις αρχές αυτές, ιδίως σύμφωνα με το δικαίωμα προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα το οποίο κατοχυρώνεται στο άρθρο 8 του Χάρτη. Είναι σημαντικό κάθε επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα δυνάμει της παρούσας οδηγίας να συμμορφώνεται προς τον κανονισμό (ΕΕ) 2016/679 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου¹².*

¹² *Κανονισμός (ΕΕ) 2016/679 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 27ης Απριλίου 2016, για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών και την κατάργηση της οδηγίας 95/46/ΕΚ (Γενικός Κανονισμός για την Προστασία Δεδομένων) (ΕΕ L 119 της 4.5.2016, σ. 1).*

(92) Για να εξασφαλίζεται ο ελάχιστος βαθμός εναρμόνισης που απαιτείται για να επιτευχθεί ο σκοπός της παρούσας οδηγίας, η Επιτροπή θα πρέπει να εξουσιοδοτηθεί να εκδίδει πράξεις σύμφωνα με το άρθρο 290 της Συνθήκης, με σκοπό να καταρτίζει κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την έκταση των καθηκόντων των ρυθμιστικών αρχών να συνεργάζονται μεταξύ τους και με τον ACER, και σχετικά με τις λεπτομέρειες της διαδικασίας για την προσαρμογή με τους κωδικούς δικτύου και τις κατευθυντήριες γραμμές. Είναι ιδιαίτερα σημαντικό να διενεργεί η Επιτροπή κατάλληλες διαβουλεύσεις κατά τις προπαρασκευαστικές εργασίες της, μεταξύ άλλων σε επίπεδο εμπειρογνομόνων, και οι εν λόγω διαβουλεύσεις να διενεργούνται σύμφωνα με τις αρχές που προβλέπονται στη διοργανική συμφωνία της 13ης Απριλίου 2016¹³ για τη βελτίωση του νομοθετικού έργου. Πιο συγκεκριμένα, για να εξασφαλιστεί η ίση συμμετοχή στην εκπόνηση των κατ' εξουσιοδότηση πράξεων, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο λαμβάνουν όλα τα έγγραφα κατά τον ίδιο χρόνο με τους εμπειρογνώμονες των κρατών μελών, και οι εμπειρογνώμονές τους έχουν συστηματικά πρόσβαση στις συνεδριάσεις των ομάδων εμπειρογνομόνων της Επιτροπής που ασχολούνται με την εκπόνηση των κατ' εξουσιοδότηση πράξεων.

¹³ EE L 123 της 12.5.2016, σ. 1.

- (93) Προκειμένου να εξασφαλισθούν ομοιόμορφες προϋποθέσεις για την εφαρμογή της παρούσας οδηγίας, θα πρέπει να ανατεθούν εκτελεστικές αρμοδιότητες στην Επιτροπή για να καθορίσει **τις απαιτήσεις διαλειτουργικότητας**, καθώς και αμερόληπτες και διαφανείς διαδικασίες πρόσβασης σε δεδομένα μέτρησης και κατανάλωσης και σε δεδομένα που απαιτούνται για την αλλαγή προμηθευτή από τους πελάτες, την απόκριση ζήτησης και άλλες υπηρεσίες. Οι εν λόγω αρμοδιότητες θα πρέπει να ασκούνται σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 182/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου¹⁴.
- (94) **Όταν ισχύει παρέκκλιση σύμφωνα με το άρθρο 66 παράγραφος 3, 4 ή 5, η παρέκκλιση θα πρέπει επίσης να καλύπτει οποιεσδήποτε διατάξεις της παρούσας οδηγίας είναι επικουρικές ή απαιτούν την προηγούμενη εφαρμογή οποιασδήποτε από τις διατάξεις από τις οποίες έχει χορηγηθεί παρέκκλιση.**

¹⁴ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 182/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Φεβρουαρίου 2011, για τη θέσπιση κανόνων και γενικών αρχών σχετικά με τους τρόπους ελέγχου από τα κράτη μέλη της άσκησης των εκτελεστικών αρμοδιοτήτων από την Επιτροπή (ΕΕ L 55 της 28.2.2011, σ. 13).

- (95) *Οι διατάξεις της οδηγίας 2012/27/ΕΕ σχετικά με τις αγορές ηλεκτρικής ενέργειας, όπως οι διατάξεις για τη μέτρηση και τιμολόγηση της ηλεκτρικής ενέργειας, της απόκρισης ζήτησης, κατανομή κατά προτεραιότητα και πρόσβαση στο δίκτυο ηλεκτρικής ενέργειας για συμπαραγωγή υψηλής απόδοσης επικαιροποιούνται με τις διατάξεις της παρούσας οδηγίας και του κανονισμού (ΕΕ) 2019/...⁺. Η οδηγία 2012/27/ΕΕ θα πρέπει επομένως να τροποποιηθεί αναλόγως.*
- (96) Δεδομένου ότι ο στόχος της παρούσας οδηγίας, δηλαδή η δημιουργία πλήρως λειτουργικής εσωτερικής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας, είναι αδύνατον να επιτευχθεί επαρκώς από τα κράτη μέλη αλλά μπορεί, λόγω της κλίμακας και των συνεπειών του, να επιτευχθεί καλύτερα σε ενωσιακό επίπεδο, η Ένωση δύναται να θεσπίσει μέτρα σύμφωνα με τις αρχή της επικουρικότητας του άρθρου 5 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση. Σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας του ίδιου άρθρου, η παρούσα οδηγία δεν υπερβαίνει το μέτρο που είναι αναγκαίο για την επίτευξη του στόχου αυτού.

⁺ ΕΕ: εισάγεται ο αριθμός του κανονισμού από το έγγραφο 2016/0379(COD) - PE CONS 9/19.

- (97) Σύμφωνα με την κοινή πολιτική δήλωση, της 28ης Σεπτεμβρίου 2011, των κρατών μελών και της Επιτροπής σχετικά με τα επεξηγηματικά έγγραφα¹⁵, τα κράτη μέλη ανέλαβαν να συνοδεύουν, στις περιπτώσεις όπου αιτιολογείται, την κοινοποίηση των μέτρων μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο με ένα ή περισσότερα έγγραφα στα οποία θα επεξηγείται η σχέση μεταξύ των συστατικών στοιχείων μιας οδηγίας και των αντίστοιχων μερών των πράξεων μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο. Όσον αφορά την παρούσα οδηγία, ο νομοθέτης θεωρεί ότι η διαβίβαση τέτοιων εγγράφων είναι δικαιολογημένη.
- (98) Η υποχρέωση μεταφοράς της παρούσας οδηγίας στο εθνικό δίκαιο θα πρέπει να περιοριστεί στις διατάξεις που συνιστούν τροποποιήσεις ουσίας της οδηγίας 2009/72/EK. Η υποχρέωση μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο των διατάξεων που δεν τροποποιούνται κατ' ουσία απορρέει από την οδηγία 2009/72/EK.
- (99) Η παρούσα οδηγία δεν θα πρέπει να θίγει τις υποχρεώσεις των κρατών μελών όσον αφορά την προθεσμία μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο και την ημερομηνία εφαρμογής της οδηγίας 2009/72/EK που παρατίθενται στο παράρτημα III.

ΕΞΕΔΩΣΑΝ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΟΔΗΓΙΑ:

¹⁵ ΕΕ C 369 της 17.12.2011, σ. 14.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΚΑΙ ΟΡΙΣΜΟΙ

Άρθρο 1 Αντικείμενο

Η παρούσα οδηγία θεσπίζει κοινούς κανόνες που αφορούν την παραγωγή, τη μεταφορά, τη διανομή, την αποθήκευση και την προμήθεια ηλεκτρικής ενέργειας, καθώς και την προστασία των καταναλωτών, με στόχο τη δημιουργία πραγματικά ολοκληρωμένων, ανταγωνιστικών, επικεντρωμένων στον καταναλωτή, ευέλικτων, **δίκαιων και διαφανών** αγορών ηλεκτρικής ενέργειας στην Ένωση.

Με την αξιοποίηση των πλεονεκτημάτων μιας ολοκληρωμένης αγοράς, η παρούσα οδηγία έχει στόχο να διασφαλίσει οικονομικά προσιτές, **διαφανείς** τιμές **και κόστος** ενέργειας για τους καταναλωτές, υψηλό βαθμό ασφάλειας του εφοδιασμού και την ομαλή μετάβαση σε ένα ενεργειακό σύστημα **χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών**. Ορίζει βασικούς κανόνες για την οργάνωση και λειτουργία του ενωσιακού τομέα ηλεκτρικής ενέργειας, ιδίως κανόνες για την ενίσχυση της θέσης και την προστασία των καταναλωτών, για την ανοικτή πρόσβαση στην ολοκληρωμένη αγορά, για την πρόσβαση τρίτων μερών στις υποδομές μεταφοράς και διανομής, κανόνες διαχωρισμού, και κανόνες για την ανεξαρτησία των ρυθμιστικών αρχών στα κράτη μέλη.

Η παρούσα οδηγία καθορίζει επίσης τρόπους συνεργασίας μεταξύ των κρατών μελών, των ρυθμιστικών αρχών και των διαχειριστών συστημάτων διανομής με στόχο τη δημιουργία μιας πλήρως διασυνδεδεμένης εσωτερικής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας, η οποία αυξάνει την ενσωμάτωση της ηλεκτρικής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές, τον ελεύθερο ανταγωνισμό και την ασφάλεια του εφοδιασμού.

Άρθρο 2

Ορισμοί

Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας, ισχύουν οι ακόλουθοι ορισμοί:

- 1) «πελάτης»: ο πελάτης χονδρικής ή ο τελικός πελάτης ηλεκτρικής ενέργειας·
- 2) «πελάτης χονδρικής»: το φυσικό ή νομικό πρόσωπο που αγοράζει ηλεκτρική ενέργεια με σκοπό τη μεταπώλησή της εντός ή εκτός του συστήματος όπου είναι εγκατεστημένο·
- 3) «τελικός πελάτης»: ο πελάτης που αγοράζει ηλεκτρική ενέργεια για δική του χρήση·
- 4) «οικιακός πελάτης»: ο πελάτης που αγοράζει ηλεκτρική ενέργεια για δική του οικιακή κατανάλωση, αποκλεισμένων των εμπορικών ή επαγγελματικών δραστηριοτήτων·
- 5) «μη οικιακός πελάτης»: το φυσικό ή νομικό πρόσωπο που αγοράζει ηλεκτρική ενέργεια που δεν προορίζεται για τη δική του οικιακή χρήση, συμπεριλαμβανομένων των παραγωγών, των βιομηχανικών πελατών, των μικρομεσαίων επιχειρήσεων και των πελατών χονδρικής·
- 6) **«πολύ μικρή επιχείρηση»: η επιχείρηση η οποία απασχολεί λιγότερους από 10 εργαζομένους και της οποίας ο ετήσιος κύκλος εργασιών και/ή το σύνολο του ετήσιου ισολογισμού δεν υπερβαίνει τα 2 εκατομμύρια EUR·**

- 7) *«μικρή επιχείρηση»: η επιχείρηση η οποία απασχολεί λιγότερους από 50 εργαζομένους και της οποίας ο ετήσιος κύκλος εργασιών και/ή το σύνολο του ετήσιου ισολογισμού δεν υπερβαίνει τα 10 εκατομμύρια EUR.*
- 8) *«ενεργός πελάτης»: ο τελικός πελάτης ή η ομάδα τελικών πελατών που δρουν από κοινού, οι οποίοι καταναλώνουν ή αποθηκεύουν ▮ ηλεκτρική ενέργεια που παράγεται στους χώρους τους εντός καθορισμένων ορίων ή, όταν επιτρέπεται από τα κράτη μέλη, σε άλλους χώρους, ή πωλούν αυτοπαραγόμενη ηλεκτρική ενέργεια ή συμμετέχουν σε προγράμματα ευελιξίας ή ενεργειακής απόδοσης, υπό τον όρο ότι οι εν λόγω δραστηριότητες δεν αποτελούν την κύρια εμπορική ή επαγγελματική τους δραστηριότητα.*
- 9) *«αγορές ηλεκτρικής ενέργειας»: αγορές για ηλεκτρική ενέργεια, περιλαμβανομένων των εξωχρηματιστηριακών αγορών και των χρηματιστηρίων ηλεκτρικής ενέργειας, αγορές για συναλλαγές ενέργειας, δυναμικότητας, εξισορρόπησης και επικουρικών υπηρεσιών σε όλα τα χρονικά πλαίσια, συμπεριλαμβανομένων των προθεσμιακών αγορών, των αγορών επόμενης μέρας και ενδοημερήσιων αγορών.*
- 10) *«συμμετέχων στην αγορά»: συμμετέχων στην αγορά όπως ορίζεται στο άρθρο 2 σημείο 25) του κανονισμού 2019/...⁺*

⁺ EE: Να συμπληρωθούν τα στοιχεία δημοσίευσης στην υποσημείωση για το έγγραφο 2016/0379(COD) - PE-CONS 9/19.

- 11) «**ενεργειακή κοινότητα πολιτών**»: νομική οντότητα που:
- α) *βασίζεται σε εθελοντική και ανοικτή συμμετοχή και τελεί υπό τον ουσιαστικό έλεγχο εταίρων ή μελών που είναι φυσικά πρόσωπα, τοπικές αρχές, συμπεριλαμβανομένων των δήμων, ή μικρές επιχειρήσεις,*
 - β) *έχει ως πρωταρχικό σκοπό να παρέχει περιβαλλοντικά, οικονομικά και κοινωνικά οφέλη σε επίπεδο κοινότητας για τα μέλη ή εταίρους της ή τις τοπικές περιοχές όπου δραστηριοποιείται και όχι να παράγει οικονομικά κέρδη, και*
 - γ) *μπορεί να δραστηριοποιείται στην παραγωγή, περιλαμβανομένης της παραγωγής από ανανεώσιμες πηγές, στη διανομή και στην προμήθεια ηλεκτρικής ενέργειας, στις υπηρεσίες κατανάλωσης, σωρευτικής εκπροσώπησης, αποθήκευσης ενέργειας, στις υπηρεσίες ενεργειακής απόδοσης, στις υπηρεσίες φόρτισης ηλεκτρικών οχημάτων, ή στην παροχή άλλων υπηρεσιών ενέργειας στους εταίρους ή τα μέλη της*
- 12) «προμήθεια»: η πώληση, συμπεριλαμβανομένης της μεταπώλησης, ηλεκτρικής ενέργειας σε πελάτες
- 13) «σύμβαση προμήθειας ηλεκτρικής ενέργειας»: σύμβαση προμήθειας ηλεκτρικής ενέργειας, μη συμπεριλαμβανομένων παραγώγων ηλεκτρικής ενέργειας
- 14) «παράγωγο ηλεκτρικής ενέργειας»: χρηματοπιστωτικό μέσο που προσδιορίζεται στα σημεία 5, 6 ή 7 του τμήματος Γ του παραρτήματος I της οδηγίας 2014/65/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου¹⁶, όπου το μέσο αυτό σχετίζεται με την ηλεκτρική ενέργεια

¹⁶ Οδηγία 2014/65/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Μαΐου 2014, για τις αγορές χρηματοπιστωτικών μέσων και την τροποποίηση της οδηγίας 2002/92/ΕΚ και της οδηγίας 2011/61/ΕΕ (ΕΕ L 173 της 12.6.2014, σ. 349).

- 15) «σύμβαση δυναμικής τιμολόγησης ηλεκτρικής ενέργειας»: σύμβαση προμήθειας ηλεκτρικής ενέργειας μεταξύ προμηθευτή και τελικού πελάτη η οποία αντικατοπτρίζει τη **διακύμανση της τιμής στις αγορές** άμεσης παράδοσης, **συμπεριλαμβανομένων των αγορών** επόμενης ημέρας **και των ενδοημερήσιων αγορών**, σε χρονικά διαστήματα τουλάχιστον ίσα με τη συχνότητα εκκαθάρισης της αγοράς·
- 16) «τέλος τερματισμού σύμβασης»: κάθε χρέωση ή κύρωση που επιβάλλεται στους πελάτες από προμηθευτές ή **συμμετέχοντες στην αγορά δραστηριοποιούμενους στη σωρευτική εκπροσώπηση** σε περίπτωση τερματισμού σύμβασης προμήθειας ή παροχής υπηρεσιών ηλεκτρικής ενέργειας·
- 17) «τέλος σχετιζόμενο με την αλλαγή προμηθευτή»: κάθε χρέωση ή κύρωση που επιβάλλεται στους πελάτες από προμηθευτές ή **συμμετέχοντες στην αγορά δραστηριοποιούμενους στη σωρευτική εκπροσώπηση** ή διαχειριστές συστημάτων, άμεσα ή έμμεσα, σε περίπτωση αλλαγής προμηθευτών ή **συμμετεχόντων στην αγορά δραστηριοποιούμενων στη σωρευτική εκπροσώπηση**, συμπεριλαμβανομένων των τελών τερματισμού σύμβασης·
- 18) «**σωρευτική εκπροσώπηση**»: **δραστηριότητα ασκούμενη από φυσικό ή νομικό πρόσωπο** που συνδυάζει φορτία ή παραγόμενη ενέργεια από περισσότερους του ενός πελάτες προς πώληση, αγορά ή δημοπρασία σε οποιαδήποτε **■ αγορά ηλεκτρικής** ενέργειας·
- 19) «ανεξάρτητος φορέας **σωρευτικής εκπροσώπησης**»: **συμμετέχων στην αγορά δραστηριοποιούμενος στη σωρευτική εκπροσώπηση** που δεν είναι συνδεδεμένος με τον προμηθευτή του πελάτη του·

- 20) «απόκριση ζήτησης»: οι αλλαγές στο ηλεκτρικό φορτίο από τους τελικούς πελάτες σε σύγκριση με τις κανονικές ή τρέχουσες καταναλωτικές τους συνήθειες, με βάση τα σήματα της αγοράς, συμπεριλαμβανομένου της απόκρισης σε χρονικά μεταβαλλόμενες τιμές ηλεκτρικής ενέργειας ή σε οικονομικά κίνητρα, ή σε απόκριση μετά την αποδοχή προσφοράς του τελικού πελάτη, μεμονωμένα ή μέσω **σωρευτικής εκπροσώπησης**, με σκοπό την πώληση της μείωσης ή της αύξησης της ζήτησης σε δεδομένη τιμή σε οργανωμένες αγορές, όπως ορίζεται στο άρθρο 2 σημείο 4 του εκτελεστικού κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1348/2014 της Επιτροπής¹⁷.
- 21) **«πληροφορίες τιμολόγησης»: όλες οι πληροφορίες που παρέχονται στους λογαριασμούς των τελικών πελατών, πέραν του αιτήματος πληρωμής·**
- 22) «συμβατικός μετρητής»: αναλογικός ή ηλεκτρονικός μετρητής που δεν μπορεί να μεταδίδει και ταυτόχρονα να λαμβάνει δεδομένα·
- 23) «έξυπνο σύστημα μέτρησης»: ηλεκτρονικό σύστημα το οποίο μπορεί να μετρά την **την ποσότητα της ηλεκτρικής ενέργειας που τροφοδοτείται στο δίκτυο** ή την κατανάλωση ενέργειας από τα δίκτυο, παρέχοντας περισσότερες πληροφορίες από έναν συμβατικό μετρητή, και μπορεί να μεταδίδει και να λαμβάνει δεδομένα για σκοπούς πληροφόρησης, παρακολούθησης και ελέγχου, χρησιμοποιώντας μια μορφή ηλεκτρονικών επικοινωνιών·

¹⁷ Εκτελεστικός κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1348/2014 της Επιτροπής, της 17ης Δεκεμβρίου 2014, σχετικά με την αναφορά δεδομένων για την εφαρμογή του άρθρου 8 παράγραφοι 2 και 6 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1227/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την ακεραιότητα και τη διαφάνεια στη χονδρική αγορά ενέργειας (ΕΕ L 363 της 18.12.2014, σ. 121).

- 24) «διαλειτουργικότητα»: στο πλαίσιο της έξυπνης μέτρησης, η ικανότητα δύο ή περισσότερων δικτύων, συστημάτων, συσκευών, εφαρμογών ή εξαρτημάτων ενέργειας ή επικοινωνιών να διασυνδέονται και να συνεργάζονται, να ανταλλάσσουν και να χρησιμοποιούν πληροφορίες με στόχο την εκτέλεση απαιτούμενων λειτουργιών·
- 25) "περίοδος εκκαθάρισης ανισορροπιών ισοζυγίου": η περίοδος εκκαθάρισης ανισορροπιών ισοζυγίου όπως ορίζεται στο άρθρο 2 σημείο 15) του κανονισμού (ΕΕ) 2019/...⁺
- 26) «σχεδόν πραγματικός χρόνος»: στο πλαίσιο της έξυπνης μέτρησης, *ένα σύντομο χρονικό διάστημα διάρκειας συνήθως δευτερολέπτων ή όχι μεγαλύτερης από την περίοδο εκκαθάρισης ανισορροπιών στην εθνική αγορά·*
- 27) «βέλτιστες διαθέσιμες τεχνικές»: στο πλαίσιο της προστασίας και ασφάλειας δεδομένων σε περιβάλλον έξυπνης μέτρησης, οι πλέον αποτελεσματικές, προηγμένες και κατάλληλες από πρακτική άποψη τεχνικές, οι οποίες συνιστούν καταρχήν τη βάση για τη συμμόρφωση με τους ενωσιακούς κανόνες προστασίας και ασφάλειας των δεδομένων·
- 28) «διανομή»: η μεταφορά ηλεκτρικής ενέργειας μέσω συστημάτων διανομής υψηλής, μέσης και χαμηλής τάσης με σκοπό την παράδοσή της σε πελάτες, μη συμπεριλαμβανομένης όμως της προμήθειας·

⁺ ΕΕ: Να συμπληρωθεί ο αριθμός του κανονισμού από το έγγραφο 2016/0379(COD) - PE CONS 9/19.

- 29) «διαχειριστής συστήματος διανομής»: κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο το οποίο είναι υπεύθυνο για τη λειτουργία, τη συντήρηση και, αν είναι αναγκαίο, την ανάπτυξη του συστήματος διανομής σε μία δεδομένη περιοχή και, κατά περίπτωση, των διασυνδέσεων του με άλλα συστήματα, και για τη μακροπρόθεσμη ικανότητα του συστήματος να ανταποκρίνεται στην εύλογη ζήτηση διανομής ηλεκτρικής ενέργειας·
- 30) «ενεργειακή απόδοση»: ο λόγος της εκροής επιδόσεων, υπηρεσιών, αγαθών ή ενέργειας προς την εισροή ενέργειας·
- 31) «ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές» **ή «ανανεώσιμη ενέργεια»**: η ενέργεια από ανανεώσιμες μη ορυκτές πηγές, **ήτοι** αιολική, ηλιακή (ηλιακή θερμική και ηλιακή φωτοβολταϊκή) **και** γεωθερμική ενέργεια, ■ ενέργεια του περιβάλλοντος, **παλιρροϊκή, κοματική και λοιπές μορφές ενέργειας των ωκεανών**, υδροηλεκτρική, **από βιομάζα, ενέργεια από τα εκλυόμενα στους χώρους υγειονομικής ταφής αέρια, από τα αέρια που παράγονται σε σταθμούς επεξεργασίας λυμάτων και τα** βιοαέρια ■ .
- 32) «κατανεμημένη παραγωγή»: οι εγκαταστάσεις παραγωγής που συνδέονται με το σύστημα διανομής·

- 33) «σημείο επαναφόρτισης»: διεπαφή ικανή να φορτίσει ένα ηλεκτρικό όχημα κάθε φορά ή να ανταλλάξει την μπαταρία ενός ηλεκτρικού οχήματος ανά φορά·
- 34) «μεταφορά»: η μεταφορά ηλεκτρικής ενέργειας μέσω διασυνδεδεμένου συστήματος υπερυψηλής και υψηλής τάσης με σκοπό την παροχή σε τελικούς πελάτες ή σε διανομείς, μη συμπεριλαμβανομένης όμως της προμήθειας·
- 35) «διαχειριστής συστήματος μεταφοράς»: κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο το οποίο είναι υπεύθυνο για τη λειτουργία, τη συντήρηση και, αν είναι αναγκαίο, την ανάπτυξη του συστήματος μεταφοράς σε μία δεδομένη περιοχή και, κατά περίπτωση, των διασυνδέσεών του με άλλα συστήματα, και για τη μακροπρόθεσμη ικανότητα του συστήματος να ανταποκρίνεται στην εύλογη ζήτηση μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας·
- 36) «χρήστης συστήματος»: το φυσικό ή νομικό πρόσωπο που τροφοδοτεί ένα σύστημα μεταφοράς ή διανομής ή που τροφοδοτείται από ένα τέτοιο σύστημα·
- 37) «παραγωγή»: η παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας·
- 38) «παραγωγός»: κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο το οποίο παράγει ηλεκτρική ενέργεια·

- 39) «γραμμή διασύνδεσης»: *ο εξοπλισμός που χρησιμοποιείται για τη διασύνδεση ηλεκτρικών συστημάτων*.
- 40) «διασυνδεδεμένο σύστημα»: το σύστημα που αποτελείται από αριθμό συστημάτων μεταφοράς και διανομής τα οποία συνδέονται μεταξύ τους με μία ή περισσότερες γραμμές διασύνδεσης.
- 41) «απευθείας γραμμή»: είτε η γραμμή ηλεκτρικής ενέργειας η οποία συνδέει μια μεμονωμένη μονάδα παραγωγής με έναν μεμονωμένο πελάτη είτε η γραμμή ηλεκτρικής ενέργειας η οποία συνδέει έναν παραγωγό ηλεκτρικής ενέργειας και μία επιχείρηση προμήθειας ηλεκτρικής ενέργειας, η οποία προμηθεύει απευθείας τις δικές της εγκαταστάσεις, θυγατρικές επιχειρήσεις και πελάτες.
- 42) «μικρό απομονωμένο σύστημα»: κάθε σύστημα με κατανάλωση μικρότερη των 3 000 GWh το 1996, στο οποίο ποσοστό κάτω του 5 % της ετήσιας κατανάλωσης προέρχεται από διασύνδεση με άλλα συστήματα.
- 43) **«μικρό συνδεδεμένο σύστημα»: κάθε σύστημα με κατανάλωση μικρότερη των 3 000 GWh το 1996, στο οποίο ποσοστό άνω του 5 % της ετήσιας κατανάλωσης προέρχεται από διασύνδεση με άλλα συστήματα**.
- 44) «συμφόρηση»: η συμφόρηση όπως ορίζεται στο άρθρο 2 σημείο 4 του κανονισμού (Ε) αριθ. 2019/...⁺
- 45) «εξισορρόπηση»: η εξισορρόπηση όπως ορίζεται στο άρθρο 2 σημείο 10 του κανονισμού (Ε) αριθ. 2019/...⁺
- 46) «ενέργεια εξισορρόπησης»: η ενέργεια εξισορρόπησης όπως ορίζεται στο άρθρο 2 σημείο 11 του κανονισμού (Ε) αριθ. 2019/...⁺
- 47) «υπεύθυνο για την ισορροπία μέρος»: το υπεύθυνο για την ισορροπία μέρος όπως

⁺ ΕΕ: Να εισαχθεί ο αριθμός του κανονισμού από το έγγραφο 2016/0379(COD) - PE CONS 9/19.

ορίζεται στο άρθρο 2 σημείο 14 του κανονισμού (Ε) αριθ. 2019/...⁺

- 48) «επικουρική υπηρεσία»: όλες οι υπηρεσίες που είναι αναγκαίες για τη διαχείριση συστήματος μεταφοράς ή διανομής, συμπεριλαμβανομένων των υπηρεσιών εξισορρόπησης και των επικουρικών υπηρεσιών μη σχετικών με τη συχνότητα, μη συμπεριλαμβανομένης όμως της διαχείρισης συμφόρησης·
- 49) «επικουρική υπηρεσία μη σχετική με τη συχνότητα»: υπηρεσία που χρησιμοποιείται από διαχειριστή συστήματος μεταφοράς ή διαχειριστή συστήματος διανομής για τον έλεγχο τάσης σταθερής κατάστασης, ταχείες εγχύσεις άεργου ρεύματος, αδράνεια **για σταθερότητα των τοπικών δικτύων, ρεύμα βραχυκυκλώσεως**, ικανότητα επανεκκίνησης από ολική διακοπή **και ικανότητα λειτουργίας νησίδας**·
- 50) «περιφερειακό **συντονιστικό** κέντρο»: το περιφερειακό **συντονιστικό** κέντρο όπως **συστάθηκε δυνάμει του άρθρου 32 του κανονισμού (ΕΕ) 2019/...**⁺
- 51) «**πλήρως ενσωματωμένα στοιχεία δικτύου**»: **στοιχεία δικτύου που έχουν ενσωματωθεί στο σύστημα μεταφοράς ή διανομής, συμπεριλαμβανομένων εγκαταστάσεων αποθήκευσης, και χρησιμοποιούνται αποκλειστικά και μόνον για τον σκοπό της διασφάλισης της ασφαλούς και αξιόπιστης λειτουργίας του συστήματος μεταφοράς ή διανομής και όχι για εξισορρόπηση ή διαχείριση συμφόρησης**·
- 52) «ολοκληρωμένη επιχείρηση ηλεκτρικής ενέργειας»: η επιχείρηση που είναι κάθετα ή οριζόντια ολοκληρωμένη·

⁺ ΕΕ: εισάγεται ο αριθμός του κανονισμού από το έγγραφο 2016/0379(COD) - PE-CONS .../19.

- 53) «κάθετα ολοκληρωμένη επιχείρηση»: επιχείρηση ηλεκτρικής ενέργειας ή όμιλος επιχειρήσεων ηλεκτρικής ενέργειας, όπου το ίδιο πρόσωπο ή πρόσωπα δικαιούνται, άμεσα ή έμμεσα, να ασκούν τον έλεγχο, και όπου η εν λόγω επιχείρηση ή ο όμιλος επιχειρήσεων ασκούν τουλάχιστον μία από τις δραστηριότητες μεταφοράς ή διανομής, και τουλάχιστον μία από τις δραστηριότητες παραγωγής ή προμήθειας·
- 54) «οριζόντια ολοκληρωμένη επιχείρηση»: η επιχείρηση ηλεκτρικής ενέργειας που ασκεί μία τουλάχιστον από τις δραστηριότητες παραγωγής με σκοπό την πώληση, ή μεταφοράς, διανομής ή προμήθειας, και μια δραστηριότητα εκτός του τομέα της ηλεκτρικής ενέργειας·
- 55) «συνδεδεμένη επιχείρηση»: οι συνδεδεμένες επιχειρήσεις, κατά την έννοια του άρθρου 2 παράγραφος 12 της οδηγίας 2013/34/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου¹⁸, και οι επιχειρήσεις που ανήκουν στους ίδιους μετόχους·
- 56) «έλεγχος»: δικαιώματα, συμβάσεις ή άλλα μέσα τα οποία, είτε μεμονωμένα είτε σε συνδυασμό με άλλα, και λαμβανομένων υπόψη των σχετικών πραγματικών ή νομικών συνθηκών, παρέχουν τη δυνατότητα άσκησης καθοριστικής επιρροής σε επιχείρηση, και ιδίως μέσω:
- α) δικαιωμάτων κυριότητας ή χρήσης επί του συνόλου ή μέρους των περιουσιακών στοιχείων επιχείρησης,
 - β) δικαιωμάτων ή συμβάσεων που παρέχουν δυνατότητα καθοριστικής επιρροής επί της σύνθεσης, της ψηφοφορίας ή των αποφάσεων των οργάνων μιας επιχείρησης·

¹⁸ Οδηγία 2013/34/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου 2013, σχετικά με τις ετήσιες οικονομικές καταστάσεις, τις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις και συναφείς εκθέσεις επιχειρήσεων ορισμένων μορφών, την τροποποίηση της οδηγίας 2006/43/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και την κατάργηση των οδηγιών 78/660/ΕΟΚ και 83/349/ΕΟΚ του Συμβουλίου (ΕΕ L 182 της 29.6.2013, σ. 19).

- 57) «επιχείρηση ηλεκτρικής ενέργειας»: το φυσικό ή νομικό πρόσωπο που ασκεί τουλάχιστον μία από τις ακόλουθες δραστηριότητες: παραγωγή, μεταφορά, διανομή, **σωρευτική εκπροσώπηση, απόκριση ζήτησης, αποθήκευση ενέργειας**, προμήθεια ή αγορά ηλεκτρικής ενέργειας, και είναι υπεύθυνο για τα εμπορικά και τεχνικά καθήκοντα ή/και τα καθήκοντα συντήρησης τα σχετικά με τις δραστηριότητες αυτές· στον ορισμό αυτό δεν περιλαμβάνονται οι τελικοί πελάτες·
- 58) «ασφάλεια»: τόσο η ασφάλεια του εφοδιασμού και της παροχής ηλεκτρικής ενέργειας, όσο και η τεχνική ασφάλεια·
- 59) «αποθήκευση ενέργειας»: στο σύστημα ηλεκτρικής ενέργειας, **η αναβολή της τελικής χρήσης της ηλεκτρικής ενέργειας σε χρονική στιγμή μεταγενέστερη από αυτή της παραγωγής της ή η μετατροπή ηλεκτρικής ενέργειας σε μορφή ενέργειας που μπορεί να αποθηκευτεί, η αποθήκευση της εν λόγω ενέργειας, και η μεταγενέστερη εκ νέου μετατροπή της εν λόγω ενέργειας σε ηλεκτρική ενέργεια ή η χρήση** σε διαφορετικό φορέα ενέργειας·
- 60) «εγκατάσταση αποθήκευσης ενέργειας»: στο σύστημα ηλεκτρικής ενέργειας, μια **εγκατάσταση όπου γίνεται η αποθήκευση της ενέργειας.**

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙ
ΓΕΝΙΚΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΟΥ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΗΛΕΚΤΡΙΚΗΣ
ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

Άρθρο 3

Ανταγωνιστική, επικεντρωμένη στον καταναλωτή, ευέλικτη και χωρίς διακρίσεις αγορά
ηλεκτρικής ενέργειας

1. Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε η εθνική τους νομοθεσία να μην παρεμποδίζει αδικαιολόγητα **το διασυνοριακό εμπόριο** ηλεκτρικής ενέργειας, τη συμμετοχή των καταναλωτών, μεταξύ άλλων, μέσω απόκρισης από την πλευρά της ζήτησης, τις επενδύσεις **ιδίως στη μεταβλητή και** ευέλικτη παραγωγή ενέργειας, την αποθήκευση ενέργειας ή την ανάπτυξη της ηλεκτροκίνησης ή νέων γραμμών διασύνδεσης **μεταξύ κρατών μελών**, και ώστε οι τιμές της ηλεκτρικής ενέργειας να αποτυπώνουν την πραγματική ζήτηση και προσφορά.
2. **Κατά την ανάπτυξη νέων γραμμών διασύνδεσης, τα κράτη μέλη λαμβάνουν υπόψη τους στόχους διασύνδεσης ηλεκτρικής ενέργειας τουλάχιστον 15 % για το 2030 όπως αναφέρεται στο άρθρο 4 στοιχείο δ) σημείο 1) του κανονισμού (ΕΕ) 2018/1999.**
3. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι δεν υφίστανται αδικαιολόγητοι φραγμοί **εντός της εσωτερικής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας όσον αφορά την είσοδο στην αγορά, τη λειτουργία στην αγορά και την έξοδο από την αγορά, με την επιφύλαξη των αρμοδιοτήτων τις οποίες διατηρούν τα κράτη μέλη σε σχέση με τις τρίτες χώρες.**
4. **Τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν ίσους όρους ανταγωνισμού βάσει των οποίων οι επιχειρήσεις ηλεκτρικής ενέργειας υπόκεινται σε διαφανείς, αναλογικούς και αμερόληπτους κανόνες, τέλη και αντιμετώπιση, ιδίως όσον αφορά την ευθύνη εξισορρόπησης, την πρόσβαση στις αγορές χονδρικής, την πρόσβαση σε δεδομένα, την αλλαγή προμηθευτή και την τιμολόγηση, καθώς και, όπου αρμόζει, τη χορήγηση αδειών.**

5. *Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι οι συμμετέχοντες στην αγορά από τρίτες χώρες οι οποίοι δραστηριοποιούνται εντός της εσωτερικής αγοράς συμμορφώνονται με την εφαρμοστέα νομοθεσία της Ένωσης και των κρατών μελών, συμπεριλαμβανομένης της νομοθεσίας που αφορά την πολιτική για το περιβάλλον και την ασφάλεια.*

Άρθρο 4

Ελευθερία επιλογής προμηθευτή

Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε όλοι οι πελάτες να είναι ελεύθεροι να αγοράζουν ηλεκτρική ενέργεια από τον προμηθευτή της επιλογής τους *και διασφαλίζουν ότι όλοι οι πελάτες είναι ελεύθεροι να συνάπτουν ταυτόχρονα περισσότερες από μία συμβάσεις προμήθειας ηλεκτρικής ενέργειας, με την προϋπόθεση ότι έχουν καθοριστεί τα απαιτούμενα σημεία σύνδεσης και μέτρησης.*

Άρθρο 5

Τιμές προμήθειας βασιζόμενες στην αγορά

1. Οι προμηθευτές είναι ελεύθεροι να καθορίζουν την τιμή στην οποία παρέχουν ηλεκτρική ενέργεια στους πελάτες. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν κατάλληλα μέτρα για την εξασφάλιση ουσιαστικού ανταγωνισμού μεταξύ των προμηθευτών.
2. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν την προστασία των ενεργειακά φτωχών και ευάλωτων *οικιακών* πελατών *σύμφωνα με τα άρθρα 28 και 29 με μέτρα κοινωνικής πολιτικής ή με άλλα μέτρα* εκτός των δημόσιων παρεμβάσεων στον καθορισμό των τιμών για την προμήθεια ηλεκτρικής ενέργειας.

3. Κατά παρέκκλιση από τις παραγράφους 1 και 2, τα κράτη μέλη *δύνανται να* εφαρμόζουν δημόσιες παρεμβάσεις όσον αφορά τον καθορισμό των τιμών για την προμήθεια ηλεκτρικής ενέργειας σε ενεργειακά φτωχούς ή εύάλωτους οικιακούς πελάτες. *Οι εν λόγω δημόσιες παρεμβάσεις υπόκεινται στους όρους των παραγράφων 4 και 5.*
4. *Οι δημόσιες παρεμβάσεις όσον αφορά τον καθορισμό των τιμών για την προμήθεια ηλεκτρικής ενέργειας:*
- α) επιδιώκουν γενικό οικονομικό συμφέρον και δεν υπερβαίνουν το μέτρο που είναι αναγκαίο για την επίτευξη του επιδιωκόμενου γενικού οικονομικού συμφέροντος·*
 - β) ορίζονται σαφώς, είναι διαφανείς, δεν εισάγουν διακρίσεις και είναι επαληθεύσιμες·*
 - γ) διασφαλίζουν την ισότιμη πρόσβαση των επιχειρήσεων ηλεκτρικής ενέργειας της Ένωσης στους πελάτες·*
 - δ) είναι περιορισμένης χρονικής διάρκειας και αναλογικές ως προς τους δικαιούχους·*
 - ε) δεν έχουν ως αποτέλεσμα πρόσθετο κόστος για τους συμμετέχοντες στην αγορά κατά τρόπο που εισάγει διακρίσεις.*

5. *Κάθε κράτος μέλος που εφαρμόζει δημόσιες παρεμβάσεις όσον αφορά τον καθορισμό των τιμών για την προμήθεια ηλεκτρικής ενέργειας σύμφωνα με την παράγραφο 3 του παρόντος άρθρου συμμορφώνεται επίσης με τις διατάξεις του άρθρου 3 παράγραφος 3 στοιχείο δ) και του άρθρου 24 του κανονισμού (ΕΕ) 2018/1999, ανεξάρτητα από το εάν το οικείο κράτος μέλος έχει σημαντικό αριθμό νοικοκυριών σε ενεργειακή φτώχεια.*
6. *Για το σκοπό μιας μεταβατικής περιόδου προκειμένου να καθιερωθεί αποτελεσματικός ανταγωνισμός μεταξύ των προμηθευτών για συμβάσεις προμήθειας ηλεκτρικής ενέργειας και να επιτευχθεί πλήρως αποτελεσματική τιμολόγηση της ηλεκτρικής ενέργειας με βάση την αγορά στην λιανική σύμφωνα με την παράγραφο 1, τα κράτη μέλη μπορούν να εφαρμόζουν δημόσιες παρεμβάσεις όσον αφορά τον καθορισμό των τιμών για την προμήθεια ηλεκτρικής ενέργειας σε οικιακούς πελάτες και για πολύ μικρές επιχειρήσεις που δεν επωφελούνται από δημόσιες παρεμβάσεις σύμφωνα με την παράγραφο 3.*
7. *Οι δημόσιες παρεμβάσεις σύμφωνα με την παράγραφο 6 πρέπει να συμμορφώνονται με τους όρους που καθορίζονται στην παράγραφο 4 και:*
- α) *να συνοδεύονται από δέσμη μέτρων για την επίτευξη αποτελεσματικού ανταγωνισμού και από μεθοδολογία για την αξιολόγηση της προόδου σε σχέση με τα εν λόγω μέτρα·*

- β) να καθορίζονται μέσω μεθοδολογίας που εξασφαλίζει τη μη διακριτική μεταχείριση των προμηθευτών·
- γ) να καθορίζονται σε τιμή πάνω από το κόστος, σε επίπεδο όπου μπορεί να υπάρξει πραγματικός ανταγωνισμός τιμών·
- δ) να είναι σχεδιασμένες έτσι ώστε να ελαχιστοποιούν οποιαδήποτε αρνητική επίδραση της χονδρικής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας·
- ε) να διασφαλίζουν ότι όλοι οι δικαιούχοι της δημόσιας παρέμβασης έχουν τη δυνατότητα να επιλέξουν προσφορές της ανταγωνιστικής αγοράς και ότι ενημερώνονται άμεσα, τουλάχιστον ανά τρίμηνο, σχετικά με τη διαθεσιμότητα προσφορών και δυνατοτήτων εξοικονόμησης στην ανταγωνιστική αγορά, ιδίως σχετικά με τις συμβάσεις δυναμικής τιμολόγησης ηλεκτρικής ενέργειας, και ότι τους παρέχεται βοήθεια για τη μετάβασή τους σε προσφορά βασιζόμενη στην αγορά·
- στ) να εξασφαλίζουν ότι, σύμφωνα με τα άρθρα 19 και 21, όλοι οι δικαιούχοι τέτοιων δημόσιων παρεμβάσεων έχουν δικαίωμα να έχουν έξυπνο μετρητή και τους προτείνεται η εγκατάσταση έξυπνων μετρητών χωρίς επιπλέον προκαταβολικό κόστος για τους εν λόγω πελάτες και ότι ενημερώνονται άμεσα σχετικά με τη δυνατότητα εγκατάστασης έξυπνων μετρητών, καθώς και ότι τους παρέχεται η αναγκαία βοήθεια·
- ζ) να μην οδηγούν σε άμεσες σταυροειδείς επιδοτήσεις μεταξύ των πελατών που προμηθεύονται ηλεκτρική ενέργεια σε τιμές ελεύθερης αγοράς και εκείνων που προμηθεύονται ηλεκτρική ενέργεια σε ρυθμιζόμενες τιμές προμήθειας·

8. Τα κράτη μέλη κοινοποιούν στην Επιτροπή τα μέτρα που έχουν λάβει *σύμφωνα με τις παραγράφους 3 και 6* εντός ενός μηνός από την έκδοση και μπορούν να τα εφαρμόζουν αμέσως. Η κοινοποίηση συνοδεύεται από επεξήγηση των λόγων για τους οποίους *άλλα μέσα δεν μπορούσαν να επιτύχουν επαρκώς τον επιδιωκόμενο στόχο, τον τρόπο με τον οποίο διασφαλίζονται οι απαιτήσεις που ορίζονται στις παραγράφους 4 και 7 και τις επιπτώσεις των κοινοποιηθέντων μέτρων στον ανταγωνισμό. Η κοινοποίηση περιγράφει την έκταση των δικαιούχων, τη διάρκεια των μέτρων και τον αριθμό των οικιακών πελατών που επηρεάζονται από το μέτρο και εξηγεί τον τρόπο με τον οποίο καθορίστηκε η ρυθμιζόμενη τιμή.*
9. *Έως την 1η Ιανουαρίου 2022 και την 1η Ιανουαρίου 2025, τα κράτη μέλη υποβάλλουν στην Επιτροπή έκθεση σχετικά με την εφαρμογή του παρόντος άρθρου, την αναγκαιότητα και την αναλογικότητα των δημοσίων παρεμβάσεων σύμφωνα με το παρόν άρθρο, και την αξιολόγηση της προόδου προς την επίτευξη αποτελεσματικού ανταγωνισμού μεταξύ των προμηθευτών και τη μετάβαση σε τιμές που βασίζονται στην αγορά. Τα κράτη μέλη που εφαρμόζουν ρυθμιζόμενες τιμές σύμφωνα με την παράγραφο 6 υποβάλλουν έκθεση σχετικά με τη συμμόρφωση με τους όρους της παραγράφου 7, συμπεριλαμβανομένης της συμμόρφωσης των προμηθευτών που απαιτείται για την εφαρμογή τέτοιων παρεμβάσεων, καθώς και σχετικά με τον αντίκτυπο των ρυθμιζόμενων τιμών στα οικονομικά των εν λόγω προμηθευτών.*

10. Έως τις 31 Δεκεμβρίου 2025, η Επιτροπή επανεξετάζει και υποβάλλει έκθεση στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο σχετικά με την εφαρμογή του παρόντος άρθρου με σκοπό την επίτευξη τιμών λιανικής πώλησης ηλεκτρικής ενέργειας με βάση την αγορά, συνοδευόμενη ή ακολουθούμενη από νομοθετική πρόταση, εφόσον απαιτείται. Η εν λόγω νομοθετική πρόταση μπορεί να περιλαμβάνει καταληκτική ημερομηνία για τις ρυθμιζόμενες τιμές.

Άρθρο 6

Πρόσβαση τρίτων

1. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν την εφαρμογή ενός συστήματος για την πρόσβαση τρίτων στα συστήματα μεταφοράς και διανομής με βάση δημοσιευμένα τιμολόγια, το οποίο ισχύει για όλους τους πελάτες και εφαρμόζεται αντικειμενικά και χωρίς διακρίσεις μεταξύ των χρηστών του συστήματος. Τα κράτη μέλη φροντίζουν ώστε τα εν λόγω τιμολόγια, ή οι μεθοδολογίες που διέπουν τον υπολογισμό τους, να εγκρίνονται σύμφωνα με το άρθρο 59 προτού τεθούν σε ισχύ, τα δε τιμολόγια αυτά και οι μεθοδολογίες — στην περίπτωση που μόνο μεθοδολογίες εγκρίνονται — να δημοσιεύονται πριν από την έναρξη ισχύος τους.

2. Ο διαχειριστής του συστήματος μεταφοράς ή διανομής μπορεί να αρνείται την πρόσβαση λόγω έλλειψης δυναμικότητας. Η άρνηση αυτή αιτιολογείται δεόντως, λαμβανομένου ιδίως υπόψη του άρθρου 9, και να βασίζεται σε αντικειμενικά, τεχνικά και οικονομικά αιτιολογημένα κριτήρια. Τα κράτη μέλη ή, όπου τα κράτη μέλη έχουν προβλέψει σχετικά, οι ρυθμιστικές αρχές των εν λόγω κρατών μελών εξασφαλίζουν ότι τα κριτήρια αυτά εφαρμόζονται με συνέπεια και ότι ο χρήστης του συστήματος ο οποίος έχει συναντήσει άρνηση πρόσβασης μπορεί να χρησιμοποιήσει διαδικασία διακανονισμού διαφορών. Οι ρυθμιστικές αρχές μεριμνούν επίσης, όπου ενδείκνυται και στις περιπτώσεις άρνησης της πρόσβασης, προκειμένου ο διαχειριστής του συστήματος μεταφοράς ή διανομής να παρέχει πληροφορίες για τα μέτρα που θα ήταν αναγκαία για την ενίσχυση του δικτύου. Οι εν λόγω πληροφορίες παρέχονται σε όλες τις περιπτώσεις άρνησης πρόσβασης σε σημεία επαναφόρτισης. Η πλευρά που έχει ζητήσει τη χορήγηση των στοιχείων αυτών μπορεί να επιβαρύνεται με εύλογο τέλος που αντικατοπτρίζει το κόστος της παροχής των εν λόγω πληροφοριών.
3. ***Το παρόν άρθρο εφαρμόζεται επίσης σε ενεργειακές κοινότητες πολιτών που διαχειρίζονται δίκτυα διανομής.***

Άρθρο 7
Απευθείας γραμμές

1. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα ώστε:
 - α) όλες οι εγκατεστημένες στο έδαφός τους επιχειρήσεις παραγωγής και προμήθειας ηλεκτρικής ενέργειας να μπορούν να εφοδιάζουν με απευθείας γραμμή τις εγκαταστάσεις τους, τις θυγατρικές τους επιχειρήσεις και τους πελάτες τους **χωρίς να υπόκεινται σε δυσανάλογες διοικητικές διαδικασίες ή δαπάνες**
 - β) κάθε πελάτης εντός του εδάφους τους να μπορεί να εφοδιάζεται, **ατομικά ή από κοινού**, με απευθείας γραμμή από επιχειρήσεις παραγωγής και προμήθειας ηλεκτρικής ενέργειας.
2. Τα κράτη μέλη καθορίζουν τα κριτήρια για τη χορήγηση αδειών κατασκευής απευθείας γραμμών στο έδαφός τους. Τα κριτήρια αυτά είναι αντικειμενικά και αμερόληπτα.
3. Η δυνατότητα παροχής ηλεκτρικής ενέργειας με απευθείας γραμμή, όπως αναφέρεται στην παράγραφο 1 του παρόντος άρθρου, δεν θίγει τη δυνατότητα σύναψης συμβάσεων ηλεκτρικής ενέργειας σύμφωνα με το άρθρο 6.

4. Τα κράτη μέλη μπορούν να θέτουν ως προϋπόθεση για την έκδοση άδειας κατασκευής απευθείας γραμμής είτε την άρνηση πρόσβασης στο σύστημα βάσει, οσάκις ενδείκνυται, του άρθρου 6, είτε την κίνηση διαδικασίας επίλυσης διαφορών δυνάμει του άρθρου 60.
5. Τα κράτη μέλη μπορούν να αρνηθούν τη χορήγηση άδειας κατασκευής απευθείας γραμμής, εάν η χορήγηση της άδειας αντιβαίνει στην εφαρμογή των διατάξεων που αφορούν τις υποχρεώσεις παροχής δημόσιας υπηρεσίας βάσει του άρθρου 9. Η άρνηση είναι δεόντως αιτιολογημένη.

Άρθρο 8

Διαδικασία χορήγησης αδειών για νέες εγκαταστάσεις παραγωγής

1. Για την κατασκευή νέων εγκαταστάσεων παραγωγής, τα κράτη μέλη θεσπίζουν διαδικασία χορήγησης αδειών, η οποία ακολουθεί κριτήρια αντικειμενικά, διαφανή και χωρίς διακρίσεις.

2. Τα κράτη μέλη ορίζουν τα κριτήρια χορήγησης αδειών για την κατασκευή εγκαταστάσεων παραγωγής στο έδαφός τους. Κατά τον προσδιορισμό των κατάλληλων κριτηρίων, τα κράτη μέλη λαμβάνουν υπόψη:
- α) την εν γένει ασφάλεια του συστήματος ηλεκτρικής ενέργειας, των εγκαταστάσεων και του σχετικού εξοπλισμού·
 - β) την προστασία της δημόσιας υγείας και ασφάλειας·
 - γ) την προστασία του περιβάλλοντος·
 - δ) τη χρήση γης και τη χωροθέτηση·
 - ε) τη χρήση δημόσιων εκτάσεων·
 - στ) την ενεργειακή απόδοση·
 - ζ) τη φύση των πρωτογενών πηγών·
 - η) τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του αιτούντος, όπως οι τεχνικές, οικονομικές και χρηματοοικονομικές δυνατότητες·
 - θ) τη συμμόρφωση προς τα μέτρα που θεσπίζονται σύμφωνα με το άρθρο 9·

ι) τη συνεισφορά της δυναμικότητας παραγωγής στην επίτευξη του συνολικού στόχου της Ένωσης για μερίδιο τουλάχιστον 32% της ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές έως το 2030 όπως αναφέρεται στο άρθρο 3 παράγραφος 1 της οδηγίας (ΕΕ) 2018/2001 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου¹⁹.

ια) τη συνεισφορά της δυναμικότητας παραγωγής στη μείωση των εκπομπών, και

ιβ) την αξιολόγηση εναλλακτικών λύσεων για την οικοδόμηση νέας δυναμικότητας παραγωγής, όπως οι λύσεις απόκρισης ζήτησης και η αποθήκευση ενέργειας.

3. Τα κράτη μέλη φροντίζουν ώστε να υπάρχουν ειδικές, **απλουστευμένες και εξορθολογισμένες** διαδικασίες χορήγησης αδειών για τη μικρή, αποκεντρωμένη/και την κατανεμημένη παραγωγή, οι οποίες να λαμβάνουν υπόψη το περιορισμένο τους μέγεθος και τη δυνητική τους σπουδαιότητα.

Τα κράτη μέλη δύνανται να ορίζουν κατευθυντήριες γραμμές για αυτή την ειδική διαδικασία χορήγησης αδειών. Οι ρυθμιστικές αρχές ή άλλες αρμόδιες εθνικές αρχές, συμπεριλαμβανομένων των αρχών σχεδιασμού, εξετάζουν αυτές τις κατευθυντήριες γραμμές και δύνανται να συνιστούν τροποποιήσεις.

¹⁹ Οδηγία (ΕΕ) 2018/2001 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Δεκεμβρίου 2018, για την προώθηση της χρήσης ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές (ΕΕ L 328 της 21.12.2018, σ. 82).

Όταν τα κράτη μέλη έχουν θεσπίσει ιδιαίτερες διαδικασίες χρήσης της γης που έχουν εφαρμογή σε μείζονος σημασίας νέα έργα υποδομών στη δυναμικότητα παραγωγής ενέργειας, τα κράτη μέλη περιλαμβάνουν, όπου αρμόζει, την κατασκευή νέας δυναμικότητας παραγωγής στο πεδίο αυτών των διαδικασιών και τις εφαρμόζουν με τρόπο που δεν εισάγει διακρίσεις και στο κατάλληλο χρονικό πλαίσιο.

4. Οι διαδικασίες χορήγησης των αδειών και τα σχετικά κριτήρια δημοσιοποιούνται. Οι αιτούντες ενημερώνονται για τους λόγους τυχόν απόρριψης αίτησης για χορήγηση άδειας. Οι λόγοι πρέπει να είναι αντικειμενικοί, ακριβοδίκαιοι, βάσιμοι και τεκμηριωμένοι. Στους αιτούντες παρέχεται η δυνατότητα προσφυγής.

Άρθρο 9

Υποχρεώσεις παροχής δημόσιας υπηρεσίας

1. Τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν, βάσει της θεσμικής τους οργάνωσης και τηρώντας δεόντως την αρχή της επικουρικότητας, ότι, με την επιφύλαξη της παραγράφου 2, οι επιχειρήσεις ηλεκτρικής ενέργειας λειτουργούν σύμφωνα με τις αρχές της παρούσας οδηγίας, με σκοπό την επίτευξη ανταγωνιστικής, ασφαλούς και περιβαλλοντικώς βιώσιμης αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας, και δεν κάνουν διακρίσεις μεταξύ των εν λόγω επιχειρήσεων όσον αφορά τα δικαιώματα ή τις υποχρεώσεις τους.

2. Τηρώντας πλήρως τις οικείες διατάξεις της ΣΛΕΕ, και ιδίως το άρθρο 106, τα κράτη μέλη μπορούν να επιβάλλουν στις επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον τομέα της ηλεκτρικής ενέργειας, χάριν του γενικού οικονομικού συμφέροντος, υποχρεώσεις παροχής δημόσιας υπηρεσίας οι οποίες μπορεί να αφορούν την ασφάλεια, συμπεριλαμβανομένης της ασφάλειας του εφοδιασμού, την τακτική παροχή, την ποιότητα και τις τιμές παροχής, καθώς και την προστασία του περιβάλλοντος, συμπεριλαμβανομένης της ενεργειακής απόδοσης, της ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές και της προστασίας του κλίματος. Οι υποχρεώσεις αυτές πρέπει να ορίζονται σαφώς, να είναι διαφανείς, αμερόληπτες και επαληθεύσιμες και να διασφαλίζουν την ισότιμη πρόσβαση των επιχειρήσεων ηλεκτρικής ενέργειας της Ένωσης στους εθνικούς καταναλωτές. Οι υποχρεώσεις παροχής δημόσιας υπηρεσίας οι οποίες αφορούν τον καθορισμό των τιμών για την προμήθεια ηλεκτρικής ενέργειας συμμορφώνονται με τις απαιτήσεις που καθορίζονται στο άρθρο 5 της παρούσας οδηγίας.
3. Όταν παρέχεται οικονομική αντιστάθμιση, άλλες μορφές αντιστάθμισης και αποκλειστικά δικαιώματα τα οποία παραχωρεί ένα κράτος μέλος για την εκπλήρωση των υποχρεώσεων της παραγράφου 2 του παρόντος άρθρου ή για την παροχή καθολικής υπηρεσίας, όπως προβλέπεται στο άρθρο 27, τούτο γίνεται χωρίς διακρίσεις και με διαφάνεια.

4. Τα κράτη μέλη, κατά την έ εφαρμογή της παρούσας οδηγίας , ενημερώνουν την Επιτροπή για όλα τα μέτρα που θεσπίζουν για την εκπλήρωση των υποχρεώσεων καθολικής υπηρεσίας και παροχής δημόσιας υπηρεσίας , συμπεριλαμβανομένης της προστασίας του καταναλωτή και του περιβάλλοντος, και για τις πιθανές επιπτώσεις τους στον εθνικό και διεθνή ανταγωνισμό, ανεξαρτήτως του εάν τα μέτρα απαιτούν ή όχι παρέκκλιση από την παρούσα οδηγία. Στη συνέχεια, ενημερώνουν την Επιτροπή ανά διετία σχετικά με κάθε τροποποίηση των εν λόγω μέτρων, ανεξαρτήτως του εάν τα μέτρα αυτά απαιτούν ή όχι παρέκκλιση από την παρούσα οδηγία.

5. Τα κράτη μέλη μπορούν να αποφασίζουν να μην εφαρμόσουν τα άρθρα 6, 7 και 8 της παρούσας οδηγίας αν η εφαρμογή τους θα παρεμπόδιζε, από νομική ή πραγματική άποψη, την εκπλήρωση των υποχρεώσεων που επιβάλλονται στις επιχειρήσεις ηλεκτρικής ενέργειας ως προς το κοινό οικονομικό συμφέρον, και αν η ανάπτυξη των συναλλαγών δεν επηρεάζεται σε βαθμό που να αντιβαίνει προς τα συμφέροντα της Ένωσης. Τα συμφέροντα της Ένωσης περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, τον ανταγωνισμό όσον αφορά τους πελάτες σύμφωνα με το άρθρο 106 ΣΛΕΕ και την παρούσα οδηγία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙΙ
ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΘΕΣΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΩΝ

Άρθρο 10

Βασικά συμβατικά δικαιώματα

1. Τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν ότι σε όλους τους τελικούς πελάτες είναι δυνατόν να παρέχεται ηλεκτρική ενέργεια από προμηθευτή, με την επιφύλαξη της συμφωνίας του προμηθευτή, ανεξάρτητα από το κράτος μέλος στο οποίο είναι καταχωρισμένος ο προμηθευτής, εφόσον αυτός τηρεί τις κείμενες διατάξεις εμπορίας **και εξισορρόπησης**. Από την άποψη αυτή, τα κράτη μέλη λαμβάνουν όλα τα μέτρα για να εξασφαλίσουν ότι οι διοικητικές διαδικασίες δεν εισάγουν διακρίσεις εναντίον προμηθευτών που έχουν ήδη καταχωρισθεί σε άλλο κράτος μέλος.
2. Με την επιφύλαξη των ενωσιακών κανόνων σχετικά με την προστασία των καταναλωτών, ιδίως της οδηγίας 2011/83/ΕΕ Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου²⁰ και της οδηγίας 93/13/ΕΟΚ του Συμβουλίου²¹, τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι οι τελικοί πελάτες έχουν το δικαίωμα που προβλέπεται στις παραγράφους 3 έως 12 του παρόντος άρθρου.
3. **Οι τελικοί πελάτες** έχουν το δικαίωμα να συνάπτουν σύμβαση με τον **προμηθευτή** τους, στην οποία καθορίζονται:
 - α) τα στοιχεία και η διεύθυνση του φορέα παροχής,

²⁰ Οδηγία 2011/83/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Οκτωβρίου 2011, σχετικά με τα δικαιώματα των καταναλωτών, την τροποποίηση της οδηγίας 93/13/ΕΟΚ του Συμβουλίου και της οδηγίας 1999/44/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και την κατάργηση της οδηγίας 85/577/ΕΟΚ του Συμβουλίου και της οδηγίας 97/7/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (ΕΕ L 304 της 22.11.2011, σ. 64).

²¹ Οδηγία 93/13/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 5ης Απριλίου 1993 σχετικά με τις καταχρηστικές ρήτρες των συμβάσεων που συνάπτονται με καταναλωτές (ΕΕ L 95 της 21.4.1993, σ. 29).

- β) οι παρεχόμενες υπηρεσίες, τα προσφερόμενα επίπεδα ποιότητας υπηρεσιών, καθώς και η χρονική στιγμή έναρξης της σύνδεσης,
- γ) τα είδη των προσφερομένων υπηρεσιών συντήρησης,
- δ) οι τρόποι με τους οποίους είναι δυνατόν να λαμβάνονται οι εκάστοτε επικαιροποιημένες πληροφορίες σχετικά με όλα τα εφαρμοζόμενα τιμολόγια και τα τέλη συντήρησης *και δεσμοποιημένα προϊόντα ή υπηρεσίες*,
- ε) η διάρκεια της σύμβασης, οι όροι ανανέωσης και λήξης της σύμβασης και παροχής υπηρεσιών, *συμπεριλαμβανομένων προϊόντων ή υπηρεσιών που σχετίζονται με τις ανωτέρω υπηρεσίες, , και κατά πόσον επιτρέπεται ο τερματισμός της σύμβασης χωρίς χρέωση*,
- στ) οι αποζημιώσεις και οι διακανονισμοί επιστροφών που εφαρμόζονται σε περίπτωση αθέτησης της σύμβασης όσον αφορά το επίπεδο ποιότητας της υπηρεσίας, συμπεριλαμβανομένης της εσφαλμένης ή καθυστερημένης χρέωσης,
- ζ) η μέθοδος για την κίνηση της δικαστικής και εξωδικαστικής επίλυσης διαφορών σύμφωνα με το άρθρο 26,

η) πληροφορίες για τα δικαιώματα των καταναλωτών, συμπεριλαμβανομένων πληροφοριών για το χειρισμό των παραπόνων, καθώς και κάθε πληροφορία που αναφέρεται στην παρούσα παράγραφο, οι οποίες γνωστοποιούνται σαφώς στα έντυπα των λογαριασμών ή στους ιστοτόπους των εταιρειών ηλεκτρικής ενέργειας.

Οι όροι πρέπει να είναι δίκαιοι και γνωστοί εκ των προτέρων. Οποσδήποτε, οι πληροφορίες αυτές θα πρέπει να παρέχονται πριν από τη σύναψη ή επιβεβαίωση της σύμβασης. Όταν οι συμβάσεις συνάπτονται με την παρεμβολή κάποιου μεσάζοντα, οι πληροφορίες σχετικά με τα ζητήματα που εκτίθενται στην παρούσα παράγραφο παρέχονται επίσης πριν από τη σύναψη της σύμβασης.

Στους τελικούς πελάτες παρέχεται περίληψη των βασικών όρων της σύμβασης με εμφανή τρόπο και με περιεκτική και απλή διατύπωση.

4. ***Οι τελικοί πελάτες*** ειδοποιούνται δεόντως σχετικά με οποιαδήποτε πρόθεση τροποποίησης των συμβατικών όρων και ενημερώνονται σχετικά με το δικαίωμα τερματισμού της σύμβασης όταν τους απευθύνεται η σχετική ειδοποίηση. Οι προμηθευτές ειδοποιούν τους τελικούς πελάτες τους με διαφανή και κατανοητό τρόπο απευθείας για οποιαδήποτε προσαρμογή της τιμής προμήθειας και για τους λόγους και τις προϋποθέσεις της προσαρμογής, καθώς και το πεδίο εφαρμογής της προσαρμογής, την κατάλληλη χρονική στιγμή και το αργότερο ***δύο εβδομάδες, και όταν πρόκειται για οικιακούς καταναλωτές, έναν μήνα***, πριν τη χρονική στιγμή κατά την οποία η προσαρμογή τίθεται σε ισχύ. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι οι τελικοί πελάτες παραμένουν ελεύθεροι να τερματίσουν τις αντίστοιχες συμβάσεις, εάν δεν αποδέχονται τους νέους συμβατικούς όρους ή τις προσαρμογές της τιμής προμήθειας που τους έχουν κοινοποιηθεί από τον προμηθευτή.

5. **Οι προμηθευτές παρέχουν στους τελικούς ζπελάτες** διαφανείς πληροφορίες σχετικά με τις ισχύουσες τιμές και τιμολόγια, καθώς και τους συνήθεις όρους και προϋποθέσεις όσον αφορά την πρόσβαση και τη χρήση των υπηρεσιών ηλεκτρικής ενέργειας.
6. **Οι προμηθευτές παρέχον στους τελικούς πελάτες** ευρεία επιλογή των μεθόδων πληρωμής. Αυτές οι μέθοδοι πληρωμής δεν πραγματοποιούν αδικαιολόγητες διακρίσεις μεταξύ πελατών. Τυχόν διαφορά στις χρεώσεις σε σχέση με τις μεθόδους πληρωμής ή μεθόδους προπληρωμής **είναι αντικειμενική, χωρίς διακρίσεις και αναλογική και δεν υπερβαίνει τα άμεσα έξοδα που βαρύνουν τον δικαιούχο της πληρωμής για τη χρήση της συγκεκριμένης μεθόδου πληρωμής ή μεθόδου προπληρωμής σύμφωνα με την οδηγία (ΕΕ) 2015/2366 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου²².**
7. **Σύμφωνα με την παράγραφο 6, οι οικιακοί πελάτες, οι οποίοι έχουν πρόσβαση σε συστήματα προπληρωμής,** δεν περιέρχονται σε μειονεκτική θέση από τα συστήματα προπληρωμής ■ .
8. **Οι προμηθευτές παρέχουν στους τελικούς πελάτες** δίκαιους και διαφανείς γενικούς όρους και προϋποθέσεις οι οποίοι πρέπει να διατυπώνονται σε σαφή και κατανοητή γλώσσα και δεν πρέπει να περιλαμβάνουν μη συμβατικούς φραγμούς στην άσκηση των δικαιωμάτων των πελατών, για παράδειγμα μέσω υπέρμετρης συμβατικής τεκμηρίωσης. Οι πελάτες πρέπει να προστατεύονται από τις αθέμιτες και παραπλανητικές μεθόδους πώλησης.

²² Οδηγία (ΕΕ) 2015/2366 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Νοεμβρίου 2015, σχετικά με υπηρεσίες πληρωμών στην εσωτερική αγορά, την τροποποίηση των οδηγιών 2002/65/ΕΚ, 2009/110/ΕΚ, 2013/36/ΕΕ και του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1093/2010 και την κατάργηση της οδηγίας 2007/64/ΕΚ (ΕΕ L 337 της 23.12.2015, σ. 35).

9. **Οι τελικοί πελάτες** δικαιούνται καλό επίπεδο υπηρεσιών και χειρισμό παραπόνων εκ μέρους των **προμηθευτών** τους. Οι **προμηθευτές** χειρίζονται τις καταγγελίες με απλό, δίκαιο και έγκαιρο τρόπο.
10. **Οι τελικοί πελάτες**, όταν έχουν πρόσβαση σε καθολική υπηρεσία δυνάμει των διατάξεων που θέσπισαν τα κράτη μέλη σύμφωνα με το άρθρο 27, ενημερώνονται σχετικά με τα δικαιώματά τους όσον αφορά την καθολική υπηρεσία.
11. **Οι οικιακοί πελάτες** ενημερώνονται δεόντως σχετικά με εναλλακτικά μέτρα έναντι της αποσύνδεσης αρκετά πριν από τυχόν προβλεπόμενη αποσύνδεση. Αυτά τα εναλλακτικά μέτρα μπορούν να αναφέρονται σε πηγές στήριξης για την αποφυγή αποσύνδεσης, **συστήματα προπληρωμής, ενεργειακούς ελέγχους, υπηρεσίες ενεργειακών συμβούλων**, εναλλακτικά σχέδια πληρωμής, συμβουλευτική υπηρεσία διαχείρισης χρέους ή **προσωρινές αναστολές** αποσύνδεσης, και δεν επιτρέπεται πρόσθετη χρέωση των πελατών **που αντιμετωπίζουν το ενδεχόμενο αποσύνδεσης**.
12. **Οι τελικοί πελάτες** λαμβάνουν τελικό λογαριασμό κλεισίματος, μετά από κάθε αλλαγή προμηθευτή ■ , μέσα σε έξι εβδομάδες από την αλλαγή αυτή.

Άρθρο 11

Δικαίωμα σύναψης σύμβασης δυναμικής τιμολόγησης *ηλεκτρικής ενέργειας*

1. Τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν ότι *το εθνικό ρυθμιστικό πλαίσιο παρέχει τη δυνατότητα στους προμηθευτές να παρέχουν* σύμβαση δυναμικής τιμολόγησης ηλεκτρικής ενέργειας. *Τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν ότι οι τελικοί πελάτες που διαθέτουν έξυπνο μετρητή μπορούν να ζητούν τη σύναψη σύμβασης δυναμικής τιμολόγησης ηλεκτρικής ενέργειας από τουλάχιστον έναν προμηθευτή και από κάθε προμηθευτή που έχει περισσότερους από 200 000 τελικούς πελάτες.*
2. Τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν ότι οι τελικοί πελάτες έχουν ολοκληρωμένη ενημέρωση από τους προμηθευτές σχετικά με τις ευκαιρίες, *το κόστος* και τους κινδύνους που συνεπάγεται αυτή η σύμβαση δυναμικής τιμολόγησης ηλεκτρικής ενέργειας *και διασφαλίζουν ότι οι προμηθευτές υποχρεούνται να ενημερώνουν καταλλήλως τους τελικούς πελάτες, επίσης σχετικά με την ανάγκη εγκατάστασης κατάλληλου μετρητή ηλεκτρικής ενέργειας. Οι ρυθμιστικές αρχές παρακολουθούν τις εξελίξεις της αγοράς, αξιολογούν τους κινδύνους που μπορεί να προκύψουν από τα νέα προϊόντα και τις νέες υπηρεσίες, και εξετάζουν τις καταχρηστικές πρακτικές.*
3. *Οι προμηθευτές εξασφαλίζουν τη συναίνεση κάθε τελικού πελάτη καλείται προτού ο πελάτης αυτός μεταφερθεί σε σύμβαση δυναμικής τιμολόγησης ηλεκτρικής ενέργειας.*

4. **Για περίοδο τουλάχιστον δέκα ετών αφότου οι συμβάσεις δυναμικής τιμολόγησης ηλεκτρικής ενέργειας καταστούν διαθέσιμες**, τα κράτη μέλη ή οι οικείες ρυθμιστικές αρχές, παρακολουθούν **και δημοσιεύουν ετήσια έκθεση** , για περίοδο τουλάχιστον δέκα ετών αφότου οι συμβάσεις **δυναμικής τιμολόγησης ηλεκτρικής ενέργειας** καταστούν διαθέσιμες, σχετικά με τις κύριες εξελίξεις των εν λόγω συμβάσεων, συμπεριλαμβανομένων των προσφορών στην αγορά **και** του αντίκτυπου στους λογαριασμούς των καταναλωτών, ιδίως στο επίπεδο αστάθειας των τιμών .

Άρθρο 12

Δικαίωμα αλλαγής και κανόνες για τα τέλη που σχετίζονται με την αλλαγή προμηθευτή

1. **Η αλλαγή προμηθευτών ή συμμετεχόντων στην αγορά που δραστηριοποιούνται στη σωρευτική εκπροσώπηση πραγματοποιείται εντός του συντομότερου δυνατού χρονικού διαστήματος.** Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι οι πελάτες που επιθυμούν να αλλάξουν **προμηθευτές ή συμμετέχοντα στην αγορά που δραστηριοποιείται στη σωρευτική εκπροσώπηση**, εφόσον τηρούν τους συμβατικούς όρους, δικαιούνται μια τέτοια αλλαγή εντός τριών εβδομάδων **κατά μέγιστο από την ημερομηνία της αίτησης. Το αργότερο έως τον Ιανουάριο του 2026, η τεχνική διαδικασία αλλαγής προμηθευτή διαρκεί το πολύ 24 ώρες και είναι δυνατή οποιαδήποτε εργάσιμη ημέρα.**
2. Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε **τουλάχιστον οι οικιακοί πελάτες και οι μικρές επιχειρήσεις** να μην **επιβαρύνονται** με οποιοδήποτε τέλος σχετιζόμενο με την αλλαγή προμηθευτή.

3. Κατά παρέκκλιση από την παράγραφο 2, τα κράτη μέλη δύνανται να επιτρέπουν στους προμηθευτές *ή στους συμμετέχοντες στην αγορά που δραστηριοποιείται στη σωρευτική εκπροσώπηση* να επιβάλλουν στους πελάτες τέλη τερματισμού σύμβασης σε όσους πελάτες καταγγέλλουν οικειοθελώς συμβάσεις προμήθειας ηλεκτρικής ενέργειας *σταθερής τιμής* ορισμένου χρόνου πριν από την λήξη της σύμβασης, *υπό τον όρο ότι τα εν λόγω τέλη προβλέπονται από σύμβαση την οποία έχει συνάψει οικειοθελώς ο πελάτης και ότι τα εν λόγω τέλη ανακοινώνονται σαφώς στον πελάτη πριν από τη σύναψη της σύμβασης*. Τα εν λόγω τέλη *είναι αναλογικά και* δεν υπερβαίνουν την άμεση οικονομική ζημία του προμηθευτή *ή του συμμετέχοντος στην αγορά που δραστηριοποιείται στη σωρευτική εκπροσώπηση* λόγω του τερματισμού της σύμβασης από τον πελάτη, περιλαμβανομένου του κόστους τυχόν δεσμοποιημένων επενδύσεων ή υπηρεσιών οι οποίες ήδη παρέχονται στον πελάτη ως μέρος της σύμβασης. *Το βάρος της απόδειξης της άμεσης οικονομικής ζημίας επιβαρύνει τον προμηθευτή ή τον συμμετέχοντα στην αγορά που δραστηριοποιείται στη σωρευτική εκπροσώπηση και το επιτρεπτό των τελών τερματισμού της σύμβασης παρακολουθείται από την ρυθμιστική αρχή ή οποιαδήποτε άλλη εθνική αρχή.*
4. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι το δικαίωμα αλλαγής προμηθευτή *ή συμμετέχοντος στην αγορά που δραστηριοποιείται στη σωρευτική εκπροσώπηση* παρέχεται στους πελάτες χωρίς διακρίσεις ως προς το κόστος, την προσπάθεια και τον χρόνο.

5. *Οι οικιακοί πελάτες δικαιούνται να συμμετέχουν σε συστήματα μαζικής αλλαγής προμηθευτή. Τα κράτη μέλη εξαλείφουν όλους τους ρυθμιστικούς ή διοικητικούς φραγμούς στη μαζική αλλαγή προμηθευτή παρέχοντας παράλληλα ένα πλαίσιο που εξασφαλίζει τη μεγαλύτερη δυνατή προστασία στους καταναλωτές έναντι καταχρηστικών πρακτικών.*

Άρθρο 13

Σύμβαση ■ σωρευτικής εκπροσώπησης

1. *Τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν ότι όλοι οι πελάτες είναι ελεύθεροι να αγοράζουν και να πωλούν υπηρεσίες ηλεκτρικής ενέργειας, συμπεριλαμβανομένης της σωρευτικής εκπροσώπησης, εξαιρουμένης της προμήθειας, ανεξάρτητα από τη σύμβαση προμήθειας ηλεκτρικής ενέργειας που έχουν συνάψει και από επιχείρηση ηλεκτρικής ενέργειας της επιλογής τους.*

2. Τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν ότι, εάν ο τελικός πελάτης επιθυμεί να συνάψει σύμβαση ■ σωρευτικής εκπροσώπησης, ο τελικός πελάτης μπορεί να το πράξει χωρίς τη συγκατάθεση της επιχείρησης ηλεκτρικής ενέργειας του τελικού πελάτη.

Τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν ότι οι συμμετέχοντες στην αγορά που δραστηριοποιούνται στη σωρευτική εκπροσώπηση ενημερώνουν πλήρως τους πελάτες για τους όρους και τις προϋποθέσεις των συμβάσεων που τους προσφέρουν.

■

3. Τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν ότι οι τελικοί πελάτες έχουν το δικαίωμα να λαμβάνουν όλα τα συναφή στοιχεία για την απόκριση ζήτησης ή στοιχεία για την παρεχόμενη και την πωλούμενη ηλεκτρική ενέργεια **δωρεάν** τουλάχιστον μία φορά **σε κάθε περίοδο χρέωσης κατόπιν αιτήματος του πελάτη.**

4. Τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν ότι τα δικαιώματα που αναφέρονται στις παραγράφους 2 ■ και 3 παρέχονται στους τελικούς πελάτες χωρίς διακρίσεις ως προς το κόστος, την προσπάθεια ή τον χρόνο. **Ειδικότερα, τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν ότι οι πελάτες δεν υποβάλλονται σε τεχνικές και διοικητικές απαιτήσεις, διαδικασίες και χρεώσεις που επιφέρουν διακρίσεις σε βάρος τους από τον προμηθευτή τους, βάσει του εάν έχουν σύμβαση με συμμετέχοντα στην αγορά που δραστηριοποιείται στη σωρευτική εκπροσώπηση.**

Άρθρο 14

Εργαλεία σύγκρισης

1. Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε **τουλάχιστον οι οικιακοί πελάτες και οι πολύ μικρές επιχειρήσεις με αναμενόμενη ετήσια κατανάλωση κάτω από 100 000 kWh** να έχουν δωρεάν πρόσβαση τουλάχιστον σε ένα εργαλείο σύγκρισης των προσφορών των προμηθευτών, **περιλαμβανομένων των προσφορών για συμβάσεις δυναμικής τιμολόγησης ηλεκτρικής ενέργειας. Οι πελάτες ενημερώνονται για τη διαθεσιμότητα των εργαλείων αυτών από τους λογαριασμούς τους ή από τα έγγραφα που τους συνοδεύουν ή με άλλα μέσα. Τα εργαλεία πληρούν τουλάχιστον τις ακόλουθες απαιτήσεις:**
 - α) **λειτουργούν ανεξάρτητα από τους συμμετέχοντες στην αγορά και εξασφαλίζουν ότι όλες οι επιχειρήσεις ηλεκτρικής ενέργειας έχουν ίση μεταχείριση στα αποτελέσματα αναζήτησης·**
 - β) **αναφέρουν με σαφήνεια τους ιδιοκτήτες τους και το φυσικό ή νομικό πρόσωπο που χειρίζεται και ελέγχει το εργαλείο, καθώς και πληροφορίες σχετικά με τον τρόπο χρηματοδότησης των εργαλείων·**
 - γ) **θέτουν σαφή και αντικειμενικά κριτήρια στα οποία θα βασιστεί η σύγκριση, περιλαμβανομένων και υπηρεσιών, και τα κοινοποιούν·**
 - δ) **χρησιμοποιούν απλή και σαφή γλώσσα·**

- ε) παρέχουν ακριβή και επικαιροποιημένη πληροφόρηση και αναφέρουν την ώρα της τελευταίας ενημέρωσης·*
- στ) είναι προσβάσιμα στα άτομα με αναπηρία, όντας αντιληπτά, λειτουργικά, κατανοητά και εύρωστα·*
- ζ) περιλαμβάνουν αποτελεσματική διαδικασία για την αναφορά εσφαλμένης πληροφόρησης σχετικά με τις δημοσιοποιούμενες προσφορές, και*
- η) πραγματοποιούν συγκρίσεις και ταυτόχρονα περιορίζουν τις απαιτούμενες πληροφορίες προσωπικού χαρακτήρα στα δεδομένα που είναι απολύτως αναγκαία για τη σύγκριση.*

Τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν ότι τουλάχιστον ένα εργαλείο καλύπτει ολόκληρη την αγορά. Όπου η αγορά καλύπτεται από πολλαπλά εργαλεία, τα εργαλεία αυτά περιλαμβάνουν το ευρύτερο δυνατό φάσμα προσφορών παροχής ηλεκτρικής ενέργειας, ώστε να καλύπτουν σημαντικό τμήμα της αγοράς και, εάν οι παρουσιαζόμενες πληροφορίες δεν καλύπτουν πλήρως την αγορά, σαφή σχετική δήλωση, πριν από την παρουσίαση των αποτελεσμάτων.

2. ***Τα εργαλεία που αναφέρονται στην παράγραφο 1 μπορούν να τελούν υπό τη διαχείριση οποιασδήποτε οντότητας, μεταξύ άλλων, ιδιωτικών εταιρειών και δημόσιων αρχών ή φορέων.***
3. Τα κράτη μέλη διορίζουν αρμόδια αρχή υπεύθυνη για την ***έκδοση*** των εργαλείων σύγκρισης ***τα οποία πληρούν τις απαιτήσεις που ορίζονται στην παράγραφο 1 με σήμα εμπιστοσύνης, και επιφορτισμένη να εξασφαλίζει ότι τα εργαλεία σύγκρισης που φέρουν σήμα εμπιστοσύνης*** εξακολουθούν να πληρούν τις απαιτήσεις που καθορίζονται στην παράγραφο 1. ***Η εν λόγω αρχή είναι ανεξάρτητη από τους συμμετέχοντες στην αγορά και τους διαχειριστές των εργαλείων σύγκρισης.***
4. Τα κράτη μέλη μπορούν να απαιτούν τα εργαλεία σύγκρισης που αναφέρονται στην παράγραφο 1 να περιλαμβάνουν συγκριτικά κριτήρια σχετικά με τη φύση των υπηρεσιών που παρέχονται από τους προμηθευτές.
5. Όλα τα εργαλεία σύγκρισης προσφορών ***των συμμετεχόντων στην αγορά*** είναι επιλέξιμα ***για υποβολή αίτησης για σήμα εμπιστοσύνης*** σύμφωνα με το παρόν άρθρο σε εθελοντική βάση και χωρίς διακρίσεις.
6. ***Κατά παρέκκλιση από τις παραγράφους 3 και 5, τα κράτη μέλη μπορούν να επιλέγουν να μην προβλέπουν την έκδοση σήματος εμπιστοσύνης για τα εργαλεία σύγκρισης όταν υπάρχει δημόσια αρχή ή δημόσιος φορέας που παρέχει εργαλείο σύγκρισης το οποίο πληροί τις απαιτήσεις της παραγράφου 1.***

Άρθρο 15
Ενεργοί πελάτες

1. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι οι τελικοί πελάτες δικαιούνται *να ενεργούν ως ενεργοί πελάτες*, χωρίς να υποβάλλονται σε *δυσανάλογες ή διακριτικές τεχνικές απαιτήσεις, διοικητικές απαιτήσεις*, διαδικασίες και χρεώσεις, *και σε τέλη δικτύου που δεν αντανακλούν το κόστος*.

■

2. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι οι ενεργοί πελάτες:

- α) *δικαιούνται να ασκούν τη δραστηριότητά τους είτε απευθείας είτε μέσω σωρευτικής εκπροσώπησης·*
- β) *δικαιούνται να πωλούν αυτοπαραγόμενη ηλεκτρική ενέργεια μεταξύ άλλων μέσω συμφωνιών αγοράς ενέργειας·*
- γ) *δικαιούνται να συμμετέχουν σε προγράμματα ευελιξίας και ενεργειακής απόδοσης·*
- δ) *δικαιούνται να αναθέτουν σε τρίτους τη διαχείριση των εγκαταστάσεων που απαιτούνται για τις δραστηριότητές τους, συμπεριλαμβανομένης της εγκατάστασης, της λειτουργίας, της διαχείρισης δεδομένων και της συντήρησης χωρίς οι τρίτοι αυτοί να θεωρούνται ενεργοί πελάτες·*

ε) *καταβάλλουν τέλη δικτύου που αντικατοπτρίζουν το κόστος, είναι διαφανή και δεν εισάγουν διακρίσεις, με χωριστή πληροφόρηση για την ηλεκτρική ενέργεια που τροφοδοτείται στο δίκτυο και την ηλεκτρική ενέργεια που καταναλώνεται από το δίκτυο, σύμφωνα με το άρθρο 59 παράγραφος 9 της παρούσας οδηγίας και το άρθρο 18 του κανονισμού (ΕΕ) 2019/...⁺, διασφαλίζοντας ότι συμβάλλουν με τρόπο επαρκή και ισορροπημένο στον επιμερισμό του συνολικού κόστους του συστήματος·*

στ) *είναι οικονομικά υπεύθυνοι για τις ανισορροπίες που προκαλούν στο σύστημα ηλεκτρικής ενέργειας. Στον βαθμό αυτόν είναι υπεύθυνα για την ισορροπία μέρη ή μεταβιβάζουν την υποχρέωση εξισορρόπησης που υπέχουν σύμφωνα με το άρθρο 5 του κανονισμού (ΕΕ) 2019/...⁺.*

3. *Τα κράτη μέλη μπορούν να έχουν στην εθνική τους νομοθεσία διαφορετικές διατάξεις για τους μεμονωμένους και τους από κοινού δρώντες ενεργούς πελάτες, υπό την προϋπόθεση ότι όλα τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις που προβλέπονται στο παρόν άρθρο ισχύουν για όλους τους ενεργούς πελάτες. Κάθε διαφορετική μεταχείριση προς τους από κοινού δρώντες ενεργούς πελάτες πρέπει να είναι αναλογική και δεόντως αιτιολογημένη.*

⁺ ΕΕ: εισάγεται ο αριθμός του κανονισμού από το έγγραφο 2016/0379(COD) - PE-CONS 9/19.

4. Τα κράτη μέλη τα οποία διαθέτουν ήδη συστήματα που δεν υπολογίζουν χωριστά την ηλεκτρική ενέργεια που τροφοδοτείται στο δίκτυο και την ηλεκτρική ενέργεια που καταναλώνεται από το δίκτυο δεν χορηγούν νέα δικαιώματα βάσει των συστημάτων αυτών μετά τις 31 Δεκεμβρίου 2023. Όλοι οι πελάτες που υπόκεινται σε υφιστάμενα συστήματα πρέπει ανά πάσα στιγμή να έχουν τη δυνατότητα να επιλέξουν νέο λογιστικό σύστημα χωριστά για την ηλεκτρική ενέργεια που τροφοδοτείται στο δίκτυο και την ηλεκτρική ενέργεια που καταναλώνεται από το δίκτυο ως βάση για τον υπολογισμό των τελών δικτύου.

I

5. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι οι ενεργοί πελάτες που έχουν στην ιδιοκτησία τους εγκαταστάσεις αποθήκευσης ενέργειας:
- α) έχουν το δικαίωμα σύνδεσης με το δίκτυο εντός εύλογου χρονικού διαστήματος μετά το αίτημα, εφόσον πληρούνται όλες οι αναγκαίες προϋποθέσεις, όπως η ευθύνη εξισορρόπησης και η επαρκής διάθεση μετρητών·
 - β) δεν υποβάλλονται σε καμία διπλή επιβάρυνση, συμπεριλαμβανομένων των τελών δικτύου, για την αποθηκευμένη ηλεκτρική ενέργεια που παραμένει εντός των εγκαταστάσεών τους και όταν παρέχουν υπηρεσίες ευελιξίας σε διαχειριστές συστημάτων·
 - γ) δεν υποβάλλονται σε δυσανάλογες απαιτήσεις άδειας και τέλη·
 - δ) επιτρέπεται να παρέχουν περισσότερες από μία υπηρεσίες ταυτόχρονα, εάν είναι τεχνικά εφικτό.

Άρθρο 16

Ενεργειακές κοινότητες *πολιτών*

1. Τα κράτη μέλη *προβλέπουν ευνοϊκό κανονιστικό πλαίσιο για τις* ενεργειακές κοινότητες *πολιτών εξασφαλίζοντας ότι:*

■

- α) η συμμετοχή σε ενεργειακή κοινότητα πολιτών είναι ανοικτή και οικειοθελής·*
- β) οι εταίροι ή τα μέλη της ενεργειακής κοινότητας πολιτών έχουν τη δυνατότητα να αποχωρήσουν από την κοινότητα · σε αυτή την περίπτωση, ισχύει το άρθρο 12·*
- γ) οι εταίροι ή τα μέλη της ενεργειακής κοινότητας πολιτών δεν χάνουν τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που έχουν ως οικιακοί πελάτες ή ενεργοί πελάτες·*
- δ) με την επιφύλαξη της καταβολής δίκαιης αποζημίωσης όπως αξιολογείται από τη ρυθμιστική αρχή, ο σχετικός διαχειριστής συστήματος διανομής ΣΣσυνεργάζεται με τις ενεργειακές κοινότητες πολιτών ώστε να διευκολύνει τις μεταφορές ηλεκτρικής ενέργειας εντός των ενεργειακών κοινοτήτων πολιτών·*

ε) *οι ενεργειακές κοινότητες πολιτών υπόκεινται σε διαδικασίες και επιβαρύνσεις που δεν επιφέρουν διακρίσεις και είναι δίκαιες, αναλογικές και διαφανείς, μεταξύ άλλων για την καταχώριση και τη χορήγηση αδειών, και σε τέλη δικτύου που είναι διαφανή, δεν επιφέρουν διακρίσεις και αντικατοπτρίζουν το κόστος, σύμφωνα με το άρθρο 18 του κανονισμού (ΕΕ) 2019/...⁺ διασφαλίζοντας ότι συμβάλλουν με τρόπο επαρκή και ισορροπημένο στον επιμερισμό του συνολικού κόστους του συστήματος.*

2. Τα κράτη μέλη **μπορούν να προβλέπουν στο** ευνοϊκό ρυθμιστικό πλαίσιο ότι οι ενεργειακές κοινότητες πολιτών:

I

- α) *είναι ανοικτές σε διασυνοριακή συμμετοχή·*
- β) *έχουν δικαίωμα να κατέχουν, να συστήνουν, να αγοράζουν ή να μισθώνουν δίκτυα διανομής και να τα διαχειρίζονται αυτόνομα υπό τις προϋποθέσεις που ορίζονται στην παράγραφο 4 του παρόντος άρθρου·*
- γ) *υπόκεινται σε εξαιρέσεις που προβλέπονται στο άρθρο 38 παράγραφος 2.*

⁺ ΕΕ: εισάγεται ο αριθμός του κανονισμού από το έγγραφο 2016/0379(COD) - PE-CONS 9/19.

3. *Τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν ότι οι ενεργειακές κοινότητες πολιτών:*
- α) έχουν πρόσβαση σε όλες τις αγορές ηλεκτρικής ενέργειας είτε απευθείας είτε μέσω σωρευτικής εκπροσώπησης κατά τρόπο που δεν εισάγει διακρίσεις·*
 - β) αντιμετωπίζονται με αναλογικό τρόπο που δεν επιφέρει διακρίσεις όσον αφορά τις δραστηριότητες, τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους ως τελικών πελατών, παραγωγών, προμηθευτών, διαχειριστών συστήματος διανομής ή συμμετεχόντων στην αγορά που δραστηριοποιούνται στη σωρευτική εκπροσώπηση·*
 - γ) είναι οικονομικά υπεύθυνες για τις ανισορροπίες που προκαλούν στο σύστημα ηλεκτρικής ενέργειας. Στον βαθμό αυτό είναι υπεύθυνα για την ισορροπία μέρη ή μεταβιβάζουν την υποχρέωση εξισορρόπησης που υπέχουν σύμφωνα με το άρθρο 4 του κανονισμού (ΕΕ) 2019/...⁺·*
 - δ) όσον αφορά την κατανάλωση αυτοπαραγόμενης ηλεκτρικής ενέργειας, οι ενεργειακές κοινότητες πολιτών αντιμετωπίζονται ως ενεργοί πελάτες σύμφωνα με το άρθρο 15 παράγραφος 2 στοιχείο ε)·*

⁺ ΕΕ: εισάγεται ο αριθμός του κανονισμού από το έγγραφο 2016/0379(COD) - PE-CONS 9/19.

- ε) *έχουν δικαίωμα να οργανώνουν εντός της ενεργειακής κοινότητας πολιτών την από κοινού χρήση της ηλεκτρικής ενέργειας που παράγεται από τις μονάδες παραγωγής που έχει στην ιδιοκτησία της η κοινότητα, με την επιφύλαξη άλλων διατάξεων του παρόντος άρθρου και με διατήρηση των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων των μελών της κοινότητας ως καταναλωτών.*

Για τους σκοπούς του στοιχείου ε) του πρώτου εδαφίου, σε περίπτωση που η ηλεκτρική ενέργεια επιμερίζεται, αυτό ισχύει με την επιφύλαξη των εφαρμοστέων τελών δικτύου, τιμολογίων και εισφορών, σύμφωνα με διαφανή ανάλυση κόστους-οφέλους των καταναλωμένων ενεργειακών πόρων που έχει αναπτύξει η εθνική αρμόδια αρχή.

4. *Τα κράτη μέλη μπορούν να αποφασίσουν να χορηγήσουν στις ενεργειακές κοινότητες πολιτών το δικαίωμα διαχείρισης δικτύου διανομής στην περιοχή λειτουργίας τους και να καθορίσουν τις σχετικές διαδικασίες, με την επιφύλαξη του κεφαλαίου IV και των λοιπών κανόνων και κανονισμών που ισχύουν για τους διαχειριστές συστημάτων διανομής. Όποτε χορηγείται αυτό το δικαίωμα, τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι οι ενεργειακές κοινότητες πολιτών:*

- α) *μπορούν να συνάψουν συμφωνία όσον αφορά τη λειτουργία του δικτύου τους με σχετικό διαχειριστή συστήματος διανομής ή διαχειριστή συστήματος μεταφοράς με το οποίο είναι συνδεδεμένο το δίκτυό τους ·*

- β) υπόκεινται σε κατάλληλα τέλη δικτύου στα σημεία σύνδεσης μεταξύ του δικτύου τους και του δικτύου διανομής εκτός της ενεργειακής κοινότητας πολιτών και ότι τα εν λόγω τέλη δικτύου περιλαμβάνουν χωριστή πληροφόρηση για την ηλεκτρική ενέργεια με την οποία τροφοδοτείται το δίκτυο διανομής και την ηλεκτρική ενέργεια που καταναλώνεται από το δίκτυο διανομής εκτός της ενεργειακής κοινότητας πολιτών, σύμφωνα με το άρθρο 59 παράγραφος 7.*
- γ) οι ενεργειακές κοινότητες πολιτών δεν επιφέρουν διακρίσεις ή βλάβες στους πελάτες που παραμένουν συνδεδεμένοι με το σύστημα διανομής.*

Άρθρο 17

Απόκριση ζήτησης μέσω σωρευτικής εκπροσώπησης

- 1. Τα κράτη μέλη επιτρέπουν και προωθούν τη συμμετοχή της απόκρισης ζήτησης μέσω σωρευτικής εκπροσώπησης. Τα κράτη μέλη επιτρέπουν στους τελικούς πελάτες, συμπεριλαμβανομένων όσων προσφέρουν απόκριση ζήτησης μέσω **■** σωρευτικής εκπροσώπησης, να συμμετέχουν από κοινού με τους παραγωγούς ηλεκτρικής ενέργειας σε όλες τις **■** αγορές ηλεκτρικής ενέργειας κατά τρόπο που δεν εισάγει διακρίσεις.*
- 2. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι οι διαχειριστές συστημάτων μεταφοράς και οι διαχειριστές συστημάτων διανομής, κατά την προμήθεια επικουρικών υπηρεσιών, αντιμετωπίζουν χωρίς διακρίσεις **τους συμμετέχοντες στην αγορά που δραστηριοποιούνται στη σωρευτική εκπροσώπηση της απόκρισης ζήτησης από κοινού με τους παραγωγούς**, βάσει των τεχνικών τους δυνατοτήτων.*

3. Τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν ότι το **σχετικό** ρυθμιστικό τους πλαίσιο περιλαμβάνει τουλάχιστον τα ακόλουθα στοιχεία:
- α) το δικαίωμα κάθε **συμμετέχοντος στην αγορά δραστηριοποιούμενου στη σωρευτική εκπροσώπηση, συμπεριλαμβανομένων των ανεξάρτητων φορέων σωρευτικής εκπροσώπησης**, να εισέρχεται σε αγορές ηλεκτρικής ενέργειας χωρίς τη συγκατάθεση των λοιπών συμμετεχόντων στην αγορά·
 - β) **αντικειμενικούς και** διαφανείς κανόνες που αναθέτουν με σαφήνεια ρόλους και αρμοδιότητες σε **όλες τις επιχειρήσεις ηλεκτρικής ενέργειας και τους πελάτες**·
 - γ) **αντικειμενικούς και** διαφανείς κανόνες και διαδικασίες για την ανταλλαγή δεδομένων μεταξύ **συμμετεχόντων στην αγορά δραστηριοποιούμενων στη σωρευτική εκπροσώπηση και λοιπών επιχειρήσεων ηλεκτρικής ενέργειας** μέσω των οποίων να εξασφαλίζεται η εύκολη πρόσβαση σε δεδομένα επί ίσοις όροις και χωρίς διακρίσεις και, ταυτόχρονα, η πλήρης προστασία των εμπορικών δεδομένων **και των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα των πελατών**·
-
- δ) **την υποχρέωση για τους συμμετέχοντες στην αγορά που δραστηριοποιούνται στη σωρευτική εκπροσώπηση να είναι οικονομικά υπεύθυνοι για τις ανισορροπίες που προκαλούν στο σύστημα ηλεκτρικής ενέργειας. Στον βαθμό αυτόν είναι υπεύθυνα για την ισορροπία μέρη ή μεταβιβάζουν την υποχρέωση εξισορρόπησης που υπέχουν σύμφωνα με το άρθρο 5 του κανονισμού (ΕΕ) 2019/...**⁺.

⁺ ΕΕ: εισάγεται ο αριθμός του κανονισμού από το έγγραφο 2016/0379(COD) - PE-CONS 9/19.

- ε) *οι τελικοί πελάτες οι οποίοι έχουν συνάψει σύμβαση με ανεξάρτητους φορείς σωρευτικής εκπροσώπησης δεν επιβαρύνονται με πληρωμές, κυρώσεις ή άλλον αδικαιολόγητο συμβατικό περιορισμό από τους προμηθευτές τους·*
- στ) *μηχανισμό επίλυσης διαφορών μεταξύ των συμμετεχόντων στην αγορά που δραστηριοποιούνται στη σωρευτική εκπροσώπηση και των λοιπών συμμετεχόντων στην αγορά συμπεριλαμβανομένης της ευθύνης για ανισορροπίες.*

4. *Τα κράτη μέλη μπορούν να απαιτούν από τις επιχειρήσεις ηλεκτρικής ενέργειας ή από τους συμμετέχοντες τελικούς πελάτες να καταβάλλουν χρηματική αποζημίωση σε άλλους συμμετέχοντες στην αγορά ή στο αντίστοιχο υπεύθυνο για την ισορροπία μέρος, εάν αυτοί οι συμμετέχοντες στην αγορά ή το υπεύθυνο για την ισορροπία μέρος επηρεάζονται άμεσα από την ενεργοποίηση της απόκρισης ζήτησης. Η χρηματική αποζημίωση αυτή δεν δημιουργεί φραγμό για την είσοδο στην αγορά συμμετεχόντων στην αγορά που δραστηριοποιούνται στη σωρευτική εκπροσώπηση ούτε φραγμό για την ευελιξία. Σε αυτές τις περιπτώσεις, η καταβολή της χρηματικής αποζημίωσης περιορίζεται αυστηρά στην κάλυψη των δαπανών για τους προμηθευτές των συμμετεχόντων πελατών ή του αντίστοιχου υπεύθυνου για την ισορροπία μέρος ως αποτέλεσμα της ενεργοποίησης της απόκρισης ζήτησης. Η μέθοδος υπολογισμού της αποζημίωσης μπορεί να λαμβάνει υπόψη τα οφέλη που προκαλούνται από τους ανεξάρτητους φορείς σωρευτικής εκπροσώπησης σε άλλους συμμετέχοντες στην αγορά και σε μια τέτοια περίπτωση οι φορείς σωρευτικής εκπροσώπησης ή οι συμμετέχοντες καταναλωτές μπορεί να απαιτείται να συνεισφέρουν στην εν λόγω αποζημίωση μόνον εάν και στο βαθμό που τα οφέλη για όλους τους προμηθευτές, τους πελάτες και τα αντίστοιχα υπεύθυνα για την ισορροπία μέρη δεν υπερβαίνουν τις άμεσες δαπάνες στις οποίες υποβλήθηκαν. Η μέθοδος υπολογισμού υπόκειται στην έγκριση της ρυθμιστικής αρχής ή άλλης εθνικής αρμόδιας αρχής.*

I

5. Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε οι ρυθμιστικές αρχές ή, εφόσον απαιτείται από το οικείο εθνικό νομικό σύστημα, οι διαχειριστές συστημάτων μεταφοράς και οι διαχειριστές συστημάτων διανομής σε στενή συνεργασία με τους **συμμετέχοντες στην αγορά** και τους τελικούς πελάτες να καθορίζουν **τις τεχνικές απαιτήσεις** για τη συμμετοχή της απόκρισης ζήτησης **σε όλες τις αγορές ηλεκτρικής ενέργειας** βάσει των τεχνικών χαρακτηριστικών των εν λόγω αγορών και των τεχνικών δυνατοτήτων της απόκρισης ζήτησης. Οι απαιτήσεις αυτές καλύπτουν τη συμμετοχή **φορτίων σωρευτικής εκπροσώπησης**.

Άρθρο 18

Τιμολόγηση και πληροφορίες τιμολόγησης

1. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι οι λογαριασμοί ■ και οι πληροφορίες τιμολόγησης είναι ακριβείς, *κατανοητές*, σαφείς, περιεκτικές, *φιλικές για τον χρήστη* και παρουσιάζονται κατά τρόπο που διευκολύνει τη σύγκριση από τους τελικούς πελάτες. *Εάν οι τελικοί πελάτες το ζητήσουν, λαμβάνουν σαφείς και κατανοητές εξηγήσεις για τον τρόπο με τον οποίο προέκυψε ο λογαριασμός τους, ιδίως δε στην περίπτωση που οι λογαριασμοί δεν βασίζονται στην πραγματική κατανάλωση.*
2. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι οι τελικοί πελάτες λαμβάνουν δωρεάν όλους τους λογαριασμούς τους και τις πληροφορίες τιμολόγησης ■ .
■
3. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι προσφέρεται στους τελικούς πελάτες η επιλογή παροχής των λογαριασμών και των πληροφοριών τιμολόγησης με ηλεκτρονικό τρόπο *καθώς και ευέλικτες ρυθμίσεις για τις πληρωμές των λογαριασμών.*
■
4. *Εάν η σύμβαση περιλαμβάνει μελλοντική αλλαγή προϊόντος ή τιμής ή έκπτωση, αυτό θα πρέπει να αναγράφεται στον λογαριασμό μαζί με την ημερομηνία κατά την οποία πραγματοποιείται η αλλαγή.*

5. *Τα κράτη μέλη ζητούν τη γνώμη των οργανώσεων καταναλωτών όταν εξετάζουν το ενδεχόμενο να επιφέρουν αλλαγές στις απαιτήσεις περιεχομένου του λογαριασμού.*
6. *Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι οι λογαριασμοί και οι πληροφορίες τιμολόγησης πληρούν τις ελάχιστες απαιτήσεις που καθορίζονται στο παράρτημα I.*

Άρθρο 19

Έξυπνα συστήματα μέτρησης

1. Προκειμένου να προωθηθεί η ενεργειακή απόδοση και να ενισχυθεί η θέση των **τελικών** καταναλωτών, τα κράτη μέλη ή, όταν το κράτος μέλος έχει σχετικά προβλέψει, η ρυθμιστική αρχή, συνιστούν ένθερμα στις επιχειρήσεις ηλεκτρικής ενέργειας και τους **άλλους συμμετέχοντες στην αγορά** να βελτιστοποιήσουν τη χρήση ηλεκτρικής ενέργειας, μεταξύ άλλων, με την προσφορά υπηρεσιών ενεργειακής διαχείρισης, την ανάπτυξη καινοτόμων μεθόδων τιμολόγησης, **και** την εισαγωγή έξυπνων συστημάτων μέτρησης τα οποία είναι διαλειτουργικά **ιδίως με συστήματα διαχείρισης της κατανάλωσης ενέργειας και** με έξυπνα δίκτυα, **σύμφωνα με την ισχύουσα ενωσιακή νομοθεσία για την προστασία των δεδομένων.**

2. Τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν την εφαρμογή έξυπνων συστημάτων μέτρησης στην επικράτειά τους τα οποία βοηθούν την ενεργό συμμετοχή των καταναλωτών στην αγορά ηλεκτρικής ενέργειας. Η εν λόγω εφαρμογή ενδέχεται να υπόκειται σε αξιολόγηση κόστους-οφέλους η οποία πραγματοποιείται σύμφωνα με τις αρχές που καθορίζονται στο παράρτημα II.

3. Όσα κράτη μέλη προχωρούν στην εγκατάσταση *έξυπνων συστημάτων μέτρησης* εγκρίνουν και δημοσιεύουν τις ελάχιστες λειτουργικές και τεχνικές απαιτήσεις των έξυπνων συστημάτων μέτρησης που πρόκειται να εγκατασταθούν στην επικράτειά τους, σύμφωνα με τις διατάξεις που προβλέπονται στο άρθρο 20 και στο παράρτημα II. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν τη διαλειτουργικότητα των εν λόγω έξυπνων συστημάτων μέτρησης καθώς και ***την ικανότητά τους να παρέχουν στοιχεία για τα συστήματα*** ενεργειακής διαχείρισης των καταναλωτών. Για τον σκοπό αυτό, τα κράτη μέλη λαμβάνουν δεόντως υπόψη τη χρήση κατάλληλων διαθέσιμων προτύπων, συμπεριλαμβανομένων των προτύπων εκείνων που καθιστούν δυνατή τη διαλειτουργικότητα, τις βέλτιστες πρακτικές και τη σημασία της ανάπτυξης ***έξυπνων δικτύων και*** της εσωτερικής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας.

4. Όσα κράτη μέλη προχωρούν στην εγκατάσταση έξυπνων συστημάτων μέτρησης μεριμνούν ώστε οι τελικοί πελάτες να συνεισφέρουν στις σχετικές δαπάνες της εγκατάστασης με διαφανή και αμερόληπτο τρόπο **λαμβάνοντας παράλληλα υπόψη τα μακροπρόθεσμα οφέλη για ολόκληρη την αλυσίδα αξίας**. Τα κράτη μέλη **ή, όταν το κράτος μέλος έχει προβλέψει σχετικά, οι ορισθείσες αρμόδιες αρχές,** παρακολουθούν σε τακτική βάση την εν λόγω εγκατάσταση στην επικράτειά τους, με σκοπό την καταγραφή ■ της εξασφάλισης των ■ οφελών για τους καταναλωτές.
5. Όταν η εγκατάσταση έξυπνων συστημάτων μέτρησης αξιολογείται αρνητικά, ως απόρροια της αξιολόγησης κόστους-οφέλους που περιγράφεται στην παράγραφο 2, τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι η εν λόγω αξιολόγηση επανεξετάζεται **τουλάχιστον ανά τέσσερα έτη ή συχνότερα ως απάντηση σε σημαντικές** αλλαγές στις υποκείμενες παραδοχές και τις εξελίξεις της τεχνολογίας και της αγοράς. Τα κράτη μέλη κοινοποιούν στις υπηρεσίες της Επιτροπής τα αποτελέσματα της επικαιροποιημένης τους αξιολόγησης κόστους-ωφέλειας, μόλις αυτά καταστούν διαθέσιμα.

6. *Οι διατάξεις της παρούσας οδηγίας σχετικά με τα έξυπνα συστήματα μέτρησης ισχύουν για τις μελλοντικές εγκαταστάσεις και τις αντικαταστάσεις παλαιότερων έξυπνων μετρητών. Τα συστήματα έξυπνης μέτρησης που είναι ήδη εγκατεστημένα ή των οποίων η «έναρξη εργασιών» τοποθετείται χρονικά πριν από την ... [ημερομηνία έναρξης ισχύος της παρούσας οδηγίας], μπορούν να παραμείνουν σε λειτουργία καθ' όλη την διάρκεια της ζωής τους αλλά, στην περίπτωση έξυπνων συστημάτων μέτρησης που δεν πληρούν τις απαιτήσεις του άρθρου 20 και του παραρτήματος II, το αργότερο ... [12 έτη από την έναρξη ισχύος της παρούσας οδηγίας].*

Για τον σκοπό της παρούσας παραγράφου, «έναρξη εργασιών» νοείται η έναρξη των εργασιών κατασκευής για την επένδυση είτε η πρώτη δέσμευση της εταιρείας για την παραγγελία εξοπλισμού ή άλλη δέσμευση που καθιστά την επένδυση αμετάκλητη, οποιαδήποτε και αν είναι η πρώτη χρονικά. Η αγορά οικοπέδων και οι προπαρασκευαστικές εργασίες όπως η έκδοση αδειών και η εκπόνηση προκαταρκτικών μελετών σκοπιμότητας δεν θεωρούνται έναρξη εργασιών. Αναφορικά με τις εξαγορές, ως «έναρξη εργασιών» νοείται η χρονική στιγμή της απόκτησης των στοιχείων ενεργητικού που συνδέονται άμεσα με την αποκτηθείσα επιχείρηση·

Άρθρο 20

Λειτουργικές δυνατότητες έξυπνης μέτρησης

Όταν η εγκατάσταση έξυπνων συστημάτων μέτρησης αξιολογείται θετικά, ως απόρροια της αξιολόγησης κόστους-οφέλους που περιγράφεται στο άρθρο 19 παράγραφος 2, ή όταν η εγκατάσταση έξυπνων συστημάτων μέτρησης αναπτύσσεται συστηματικά **μετά την... (έναρξη ισχύος της παρούσας οδηγίας)**, τα κράτη μέλη εφαρμόζουν τα έξυπνα συστήματα μέτρησης σύμφωνα με τα ευρωπαϊκά πρότυπα, τις διατάξεις του παραρτήματος III και τις ακόλουθες αρχές:

- α) τα συστήματα έξυπνης μέτρησης μετρούν με ακρίβεια την πραγματική κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας **και είναι ικανά να** παρέχουν στους τελικούς πελάτες πληροφορίες σχετικά με τον πραγματικό χρόνο χρήσης. **Τα επικυρωμένα ιστορικά δεδομένα κατανάλωσης** καθίστανται εύκολα **και ασφαλώς διαθέσιμα** και ορατά στους τελικούς πελάτες **κατόπιν αιτήματος και** χωρίς πρόσθετη χρέωση. **Τα μη επικυρωμένα δεδομένα κατανάλωσης σε σχεδόν πραγματικό χρόνο καθίστανται επίσης εύκολα και ασφαλώς διαθέσιμα στους τελικούς πελάτες χωρίς πρόσθετη χρέωση, μέσω τυποποιημένης διεπαφής ή εξ αποστάσεως πρόσβασης**, με στόχο την υποστήριξη αυτοματοποιημένων προγραμμάτων ενεργειακής απόδοσης, της απόκρισης ζήτησης και λοιπών υπηρεσιών·
- β) η ασφάλεια των έξυπνων συστημάτων μέτρησης και επικοινωνίας δεδομένων διασφαλίζεται σύμφωνα με τη συναφή νομοθεσία της Ένωσης για την ασφάλεια και με τη δέουσα προσοχή στις βέλτιστες διαθέσιμες πρακτικές για την εξασφάλιση του υψηλότερου επιπέδου ασφάλειας στον κυβερνοχώρο **λαμβανομένων υπόψη του κόστους και της αρχής της αναλογικότητας**·

- γ) η προστασία της ιδιωτικής ζωής και των δεδομένων των τελικών πελατών διασφαλίζεται σύμφωνα με τη συναφή νομοθεσία της Ένωσης ·
- δ) οι διαχειριστές των μετρητών διασφαλίζουν ότι οι μετρητές των ενεργών πελατών που τροφοδοτούν ηλεκτρική ενέργεια στο δίκτυο μπορούν να παρέχουν πληροφόρηση σχετικά με την ηλεκτρική ενέργεια που τροφοδοτείται στο δίκτυο από τους χώρους των ενεργών πελατών·
- ε) εάν οι τελικοί πελάτες υποβάλλουν σχετικό αίτημα, τα στοιχεία για την ηλεκτρική ενέργεια που τροφοδοτούν στο δίκτυο και τα στοιχεία κατανάλωσής τους ηλεκτρικής ενέργειας διατίθενται στους ίδιους, σύμφωνα με τις εκτελεστικές πράξεις που εκδίδονται όπως προβλέπεται στο άρθρο 24, μέσω ■ τυποποιημένης διεπαφής επικοινωνίας και εξ αποστάσεως πρόσβασης, ή σε τρίτους που ενεργούν για λογαριασμό των τελικών πελατών, σε εύληπτο μορφότυπο, , που θα μπορούν να χρησιμοποιούν για να συγκρίνουν παρόμοιες προσφορές·

- στ) παρέχονται κατάλληλες συμβουλές και πληροφορίες στους τελικούς πελάτες **πριν από ή** κατά τον χρόνο εγκατάστασης έξυπνων μετρητών, κυρίως σχετικά με το σύνολο των δυνατοτήτων τους όσον αφορά τη χρήση των ενδείξεων του μετρητή, την παρακολούθηση της κατανάλωσης ενέργειας, καθώς και τη συλλογή και την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, σύμφωνα με την ισχύουσα ενωσιακή νομοθεσία για την προστασία των δεδομένων·
- ζ) τα έξυπνα συστήματα μέτρησης επιτρέπουν στους τελικούς πελάτες να μετρούνται και να ρυθμίζονται στην ίδια χρονική αναλυτικότητα με την περίοδο ανισορροπιών στην εθνική αγορά.

Για τους σκοπούς του στοιχείου ε) του πρώτου εδαφίου, οι τελικοί πελάτες θα μπορούν να καταφορτώνουν τα δεδομένα μετρήσεων ή να τα διαβιβάζουν σε άλλο μέρος χωρίς πρόσθετο κόστος σύμφωνα με το δικαίωμά τους στη φορητότητα των δεδομένων δυνάμει της νομοθεσίας της Ένωσης για την προστασία των δεδομένων.

Άρθρο 21

Δικαίωμα έξυπνου μετρητή

1. Όταν η εγκατάσταση έξυπνων συστημάτων μέτρησης αξιολογείται αρνητικά, ως απόρροια της αξιολόγησης κόστους-οφέλους που περιγράφεται στο άρθρο 19 παράγραφος 2, και όταν η εγκατάσταση έξυπνων συστημάτων μέτρησης δεν διεξάγεται συστηματικά, τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε κάθε τελικός πελάτης να δικαιούται, ***επιβαρυνόμενος με τις συναφείς δαπάνες***, την εγκατάσταση ή, κατά περίπτωση, την αναβάθμιση, κατόπιν αιτήματος και υπό δίκαιους, εύλογους ***και οικονομικά αποδοτικούς*** όρους, έξυπνου μετρητή που συμμορφώνεται με τις ακόλουθες απαιτήσεις:
 - α) διαθέτει, εφόσον είναι τεχνικά εφικτό, λειτουργικές δυνατότητες που αναφέρονται στο άρθρο 20 ή με ελάχιστο σύνολο λειτουργικών δυνατοτήτων που καθορίζεται και δημοσιεύεται από τα κράτη μέλη σε εθνικό επίπεδο και σύμφωνα με τις διατάξεις του παραρτήματος II,

β) είναι διαλειτουργικός και σε θέση να παρέχει την επιθυμητή συνδεσιμότητα των υποδομών μέτρησης με τα συστήματα ενεργειακής διαχείρισης των καταναλωτών σε σχεδόν πραγματικό χρόνο.

2. Στο πλαίσιο αιτήματος καταναλωτή για έξυπνο μετρητή δυνάμει της παραγράφου 1, τα κράτη μέλη, ή όταν το κράτος μέλος έχει προβλέψει σχετικά, οι ορισθείσες αρμόδιες αρχές:

α) διασφαλίζουν ότι η προσφορά στον τελικό πελάτη που αιτείται την εγκατάσταση έξυπνου μετρητή αναφέρει ρητά και περιγράφει σαφώς:

i) τις λειτουργίες και την υποστηριζόμενη διαλειτουργικότητα του έξυπνου μετρητή, τις εφικτές υπηρεσίες, καθώς επίσης και τα οφέλη που είναι αντικειμενικά δυνατό να επιτευχθούν με την κατοχή του εν λόγω έξυπνου μετρητή τη δεδομένη χρονική στιγμή·

ii) τυχόν συναφείς δαπάνες που βαρύνουν τον τελικό καταναλωτή·

β) μεριμνούν για την εγκατάσταση του μετρητή εντός εύλογης προθεσμίας, το αργότερο εντός **τεσσάρων** μηνών από το αίτημα του πελάτη·

γ) αναθεωρούν τακτικά, τουλάχιστον ανά διετία, και καθιστούν δημόσια διαθέσιμες τις συναφείς δαπάνες, και καταγράφουν την εξέλιξη των δαπανών αυτών ως αποτέλεσμα τεχνολογικών εξελίξεων και πιθανών αναβαθμίσεων των συστημάτων μέτρησης.

Άρθρο 22
Συμβατική μέτρηση

1. Εάν οι τελικοί πελάτες δε διαθέτουν έξυπνους μετρητές, τα κράτη μέλη φροντίζουν ώστε οι τελικοί πελάτες να προμηθευτούν μεμονωμένους συμβατικούς μετρητές οι οποίοι μετρούν με ακρίβεια την πραγματική τους κατανάλωση.
2. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι οι τελικοί πελάτες είναι σε θέση να διαβάζουν εύκολα τις ενδείξεις των συμβατικών μετρητών τους είτε απευθείας είτε έμμεσα μέσω ηλεκτρονικής διεπαφής ή άλλης κατάλληλης διεπαφής.

Άρθρο 23
Διαχείριση δεδομένων

1. Κατά τη θέσπιση των κανόνων που αφορούν τη διαχείριση και την ανταλλαγή δεδομένων, τα κράτη μέλη, ή όταν το κράτος μέλος έχει προβλέψει σχετικά, οι ορισθείσες αρμόδιες αρχές καθορίζουν **τους κανόνες για την πρόσβαση στα δεδομένα των τελικών πελατών από επιλέξιμα μέρη σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος άρθρου και του εφαρμοστέου νομικού πλαισίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης**. Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας, στα δεδομένα περιλαμβάνονται δεδομένα μέτρησης και κατανάλωσης καθώς και δεδομένα που απαιτούνται για την αλλαγή προμηθευτή από τους τελικούς πελάτες, την **απόκριση ζήτησης και λοιπών υπηρεσιών**

2. Τα κράτη μέλη οργανώνουν τη διαχείριση δεδομένων, ώστε να διασφαλίζεται η αποτελεσματική **και ασφαλής** πρόσβαση στα δεδομένα και ανταλλαγή δεδομένων, **καθώς και η προστασία των δεδομένων και η ασφάλεια των δεδομένων.**

Ανεξάρτητα από το μοντέλο διαχείρισης δεδομένων που εφαρμόζεται σε κάθε κράτος μέλος, τα αρμόδια για τη διαχείριση δεδομένων μέρη παρέχουν πρόσβαση στα δεδομένα του τελικού πελάτη σε κάθε επιλέξιμο μέρος **σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 1.** Τα επιλέξιμα μέρη πρέπει να έχουν στη διάθεσή τους τα ζητούμενα δεδομένα χωρίς διακρίσεις και ταυτόχρονα. Η πρόσβαση στα δεδομένα πρέπει να είναι εύκολη και οι σχετικές διαδικασίες πρέπει να καθίστανται δημόσια διαθέσιμες.

3. **Οι κανόνες για την πρόσβαση σε δεδομένα και την αποθήκευση δεδομένων, για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας συμμορφώνονται με το αντίστοιχο δίκαιο της Ένωσης.**

Η επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που διενεργείται στο πλαίσιο της παρούσας οδηγίας διενεργείται σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΕ) 2016/679.

4. Τα κράτη μέλη, ή όταν το κράτος μέλος έχει προβλέψει σχετικά, οι ορισθείσες αρμόδιες αρχές χορηγούν άδειες και πιστοποιούν **ή, κατά περίπτωση, εποπτεύουν** τα μέρη που διαχειρίζονται δεδομένα, ώστε να εξασφαλίζεται ότι τα εν λόγω μέρη συμμορφώνονται με τις απαιτήσεις της παρούσας οδηγίας.

Με την επιφύλαξη των καθηκόντων των υπευθύνων προστασίας δεδομένων δυνάμει του κανονισμού (ΕΕ) 2016/679, τα κράτη μέλη δύνανται να αποφασίσουν να απαιτούν από τα μέρη που διαχειρίζονται δεδομένα να διορίζουν υπεύθυνους συμμόρφωσης, οι οποίοι θα είναι αρμόδιοι για την παρακολούθηση της εφαρμογής μέτρων που έχουν λάβει τα οικεία μέρη, με στόχο τη διασφάλιση αμερόληπτης πρόσβασης στα δεδομένα και τη συμμόρφωση με τις απαιτήσεις της παρούσας οδηγίας.

Τα κράτη μέλη δύνανται να ορίζουν υπεύθυνους ή φορείς συμμόρφωσης σύμφωνα με το άρθρο 35 παράγραφος 2 στοιχείο δ) προκειμένου να πληρούν τις υποχρεώσεις της παρούσας παραγράφου.

5. Δεν επιτρέπεται πρόσθετη χρέωση των τελικών πελατών για την πρόσβαση στα δεδομένα τους **ή για την υποβολή αιτήματος με σκοπό τα δεδομένα τους να καταστούν διαθέσιμα.**

Τα κράτη μέλη είναι υπεύθυνα για τον καθορισμό των συναφών δαπανών πρόσβασης στα δεδομένα για τα επιλέξιμα μέρη.

Τα κράτη μέλη ή, όταν το κράτος μέλος έχει προβλέψει σχετικά, οι ορισθείσες αρμόδιες αρχές διασφαλίζουν ότι οι δαπάνες που χρεώνονται από ρυθμιζόμενες οντότητες οι οποίες παρέχουν υπηρεσίες δεδομένων είναι εύλογες και δεόντως αιτιολογημένες.

Άρθρο 24

Απαιτήσεις διαλειτουργικότητας και διαδικασίες για πρόσβαση στα δεδομένα

- 1. Για την προώθηση του ανταγωνισμού στην αγορά λιανικής και την αποφυγή υπερβολικών διοικητικών δαπανών για τα επιλέξιμα μέρη, τα κράτη μέλη διευκολύνουν την πλήρη διαλειτουργικότητα των ενεργειακών υπηρεσιών εντός της Ένωσης.*
- 2. Η Επιτροπή θα θεσπίσει, με την έκδοση εκτελεστικών πράξεων **απαιτήσεις διαλειτουργικότητας** και μη συνεπαγόμενες διακρίσεις και διαφανείς διαδικασίες για την πρόσβαση στα δεδομένα που αναφέρονται στο άρθρο 23 παράγραφος 1. Αυτές οι εκτελεστικές πράξεις εκδίδονται σύμφωνα με τη συμβουλευτική διαδικασία που αναφέρεται στο άρθρο 68 παράγραφος 2.*
- 3. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι οι επιχειρήσεις ηλεκτρικής ενέργειας εφαρμόζουν τις απαιτήσεις και διαδικασίες διαλειτουργικότητας για την πρόσβαση στα δεδομένα που αναφέρονται στην παράγραφο 2. Οι εν λόγω απαιτήσεις και διαδικασίες βασίζονται σε υφιστάμενες εθνικές πρακτικές.*

Άρθρο 25

Ενιαία σημεία επαφής

Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν τη δημιουργία ενιαίων σημείων επαφής, απ' όπου θα διατίθεται στους πελάτες το σύνολο των αναγκαίων πληροφοριών σχετικά με τα δικαιώματά τους, την ισχύουσα νομοθεσία και τους μηχανισμούς επίλυσης διαφορών που διαθέτουν σε περίπτωση διαφοράς. Τα ενιαία σημεία επαφής μπορεί να αποτελούν τμήμα γενικών σημείων πληροφόρησης των καταναλωτών.

Άρθρο 26

Δικαίωμα εξωδικαστικής επίλυσης διαφορών

1. Τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν ότι οι **τελικοί** πελάτες έχουν πρόσβαση σε απλούς, δίκαιους, διαφανείς, ανεξάρτητους, αποτελεσματικούς και αποδοτικούς μηχανισμούς εξωδικαστικής επίλυσης διαφορών για τον διακανονισμό διαφορών που αφορούν τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που θεσπίζονται βάσει της παρούσας οδηγίας **μέσω ενός ανεξάρτητου μηχανισμού όπως ένας «διαμεσολαβητής» ενέργειας ή ένας φορέας καταναλωτών ή μέσω ρυθμιστικής αρχής**. Όταν ο **τελικός** πελάτης είναι καταναλωτής υπό την έννοια της οδηγίας 2013/11/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου²³, οι εν λόγω εξωδικαστικοί μηχανισμοί συμμορφώνεται με τις απαιτήσεις ποιότητας που προβλέπονται στην οδηγία 2013/11/ΕΕ και προβλέπουν, όπου αυτό επιβάλλεται, συστήματα αποζημίωσης και αντιστάθμισης.

2. *Εφόσον απαιτείται, τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι οι φορείς εναλλακτικής επίλυσης διαφορών συνεργάζονται για την παροχή μηχανισμών απλής, δίκαιης, διαφανούς, ανεξάρτητης, αποτελεσματικής και αποδοτικής εξωδικαστικής επίλυσης διαφορών για οποιαδήποτε διαφορά προκύπτει από προϊόντα ή υπηρεσίες που συνδέονται ή είναι δεσμοποιημένα με οποιοδήποτε προϊόν ή υπηρεσία εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της παρούσας οδηγίας.*

²³ Οδηγία 2013/11/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 21ης Μαΐου 2013, για την εναλλακτική επίλυση καταναλωτικών διαφορών και για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2006/2004 και της οδηγίας 2009/22/ΕΚ (ΕΕ L 165 της 18.6.2013, σ. 63).

3. *Η συμμετοχή των επιχειρήσεων ηλεκτρικής ενέργειας σε εξωδικαστικούς μηχανισμούς επίλυσης διαφορών για οικιακούς πελάτες είναι υποχρεωτική, εκτός εάν το κράτος μέλος αποδειξει στην Επιτροπή ότι άλλοι μηχανισμοί είναι εξίσου αποτελεσματικοί.*

Άρθρο 27

Καθολική υπηρεσία

1. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι όλοι οι οικιακοί πελάτες και, όπου κρίνεται σκόπιμο από τα κράτη μέλη, οι μικρές επιχειρήσεις απολαμβάνουν της καθολικής υπηρεσίας, δηλαδή του δικαιώματος να προμηθεύονται ηλεκτρική ενέργεια συγκεκριμένης ποιότητας εντός του εδάφους τους σε ανταγωνιστικές, εύκολα και άμεσα συγκρίσιμες και διαφανείς τιμές που δεν εισάγουν διακρίσεις. Για να διασφαλίσουν την παροχή καθολικής υπηρεσίας, τα κράτη μέλη έχουν την ευχέρεια να καθορίσουν έναν Προμηθευτή Τελευταίου Καταφυγίου. Τα κράτη μέλη επιβάλλουν στις εταιρείες διανομής την υποχρέωση σύνδεσης των πελατών με το δίκτυό τους υπό όρους, προϋποθέσεις και τιμολόγια που καθορίζονται σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 59 παράγραφος 7. Η παρούσα οδηγία δεν εμποδίζει τα κράτη μέλη να ενισχύουν τη θέση των οικιακών και μικρών μη οικιακών καταναλωτών στην αγορά, με τη διεύρυνση των δυνατοτήτων για προαιρετικές συγκεντρώσεις των εκπροσώπων αυτής της κατηγορίας των πελατών.

2. Η παράγραφος 1 εφαρμόζεται με διαφανή και αμερόληπτο τρόπο και δεν εμποδίζει την ελευθερία επιλογής προμηθευτή που προβλέπει το άρθρο 4.

Άρθρο 28

Ευάλωτοι πελάτες

1. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν κατάλληλα μέτρα για την προστασία των πελατών και, ειδικότερα, μεριμνούν ώστε να υπάρχουν επαρκείς διασφαλίσεις για την προστασία των ευάλωτων πελατών. Στο πλαίσιο αυτό, κάθε κράτος μέλος ορίζει την έννοια των «ευάλωτων πελατών», όπου μπορεί να γίνεται μεία στην ενεργειακή φτώχεια, καθώς και, μεταξύ άλλων, την απαγόρευση διακοπής σύνδεσης τέτοιων καταναλωτών σε κρίσιμες περιόδους. ***Η έννοια των ευάλωτων πελατών μπορεί να περιλαμβάνει τα επίπεδα εισοδήματος, το μερίδιο των ενεργειακών δαπανών του διαθέσιμου εισοδήματος, την ενεργειακή απόδοση των κατοικιών, την κρίσιμη εξάρτηση από ηλεκτρικό εξοπλισμό για λόγους υγείας, την ηλικία ή άλλα κριτήρια.*** Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις που συνδέονται με τους ευάλωτους πελάτες τηρούνται. Ειδικότερα λαμβάνουν μέτρα προστασίας των πελατών σε απομακρυσμένες περιοχές. Διασφαλίζουν υψηλά επίπεδα προστασίας των πελατών, ιδίως όσον αφορά τη διαφάνεια σχετικά με τους συμβατικούς όρους και προϋποθέσεις, τη γενική πληροφόρηση και τους μηχανισμούς επίλυσης διαφορών.

2. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν κατάλληλα μέτρα, όπως ■ ενεργητήματα σε συστήματα κοινωνικής ασφάλισης, για την εξασφάλιση του απαραίτητου ενεργειακού εφοδιασμού σε ευάλωτους πελάτες ή την υποστήριξη των βελτιώσεων ενεργειακής απόδοσης, έτσι ώστε να αντιμετωπίζεται η ενεργειακή φτώχεια όπου εντοπίζεται, **σύμφωνα με το άρθρο 3 παράγραφος 3 στοιχείο δ) του κανονισμού (ΕΕ) 2018/1999**, μεταξύ άλλων και μέσα στο ευρύτερο πλαίσιο της φτώχειας. Τέτοια μέτρα δεν εμποδίζουν το ουσιαστικό άνοιγμα της αγοράς που ορίζεται στο άρθρο 4 ή τη λειτουργία της αγοράς και πρέπει να γνωστοποιούνται στην Επιτροπή, όπου αρμόζει, βάσει του άρθρου 9 παράγραφος 4. **Αυτές οι γνωστοποιήσεις** μπορεί επίσης να **περιλαμβάνουν** μέτρα που έχουν ληφθεί στο πλαίσιο του γενικού συστήματος κοινωνικής ασφάλισης.

Άρθρο 29

Ενεργειακή φτώχεια

1. **Κατά την αξιολόγηση του αριθμού** των νοικοκυριών που πλήττονται από ενεργειακή φτώχεια, **σύμφωνα με το άρθρο 3 παράγραφος 3 στοιχείο δ) του κανονισμού (ΕΕ) 2018/1999**, τα κράτη μέλη καθορίζουν και δημοσιεύουν ένα σύνολο κριτηρίων που μπορεί να περιλαμβάνουν χαμηλό εισόδημα, υψηλές ενεργειακές δαπάνες του διαθέσιμου εισοδήματος και χαμηλή ενεργειακή απόδοση.

2. Η Επιτροπή παρέχει καθοδήγηση σχετικά με τον ορισμό του «σημαντικού αριθμού νοικοκυριών που πλήττονται από ενεργειακή φτώχεια» στο πλαίσιο αυτό και στο πλαίσιο του άρθρου 5 παράγραφος 5, με βάση την παραδοχή ότι οποιαδήποτε αναλογία νοικοκυριών που αντιμετωπίζει ενεργειακή πενία μπορεί να θεωρηθεί σημαντική.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ IV

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΔΙΑΝΟΜΗΣ

Άρθρο 30

Διορισμός διαχειριστών συστημάτων διανομής

Τα κράτη μέλη ορίζουν, ή ζητούν από τις επιχειρήσεις που είναι ιδιοκτήτριες των συστημάτων διανομής ή υπεύθυνες για αυτά να ορίζουν έναν ή περισσότερους διαχειριστές του συστήματος διανομής, για χρονικό διάστημα καθοριζόμενο από τα κράτη μέλη για λόγους αποτελεσματικότητας και οικονομικής ισορροπίας.

Άρθρο 31

Καθήκοντα των διαχειριστών συστημάτων διανομής

1. Ο διαχειριστής συστήματος διανομής διασφαλίζει τη μακροπρόθεσμη ικανότητα του συστήματος να ανταποκρίνεται σε εύλογη ζήτηση διανομής ηλεκτρικής ενέργειας, θέτοντας σε λειτουργία, συντηρώντας και αναπτύσσοντας υπό οικονομικούς όρους ένα ασφαλές, αξιόπιστο και αποδοτικό σύστημα διανομής στην περιοχή που καλύπτει, λαμβάνοντας τη δέουσα μέριμνα για το περιβάλλον, και την ενεργειακή απόδοση.
2. Εν πάση περιπτώσει, ο διαχειριστής συστήματος διανομής αποφεύγει κάθε διάκριση μεταξύ χρηστών ή κατηγοριών χρηστών του συστήματος, και ιδίως διακρίσεις υπέρ των συνδεδεμένων με αυτόν επιχειρήσεων.
3. Ο διαχειριστής συστήματος διανομής παρέχει στους χρήστες του συστήματος τις πληροφορίες που χρειάζονται για την αποτελεσματική πρόσβαση στο σύστημα, συμπεριλαμβανομένης της χρήσης του.
4. Κατά τον καταμερισμό εγκαταστάσεων παραγωγής, τα κράτη μέλη μπορούν να επιβάλλουν στον διαχειριστή συστήματος διανομής την υποχρέωση να δίνει προτεραιότητα στις εγκαταστάσεις παραγωγής που χρησιμοποιούν ανανεώσιμες πηγές ή *που χρησιμοποιούν συμπαραγωγή υψηλής απόδοσης*, σύμφωνα με το άρθρο 12 του κανονισμού (ΕΕ) 2019/...⁺.

⁺ ΕΕ: εισάγεται ο αριθμός του κανονισμού από το έγγραφο 2016/0379(COD) - PE-CONS 9/19.

5. Οι διαχειριστές συστήματος διανομής *ενεργούν ως ουδέτερος φορέας διευκόλυνσης της αγοράς όσον αφορά την προμήθεια της ενέργειας* που χρησιμοποιούν για να καλύπτουν τις απώλειες ενέργειας ■ στο σύστημά τους με διαφανείς, αμερόληπτες και βασιζόμενες στην αγορά διαδικασίες, όταν ασκούν τα καθήκοντα αυτά. ■
6. *Όταν ο διαχειριστής συστήματος διανομής είναι υπεύθυνος για την προμήθεια προϊόντων και υπηρεσιών που είναι αναγκαία για την αποτελεσματική, αξιόπιστη και ασφαλή λειτουργία του συστήματος διανομής, οι κανόνες που θεσπίζονται από τον διαχειριστή συστήματος διανομής για τον σκοπό αυτό είναι αντικειμενικοί, διαφανείς και αμερόληπτοι και καταρτίζονται σε συντονισμό με τους διαχειριστές συστημάτων μεταφοράς και άλλους σχετικούς συμμετέχοντες στην αγορά. Οι όροι και οι προϋποθέσεις, συμπεριλαμβανομένων των κανόνων και των τιμολογίων, κατά περίπτωση, για την παροχή τέτοιων προϊόντων και υπηρεσιών από τους διαχειριστές συστημάτων διανομής καθορίζονται σύμφωνα με το άρθρο 59 παράγραφος 7 κατά τρόπο αμερόληπτο που αντικατοπτρίζει το κόστος, και δημοσιεύονται.*

7. *Κατά την εκτέλεση των καθηκόντων που περιγράφονται στην παράγραφο 6, ο διαχειριστής συστήματος διανομής προμηθεύεται τις επικουρικές υπηρεσίες μη σχετικές με τη συχνότητα που είναι αναγκαίες για το σύστημά του σύμφωνα με διαφανείς, αμερόληπτες και βασιζόμενες στην αγορά διαδικασίες, εκτός εάν η ρυθμιστική αρχή έχει εκτιμήσει ότι η βασιζόμενη στην αγορά παροχή επικουρικών υπηρεσιών μη σχετικών με τη συχνότητα δεν είναι οικονομικά αποδοτική και έχει χορηγήσει παρέκκλιση. Η υποχρέωση προμήθειας επικουρικών υπηρεσιών μη σχετικών με τη συχνότητα δεν εφαρμόζεται σε πλήρως ενσωματωμένα στοιχεία δικτύου.*
8. *Η προμήθεια των προϊόντων και υπηρεσιών που αναφέρονται στην παράγραφο 6 διασφαλίζει την αποτελεσματική συμμετοχή όλων των ειδικευμένων συμμετεχόντων στην αγορά, συμπεριλαμβανομένων των συμμετεχόντων στην αγορά που παρέχουν ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές, των συμμετεχόντων στην αγορά που ασχολούνται με την απόκριση ζήτησης, των διαχειριστών εγκαταστάσεων αποθήκευσης ενέργειας και των συμμετεχόντων στην αγορά που δραστηριοποιούνται στη σωρευτική εκπροσώπηση, ιδίως με την απαίτηση από τις ρυθμιστικές αρχές και τους διαχειριστές συστημάτων διανομής σε στενή συνεργασία με όλους τους συμμετέχοντες στην αγορά, συμπεριλαμβανομένων των διαχειριστών συστημάτων μεταφοράς, να καθορίζουν τεχνικές απαιτήσεις για τη συμμετοχή στις οικείες αγορές βάσει των τεχνικών χαρακτηριστικών των εν λόγω αγορών και των ικανοτήτων όλων των συμμετεχόντων στην αγορά.*

9. *Οι διαχειριστές συστημάτων διανομής συνεργάζονται με τους διαχειριστές συστημάτων μεταφοράς για την αποτελεσματική συμμετοχή των συμμετεχόντων στην αγορά που συνδέονται με το δίκτυό τους, στις αγορές λιανικής, χονδρικής και εξισορρόπησης. Η παροχή υπηρεσιών εξισορρόπησης από πόρους που βρίσκονται στο σύστημα διανομής συμφωνείται με τον αντίστοιχο διαχειριστή συστήματος μεταφοράς σύμφωνα με το άρθρο 57 του κανονισμού (ΕΕ) 2019/...⁺ και το άρθρο 182 του κανονισμού (ΕΕ) 2017/1485 της Επιτροπής²⁴.*
10. *Τα κράτη μέλη ή οι ορισθείσες αρμόδιες αρχές τους μπορούν να επιτρέπουν στους διαχειριστές συστημάτων διανομής να ασκούν δραστηριότητες άλλες από εκείνες που προβλέπονται στην παρούσα οδηγία και στον κανονισμό (ΕΕ) 2019/...⁺, εφόσον οι δραστηριότητες αυτές είναι αναγκαίες ώστε οι διαχειριστές συστημάτων διανομής να εκπληρώνουν τις υποχρεώσεις τους δυνάμει της παρούσας οδηγίας ή του κανονισμού (ΕΕ) 2019/...⁺ εφόσον η ρυθμιστική αρχή έχει αξιολογήσει την αναγκαιότητα μιας τέτοιας παρέκκλισης. Η παρούσα παράγραφος ισχύει με την επιφύλαξη του δικαιώματος των διαχειριστών συστημάτων διανομής να έχουν στην ιδιοκτησία τους, να αναπτύσσουν, να διαχειρίζονται ή να λειτουργούν δίκτυα διαφορετικά από τα δίκτυα ηλεκτρικής ενέργειας, εκτός εάν το κράτος μέλος ή η ορισθείσα αρμόδια αρχή δεν έχει χορηγήσει τέτοιο δικαίωμα.*

⁺ ΕΕ: εισάγεται ο αριθμός του κανονισμού από το έγγραφο 2016/0379(COD) - PE-CONS 9/19.

²⁴ Κανονισμός (ΕΕ) 2017/1485 της Επιτροπής, της 2ας Αυγούστου 2017, σχετικά με τον καθορισμό κατευθυντήριων γραμμών για τη λειτουργία του συστήματος μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας (ΕΕ L 220 της 25.8.2017, σ. 1).

Κίνητρα για τη χρήση ευελιξίας σε δίκτυα διανομής

1. Τα κράτη μέλη παρέχουν το απαραίτητο ρυθμιστικό πλαίσιο ώστε να επιτρέπουν και να παρέχουν κίνητρα στους διαχειριστές συστημάτων διανομής να προμηθεύονται υπηρεσίες ***ευελιξίας, συμπεριλαμβανομένης της διαχείρισης της συμφόρησης στην περιοχή τους***, προκειμένου για τη βελτίωση της αποδοτικότητας όσον αφορά τη λειτουργία και την ανάπτυξη του συστήματος διανομής **■** . Ειδικότερα, το ρυθμιστικό πλαίσιο ***διασφαλίζει ότι οι*** διαχειριστές συστημάτων διανομής ***μπορούν*** να προμηθεύονται υπηρεσίες από πηγές, όπως η αποκεντρωμένη παραγωγή, η απόκριση ζήτησης ή η αποθήκευση ενέργειας, και να εξετάζουν τη λήψη μέτρων ενεργειακής απόδοσης, ***όταν οι υπηρεσίες αυτές μειώνουν με οικονομικά αποδοτικό τρόπο*** την ανάγκη αναβάθμισης ή αντικατάστασης της δυναμικότητας ηλεκτρικής ενέργειας και τα οποία ενισχύουν την αποτελεσματική και ασφαλή λειτουργία του συστήματος διανομής. ***Οι διαχειριστές συστημάτων διανομής προμηθεύονται αυτές τις υπηρεσίες σύμφωνα με διαφανείς, αμερόληπτες και βασιζόμενες στην αγορά διαδικασίες, εκτός εάν οι ρυθμιστικές αρχές έχουν διαπιστώσει ότι η προμήθεια των εν λόγω υπηρεσιών δεν είναι οικονομικά αποδοτική ή όπου η εν λόγω προμήθεια οδηγεί σε σοβαρές στρεβλώσεις της αγοράς ή σε μεγαλύτερες συμφορήσεις.***

2. Οι διαχειριστές συστημάτων διανομής *που υπόκεινται σε έγκριση της ρυθμιστικής αρχής ή η ίδια η ρυθμιστική αρχή, στο πλαίσιο διαφανούς και συμμετοχικής διαδικασίας που περιλαμβάνει όλους τους σχετικούς χρήστες του συστήματος και τον διαχειριστή του συστήματος μεταφοράς*, ορίζουν τις προδιαγραφές για τις παρεχόμενες υπηρεσίες ευελιξίας και, κατά περίπτωση, τυποποιημένα προϊόντα της αγοράς για τις εν λόγω υπηρεσίες τουλάχιστον σε εθνικό επίπεδο. Οι προδιαγραφές διασφαλίζουν αποτελεσματική και χωρίς διακρίσεις συμμετοχή όλων των συμμετεχόντων στην αγορά, συμπεριλαμβανομένων των συμμετεχόντων στην αγορά που παρέχουν ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές, των συμμετεχόντων στην αγορά που ασχολούνται με την απόκριση ζήτησης, των διαχειριστών εγκαταστάσεων αποθήκευσης ενέργειας και των συμμετεχόντων στην αγορά που δραστηριοποιούνται στη σωρευτική εκπροσώπηση. Οι διαχειριστές συστημάτων διανομής ανταλλάσσουν όλες τις απαραίτητες πληροφορίες και συντονίζονται με τους διαχειριστές συστημάτων μεταφοράς, με σκοπό τη βέλτιστη αξιοποίηση των πηγών, τη διασφάλιση της ασφαλούς και αποτελεσματικής λειτουργίας του συστήματος και τη διευκόλυνση της ανάπτυξης της αγοράς. Οι διαχειριστές συστημάτων διανομής αμείβονται επαρκώς για την προμήθεια των εν λόγω υπηρεσιών, ώστε να ανακτούν τουλάχιστον *τα αντίστοιχα εύλογα έξοδα*, μεταξύ άλλων, τις απαραίτητες δαπάνες τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνίας και τα έξοδα υποδομής.

3. Η ανάπτυξη συστήματος διανομής βασίζεται σε ένα διαφανές πρόγραμμα ανάπτυξης δικτύου, το οποίο οι διαχειριστές συστημάτων διανομής **δημοσιεύουν τουλάχιστον** ανά διετία **και** υποβάλλουν στη ρυθμιστική αρχή ανά διετία. Το πρόγραμμα ανάπτυξης δικτύου **παρέχει διαφάνεια όσον αφορά τις μεσοπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες υπηρεσίες ευελιξίας που είναι αναγκαίες και** περιλαμβάνει τις προβλεπόμενες επενδύσεις για τα επόμενα πέντε έως δέκα έτη, με ιδιαίτερη έμφαση στις βασικές υποδομές διανομής που απαιτούνται για τη σύνδεση νέας δυναμικότητας παραγωγής με νέα φορτία, όπως είναι τα σημεία επαναφόρτισης για ηλεκτρικά οχήματα. Το πρόγραμμα ανάπτυξης δικτύου **περιλαμβάνει** επίσης την αξιοποίηση της απόκρισης ζήτησης, της ενεργειακής απόδοσης, των εγκαταστάσεων αποθήκευσης ενέργειας ή άλλων πηγών, τις οποίες ο διαχειριστής συστήματος διανομής χρησιμοποιεί ως εναλλακτική λύση έναντι της επέκτασης του συστήματος.
4. **Οι διαχειριστές συστημάτων διανομής συμβουλευονται** όλους τους σχετικούς χρήστες του συστήματος **και τους σχετικούς διαχειριστές συστημάτων μεταφοράς** για το πρόγραμμα ανάπτυξης δικτύου. **Οι διαχειριστές συστημάτων διανομής δημοσιεύουν τα αποτελέσματα** της διαδικασίας διαβούλευσης **σε συνδυασμό με το πρόγραμμα ανάπτυξης δικτύου και υποβάλλουν αμφότερα στη ρυθμιστική αρχή. Η ρυθμιστική αρχή μπορεί να ζητεί τροποποιήσεις των προγραμμάτων.**

5. Τα κράτη μέλη δύνανται να αποφασίσουν να μην εφαρμόσουν **■** την υποχρέωση **της παραγράφου 3** στις ολοκληρωμένες επιχειρήσεις ηλεκτρικής ενέργειας οι οποίες εξυπηρετούν λιγότερους από 100 000 συνδεδεμένους πελάτες ή εξυπηρετούν **μικρά** απομονωμένα συστήματα.

Άρθρο 33

Ένταξη της ηλεκτροκίνησης στο δίκτυο ηλεκτρικής ενέργειας

1. **Με την επιφύλαξη της οδηγίας 2014/94/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου²⁵**, τα κράτη μέλη παρέχουν το απαραίτητο ρυθμιστικό πλαίσιο ώστε να διευκολύνουν τη σύνδεση δημόσια προσβάσιμων ή ιδιωτικών σημείων επαναφόρτισης με τα δίκτυα διανομής. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι οι διαχειριστές συστημάτων διανομής συνεργάζονται κατά τρόπο που δεν εισάγει διακρίσεις με κάθε επιχείρηση η οποία έχει στην ιδιοκτησία της, αναπτύσσει, λειτουργεί ή διαχειρίζεται σημεία επαναφόρτισης για ηλεκτρικά οχήματα, όσον αφορά, μεταξύ άλλων, τη σύνδεση με το δίκτυο.
2. **Δεν επιτρέπεται στους διαχειριστές συστημάτων διανομής να έχουν στην ιδιοκτησία τους, να αναπτύσσουν, να διαχειρίζονται ή να λειτουργούν σημεία επαναφόρτισης για ηλεκτρικά οχήματα, εξαιρουμένων των περιπτώσεων στις οποίες οι διαχειριστές συστημάτων διανομής έχουν στην ιδιοκτησία τους ιδιωτικά σημεία επαναφόρτισης αποκλειστικά για δική τους χρήση.**

²⁵ **Οδηγία 2014/94/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Οκτωβρίου 2014, για την ανάπτυξη υποδομών εναλλακτικών καυσίμων (ΕΕ L 307 της 28.10.2014, σ. 1).**

3. **Κατά παρέκκλιση από την παράγραφο 2**, τα κράτη μέλη επιτρέπουν στους διαχειριστές συστημάτων διανομής να έχουν στην ιδιοκτησία τους, να αναπτύσσουν, να διαχειρίζονται ή να λειτουργούν σημεία επαναφόρτισης για ηλεκτρικά οχήματα, μόνον εφόσον πληρούνται *όλες* οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

- α) τα άλλα μέρη, έπειτα από ανοικτή και διαφανή **και χωρίς διακρίσεις** διαδικασία υποβολής προσφορών, **που υπόκειται σε επανεξέταση από την εθνική ρυθμιστική αρχή, δεν έχουν αποκτήσει το δικαίωμα** για ιδιοκτησία, ανάπτυξη, διαχείριση ή λειτουργία σημείων επαναφόρτισης για ηλεκτρικά οχήματα **ή δεν μπορούσαν να παράσχουν τις εν λόγω υπηρεσίες με εύλογο κόστος και εγκαίρως**·
- β) η ρυθμιστική αρχή έχει **διενεργήσει εκ των προτέρων επανεξέταση των προϋποθέσεων της διαδικασίας πρόσκλησης προς υποβολή προσφορών του στοιχείου α)** και έχει δώσει την έγκρισή της·
- γ) **ο διαχειριστής συστήματος διανομής λειτουργεί τα σημεία επαναφόρτισης με βάση την πρόσβαση τρίτων σύμφωνα με το άρθρο 6 και πρέπει να αποφεύγει τις διακρίσεις μεταξύ χρηστών του συστήματος ή κατηγοριών χρηστών του συστήματος, ιδίως υπέρ των συνδεδεμένων με αυτόν επιχειρήσεων.**

■ Η ρυθμιστική αρχή μπορεί να καταρτίζει κατευθυντήριες γραμμές ή ρήτρες για δημόσιες συμβάσεις με σκοπό να βοηθούν τους διαχειριστές συστημάτων διανομής να διασφαλίζουν δίκαιη διαδικασία πρόσκλησης προς υποβολή προσφορών.

4. **Όταν τα κράτη μέλη έχουν εφαρμόσει τις προϋποθέσεις που ορίζονται στην παράγραφο 3, τα κράτη μέλη ή οι ορισθείσες αρμόδιες αρχές τους** διεξάγουν ανά τακτά χρονικά διαστήματα ή τουλάχιστον ανά πέντε έτη δημόσια διαβούλευση με στόχο την επανεξέταση του δυνητικού ενδιαφέροντος των παραγόντων της αγοράς όσον αφορά την ιδιοκτησία, την ανάπτυξη, τη λειτουργία ή τη διαχείριση σημείων επαναφόρτισης για ηλεκτρικά οχήματα. Σε περίπτωση που από τη δημόσια διαβούλευση προκύπτει ότι άλλα μέρη είναι σε θέση να έχουν στην ιδιοκτησία τους, να αναπτύσσουν, να λειτουργούν ή να διαχειρίζονται τα εν λόγω σημεία, τα κράτη μέλη μεριμνούν για τη σταδιακή κατάργηση των σχετικών δραστηριοτήτων των διαχειριστών συστημάτων διανομής, **υπό την προϋπόθεση επιτυχούς ολοκλήρωσης διαδικασίας πρόσκλησης υποβολής προσφορών που αναφέρεται στην παράγραφο 3 στοιχείο α). Στο πλαίσιο των προϋποθέσεων της διαδικασίας αυτής, οι ρυθμιστικές αρχές μπορούν να επιτρέπουν στους διαχειριστές συστημάτων διανομής να ανακτούν την υπολειμματική αξία της επένδυσης που πραγματοποιήθηκε σε υποδομές επαναφόρτισης.**

Άρθρο 34

Καθήκοντα των διαχειριστών συστημάτων διανομής όσον αφορά τη διαχείριση δεδομένων

Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι όλα τα επιλέξιμα μέρη έχουν πρόσβαση χωρίς διακρίσεις σε δεδομένα υπό σαφείς και ισότιμους όρους, **και συμμορφώνονται με τη νομοθεσία για την προστασία των σχετικών δεδομένων**. Σε όσα κράτη μέλη εφαρμόζονται έξυπνα συστήματα μέτρησης σύμφωνα με το άρθρο 19 και οι διαχειριστές συστημάτων διανομής ασχολούνται με τη διαχείριση δεδομένων, τα προγράμματα συμμόρφωσης που καθορίζονται στο άρθρο 35 παράγραφος 2 στοιχείο δ) περιλαμβάνουν ειδικά μέτρα που λαμβάνονται προκειμένου να αποκλείεται η διακριτική πρόσβαση σε δεδομένα από επιλέξιμα μέρη, όπως προβλέπεται στο άρθρο 23. Όταν οι διαχειριστές συστημάτων διανομής δεν υπόκεινται στις διατάξεις του άρθρου 35 παράγραφοι 1, 2 ή 3, τα κράτη μέλη λαμβάνουν όλα τα απαραίτητα μέτρα, ώστε να διασφαλίζεται ότι η κάθετα ολοκληρωμένη επιχείρηση δεν έχει προνομιακή πρόσβαση σε δεδομένα που αφορούν την άσκηση της οικείας δραστηριότητας προμήθειας.

Άρθρο 35

Διαχωρισμός των διαχειριστών συστημάτων διανομής

1. Όταν ο διαχειριστής συστήματος διανομής αποτελεί μέρος κάθετα ολοκληρωμένης επιχείρησης, πρέπει να είναι ανεξάρτητος, τουλάχιστον από άποψη νομικής μορφής, οργάνωσης και λήψης αποφάσεων, από άλλες δραστηριότητες που δεν συνδέονται με τη διανομή. Οι κανόνες αυτοί δεν συνεπάγονται υποχρέωση διαχωρισμού του ιδιοκτησιακού καθεστώτος των περιουσιακών στοιχείων του διαχειριστή συστήματος διανομής από την κάθετα ολοκληρωμένη επιχείρηση.

2. Επιπλέον των απαιτήσεων της παραγράφου 1, όταν ο διαχειριστής συστήματος διανομής αποτελεί μέρος κάθετα ολοκληρωμένης επιχείρησης, πρέπει να είναι ανεξάρτητος, σε επίπεδο οργάνωσης και λήψης αποφάσεων, από τις άλλες δραστηριότητες που δεν συνδέονται με τη διανομή. Προς τούτο, εφαρμόζονται τα ακόλουθα ελάχιστα κριτήρια:

- α) τα πρόσωπα που είναι υπεύθυνα για τη διαχείριση του συστήματος διανομής δεν μπορούν να συμμετέχουν σε διαρθρωτικές δομές της ολοκληρωμένης επιχείρησης ηλεκτρικής ενέργειας που φέρουν την ευθύνη, άμεσα ή έμμεσα, για την καθημερινή εκτέλεση των δραστηριοτήτων παραγωγής, μεταφοράς ή προμήθειας ηλεκτρικής ενέργειας·
- β) πρέπει να λαμβάνονται κατάλληλα μέτρα προκειμένου να διασφαλισθεί ότι τα επαγγελματικά συμφέροντα των προσώπων που είναι υπεύθυνα για τη διαχείριση του συστήματος διανομής λαμβάνονται υπόψη κατά τρόπον ώστε να διασφαλίζεται ότι είναι σε θέση να ενεργούν με ανεξαρτησία·

γ) ο διαχειριστής του συστήματος διανομής πρέπει να διαθέτει ουσιαστικές εξουσίες λήψης αποφάσεων, ανεξάρτητα από την ολοκληρωμένη επιχείρηση ηλεκτρικής ενέργειας, όσον αφορά τους πόρους που είναι αναγκαίοι για τη λειτουργία, συντήρηση ή ανάπτυξη του δικτύου. Για την εκπλήρωση των καθηκόντων αυτών, ο διαχειριστής του συστήματος διανομής διαθέτει τους αναγκαίους ανθρώπινους, τεχνικούς, υλικούς και οικονομικούς πόρους. Αυτό δεν θα πρέπει να αποτρέπει την ύπαρξη κατάλληλων συντονιστικών μηχανισμών που θα εξασφαλίζουν ότι προστατεύονται τα οικονομικά δικαιώματα και τα δικαιώματα εποπτείας της διαχείρισης, τα οποία έχει η μητρική εταιρεία όσον αφορά την απόδοση των πόρων θυγατρικής της εταιρείας που ρυθμίζονται έμμεσα σύμφωνα με το άρθρο 59, παράγραφος 7. Ειδικότερα, τούτο επιτρέπει στη μητρική εταιρεία να εγκρίνει το ετήσιο σχέδιο χρηματοδότησης ή ισοδύναμο μέσο του διαχειριστή του συστήματος διανομής και να θέτει συνολικά όρια για τα επίπεδα χρέωσης της θυγατρικής της. Δεν επιτρέπει στη μητρική επιχείρηση να δίνει εντολές σχετικά με την καθημερινή λειτουργία ή τις επιμέρους αποφάσεις σχετικά με την κατασκευή ή την αναβάθμιση των γραμμών διανομής, οι οποίες δεν υπερβαίνουν τους όρους του εγκεκριμένου χρηματοδοτικού σχεδίου ή οποιουδήποτε ισοδύναμου μέσου· και

δ) ο διαχειριστής του συστήματος διανομής πρέπει να καταρτίζει πρόγραμμα συμμόρφωσης, το οποίο αναφέρει τα μέτρα που λαμβάνονται προκειμένου να αποκλείεται οποιαδήποτε μεροληπτική συμπεριφορά και να διασφαλίζεται η δέουσα παρακολούθηση της τήρησης του προγράμματος. Στο πρόγραμμα συμμόρφωσης καθορίζονται οι συγκεκριμένες υποχρεώσεις των υπαλλήλων για την επίτευξη του εν λόγω στόχου. Το επιφορτισμένο με την παρακολούθηση του προγράμματος συμμόρφωσης στέλεχος ή όργανο, ήτοι ο υπεύθυνος συμμόρφωσης του διαχειριστή συστήματος διανομής, υποβάλλει στη ρυθμιστική αρχή που αναφέρεται στο άρθρο 57 παράγραφος 1 ετήσια έκθεση στην οποία περιγράφονται τα μέτρα που έχουν ληφθεί, η οποία και δημοσιεύεται. Ο υπεύθυνος συμμόρφωσης του διαχειριστή συστήματος διανομής είναι πλήρως ανεξάρτητος και έχει πρόσβαση σε κάθε αναγκαία πληροφορία του διαχειριστή συστήματος διανομής και κάθε θυγατρικής εταιρείας του για την εκπλήρωση των καθηκόντων του.

3. Σε περίπτωση που ο διαχειριστής συστήματος διανομής αποτελεί μέρος κάθετα ολοκληρωμένης επιχείρησης, τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι παρακολουθούνται από ρυθμιστικές αρχές ή άλλους αρμόδιους φορείς οι δραστηριότητες του διαχειριστή του συστήματος διανομής, ώστε να μην είναι σε θέση να εκμεταλλευθεί την κάθετη ολοκλήρωσή του για να προκαλέσει στρέβλωση του ανταγωνισμού. Ειδικότερα, οι ανακοινώσεις και τα σήματα των διαχειριστών συστημάτων διανομής με κάθετη ολοκλήρωση δεν πρέπει να προκαλούν σύγχυση όσον αφορά τη χωριστή ταυτότητα του κλάδου προμήθειας της κάθετα ολοκληρωμένης επιχείρησης.
4. Τα κράτη μέλη δύνανται να αποφασίζουν να μην εφαρμόσουν τις παραγράφους 1, 2 και 3 στις ολοκληρωμένες επιχειρήσεις ηλεκτρικής ενέργειας οι οποίες εξυπηρετούν λιγότερους από 100 000 συνδεδεμένους πελάτες ή εξυπηρετούν μικρά απομονωμένα συστήματα.

Άρθρο 36

Ιδιοκτησιακό καθεστώς εγκαταστάσεων αποθήκευσης *ενέργειας από διαχειριστές συστημάτων διανομής*

1. Οι διαχειριστές συστημάτων διανομής δεν πρέπει να έχουν στην ιδιοκτησία τους, να αναπτύσσουν, να διαχειρίζονται ή να λειτουργούν εγκαταστάσεις αποθήκευσης ενέργειας.
2. Κατά παρέκκλιση από την παράγραφο 1, τα κράτη μέλη δύνανται να επιτρέπουν στους διαχειριστές συστημάτων διανομής να έχουν στην ιδιοκτησία τους, να αναπτύσσουν, να διαχειρίζονται ή να λειτουργούν εγκαταστάσεις αποθήκευσης ***ενέργειας οι οποίες αποτελούν πλήρως ενσωματωμένα στοιχεία δικτύου και εφόσον η ρυθμιστική αρχή έχει δώσει την έγκρισή της ή εάν πληρούνται όλες οι ακόλουθες προϋποθέσεις:***
 - α) τα άλλα μέρη, έπειτα από ανοικτή και διαφανή ***και χωρίς διακρίσεις*** διαδικασία πρόσκλησης υποβολής προσφορών, ***που υπόκειται σε επανεξέταση από την εθνική ρυθμιστική αρχή, δεν έχουν αποκτήσει το δικαίωμα*** για ιδιοκτησία, ανάπτυξη, διαχείριση ή λειτουργία ***παρόμοιων εγκαταστάσεων ή δεν μπορούσαν να παράσχουν τις εν λόγω υπηρεσίες με εύλογο κόστος και εγκαίρως***.

- β) οι εν λόγω εγκαταστάσεις είναι απαραίτητες, προκειμένου οι διαχειριστές συστημάτων διανομής να τηρούν τις υποχρεώσεις που υπέχουν δυνάμει της παρούσας οδηγίας για την αποτελεσματική, αξιόπιστη και ασφαλή λειτουργία του συστήματος διανομής, **και οι εγκαταστάσεις δεν χρησιμοποιούνται για την αγορά ή πώληση ηλεκτρικής ενέργειας στις αγορές ηλεκτρικής ενέργειας**, και
- γ) η ρυθμιστική αρχή έχει αξιολογήσει την αναγκαιότητα αυτής της παρέκκλισης **και έχει διενεργήσει εκτίμηση της διαδικασίας πρόσκλησης προς υποβολή προσφορών, συμπεριλαμβανομένων των προϋποθέσεων** αυτής της διαδικασίας πρόσκλησης προς υποβολή προσφορών, και έχει δώσει την έγκρισή της.

Οι ρυθμιστικές αρχές μπορούν να καταρτίζουν κατευθυντήριες γραμμές ή ρήτρες για δημόσιες συμβάσεις με σκοπό να βοηθούν τους διαχειριστές συστημάτων διανομής να διασφαλίζουν δίκαιη διαδικασία πρόσκλησης προς υποβολή προσφορών.

3. Οι διαχειριστές συστημάτων διανομής διεξάγουν ανά τακτά χρονικά διαστήματα ή τουλάχιστον ανά πέντε έτη δημόσια διαβούλευση **για τις υφιστάμενες εγκαταστάσεις αποθήκευσης ενέργειας**, με στόχο την **εκτίμηση της δυναμικής διαθεσιμότητας και** του δυναμικού ενδιαφέροντος επενδύσεων **σε τέτοιες εγκαταστάσεις**. Όταν από τη δημόσια διαβούλευση, **όπως αξιολογείται από τη ρυθμιστική αρχή**, προκύπτει ότι τρίτα μέρη είναι σε θέση να έχουν στην ιδιοκτησία τους, να αναπτύσσουν, να λειτουργούν ή να διαχειρίζονται τέτοιες εγκαταστάσεις **κατά τρόπο οικονομικά αποδοτικό, οι ρυθμιστικές αρχές** μεριμνούν για τη σταδιακή κατάργηση **εντός 18 μηνών** των σχετικών δραστηριοτήτων των διαχειριστών συστημάτων διανομής. **Στο πλαίσιο των προϋποθέσεων για τη διαδικασία αυτή, οι ρυθμιστικές αρχές μπορούν να επιτρέπουν στους διαχειριστές συστημάτων διανομής να λαμβάνουν εύλογη αποζημίωση, συγκεκριμένα να ανακτήσουν την υπολειμματική αξία της επένδυσης που πραγματοποίησαν σε εγκαταστάσεις αποθήκευσης ενέργειας.**

4. *Η παράγραφος 3 δεν εφαρμόζεται σε πλήρως ενσωματωμένα στοιχεία δικτύου ή για τη συνήθη περίοδο απόσβεσης νέων εγκαταστάσεων αποθήκευσης ενέργειας σε συσσωρευτές με τελική απόφαση επένδυσης πριν από ... (ημερομηνία έναρξης ισχύος της παρούσας οδηγίας), οι οποίες είναι:*
- α) συνδεδεμένες με το δίκτυο το αργότερο δύο έτη μετά*
 - β) ενσωματώνονται στο δίκτυο διανομής*
 - γ) χρησιμοποιούνται αποκλειστικά για την αντίδραση άμεσης αποκατάστασης της ασφάλειας του δικτύου σε περίπτωση έκτακτων αναγκών του δικτύου, εάν το εν λόγω μέτρο αποκατάστασης αρχίζει αμέσως και ολοκληρώνεται όταν η τακτική επανακατανομή μπορεί να επιλύσει το πρόβλημα και*
 - δ) εάν δεν χρησιμοποιείται για την αγορά ή την πώληση ηλεκτρικής ενέργειας στις αγορές ηλεκτρικής ενέργειας, συμπεριλαμβανομένης της εξισορρόπησης.*

Άρθρο 37

Υποχρέωση εχεμύθειας των διαχειριστών συστημάτων διανομής

Με την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 55 ή οποιασδήποτε άλλης νόμιμης υποχρέωσης κοινοποίησης πληροφοριών, ο διαχειριστής του συστήματος διανομής διαφυλάσσει τον εμπιστευτικό χαρακτήρα των εμπορικά ευαίσθητων πληροφοριών οι οποίες περιέρχονται εις γνώση του κατά την εκτέλεση των καθηκόντων του, και αποτρέπει τη με μεροληπτικό τρόπο κοινοποίηση πληροφοριών που αφορούν τις δικές του δραστηριότητες και ενδέχεται να παρέχουν εμπορικά πλεονεκτήματα.

Άρθρο 38

Κλειστά συστήματα διανομής

1. Τα κράτη μέλη δύνανται να προβλέπουν τη δυνατότητα των ρυθμιστικών αρχών ή άλλων αρμόδιων αρχών να κατατάσσουν ένα σύστημα, το οποίο διανέμει ηλεκτρική ενέργεια σε γεωγραφικά περιορισμένο βιομηχανικό ή εμπορικό χώρο ή χώρο κοινών υπηρεσιών, και το οποίο, με την επιφύλαξη της παραγράφου 4, δεν εφοδιάζει οικιακούς καταναλωτές, ως κλειστό σύστημα διανομής, εάν:
 - α) για συγκεκριμένους τεχνικούς λόγους ή λόγους ασφαλείας, οι δραστηριότητες ή οι παραγωγικές διεργασίες των χρηστών του εν λόγω συστήματος είναι ενοποιημένες, ή
 - β) το εν λόγω σύστημα διανέμει ηλεκτρική ενέργεια κατά κύριο λόγο στον ιδιοκτήτη ή το φορέα εκμετάλλευσης του συστήματος ή στις συναφείς επιχειρήσεις.

2. ***Για τους σκοπούς της οδηγίας, τα κλειστά συστήματα διανομής θεωρούνται ως συστήματα διανομής.*** Τα κράτη μέλη δύνανται να προβλέπουν τη δυνατότητα των εθνικών ρυθμιστικών αρχών να εξαιρούν τον φορέα εκμετάλλευσης ενός κλειστού συστήματος διανομής από:
 - α) τις υποχρεώσεις του άρθρου 31 παράγραφος 7 σε σχέση με την προμήθεια της ενέργειας που χρησιμοποιεί για να καλύπτει απώλειες ενέργειας και τις επικουρικές υπηρεσίες μη σχετικές με τη συχνότητα στο σύστημά τους με διαφανείς, αμερόληπτες και βασιζόμενες στην αγορά διαδικασίες·

- β) την υποχρέωση του άρθρου 6 παράγραφος 1 σύμφωνα με την οποία τα τιμολόγια ή οι μεθοδολογίες που διέπουν τον υπολογισμό τους εγκρίνονται πριν από τη θέση σε ισχύ τους σύμφωνα με το άρθρο 59 παράγραφος 1.
 - γ) *τις απαιτήσεις του άρθρου 32 παράγραφος 1 για την προμήθεια υπηρεσιών ευελιξίας, και του άρθρου 32 παράγραφος 3 για την ανάπτυξη των συστημάτων τους βάσει σχεδίων ανάπτυξης δικτύων·*
 - δ) *την απαίτηση του άρθρου 33 παράγραφος 2 για τη μη κατοχή, ανάπτυξη, διαχείριση ή λειτουργία σημείων επαναφόρτισης για ηλεκτρικά οχήματα· και*
 - ε) *την απαίτηση του άρθρου 36 παράγραφος 1 για τη μη κατοχή, ανάπτυξη, διαχείριση ή λειτουργία εγκαταστάσεων αποθήκευσης ενέργειας.*
3. Όταν αναγνωρίζεται εξαίρεση σύμφωνα με την παράγραφο 2, τα ισχύοντα τιμολόγια ή οι μεθοδολογίες πάνω στις οποίες στηρίζεται ο υπολογισμός τους, εξετάζονται και εγκρίνονται σύμφωνα με το άρθρο 59 παράγραφος 1, ύστερα από αίτηση χρήστη του κλειστού συστήματος διανομής.

4. Η περιστασιακή χρήση από μικρό αριθμό νοικοκυριών που έχουν εργασιακές ή παρόμοιες σχέσεις με τον ιδιοκτήτη του συστήματος διανομής και που βρίσκονται μέσα στην περιοχή την οποία εξυπηρετεί ένα κλειστό σύστημα διανομής, δεν αποκλείουν την αναγνώριση των εξαιρέσεων της παραγράφου 2.

Άρθρο 39

Διαχειριστές συνδυασμένων συστημάτων μεταφοράς και διανομής

Το άρθρο 35 παράγραφος 1 δεν αποκλείει τη λειτουργία διαχειριστή συνδυασμένου συστήματος μεταφοράς και διανομής, υπό τον όρο ότι ο διαχειριστής συμμορφώνεται με το άρθρο 43 παράγραφος 1, τα άρθρα 44 και 45, ή με το τμήμα 3 του κεφαλαίου VI ή εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 66 παράγραφος 3.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ V
ΓΕΝΙΚΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ ΠΟΥ ΙΣΧΥΟΥΝ ΓΙΑ ΤΟΝ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΗ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ
ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ

Άρθρο 40

Καθήκοντα των διαχειριστών συστημάτων μεταφοράς

1. Κάθε διαχειριστής συστήματος μεταφοράς είναι υπεύθυνος για:
 - α) τη διασφάλιση της μακροπρόθεσμης ικανότητας του συστήματος να ανταποκρίνεται στην εύλογη ζήτηση για τη μεταφορά ηλεκτρικής ενέργειας, τη λειτουργία, τη συντήρηση και την ανάπτυξη υπό οικονομικά αποδεκτές συνθήκες, ασφαλών, αξιόπιστων και αποτελεσματικών συστημάτων μεταφοράς, λαμβάνοντας δεόντως υπόψη το περιβάλλον, σε στενή συνεργασία με γειτονικούς διαχειριστές συστημάτων μεταφοράς και διαχειριστές συστημάτων διανομής·
 - β) την εξασφάλιση επαρκών μέσων για την ικανοποίηση των οικείων υποχρεώσεων·
 - γ) τη συμβολή στην ασφάλεια του εφοδιασμού μέσω επαρκούς δυναμικότητας μεταφοράς και αξιοπιστίας του συστήματος·

- δ) τη διαχείριση των ροών ηλεκτρικής ενέργειας στο σύστημα με συνεκτίμηση των ανταλλαγών με άλλα διασυνδεδεμένα συστήματα. Για τον σκοπό αυτό, ο διαχειριστής του δικτύου μεταφοράς είναι υπεύθυνος για να εξασφαλίζει την ασφάλεια, αξιοπιστία και αποδοτικότητα του δικτύου και, στα πλαίσια αυτά, για να μεριμνά ώστε να είναι διαθέσιμες όλες οι αναγκαίες υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένων αυτών που παρέχονται από απόκριση ζήτησης και αποθήκευση ενέργειας, στον βαθμό που η διαθεσιμότητα αυτή είναι ανεξάρτητη από οιοδήποτε άλλο δίκτυο μεταφοράς με το οποίο το σύστημά του είναι διασυνδεδεμένο·
- ε) την παροχή, στον διαχειριστή κάθε άλλου συστήματος με το οποίο είναι διασυνδεδεμένο το σύστημά του, επαρκών πληροφοριών για την ασφαλή και αποδοτική λειτουργία καθώς και τη συντονισμένη ανάπτυξη και τη διαλειτουργικότητα του διασυνδεδεμένου συστήματος·
- στ) την αποφυγή κάθε διάκρισης μεταξύ των χρηστών ή των κατηγοριών χρηστών του συστήματος, ιδίως δε κάθε διάκρισης υπέρ των συνδεδεμένων με αυτόν επιχειρήσεων·
- ζ) την παροχή στους χρήστες του δικτύου των πληροφοριών που χρειάζονται για την αποτελεσματική πρόσβαση στο σύστημα· ■

- η) την είσπραξη προσόδων συμφόρησης και πληρωμών στο πλαίσιο του μηχανισμού αντιστάθμισης μεταξύ διαχειριστών δικτύων μεταφοράς, σύμφωνα με το άρθρο 49 του κανονισμού (ΕΕ) 2019/...⁺, τη χορήγηση και διαχείριση της πρόσβασης τρίτων και την παροχή αιτιολογημένων εξηγήσεων σε περίπτωση άρνησης πρόσβασης, οι οποίες παρακολουθούνται από τις ρυθμιστικές αρχές· κατά την εκτέλεση των καθηκόντων τους δυνάμει του εν λόγω άρθρου, οι διαχειριστές συστημάτων μεταφοράς διευκολύνουν κατά κύριο λόγο την ολοκλήρωση της αγοράς.
- θ) την προμήθεια επικουρικών υπηρεσιών ■ για να διασφαλίζεται επιχειρησιακή ασφάλεια·
- ι) την έγκριση πλαισίου για τη συνεργασία και τον συντονισμό μεταξύ περιφερειακών επιχειρησιακών κέντρων·
- ια) τη συμμετοχή στην κατάρτιση των εκτιμήσεων επάρκειας σε ευρωπαϊκό και σε εθνικό επίπεδο δυνάμει του κεφαλαίου IV του κανονισμού (ΕΕ) 2019/...⁺*
- ιβ) την ψηφιοποίηση των συστημάτων μεταφοράς·*
- ιγ) τη διαχείριση δεδομένων, συμπεριλαμβανομένης της ανάπτυξης συστημάτων διαχείρισης δεδομένων, την ασφάλεια στον κυβερνοχώρο και την προστασία των δεδομένων σύμφωνα με τους εφαρμοστέους κανόνες και με την επιφύλαξη των αρμοδιοτήτων άλλων αρχών.*

⁺ ΕΕ: εισάγεται ο αριθμός του κανονισμού από το έγγραφο 2016/0379(COD) - PE-CONS 9/19.

2. Τα κράτη μέλη μπορούν να προβλέπουν ότι μια ή περισσότερες αρμοδιότητες από αυτές που απαριθμούνται στην παράγραφο 1 του παρόντος άρθρου ανατίθενται σε διαφορετικό διαχειριστή συστήματος μεταφοράς από αυτόν που έχει στην ιδιοκτησία του το σύστημα μεταφοράς, στον οποίο θα έπρεπε να ανατεθούν σε διαφορετική περίπτωση οι εν λόγω αρμοδιότητες. Ο διαχειριστής συστήματος μεταφοράς στον οποίον ανατίθενται τα καθήκοντα πιστοποιείται ως διαχωρισμένος ιδιοκτήτης, **ανεξάρτητος διαχειριστής συστήματος ή ανεξάρτητος διαχειριστής μεταφοράς**, και πληροί τις απαιτήσεις που προβλέπονται στο άρθρο 43, δεν απαιτείται όμως να είναι ιδιοκτήτης του συστήματος μεταφοράς για το οποίο είναι υπεύθυνος.

Ο διαχειριστής συστήματος μεταφοράς που είναι ιδιοκτήτης του συστήματος μεταφοράς πληροί τις απαιτήσεις που προβλέπονται στο κεφάλαιο VI και πιστοποιείται σύμφωνα με το άρθρο 43. ***Αυτό ισχύει με την επιφύλαξη της δυνατότητας του διαχειριστή συστήματος μεταφοράς που είναι πιστοποιημένος ως διαχωρισμένος ιδιοκτήτης, ανεξάρτητος διαχειριστής συστήματος ή ανεξάρτητος διαχειριστής μεταφοράς να αναθέτει με δική του πρωτοβουλία και υπό την εποπτεία του ορισμένα καθήκοντα σε άλλους διαχειριστές συστημάτων μεταφοράς που είναι πιστοποιημένοι ως διαχωρισμένοι ιδιοκτήτες, ανεξάρτητοι διαχειριστές συστημάτων ή ανεξάρτητοι διαχειριστές μεταφοράς όταν αυτή η ανάθεση καθηκόντων δεν θέτει σε κίνδυνο τα δικαιώματα αποτελεσματικής και ανεξάρτητης λήψης αποφάσεων του αναθέτοντος διαχειριστή συστήματος μεταφοράς.***

3. Κατά την εκτέλεση των καθηκόντων που απαριθμούνται στην παράγραφο 1, ο διαχειριστής συστήματος μεταφοράς λαμβάνει υπόψη **τις συστάσεις που εκδίδουν** τα περιφερειακά **συντονιστικά** κέντρα ■ .

4. Κατά την εκτέλεση των καθηκόντων που περιγράφονται στην παράγραφο 1 στοιχείο θ), **οι διαχειριστές** συστημάτων μεταφοράς **προμηθεύονται** υπηρεσίες εξισορρόπησης **σύμφωνα με τα εξής:**

α) **διαφανείς, αμερόληπτες και βασιζόμενες** στην αγορά **διαδικασίες**.

β) ■ συμμετοχή όλων των **ειδικευμένων επιχειρήσεων ηλεκτρικής ενέργειας και** των συμμετεχόντων στην αγορά, συμπεριλαμβανομένων των συμμετεχόντων στην αγορά που παρέχουν ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές, των συμμετεχόντων στην αγορά που ασχολούνται με την απόκριση ζήτησης, των διαχειριστών εγκαταστάσεων αποθήκευσης ενέργειας και **των συμμετεχόντων στην αγορά που δραστηριοποιούνται στη σωρευτική εκπροσώπηση.**

Για τον σκοπό του στοιχείου β) του πρώτου εδαφίου, οι ρυθμιστικές αρχές **και** οι διαχειριστές συστημάτων μεταφοράς, σε στενή συνεργασία με όλους τους συμμετέχοντες στην αγορά, **καθορίζουν** τεχνικές απαιτήσεις για τη συμμετοχή στις οικείες αγορές βάσει των τεχνικών χαρακτηριστικών των εν λόγω αγορών ■ .

■

5. *Οι απαιτήσεις της παραγράφου 4 ισχύουν για την παροχή των επικουρικών υπηρεσιών μη σχετικών με τη συχνότητα από τους διαχειριστές συστημάτων μεταφοράς, εκτός εάν η ρυθμιστική αρχή έχει εκτιμήσει ότι η βασιζόμενη στην αγορά παροχή επικουρικών υπηρεσιών μη σχετικών με τη συχνότητα δεν είναι οικονομικά αποδοτική και έχει χορηγήσει παρέκκλιση. Ειδικότερα, τα ρυθμιστικά πλαίσια πρέπει να διασφαλίζουν ότι οι διαχειριστές συστημάτων μεταφοράς μπορούν να προμηθεύονται υπηρεσίες από πηγές, όπως η απόκριση ζήτησης ή η αποθήκευση ενέργειας, και να προωθούν τη λήψη μέτρων ενεργειακής απόδοσης, όταν οι υπηρεσίες αυτές μειώνουν με οικονομικά αποδοτικό τρόπο την ανάγκη αναβάθμισης ή αντικατάστασης της δυναμικότητας ηλεκτρικής ενέργειας και ενισχύουν την αποτελεσματική και ασφαλή λειτουργία του συστήματος μεταφοράς.*

6. *Οι διαχειριστές συστημάτων μεταφοράς που υπόκεινται σε έγκριση της ρυθμιστικής αρχής ή η ίδια η ρυθμιστική αρχή, στο πλαίσιο διαφανούς και συμμετοχικής διαδικασίας που περιλαμβάνει όλους τους σχετικούς χρήστες του συστήματος και τους διαχειριστές του συστήματος διανομής, ορίζουν τις προδιαγραφές για τις παρεχόμενες επικουρικές υπηρεσίες μη σχετικές με τη συχνότητα και, κατά περίπτωση, τυποποιημένα προϊόντα της αγοράς για τις εν λόγω υπηρεσίες τουλάχιστον σε εθνικό επίπεδο. Οι προδιαγραφές πρέπει να διασφαλίζουν αποτελεσματική και χωρίς διακρίσεις συμμετοχή όλων των συμμετεχόντων στην αγορά, συμπεριλαμβανομένων των συμμετεχόντων στην αγορά που παρέχουν ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές, των συμμετεχόντων στην αγορά που ασχολούνται με την απόκριση ζήτησης, των διαχειριστών εγκαταστάσεων αποθήκευσης ενέργειας και των συμμετεχόντων στην αγορά που δραστηριοποιούνται στη σωρευτική εκπροσώπηση. Οι διαχειριστές συστημάτων μεταφοράς ανταλλάσσουν όλες τις απαραίτητες πληροφορίες και συντονίζονται με τους διαχειριστές συστημάτων διανομής, με σκοπό τη βέλτιστη αξιοποίηση των πηγών, τη διασφάλιση της ασφαλούς και αποτελεσματικής λειτουργίας του συστήματος και τη διευκόλυνση της ανάπτυξης της αγοράς. Οι διαχειριστές συστημάτων μεταφοράς πρέπει να αμείβονται επαρκώς για την προμήθεια των εν λόγω υπηρεσιών, ώστε να ανακτούν τουλάχιστον τα αντίστοιχα εύλογα έξοδα, μεταξύ άλλων, τις απαραίτητες δαπάνες τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνίας και τα έξοδα υποδομής.*
7. *Αυτή η υποχρέωση προμήθειας επικουρικών υπηρεσιών μη σχετικών με τη συχνότητα που αναφέρεται στην παράγραφο 5 δεν εφαρμόζεται σε πλήρως ενσωματωμένα στοιχεία δικτύου.*

8. *Τα κράτη μέλη ή οι ορισθείσες αρμόδιες αρχές τους μπορούν να επιτρέπουν στους διαχειριστές συστημάτων μεταφοράς να ασκούν δραστηριότητες άλλες από εκείνες που προβλέπονται στην παρούσα οδηγία και στον κανονισμό (ΕΕ) 2019/...⁺, εφόσον οι δραστηριότητες αυτές είναι αναγκαίες ώστε οι διαχειριστές συστημάτων μεταφοράς να εκπληρώνουν τις υποχρεώσεις τους δυνάμει της παρούσας οδηγίας ή του κανονισμού (ΕΕ) 2019/...⁺ εφόσον η ρυθμιστική αρχή έχει αξιολογήσει την αναγκαιότητα μιας τέτοιας παρέκκλισης. Η παρούσα παράγραφος ισχύει με την επιφύλαξη του δικαιώματος των διαχειριστών συστημάτων μεταφοράς να έχουν στην ιδιοκτησία τους, να αναπτύσσουν, να διαχειρίζονται ή να λειτουργούν δίκτυα διαφορετικά από τα δίκτυα ηλεκτρικής ενέργειας, εκτός εάν το κράτος μέλος ή η ορισθείσα αρμόδια αρχή δεν έχει χορηγήσει τέτοιο δικαίωμα*

⁺ ΕΕ: εισάγεται ο αριθμός του κανονισμού από το έγγραφο 2016/0379(COD) - PE-CONS 9/19.

Άρθρο 41

Απαιτήσεις εμπιστευτικότητας και διαφάνειας των διαχειριστών συστημάτων μεταφοράς και των ιδιοκτητών συστημάτων μεταφοράς

1. Με την επιφύλαξη του άρθρου 55 ή οποιασδήποτε άλλης νόμιμης υποχρέωσης κοινοποίησης πληροφοριών, κάθε διαχειριστής συστήματος μεταφοράς και κάθε ιδιοκτήτης συστήματος μεταφοράς τηρεί την εμπιστευτικότητα των εμπορικά ευαίσθητων πληροφοριών οι οποίες περιέρχονται εις γνώση του κατά την εκτέλεση των δραστηριοτήτων του και αποτρέπει τη μεροληπτική κοινοποίηση πληροφοριών που αφορούν τις δικές του δραστηριότητες και ενδέχεται να παρέχουν εμπορικά πλεονεκτήματα. Συγκεκριμένα δεν κοινοποιεί τυχόν εμπορικά ευαίσθητες πληροφορίες στα λοιπά μέρη της επιχείρησης, εκτός εάν αυτή η κοινοποίηση είναι αναγκαία για την εκτέλεση επιχειρηματικής συναλλαγής. Για να διασφαλιστεί η πλήρης τήρηση των κανόνων για τον διαχωρισμό των πληροφοριών, τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν ότι ο ιδιοκτήτης του συστήματος μεταφοράς και τα λοιπά μέρη της επιχείρησης δεν χρησιμοποιούν κοινές υπηρεσίες, όπως κοινή νομική υπηρεσία, παρά μόνο για αμιγώς διοικητικές υπηρεσίες ή υπηρεσίες πληροφορικής.
2. Κατά την αγορά ή την πώληση ηλεκτρικής ενέργειας από συνδεδεμένες επιχειρήσεις, οι διαχειριστές συστημάτων μεταφοράς δεν καταχρώνται των εμπορικώς ευαίσθητων πληροφοριών που λαμβάνουν από τρίτους κατά την παροχή ή τη διαπραγμάτευση παροχής πρόσβασης στο σύστημα.

3. Οι πληροφορίες που είναι απαραίτητες για τον αποτελεσματικό ανταγωνισμό και την αποτελεσματική λειτουργία της αγοράς δημοσιοποιούνται. Η υποχρέωση αυτή δεν θίγει το δικαίωμα προστασίας του εμπιστευτικού χαρακτήρα εμπορικώς ευαίσθητων πληροφοριών.

Άρθρο 42

Εξουσία λήψης αποφάσεων σχετικά με τη σύνδεση νέων εγκαταστάσεων ηλεκτροπαραγωγής και αποθήκευσης ενέργειας στο σύστημα μεταφοράς

1. Ο διαχειριστής συστήματος μεταφοράς καταρτίζει και δημοσιεύει διαφανείς και αποτελεσματικές διαδικασίες για τη χωρίς διακρίσεις σύνδεση νέων εγκαταστάσεων ηλεκτροπαραγωγής και αποθήκευσης ενέργειας στο σύστημα μεταφοράς. Οι διαδικασίες αυτές υπόκεινται στην έγκριση των ρυθμιστικών αρχών.

2. Ο διαχειριστής συστήματος μεταφοράς δεν έχει το δικαίωμα να αρνηθεί τη σύνδεση νέων εγκαταστάσεων ηλεκτροπαραγωγής ή αποθήκευσης ενέργειας λόγω πιθανών μελλοντικών περιορισμών στις διαθέσιμες δυναμικότητες του δικτύου, π.χ. συμφόρηση στα απομακρυσμένα σημεία του συστήματος μεταφοράς. Ο διαχειριστής συστήματος μεταφοράς παρέχει τις απαραίτητες πληροφορίες.

Το πρώτο εδάφιο ισχύει με την επιφύλαξη της δυνατότητας των διαχειριστών συστημάτων μεταφοράς να περιορίζουν την εγγυημένη ικανότητα σύνδεσης ή να προσφέρουν συνδέσεις που υπόκεινται σε λειτουργικούς περιορισμούς προκειμένου να εξασφαλίζεται οικονομική αποδοτικότητα όσον αφορά νέες εγκαταστάσεις ηλεκτροπαραγωγής ή αποθήκευσης ενέργειας όταν οι περιορισμοί αυτοί έχουν εγκριθεί από τη ρυθμιστική αρχή. Η ρυθμιστική αρχή διασφαλίζει ότι τυχόν περιορισμοί της εγγυημένης ικανότητας σύνδεσης ή λειτουργικοί περιορισμοί εισάγονται με βάση διαφανείς και αμερόληπτες διαδικασίες και δεν δημιουργούν περιττά εμπόδια για την είσοδο στην αγορά. Όταν η εγκατάσταση ηλεκτροπαραγωγής ή αποθήκευσης ενέργειας φέρει το κόστος που συνδέεται με την εξασφάλιση απεριόριστης σύνδεσης, δεν εφαρμόζεται κανένας περιορισμός.

3. Ο διαχειριστής συστήματος μεταφοράς δεν έχει το δικαίωμα να αρνηθεί ένα νέο σημείο σύνδεσης, με το αιτιολογικό ότι θα μπορούσε να επιφέρει πρόσθετες δαπάνες που θα προκύπτουν από την απαραίτητη αύξηση της δυναμικότητας των στοιχείων του συστήματος στην εγγύτητα του σημείου σύνδεσης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ VI
ΔΙΑΧΩΡΙΣΜΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ

ΤΜΗΜΑ 1
ΔΙΑΧΩΡΙΣΜΟΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ

Άρθρο 43

Διαχωρισμός ιδιοκτησίας συστημάτων μεταφοράς και διαχειριστών συστημάτων μεταφοράς

1. Τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν ότι :
 - α) κάθε επιχείρηση που έχει στην ιδιοκτησία της σύστημα μεταφοράς ενεργεί ως διαχειριστής συστήματος μεταφοράς·
 - β) το ίδιο ή τα ίδια πρόσωπα δεν δικαιούνται:
 - ι) να ασκούν άμεσα ή έμμεσα έλεγχο επί επιχειρήσεως που εκτελεί οποιαδήποτε από τις δραστηριότητες παραγωγής ή προμήθειας και να ασκούν άμεσα ή έμμεσα έλεγχο ή να ασκούν οποιοδήποτε δικαίωμα σε διαχειριστή συστήματος μεταφοράς ή σε σύστημα μεταφοράς, ούτε

- ii) να ασκούν άμεσα ή έμμεσα έλεγχο σε διαχειριστή συστήματος μεταφοράς ή σε σύστημα μεταφοράς και να ασκούν άμεσα ή έμμεσα έλεγχο ή να ασκούν οποιοδήποτε δικαίωμα σε επιχείρηση που εκτελεί οποιαδήποτε από τις δραστηριότητες παραγωγής ή προμήθειας·
- γ) το ίδιο ή τα ίδια πρόσωπα δεν δικαιούνται να διορίζουν μέλη του εποπτικού συμβουλίου, του διοικητικού συμβουλίου ή των οργάνων που εκπροσωπούν νόμιμα την επιχείρηση, σε διαχειριστή συστήματος μεταφοράς ή σε σύστημα μεταφοράς και να ασκούν άμεσα ή έμμεσα έλεγχο ή να ασκούν οποιοδήποτε δικαίωμα σε επιχείρηση που εκτελεί οποιαδήποτε από τις δραστηριότητες παραγωγής ή προμήθειας· και
- δ) το ίδιο πρόσωπο δεν δικαιούται να είναι μέλος του εποπτικού συμβουλίου, του διοικητικού συμβουλίου ή των οργάνων που εκπροσωπούν νόμιμα την επιχείρηση, τόσο σε επιχείρηση που ασκεί οποιαδήποτε από τις δραστηριότητες παραγωγής ή προμήθειας όσο και σε διαχειριστή δικτύου μεταφοράς ή σε δίκτυο μεταφοράς.

2. Τα δικαιώματα που αναφέρονται στην παράγραφο 1 στοιχεία β) και γ) περιλαμβάνουν ειδικότερα:
- α) την εξουσία άσκησης δικαιωμάτων ψήφου,
 - β) την εξουσία διορισμού μελών του εποπτικού συμβουλίου, του διοικητικού συμβουλίου ή των οργάνων που εκπροσωπούν νόμιμα την επιχείρηση, ή
 - γ) την κατοχή πλειοψηφικού μεριδίου.
3. Για τους σκοπούς της παραγράφου 1 στοιχείο β), η έννοια «επιχείρηση που ασκεί οποιαδήποτε από τις δραστηριότητες παραγωγής ή προμήθειας» περιλαμβάνει την έννοια «επιχείρηση που ασκεί οποιαδήποτε από τις δραστηριότητες παραγωγής ή προμήθειας» όπως νοείται στην οδηγία 2009/73/EK, και οι όροι «διαχειριστής δικτύου μεταφοράς» και «δίκτυο μεταφοράς» περιλαμβάνουν τους όρους «διαχειριστής δικτύου μεταφοράς» και «δίκτυο μεταφοράς» όπως νοούνται στην εν λόγω οδηγία .

4. Η υποχρέωση που ορίζεται στην παράγραφο 1 στοιχείο α) θεωρείται ότι πληρούται όταν δύο ή περισσότερες επιχειρήσεις που έχουν στην ιδιοκτησία τους συστήματα μεταφοράς έχουν συστήσει κοινοπραξία η οποία ενεργεί ως διαχειριστής συστήματος μεταφοράς σε δύο ή περισσότερα κράτη μέλη για τα εν λόγω συστήματα μεταφοράς. Καμία άλλη επιχείρηση δεν επιτρέπεται να συμμετέχει στην κοινοπραξία, εκτός εάν έχει εγκριθεί ως ανεξάρτητος διαχειριστής συστήματος σύμφωνα με το άρθρο 44 ή ως ανεξάρτητος διαχειριστής μεταφοράς για τους σκοπούς του τμήματος 3.

5. Για την εφαρμογή του παρόντος άρθρου, εφόσον το πρόσωπο που αναφέρεται στην παράγραφο 1 στοιχεία β), γ) και δ) είναι το κράτος μέλος ή άλλος δημόσιος φορέας, τότε δύο διαφορετικοί δημόσιοι φορείς που ασκούν έλεγχο σε διαχειριστή συστήματος μεταφοράς ή σε σύστημα μεταφοράς, αφενός, και σε επιχείρηση που ασκεί οποιαδήποτε από τις δραστηριότητες παραγωγής ή προμήθειας, αφετέρου, δεν θεωρούνται ότι είναι το ίδιο ή τα ίδια πρόσωπα.

6. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι οι εμπορικά ευαίσθητες πληροφορίες που αναφέρονται στο άρθρο 41 και κατέχονται από διαχειριστή συστήματος μεταφοράς, ο οποίος ανήκει σε κάθετα ολοκληρωμένη επιχείρηση, καθώς και το προσωπικό του εν λόγω διαχειριστή συστήματος μεταφοράς, δεν διαβιβάζονται σε επιχειρήσεις που ασκούν οποιαδήποτε από τις δραστηριότητες παραγωγής ή προμήθειας.
7. Εφόσον στις 3 Σεπτεμβρίου 2009 το σύστημα μεταφοράς ανήκει σε κάθετα ολοκληρωμένη επιχείρηση, ένα κράτος μέλος δύναται να αποφασίσει να μην εφαρμόσει την παράγραφο 1.

Στην περίπτωση αυτή, τα οικεία κράτη μέλη είτε:

- α) ορίζουν ανεξάρτητο διαχειριστή συστήματος σύμφωνα με το άρθρο 44, είτε
 - β) συμμορφώνονται προς το τμήμα 3.
8. Εφόσον στις 3 Σεπτεμβρίου 2009 το σύστημα μεταφοράς ανήκει σε κάθετα ολοκληρωμένη επιχείρηση και τελεί υπό ρυθμίσεις που εγγυώνται ουσιαστικότερη ανεξαρτησία του διαχειριστή συστήματος μεταφοράς από τις διατάξεις του τμήματος 3, ένα κράτος μέλος δύναται να αποφασίσει να μην εφαρμόσει την παράγραφο 1.

9. Προτού μια επιχείρηση εγκριθεί και οριστεί ως διαχειριστής συστήματος μεταφοράς σύμφωνα με την παράγραφο 8 του παρόντος άρθρου, πρέπει να πιστοποιηθεί σύμφωνα με τις διαδικασίες του άρθρου 52 παράγραφοι 4, 5 και 6 της παρούσας οδηγίας και του άρθρου 51 του κανονισμού (ΕΕ) 2019/...⁺, δυνάμει των οποίων η Επιτροπή οφείλει να επαληθεύει ότι οι ισχύουσες ρυθμίσεις εγγυώνται σαφώς ουσιαστικότερη ανεξαρτησία του διαχειριστή συστήματος μεταφοράς από το τμήμα 3 του παρόντος κεφαλαίου.
10. Κάθετα ολοκληρωμένη επιχείρηση που έχει στην ιδιοκτησία της σύστημα μεταφοράς σε καμία περίπτωση δεν επιτρέπεται να παρεμποδίζεται να λάβει μέτρα για τη συμμόρφωσή της με την παράγραφο 1.
11. Οι επιχειρήσεις που ασκούν δραστηριότητες παραγωγής ή προμήθειας δεν δικαιούνται σε καμία περίπτωση να αποκτούν τον έλεγχο ή να ασκούν οιοδήποτε δικαίωμα άμεσα ή έμμεσα επί διαχωρισμένων διαχειριστών συστημάτων μεταφοράς στα κράτη μέλη τα οποία εφαρμόζουν την παράγραφο 1.

⁺ ΕΕ: εισάγεται ο αριθμός του κανονισμού από το έγγραφο 2016/0379(COD) - PE-CONS 9/19.

ΤΜΗΜΑ 2
ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΕΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ

Άρθρο 44

Ανεξάρτητοι διαχειριστές συστημάτων

1. Εάν το σύστημα μεταφοράς ανήκει σε κάθετα ολοκληρωμένη επιχείρηση στις 3 Σεπτεμβρίου 2009, τα κράτη μέλη δύνανται να αποφασίσουν τη μη εφαρμογή του άρθρου 43 παράγραφος 1 και να ορίσουν ανεξάρτητο διαχειριστή συστήματος ύστερα από πρόταση του ιδιοκτήτη του συστήματος μεταφοράς. Ο διορισμός υπόκειται στην έγκριση της Επιτροπής.
2. Το κράτος μέλος δύνανται να εγκρίνει και να ορίζει ανεξάρτητο διαχειριστή συστήματος μόνον εφόσον:
 - α) ο υποψήφιος διαχειριστής απέδειξε ότι συμμορφώνεται προς τις απαιτήσεις του άρθρου 43 παράγραφος 1 στοιχεία β), γ) και δ)·
 - β) ο υποψήφιος διαχειριστής απέδειξε ότι διαθέτει τους απαιτούμενους οικονομικούς, τεχνικούς, υλικούς και ανθρώπινους πόρους για την εκτέλεση των καθηκόντων του δυνάμει του άρθρου 40·
 - γ) ο υποψήφιος διαχειριστής ανέλαβε να συμμορφωθεί προς δεκαετές πρόγραμμα ανάπτυξης του δικτύου υπό την παρακολούθηση της ρυθμιστικής αρχής·

- δ) ο ιδιοκτήτης του συστήματος μεταφοράς απέδειξε την ικανότητά του να τηρεί τις υποχρεώσεις που υπέχει από την παράγραφο 5. Για τον σκοπό αυτό, οφείλει να παράσχει όλα τα σχέδια συμβατικών ρυθμίσεων με τον υποψήφια διαχειριστή και κάθε άλλη συναφή οντότητα· και
- ε) ο υποψήφιος διαχειριστής απέδειξε την ικανότητά του να τηρεί τις υποχρεώσεις που υπέχει από τον κανονισμό (ΕΕ) 2019/...⁺ συμπεριλαμβανομένης της συνεργασίας με διαχειριστές συστημάτων μεταφοράς σε ευρωπαϊκό και περιφερειακό επίπεδο.

3. Τα κράτη μέλη εγκρίνουν και διορίζουν ως ανεξάρτητους διαχειριστές συστημάτων επιχειρήσεις που έχουν πιστοποιηθεί από τη ρυθμιστική αρχή ως πληρούσες τις απαιτήσεις του άρθρου 53 και της παραγράφου 2 του παρόντος άρθρου. Εφαρμόζεται η διαδικασία πιστοποίησης είτε του άρθρου 52 της παρούσας οδηγίας και του άρθρου 51 του κανονισμού (ΕΕ) 2019/...⁺ είτε του άρθρου 53 της παρούσας οδηγίας.

⁺ ΕΕ: εισάγεται ο αριθμός του κανονισμού από το έγγραφο 2016/0379(COD) - PE-CONS 9/19.

4. Κάθε ανεξάρτητος διαχειριστής συστήματος είναι υπεύθυνος για τη χορήγηση και τη διαχείριση της πρόσβασης τρίτων, συμπεριλαμβανομένης της είσπραξης τελών πρόσβασης, τελών συμφόρησης, και πληρωμών στο πλαίσιο του μηχανισμού αντιστάθμισης μεταξύ διαχειριστών συστημάτων μεταφοράς σύμφωνα με το άρθρο 49 του κανονισμού (ΕΕ) 2019/...⁺, καθώς και για τη λειτουργία, τη συντήρηση και την ανάπτυξη του συστήματος μεταφοράς και για τη διασφάλιση της μακροπρόθεσμης ικανότητας του συστήματος να ανταποκρίνεται στην εύλογη ζήτηση, με προγραμματισμό επενδύσεων. Για την ανάπτυξη του συστήματος μεταφοράς, ο ανεξάρτητος διαχειριστής συστήματος είναι υπεύθυνος για τον προγραμματισμό (συμπεριλαμβανομένης της διαδικασίας αδειοδότησης), την κατασκευή και την έναρξη λειτουργίας νέας υποδομής. Για τον σκοπό αυτό, ο ανεξάρτητος διαχειριστής συστήματος ενεργεί ως διαχειριστής συστήματος μεταφοράς σύμφωνα με το παρόν τμήμα. Οι ιδιοκτήτες συστημάτων μεταφοράς δεν είναι υπεύθυνοι για τη χορήγηση και τη διαχείριση πρόσβασης τρίτων ούτε και για τον προγραμματισμό των επενδύσεων.

⁺ ΕΕ: εισάγεται ο αριθμός του κανονισμού από το έγγραφο 2016/0379(COD) - PE-CONS 9/19.

5. Εάν έχει οριστεί ανεξάρτητος διαχειριστής συστήματος, ο ιδιοκτήτης του συστήματος μεταφοράς:
- α) παρέχει κάθε σχετική συνεργασία και στήριξη στον ανεξάρτητο διαχειριστή συστήματος για την εκπλήρωση των καθηκόντων του, συμπεριλαμβανομένων ειδικότερα όλων των συναφών πληροφοριών·
 - β) χρηματοδοτεί τις επενδύσεις τις οποίες αποφασίζει ο ανεξάρτητος διαχειριστής του συστήματος και εγκρίνει η ρυθμιστική αρχή ή συμφωνεί στη χρηματοδότησή τους από οποιονδήποτε ενδιαφερόμενο τρίτο, συμπεριλαμβανομένου του ανεξάρτητου διαχειριστή συστήματος. Οι σχετικοί διακανονισμοί χρηματοδότησης υπόκεινται στην έγκριση της ρυθμιστικής αρχής. Πριν από την έγκριση αυτή, η ρυθμιστική αρχή διαβουλεύεται με τον ιδιοκτήτη του συστήματος μεταφοράς, μαζί με τα άλλα ενδιαφερόμενα μέρη·
 - γ) μεριμνά για την κάλυψη της ευθύνης που αφορά τα πάγια στοιχεία του δικτύου, με εξαίρεση το μέρος της ευθύνης που αφορά τα καθήκοντα του ανεξάρτητου διαχειριστή συστήματος· και
 - δ) παρέχει εγγυήσεις για τη διευκόλυνση της χρηματοδότησης των επεκτάσεων του δικτύου, με εξαίρεση τις επενδύσεις για τις οποίες, σύμφωνα με το στοιχείο β), συμφώνησε να χρηματοδοτηθούν από οποιοδήποτε ενδιαφερόμενο μέρος, συμπεριλαμβανομένου του ανεξάρτητου διαχειριστή του συστήματος.

6. Σε στενή συνεργασία με τη ρυθμιστική αρχή, παρέχονται στην οικεία εθνική αρχή ανταγωνισμού όλες οι σχετικές εξουσίες για την αποτελεσματική επιτήρηση της συμμόρφωσης του ιδιοκτήτη του συστήματος μεταφοράς προς τις υποχρεώσεις που υπέχει από την παράγραφο 5.

Άρθρο 45

Διαχωρισμός ιδιοκτητών συστήματος μεταφοράς

1. Εάν έχει οριστεί ανεξάρτητος διαχειριστής συστήματος, οι ιδιοκτήτες συστημάτων μεταφοράς που αποτελούν μέρος κάθετα ολοκληρωμένων επιχειρήσεων είναι ανεξάρτητοι, τουλάχιστον ως προς τη νομική μορφή, την οργάνωση και τη λήψη των αποφάσεών τους, από άλλες δραστηριότητες που δεν σχετίζονται με τη μεταφορά.
2. Προκειμένου να διασφαλίζεται η ανεξαρτησία του ιδιοκτήτη συστήματος μεταφοράς που αναφέρεται στην παράγραφο 1, εφαρμόζονται τα ακόλουθα ελάχιστα κριτήρια:
 - α) τα πρόσωπα που είναι υπεύθυνα για τη διαχείριση του ιδιοκτήτη του συστήματος μεταφοράς δεν συμμετέχουν σε εταιρικές δομές της ολοκληρωμένης επιχείρησης ηλεκτρικής ενέργειας, η οποία είναι υπεύθυνη, άμεσα ή έμμεσα, για την καθημερινή λειτουργία της παραγωγής, της διανομής και της προμήθειας ηλεκτρικής ενέργειας·

- β) πρέπει να λαμβάνονται κατάλληλα μέτρα ώστε να διασφαλίζεται ότι τα επαγγελματικά συμφέροντα των προσώπων που είναι υπεύθυνα για τη διαχείριση του ιδιοκτήτη του συστήματος μεταφοράς λαμβάνονται υπόψη κατά τρόπο που διασφαλίζει ότι είναι σε θέση να ενεργούν με ανεξαρτησία· και
- γ) ο ιδιοκτήτης συστήματος μεταφοράς καταρτίζει πρόγραμμα συμμόρφωσης στο οποίο αναφέρονται τα μέτρα που λαμβάνονται για να αποκλείεται η μεροληπτική συμπεριφορά, και διασφαλίζει τη δέουσα παρακολούθηση της τήρησης του προγράμματος. Στο πρόγραμμα συμμόρφωσης καθορίζονται οι συγκεκριμένες υποχρεώσεις των υπαλλήλων για την επίτευξη των εν λόγω στόχων. Το επιφορτισμένο με την παρακολούθηση του προγράμματος συμμόρφωσης στέλεχος ή όργανο υποβάλλει στη ρυθμιστική αρχή ετήσια έκθεση στην οποία περιγράφονται τα μέτρα που έχουν ληφθεί και η οποία δημοσιεύεται.

ΤΜΗΜΑ 3
ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΕΗΣ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ

Άρθρο 46

Πάγια στοιχεία, εξοπλισμός, προσωπικό και ταυτότητα

1. Οι διαχειριστές συστημάτων μεταφοράς εξοπλίζονται με όλους τους ανθρώπινους, τεχνικούς, υλικούς και οικονομικούς πόρους που είναι απαραίτητοι για την εκπλήρωση των υποχρεώσεών τους στο πλαίσιο της παρούσας οδηγίας και την άσκηση της δραστηριότητας μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας, ειδικότερα:
 - α) τα πάγια στοιχεία που είναι απαραίτητα για την άσκηση της δραστηριότητας της μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας, συμπεριλαμβανομένου του συστήματος μεταφοράς, είναι ιδιοκτησία του διαχειριστή συστήματος μεταφοράς·
 - β) το προσωπικό που είναι απαραίτητο για την άσκηση της δραστηριότητας της μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας, συμπεριλαμβανομένης της άσκησης όλων των εταιρικών καθηκόντων, προσλαμβάνεται από τον διαχειριστή συστήματος μεταφοράς·

- γ) η εκμίσθωση προσωπικού και η παροχή υπηρεσιών προς οποιοδήποτε και από οποιοδήποτε άλλο μέρος της κάθετα ολοκληρωμένης επιχείρησης απαγορεύεται. Ένας διαχειριστής συστήματος μεταφοράς μπορεί, ωστόσο, να παρέχει υπηρεσίες στην κάθετα ολοκληρωμένη επιχείρηση εφόσον:
- i) η παροχή των υπηρεσιών αυτών δεν οδηγεί σε διακρίσεις εις βάρος άλλων χρηστών, διατίθεται σε όλους τους χρήστες υπό τους αυτούς όρους και προϋποθέσεις και δεν περιορίζει, στρεβλώνει ή παρεμποδίζει τον ανταγωνισμό κατά την παραγωγή ή προμήθεια, και
 - ii) οι όροι και οι προϋποθέσεις παροχής των εν λόγω υπηρεσιών έχουν εγκριθεί από τη ρυθμιστική αρχή.
- δ) με την επιφύλαξη των αποφάσεων του εποπτικού οργάνου δυνάμει του άρθρου 49, οι κατάλληλοι οικονομικοί πόροι για μελλοντικά επενδυτικά σχέδια ή/και για την αντικατάσταση των παρόντων πάγιων στοιχείων, παρέχονται στον διαχειριστή συστήματος μεταφοράς σε εύθετο χρόνο από την κάθετα ολοκληρωμένη επιχείρηση, κατόπιν σχετικού αιτήματός του.

2. Η δραστηριότητα της μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας περιλαμβάνει τουλάχιστον τα εξής καθήκοντα πέραν των απαριθμούμενων στο άρθρο 40:
- α) την εκπροσώπηση του διαχειριστή συστήματος μεταφοράς και τις επαφές με τρίτους και με τις ρυθμιστικές αρχές·
 - β) την εκπροσώπηση του διαχειριστή συστήματος μεταφοράς στο πλαίσιο του ΕΔΔΣΜ Ηλεκτρικής Ενέργειας·
 - γ) τη χορήγηση και διαχείριση πρόσβασης τρίτων σε αμερόληπτη βάση μεταξύ χρηστών του δικτύου ή κατηγοριών χρηστών του δικτύου·
 - δ) τη συλλογή όλων των τελών των σχετικών με το σύστημα μεταφοράς, συμπεριλαμβανομένων των τελών πρόσβασης, *ενέργειας για απώλειες* και των τελών επικουρικών υπηρεσιών·
 - ε) τη λειτουργία, συντήρηση και ανάπτυξη ασφαλούς, αποτελεσματικού και οικονομικού συστήματος μεταφοράς·
 - στ) τον προγραμματισμό επενδύσεων για διασφάλιση της μακροπρόθεσμης ικανότητας του συστήματος να ανταποκρίνεται στην εύλογη ζήτηση και εγγύηση της ασφάλειας του εφοδιασμού·

- ζ) τη σύσταση κατάλληλων κοινοπραξιών, μεταξύ άλλων με έναν ή περισσότερους διαχειριστές συστημάτων μεταφοράς, χρηματιστήρια ηλεκτρικής ενέργειας και άλλους σχετικούς φορείς, με στόχο τη δημιουργία περιφερειακών αγορών ή τη διευκόλυνση της διαδικασίας ελευθέρωσης της αγοράς· και
- η) όλες τις εταιρικές υπηρεσίες, όπως οι νομικές υπηρεσίες και οι υπηρεσίες λογιστικής και πληροφορικής.
3. Οι διαχειριστές συστημάτων μεταφοράς οργανώνονται υπό τη νομική μορφή που αναφέρεται στο παράρτημα I της οδηγίας (ΕΕ) 2017/1132 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου²⁶.
4. Ο διαχειριστής συστήματος μεταφοράς δεν πρέπει να δημιουργεί σύγχυση, με την ταυτότητα, τις ανακοινώσεις, τα σήματα και τις εγκαταστάσεις της εταιρείας του, όσον αφορά την ιδιαίτερη ταυτότητα της κάθετα ολοκληρωμένης επιχείρησης ή μέρους αυτής.
5. Ο διαχειριστής του συστήματος μεταφοράς δεν μοιράζεται συστήματα πληροφορικής ή εξοπλισμό, χώρους και συστήματα ασφαλείας για την πρόσβαση με κανένα τμήμα της κάθετα ολοκληρωμένης επιχείρησης ούτε χρησιμοποιεί τους ίδιους συμβούλους ή εξωτερικούς εργολάβους για συστήματα πληροφορικής ή εξοπλισμό και συστήματα ασφαλείας.
6. Οι λογαριασμοί των διαχειριστών συστημάτων μεταφοράς ελέγχονται από ελεγκτή άλλον από εκείνον που ελέγχει την κάθετα ολοκληρωμένη επιχείρηση ή μέρος αυτής.

²⁶ [Οδηγία \(ΕΕ\) 2017/1132 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 2017, σχετικά με ορισμένες πτυχές του εταιρικού δικαίου](#) (ΕΕ L 169 της 30.6.2017, σ. 46).

Άρθρο 47

Ανεξαρτησία του διαχειριστή συστήματος μεταφοράς

1. Με την επιφύλαξη των αποφάσεων του εποπτικού οργάνου δυνάμει του άρθρου 49, ο διαχειριστής του συστήματος μεταφοράς:
 - α) διαθέτει ουσιαστικές εξουσίες λήψης αποφάσεων, ανεξάρτητα από την ολοκληρωμένη επιχείρηση, όσον αφορά τους πόρους που είναι αναγκαίοι για τη λειτουργία, συντήρηση ή ανάπτυξη του συστήματος μεταφοράς· και
 - β) έχει την εξουσία να αντλεί κεφάλαια στην κεφαλαιαγορά, ιδίως μέσω δανεισμού και αύξησης του κεφαλαίου.

2. Ο διαχειριστής του συστήματος μεταφοράς ενεργεί πάντα κατά τρόπο που να διασφαλίζει ότι διαθέτει τους πόρους που χρειάζεται για την ομαλή και αποτελεσματική διενέργεια της δραστηριότητας της μεταφοράς και για την ανάπτυξη και διατήρηση αποτελεσματικού, ασφαλούς και οικονομικού συστήματος μεταφοράς.

3. *Οι θυγατρικές της* κάθετα ολοκληρωμένης επιχείρησης ■ που εκτελούν δραστηριότητες παραγωγής ή προμήθειας δεν έχουν καμία άμεση ή έμμεση συμμετοχή στον διαχειριστή συστήματος μεταφοράς. Ο διαχειριστής συστήματος μεταφοράς δεν έχει ούτε άμεση ούτε έμμεση συμμετοχή σε καμία θυγατρική της κάθετα ολοκληρωμένης επιχείρησης που εκτελεί δραστηριότητες παραγωγής ή προμήθειας, ούτε λαμβάνει μερίσματα ή άλλο οικονομικό όφελος από τη θυγατρική αυτή.
4. Η συνολική δομή διαχείρισης και το εταιρικό καταστατικό του διαχειριστή συστήματος μεταφοράς πρέπει να διασφαλίζουν ουσιαστική ανεξαρτησία του διαχειριστή συστήματος μεταφοράς σύμφωνα με το παρόν τμήμα. Η κάθετα ολοκληρωμένη επιχείρηση δεν ορίζει άμεσα ή έμμεσα την ανταγωνιστική συμπεριφορά του διαχειριστή συστήματος μεταφοράς σε σχέση με τις καθημερινές δραστηριότητες του διαχειριστή συστήματος μεταφοράς και τη διαχείριση του δικτύου, ή σε σχέση με τις δραστηριότητες που είναι απαραίτητες για την προετοιμασία του δεκαετούς προγράμματος ανάπτυξης του δικτύου το οποίο αναπτύσσεται σύμφωνα με το άρθρο 51.

5. Κατά την εκτέλεση των καθηκόντων που αναφέρονται στα άρθρα 40 και 46 παράγραφος 2 της παρούσας οδηγίας, και σύμφωνα με τις υποχρεώσεις που προβλέπονται στα άρθρα 16, 18, 19 και 50 του κανονισμού (ΕΕ) 2019/...⁺, διαχειριστές συστημάτων μεταφοράς δεν προβαίνουν σε διακρίσεις κατά διαφορετικών ατόμων ή φορέων και δεν περιορίζουν, στρεβλώνουν ή παρεμποδίζουν τον ανταγωνισμό στην παραγωγή ή την προμήθεια.
6. Όλες οι εμπορικές και οικονομικές σχέσεις μεταξύ της κάθετα ολοκληρωμένης επιχείρησης και του διαχειριστή συστήματος μεταφοράς, συμπεριλαμβανομένων των δανείων από τον διαχειριστή συστήματος μεταφοράς προς την κάθετα ολοκληρωμένη επιχείρηση, είναι σύμφωνες με τις συνθήκες της αγοράς. Ο διαχειριστής συστήματος μεταφοράς διατηρεί λεπτομερή αρχεία των εν λόγω εμπορικών και οικονομικών σχέσεων και τα θέτει στη διάθεση της ρυθμιστικής αρχής κατόπιν αιτήσεως.
7. Ο διαχειριστής συστήματος μεταφοράς υποβάλλει προς έγκριση στη ρυθμιστική αρχή όλες τις εμπορικές και οικονομικές συμφωνίες με την κάθετα ολοκληρωμένη επιχείρηση.
8. Ο διαχειριστής συστήματος μεταφοράς ενημερώνει τη ρυθμιστική αρχή για τους οικονομικούς πόρους οι οποίοι αναφέρονται στο άρθρο 46 παράγραφος 1 στοιχείο δ) και είναι διαθέσιμοι για μελλοντικά επενδυτικά σχέδια ή/και για την αντικατάσταση των παρόντων παγίων στοιχείων.

⁺ ΕΕ: εισάγεται ο αριθμός του κανονισμού από το έγγραφο 2016/0379(COD) - PE-CONS 9/19.

9. Η κάθετα ολοκληρωμένη επιχείρηση δεν προβαίνει σε πράξεις οι οποίες παρεμποδίζουν ή επηρεάζουν τον διαχειριστή του συστήματος μεταφοράς κατά τη συμμόρφωση προς τις υποχρεώσεις που υπέχει από το παρόν κεφάλαιο και δεν απαιτεί από τον διαχειριστή του συστήματος μεταφοράς να ζητεί άδεια από την κάθετα ολοκληρωμένη επιχείρηση για την εκπλήρωση των υποχρεώσεων αυτών.
10. Επιχείρηση που έχει πιστοποιηθεί από τη ρυθμιστική αρχή ότι συμμορφώνεται προς τις απαιτήσεις του παρόντος κεφαλαίου εγκρίνεται και ορίζεται ως διαχειριστής συστήματος μεταφοράς από το ενδιαφερόμενο κράτος μέλος. Εφαρμόζεται η διαδικασία πιστοποίησης είτε του άρθρου 52 της παρούσας οδηγίας και του άρθρου 51 του κανονισμού (ΕΕ) 2019/...⁺ είτε του άρθρου 53 της παρούσας οδηγίας.

Άρθρο 48

Ανεξαρτησία του προσωπικού και της διοίκησης του διαχειριστή συστήματος μεταφοράς

1. Οι αποφάσεις σχετικά με τον διορισμό και την ανανέωση, οι όροι εργασίας, συμπεριλαμβανομένης της αμοιβής και της διάρκειας της περιόδου απασχόλησης των υπευθύνων για τη διαχείριση ή/και των μελών των διοικητικών οργάνων του διαχειριστή συστήματος μεταφοράς λαμβάνονται από το εποπτικό όργανο του διαχειριστή συστήματος μεταφοράς που διορίζεται σύμφωνα με το άρθρο 49.

⁺ ΕΕ: εισάγεται ο αριθμός του κανονισμού από το έγγραφο 22016/0379(COD) - PE-CONS 9/19.

2. Η ταυτότητα και οι όροι που διέπουν τη θητεία, τη διάρκεια και τη λήξη της περιόδου απασχόλησης των προσώπων που ορίζει το εποπτικό όργανο για διορισμό ή ανανέωση ως υπευθύνους για την εκτελεστική διαχείριση ή/και ως μέλη των διοικητικών οργάνων του διαχειριστή συστήματος μεταφοράς, και οι λόγοι κάθε προτεινόμενης απόφασης τερματισμού της εν λόγω περιόδου απασχόλησης, κοινοποιούνται στη ρυθμιστική αρχή. Οι όροι αυτοί και οι αποφάσεις περί των οποίων η παράγραφος 1 καθίστανται δεσμευτικοί μόνον εάν, εντός τριών εβδομάδων από την κοινοποίηση, η ρυθμιστική αρχή δεν έχει εγείρει αντιρρήσεις.

Η ρυθμιστική αρχή μπορεί να εγείρει αντιρρήσεις ως προς τις αποφάσεις περί των οποίων η παράγραφος 1:

- α) εφόσον προκύψουν αμφιβολίες όσον αφορά την επαγγελματική ανεξαρτησία διορισμένου προσώπου υπευθύνου για τη διαχείριση ή/και μέλους των διοικητικών οργάνων, είτε
- β) στην περίπτωση πρόωρης λήξης περιόδου απασχόλησης, εάν υπάρχουν αμφιβολίες σχετικά με την αιτιολόγηση της πρόωρης λήξης.

3. Οι υπεύθυνοι για τη διαχείριση ή/και τα μέλη των διοικητικών οργάνων του διαχειριστή συστήματος μεταφοράς που υπόκεινται στην παράγραφο αυτήν δεν κατέχουν καμία επαγγελματική θέση ή ευθύνη, συμφέρον ή επιχειρηματική σχέση, άμεσα ή έμμεσα, που να συνδέεται με την κάθετα ολοκληρωμένη επιχείρηση ή οποιοδήποτε μέρος της ή τους μετόχους που ασκούν τον έλεγχο της πέραν του διαχειριστή συστήματος μεταφοράς για διάστημα τριών ετών πριν από το διορισμό τους.
4. Οι υπεύθυνοι για τη διαχείριση ή/και τα μέλη των διοικητικών οργάνων και οι υπάλληλοι του διαχειριστή συστήματος μεταφοράς δεν έχουν άλλη επαγγελματική θέση ή ευθύνη, συμφέρον ή επιχειρηματική σχέση, άμεσα ή έμμεσα, που να συνδέεται με οποιοδήποτε άλλο μέρος της κάθετα ολοκληρωμένης επιχείρησης ή τους μετόχους που ασκούν τον έλεγχο της.
5. Οι υπεύθυνοι για τη διαχείριση ή/και τα μέλη των διοικητικών οργάνων και οι υπάλληλοι του διαχειριστή συστήματος μεταφοράς δεν έχουν κανένα συμφέρον ούτε λαμβάνουν οικονομικό όφελος, άμεσα ή έμμεσα, που να συνδέεται με οποιοδήποτε μέρος της κάθετα ολοκληρωμένης επιχείρησης πέραν του διαχειριστή συστήματος μεταφοράς. Η αμοιβή τους δεν εξαρτάται από τις δραστηριότητες ή τα αποτελέσματα της κάθετα ολοκληρωμένης επιχείρησης πέραν των δραστηριοτήτων ή των αποτελεσμάτων του διαχειριστή συστήματος μεταφοράς.

6. Οι υπεύθυνοι για τη διαχείριση ή/και τα μέλη των διοικητικών οργάνων του διαχειριστή συστήματος μεταφοράς έχουν δικαίωμα πραγματικής προσφυγής στη ρυθμιστική αρχή για οποιεσδήποτε καταγγελίες τους όσον αφορά πρόωρη λήξη της απασχόλησής τους.
7. Μετά τη λήξη της περιόδου απασχόλησής τους στον διαχειριστή συστήματος μεταφοράς, οι υπεύθυνοι για τη διαχείριση του ή/και τα μέλη των διοικητικών οργάνων του δεν έχουν καμία επαγγελματική θέση ή ευθύνη, συμφέρον ή επιχειρηματική σχέση που να συνδέεται με οποιοδήποτε μέρος της κάθετα ολοκληρωμένης επιχείρησης πέραν του διαχειριστή συστήματος μεταφοράς ή με τους μετόχους που ασκούν τον έλεγχο της για διάστημα τουλάχιστον τεσσάρων ετών.
8. Η παράγραφος 3 εφαρμόζεται στην πλειονότητα των προσώπων που είναι υπεύθυνα για τη διαχείριση ή/και μέλη των διοικητικών οργάνων του διαχειριστή συστήματος μεταφοράς.

Τα πρόσωπα που είναι υπεύθυνα για τη διαχείριση ή/και μέλη των διοικητικών οργάνων του διαχειριστή συστήματος μεταφοράς που δεν υπόκεινται στην παράγραφο 3 δεν έχουν ασκήσει δραστηριότητα διαχείρισης ή άλλη σχετική δραστηριότητα στην κάθετα ολοκληρωμένη επιχείρηση για περίοδο τουλάχιστον έξι μηνών πριν από τον διορισμό τους.

Το πρώτο εδάφιο της παρούσας παραγράφου και οι παράγραφοι 4 έως 7 εφαρμόζονται σε όλα τα άτομα που υπάγονται στην εκτελεστική διαχείριση και στα άτομα που λογοδοτούν απευθείας σε αυτά για ζητήματα που αφορούν τη λειτουργία, τη συντήρηση ή την ανάπτυξη του δικτύου.

Άρθρο 49

Εποπτικό όργανο

1. Ο διαχειριστής συστήματος μεταφοράς έχει εποπτικό όργανο υπεύθυνο για τη λήψη των αποφάσεων που μπορεί να έχουν σημαντική επίπτωση στην αξία των πάγιων στοιχείων των μετόχων στο πλαίσιο του διαχειριστή συστήματος μεταφοράς, ειδικότερα των αποφάσεων σχετικά με την έγκριση του ετήσιου σχεδίου χρηματοδότησης, το επίπεδο χρέωσης του διαχειριστή συστήματος μεταφοράς και το ύψος των μερισμάτων που διανέμονται στους μετόχους. Από τις αποφάσεις που εμπίπτουν στην αρμοδιότητα του εποπτικού οργάνου εξαιρούνται όσες σχετίζονται με τις καθημερινές δραστηριότητες του διαχειριστή συστήματος μεταφοράς και τη διαχείριση του δικτύου, και με τις δραστηριότητες που είναι απαραίτητες για την κατάρτιση του δεκαετούς προγράμματος ανάπτυξης του δικτύου το οποίο αναπτύσσεται σύμφωνα με το άρθρο 51.

2. Το εποπτικό όργανο αποτελείται από μέλη εκπροσωπούντα την κάθετα ολοκληρωμένη επιχείρηση, μέλη εκπροσωπούντα τρίτους μετόχους και, εφόσον το προβλέπει η εθνική μέλους, μέλη εκπροσωπούντα άλλους ενδιαφερομένους όπως οι υπάλληλοι του διαχειριστή συστήματος μεταφοράς.
3. Το άρθρο 48 παράγραφος 2 πρώτο εδάφιο και το άρθρο 48 παράγραφοι 3 έως 7 εφαρμόζονται τουλάχιστον στο ήμισυ των μελών του εποπτικού οργάνου, πλην ενός.

Το άρθρο 48 παράγραφος 2 δεύτερο εδάφιο στοιχείο β) εφαρμόζεται έναντι όλων των μελών του εποπτικού οργάνου.

Άρθρο 50

Πρόγραμμα συμμόρφωσης και υπεύθυνος συμμόρφωσης

1. Τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν ότι οι διαχειριστές συστημάτων μεταφοράς καταρτίζουν και εκτελούν πρόγραμμα συμμόρφωσης στο οποίο αναφέρονται τα μέτρα που λαμβάνονται προκειμένου να αποκλείεται η διακριτική συμπεριφορά και να διασφαλίζεται η κατάλληλη παρακολούθηση της συμμόρφωσης προς το εν λόγω πρόγραμμα. Στο πρόγραμμα συμμόρφωσης καθορίζονται οι συγκεκριμένες υποχρεώσεις των υπαλλήλων για την επίτευξη των εν λόγω στόχων. Το πρόγραμμα αυτό υπόκειται στην έγκριση της ρυθμιστικής αρχής. Υπό την επιφύλαξη των αρμοδιοτήτων της ρυθμιστικής αρχής, η συμμόρφωση προς το πρόγραμμα υπόκειται στον ανεξάρτητο έλεγχο του υπεύθυνου συμμόρφωσης.
2. Ο υπεύθυνος συμμόρφωσης διορίζεται από το εποπτικό όργανο, με την επιφύλαξη της έγκρισης της ρυθμιστικής αρχής. Η ρυθμιστική αρχή δύναται να αρνηθεί την έγκριση του υπεύθυνου συμμόρφωσης μόνο για λόγους έλλειψης ανεξαρτησίας ή επαγγελματικής επάρκειας. Ο υπεύθυνος συμμόρφωσης μπορεί να είναι φυσικό ή νομικό πρόσωπο. Το άρθρο 48 , παράγραφοι 2 έως 8, εφαρμόζεται στον υπεύθυνο συμμόρφωσης.
3. Ο υπεύθυνος συμμόρφωσης είναι αρμόδιος για:
 - α) την παρακολούθηση της εκτέλεσης του προγράμματος συμμόρφωσης·

- β) την εκπόνηση ετήσιας έκθεσης στην οποία καθορίζονται τα μέτρα που λαμβάνονται για την εκτέλεση του προγράμματος συμμόρφωσης και την υποβολή της στη ρυθμιστική αρχή·
 - γ) την υποβολή έκθεσης στο εποπτικό όργανο και την έκδοση συστάσεων σχετικά με το πρόγραμμα συμμόρφωσης και την εκτέλεσή του·
 - δ) την κοινοποίηση προς τη ρυθμιστική αρχή κάθε ουσιαστικής παράβασης ως προς την εφαρμογή του προγράμματος συμμόρφωσης· και
 - ε) την υποβολή έκθεσης στη ρυθμιστική αρχή για όλες τις εμπορικές και οικονομικές σχέσεις μεταξύ της κάθετα ολοκληρωμένης επιχείρησης και του διαχειριστή συστήματος μεταφοράς.
4. Ο υπεύθυνος συμμόρφωσης υποβάλλει στη ρυθμιστική αρχή τις αποφάσεις που προτείνονται σχετικά με το επενδυτικό πρόγραμμα ή με μεμονωμένες επενδύσεις στο δίκτυο. Καταληκτική ημερομηνία τούτου είναι όταν η διαχείριση ή/και το αρμόδιο διοικητικό όργανο του διαχειριστή συστήματος μεταφοράς τις υποβάλλουν στο εποπτικό όργανο.

5. Εάν η κάθετα ολοκληρωμένη επιχείρηση, στη γενική συνέλευση ή με την ψηφοφορία των μελών του εποπτικού οργάνου που έχει διορίσει, έχει εμποδίσει τη λήψη απόφασης για την παρεμπόδιση ή την καθυστέρηση των επενδύσεων οι οποίες βάσει του δεκαετούς προγράμματος ανάπτυξης επρόκειτο να εκτελεστούν μέσα στα επόμενα τρία χρόνια, ο υπεύθυνος συμμόρφωσης το αναφέρει στη ρυθμιστική αρχή, η οποία στη συνέχεια ενεργεί σύμφωνα με το άρθρο 51.
6. Οι όροι που διέπουν την εντολή ή οι όροι απασχόλησης του υπευθύνου συμμόρφωσης, περιλαμβανομένης και της διάρκειας της εντολής του, υπόκεινται στην έγκριση της ρυθμιστικής αρχής. Οι όροι αυτοί εξασφαλίζουν την ανεξαρτησία του υπευθύνου συμμόρφωσης, συμπεριλαμβανομένης της παροχής όλων των πόρων που απαιτούνται για την εκπλήρωση των καθηκόντων του υπευθύνου συμμόρφωσης. Κατά τη διάρκεια της εντολής του, ο υπεύθυνος συμμόρφωσης δεν επιτρέπεται να κατέχει άλλη επαγγελματική θέση, ευθύνη ή συμφέρον, άμεσα ή έμμεσα, στην κάθετα ολοκληρωμένη επιχείρηση ή σε οποιοδήποτε τμήμα της ή στους ελέγχοντες μετόχους της.
7. Ο υπεύθυνος συμμόρφωσης υποβάλλει τακτικά έκθεση, είτε προφορικώς είτε γραπτώς, προς τη ρυθμιστική αρχή και έχει το δικαίωμα να υποβάλλει τακτικά έκθεση, είτε προφορικώς είτε γραπτώς, στο εποπτικό όργανο του διαχειριστή συστήματος μεταφοράς.

8. Ο υπεύθυνος συμμόρφωσης μπορεί να συμμετέχει σε όλες τις συνεδριάσεις των οργάνων διαχείρισης ή διοίκησης του διαχειριστή συστήματος μεταφοράς, και στις συνεδριάσεις του εποπτικού οργάνου και της γενικής συνέλευσης. Ο υπεύθυνος συμμόρφωσης συμμετέχει σε όλες τις συνεδριάσεις που εξετάζουν τα ακόλουθα θέματα:
- α) τους όρους πρόσβασης στο δίκτυο, όπως καθορίζονται στον κανονισμό (ΕΕ) 2019/...⁺, ειδικότερα όσον αφορά τα τιμολόγια, τις υπηρεσίες πρόσβασης τρίτων, την κατανομή δυναμικότητας και τη διαχείριση της συμφόρησης, τη διαφάνεια, τις επικουρικές υπηρεσίες και τις δευτερογενείς αγορές·
 - β) έργα που αναλαμβάνονται για τη λειτουργία, τη συντήρηση και την ανάπτυξη του διασυνδεδεμένου δικτύου μεταφοράς, συμπεριλαμβανομένων των επενδύσεων διασύνδεσης και σύνδεσης·
 - γ) αγορές ή πωλήσεις ενέργειας απαραίτητες για τη λειτουργία του συστήματος μεταφοράς.
9. Ο υπεύθυνος συμμόρφωσης παρακολουθεί τη συμμόρφωση του διαχειριστή συστήματος μεταφοράς με το άρθρο 41.
10. Ο υπεύθυνος συμμόρφωσης έχει πρόσβαση σε όλα τα σχετικά δεδομένα και στα γραφεία του διαχειριστή συστήματος μεταφοράς, καθώς και σε όλες τις πληροφορίες που είναι απαραίτητες για την εκπλήρωση των καθηκόντων του.

⁺ ΕΕ: εισάγεται ο αριθμός του κανονισμού από το έγγραφο 2016/0379(COD) - PE-CONS 9/19.

11. Ο υπεύθυνος συμμόρφωσης έχει πρόσβαση στα γραφεία του διαχειριστή συστήματος μεταφοράς χωρίς προηγούμενη αναγγελία.
12. Με την εκ των προτέρων έγκριση της ρυθμιστικής αρχής, το εποπτικό όργανο μπορεί να απολύσει τον υπεύθυνο συμμόρφωσης. Απολύει τον υπεύθυνο συμμόρφωσης για λόγους έλλειψης ανεξαρτησίας ή επαγγελματικής επάρκειας, κατόπιν αιτήσεων της ρυθμιστικής αρχής.

Άρθρο 51

Ανάπτυξη δικτύου και εξουσία λήψης αποφάσεων για επενδύσεις

1. Τουλάχιστον ανά διετία, οι διαχειριστές συστημάτων μεταφοράς καταθέτουν στη ρυθμιστική αρχή δεκαετές πρόγραμμα ανάπτυξης του δικτύου βασισμένο στην παρούσα και στην προβλεπόμενη προσφορά και ζήτηση αφού συμβουλευθούν όλους τους σχετικούς ενδιαφερομένους. Το πρόγραμμα περιέχει αποτελεσματικά μέτρα με στόχο να διασφαλίζεται η επάρκεια του συστήματος και η ασφάλεια του εφοδιασμού. ***Ο διαχειριστής συστήματος μεταφοράς δημοσιεύει το δεκαετές πρόγραμμα ανάπτυξης δικτύου στον ιστότοπό του.***
2. Συγκεκριμένα, το δεκαετές πρόγραμμα ανάπτυξης του δικτύου:
 - α) υποδεικνύει στους συμμετέχοντες στην αγορά τις κυριότερες υποδομές μεταφοράς που πρέπει να κατασκευαστούν ή να αναβαθμιστούν κατά τα επόμενα δέκα έτη,

- β) περιέχει όλες τις επενδύσεις που ήδη αποφασίστηκαν και προσδιορίζει τις νέες επενδύσεις που θα πρέπει να εκτελεσθούν στην επόμενη τριετία, και
- γ) παρέχει χρονικό πλαίσιο για όλα τα επενδυτικά σχέδια.
3. Κατά τη διαμόρφωση του δεκαετούς προγράμματος ανάπτυξης του δικτύου, ο διαχειριστής συστήματος μεταφοράς **λαμβάνει πλήρως υπόψη το δυναμικό της χρήσης της απόκρισης ζήτησης, των εγκαταστάσεων αποθήκευσης ενέργειας ή άλλων πόρων ως εναλλακτικής λύσης στην επέκταση του συστήματος πέραν της αναμενόμενης** κατανάλωσης και **του εμπορίου** με άλλες χώρες **και** τα επενδυτικά σχέδια για τα περιφερειακά δίκτυα και τα δίκτυα ενωσιακής εμβέλειας.
4. Η ρυθμιστική αρχή συμβουλεύεται όλους τους ήδη υπάρχοντες και τους δυνητικούς χρήστες του δικτύου για το δεκαετές πρόγραμμα ανάπτυξης του δικτύου κατά τρόπο ανοικτό και διαφανή. Μπορεί να ζητηθεί από τα πρόσωπα ή τις επιχειρήσεις που υποστηρίζουν ότι είναι δυνητικοί χρήστες να τεκμηριώσουν τον ισχυρισμό τους. Η ρυθμιστική αρχή δημοσιεύει το αποτέλεσμα της διαδικασίας διαβουλεύσεων, ιδίως τις πιθανές επενδυτικές ανάγκες.

5. Η ρυθμιστική αρχή εξετάζει εάν το δεκαετές πρόγραμμα ανάπτυξης του δικτύου καλύπτει όλες τις επενδυτικές ανάγκες που προσδιορίστηκαν κατά τη διαδικασία των διαβουλεύσεων και εάν είναι σύμφωνο προς το μη δεσμευτικό ενωσιακό δεκαετές πρόγραμμα ανάπτυξης δικτύων (διενωσιακό πρόγραμμα ανάπτυξης δικτύων) που αναφέρεται στο άρθρο 30 παράγραφος 1 στοιχείο β) του κανονισμού (ΕΕ) 2019/...⁺. Εάν προκύψει οποιαδήποτε αμφιβολία όσον αφορά τη συμφωνία προς το διενωσιακό πρόγραμμα ανάπτυξης του δικτύου, η ρυθμιστική αρχή συμβουλευτεί τον **ACER**. Η ρυθμιστική αρχή δύναται να ζητήσει από τον διαχειριστή συστήματος μεταφοράς να τροποποιήσει το δεκαετές πρόγραμμά του.

Οι αρμόδιες εθνικές αρχές εξετάζουν τη συνοχή του δεκαετούς προγράμματος ανάπτυξης του δικτύου με το εθνικό σχέδιο για την ενέργεια και το κλίμα που υποβάλλεται σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΕ) 2018/1999.

6. Η ρυθμιστική αρχή παρακολουθεί και αξιολογεί την εφαρμογή του δεκαετούς προγράμματος ανάπτυξης του δικτύου.

⁺ ΕΕ: εισάγεται ο αριθμός του κανονισμού από το έγγραφο 2016/0379(COD) - PE-CONS 9/19.

7. Αν ο διαχειριστής συστήματος μεταφοράς, εκτός αν πρόκειται για επιτακτικούς λόγους πέρα από τον έλεγχό του, δεν εκτελέσει μια επένδυση η οποία, σύμφωνα με το δεκαετές πρόγραμμα ανάπτυξης του δικτύου, ήταν προγραμματισμένη να εκτελεσθεί κατά τα επόμενα τρία έτη, τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε η ρυθμιστική αρχή να έχει την υποχρέωση να λάβει τουλάχιστον ένα από τα ακόλουθα μέτρα προκειμένου να εξασφαλίσει την πραγματοποίηση της επένδυσης, εφόσον αυτή εξακολουθεί να έχει λόγο ύπαρξης βάσει του πλέον πρόσφατου δεκαετούς προγράμματος ανάπτυξης του δικτύου:

- α) ζητεί από τον διαχειριστή συστήματος μεταφοράς να εκτελέσει την εν λόγω επένδυση,
- β) διοργανώνει διαδικασία πρόσκλησης προς υποβολή προσφορών ανοικτή σε κάθε επενδυτή για την εν λόγω επένδυση, είτε
- γ) υποχρεώνει τον διαχειριστή συστήματος μεταφοράς να δεχθεί αύξηση κεφαλαίου προκειμένου να χρηματοδοτηθούν οι απαραίτητες επενδύσεις και να επιτραπεί σε ανεξάρτητους επενδυτές να συμμετάσχουν στο κεφάλαιο.

8. Όταν η ρυθμιστική αρχή κάνει χρήση των εξουσιών της δυνάμει του στοιχείου β) του πρώτου εδαφίου, μπορεί να υποχρεώσει τον διαχειριστή συστήματος μεταφοράς να δεχθεί ένα ή περισσότερα από τα εξής:

- α) χρηματοδότηση από οποιονδήποτε τρίτο,
- β) κατασκευή από οποιονδήποτε τρίτο,
- γ) διαμόρφωση των νέων πάγιων στοιχείων που τον αφορούν, ή
- δ) λειτουργία των νέων πάγιων στοιχείων που τον αφορούν.

Ο διαχειριστής συστήματος μεταφοράς παρέχει στους επενδυτές όλες τις πληροφορίες που απαιτούνται για να πραγματοποιήσουν την επένδυση, συνδέει τα νέα πάγια στοιχεία με το δίκτυο μεταφοράς και καταβάλλει εν γένει κάθε προσπάθεια προκειμένου να διευκολύνει την εφαρμογή του επενδυτικού σχεδίου.

Οι σχετικοί χρηματοοικονομικοί διακανονισμοί υπόκεινται στην έγκριση της ρυθμιστικής αρχής.

9. Όταν η ρυθμιστική αρχή κάνει χρήση των εξουσιών της δυνάμει της παραγράφου 7, το κόστος των εν λόγω επενδύσεων καλύπτεται από τις σχετικές ρυθμίσεις για τα τιμολόγια.

ΤΜΗΜΑ 4

ΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ

Άρθρο 52

Ορισμός και πιστοποίηση διαχειριστών συστημάτων μεταφοράς

1. Προτού μια επιχείρηση εγκριθεί και διοριστεί ως διαχειριστής συστήματος μεταφοράς, πρέπει να πιστοποιηθεί σύμφωνα με τις διαδικασίες των παραγράφων 4, 5 και 6 του παρόντος άρθρου και του άρθρου 51 του κανονισμού (ΕΕ) 2019/...⁺.
2. Επιχειρήσεις οι οποίες έχουν πιστοποιηθεί από την ρυθμιστική αρχή ως πληρούσες τις απαιτήσεις του άρθρου 43, σύμφωνα με την κατωτέρω διαδικασία πιστοποίησης, εγκρίνονται και διορίζονται ως διαχειριστές συστημάτων μεταφοράς από τα κράτη μέλη. Ο διορισμός των διαχειριστών συστημάτων μεταφοράς κοινοποιείται στην Επιτροπή και δημοσιεύεται στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*.
3. Οι διαχειριστές συστημάτων μεταφοράς γνωστοποιούν στη ρυθμιστική αρχή κάθε σχεδιαζόμενη συναλλαγή που ενδεχομένως καθιστά αναγκαία την επανεκτίμηση της συμμόρφωσής τους προς τις επιταγές του άρθρου 43.

⁺ ΕΕ: εισάγεται ο αριθμός του κανονισμού από το έγγραφο 2016/0379(COD) - PE-CONS 9/19.

4. Οι ρυθμιστικές αρχές παρακολουθούν τη διαρκή συμμόρφωση των διαχειριστών συστημάτων μεταφοράς προς τις επιταγές του άρθρου 43. Κινούν τη διαδικασία πιστοποίησης για να διαπιστωθεί η εν λόγω συμμόρφωση:
- α) ύστερα από γνωστοποίηση του διαχειριστή συστήματος μεταφοράς σύμφωνα με την παράγραφο 3·
 - β) με δική τους πρωτοβουλία, όταν περιέλθει σε γνώση τους ότι σχεδιαζόμενη αλλαγή των δικαιωμάτων ή της επιρροής επί των ιδιοκτητών συστημάτων μεταφοράς ή των διαχειριστών συστημάτων μεταφοράς ενδέχεται να καταλήξει σε παράβαση του άρθρου 43 , ή όταν έχουν λόγο να θεωρήσουν ότι έχει συμβεί τέτοια παράβαση· είτε
 - γ) ύστερα από αιτιολογημένη αίτηση της Επιτροπής.
5. Οι ρυθμιστικές αρχές εκδίδουν απόφαση σχετικά με την πιστοποίηση διαχειριστή συστήματος μεταφοράς εντός τεσσάρων μηνών από την ημερομηνία της γνωστοποίησης του διαχειριστή συστήματος μεταφοράς ή από την ημερομηνία της αίτησης της Επιτροπής. Μετά την παρέλευση του εν λόγω χρονικού διαστήματος, η πιστοποίηση θεωρείται ότι έχει χορηγηθεί. Η ρητή ή σιωπηρή απόφαση της ρυθμιστικής αρχής παράγει αποτελέσματα μόνο μετά την περάτωση της διαδικασίας της παραγράφου 6.

6. Η ρυθμιστική αρχή κοινοποιεί αμελλητί στην Επιτροπή τη ρητή ή σιωπηρή απόφαση σχετικά με την πιστοποίηση διαχειριστή συστήματος μεταφοράς, μαζί με όλες τις σχετικές πληροφορίες που αφορούν την απόφαση. Η Επιτροπή ενεργεί σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 51 του κανονισμού (ΕΕ) 2019/...⁺.
7. Οι ρυθμιστικές αρχές και η Επιτροπή δύνανται να ζητήσουν από διαχειριστές συστημάτων μεταφοράς και επιχειρήσεις που ασκούν οποιαδήποτε από τις δραστηριότητες παραγωγής ή προμήθειας κάθε πληροφορία σχετική με την εκτέλεση των καθηκόντων τους σύμφωνα με το παρόν άρθρο.
8. Οι ρυθμιστικές αρχές και η Επιτροπή τηρούν την εμπιστευτικότητα των εμπορικά ευαίσθητων πληροφοριών.

⁺ ΕΕ: εισάγεται ο αριθμός του κανονισμού από το έγγραφο 2016/0379(COD) - PE-CONS 9/19.

Άρθρο 53

Πιστοποίηση σε σχέση με τρίτες χώρες

1. Όταν υποβάλλεται αίτημα πιστοποίησης από ιδιοκτήτη ή διαχειριστή συστήματος μεταφοράς που τελεί υπό τον έλεγχο προσώπου ή προσώπων από τρίτη χώρα ή τρίτες χώρες, η ρυθμιστική αρχή ειδοποιεί την Επιτροπή.

Η ρυθμιστική αρχή γνωστοποιεί επίσης αμελλητί στην Επιτροπή κάθε περίπτωση που θα μπορούσε να οδηγήσει στην απόκτηση του ελέγχου συστημάτων μεταφοράς ή διαχειριστών συστημάτων μεταφοράς από πρόσωπο ή πρόσωπα από τρίτη χώρα ή τρίτες χώρες.

2. Οι διαχειριστές συστήματος μεταφοράς γνωστοποιούν στη ρυθμιστική αρχή κάθε περίπτωση που θα μπορούσε να οδηγήσει στην απόκτηση του ελέγχου του συστήματος μεταφοράς ή του διαχειριστή συστήματος μεταφοράς από πρόσωπο ή πρόσωπα από τρίτη χώρα ή τρίτες χώρες.

3. Η ρυθμιστική αρχή εκδίδει σχέδιο απόφασης σχετικά με την πιστοποίηση διαχειριστή συστήματος μεταφοράς εντός τεσσάρων μηνών από την ημερομηνία της γνωστοποίησης του διαχειριστή συστήματος μεταφοράς. Αρνείται την πιστοποίηση εάν δεν έχει αποδειχθεί:
- α) κατά πόσον η εν προκειμένω οντότητα συμμορφώνεται προς τις απαιτήσεις του άρθρου 43, και
 - β) στη ρυθμιστική αρχή ή σε άλλη αρμόδια εθνική αρχή που έχει ορίσει το κράτος μέλος, ότι η χορήγηση της πιστοποίησης αυτής δεν θα θέσει σε κίνδυνο την ασφάλεια του ενεργειακού εφοδιασμού του κράτους μέλους και της Ένωσης. Κατά την εξέταση του θέματος αυτού, η ρυθμιστική αρχή ή άλλη αρμόδια εθνική αρχή λαμβάνουν υπόψη:
 - i) τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις της Ένωσης έναντι της εν λόγω τρίτης χώρας που απορρέουν από το διεθνές δίκαιο, συμπεριλαμβανομένων τυχόν συμφωνιών που έχουν συναφθεί με μία ή περισσότερες τρίτες χώρες, με την Ένωση μεταξύ των συμβαλλομένων μερών, στις οποίες διαλαμβάνονται τα ζητήματα ασφάλειας του ενεργειακού εφοδιασμού,
 - ii) τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των κρατών μελών έναντι της εν λόγω τρίτης χώρας, που απορρέουν δυνάμει συμφωνιών που έχουν συνάψει με αυτή, υπό την προϋπόθεση ότι οι συμφωνίες αυτές συνάδουν με την ενωσιακή νομοθεσία, και

- iii) άλλα συγκεκριμένα στοιχεία και περιστάσεις που αφορούν την υπόθεση και την οικεία τρίτη χώρα.
4. Η ρυθμιστική αρχή κοινοποιεί αμελλητί την απόφαση στην Επιτροπή μαζί με όλες τις σχετικές πληροφορίες που αφορούν την απόφαση αυτή.
5. Πριν από την έκδοση απόφασης από τη ρυθμιστική αρχή σχετικά με την πιστοποίηση, τα κράτη μέλη προβλέπουν ότι η ρυθμιστική αρχή ή η ορισθείσα αρμόδια αρχή που αναφέρεται στο στοιχείο β) της παραγράφου 3 ζητούν τη γνώμη της Επιτροπής για το:
- α) κατά πόσον η εν προκειμένω οντότητα συμμορφώνεται προς τις απαιτήσεις του άρθρου 43, και
- β) κατά πόσον η χορήγηση της πιστοποίησης δεν θα θέσει σε κίνδυνο την ασφάλεια του ενεργειακού εφοδιασμού της Ένωσης.
6. Η Επιτροπή εξετάζει το αίτημα που αναφέρεται στην παράγραφο 5 μόλις το λάβει. Εντός δύο μηνών από την παραλαβή του αιτήματος, η Επιτροπή δίνει τη γνώμη της στη ρυθμιστική αρχή ή, αν το αίτημα έγινε από την ορισθείσα αρμόδια αρχή, στην αρχή αυτή.

Κατά την κατάρτιση της γνώμης, η Επιτροπή μπορεί να ζητήσει τη γνώμη του *ACER*, του οικείου κράτους μέλους και των ενδιαφερόμενων μερών. Αν η Επιτροπή το ζητήσει, η δέμηνη προθεσμία παρατείνεται κατά δύο μήνες.

Σε περίπτωση μη γνωμοδότησης από την Επιτροπή εντός της προθεσμίας που ορίζεται στο πρώτο και το δεύτερο εδάφιο, θεωρείται ότι η Επιτροπή δεν έχει αντιρρήσεις κατά της απόφασης της ρυθμιστικής αρχής.

7. Όταν εκτιμά το κατά πόσον ο έλεγχος προσώπου ή προσώπων από τρίτη χώρα ή τρίτες χώρες θα θέσει σε κίνδυνο την ασφάλεια του ενεργειακού εφοδιασμού της Ένωσης, η Επιτροπή λαμβάνει υπόψη:
- α) τα συγκεκριμένα δεδομένα της περίπτωσης και της τρίτης χώρας ή τρίτων χωρών για την οποία πρόκειται, και
 - β) τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις της Ένωσης έναντι της εν λόγω τρίτης χώρας ή τρίτων χωρών που απορρέουν από το διεθνές δίκαιο, συμπεριλαμβανομένων τυχόν συμφωνιών που έχουν συναφθεί με μία ή περισσότερες τρίτες χώρες, με την Ένωση μεταξύ των συμβαλλομένων μερών, στις οποίες διαλαμβάνονται τα ζητήματα ασφάλειας του ενεργειακού εφοδιασμού.

8. Η ρυθμιστική αρχή λαμβάνει εντός δύο μηνών από τη λήξη της προθεσμίας που αναφέρεται στην παράγραφο 6 την τελική της απόφαση όσον αφορά την πιστοποίηση. Κατά τη λήψη της απόφασής της η ρυθμιστική αρχή λαμβάνει δεόντως υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής. Τα κράτη μέλη έχουν πάντοτε το δικαίωμα να αρνηθούν πιστοποίηση εάν αυτή θέτει σε κίνδυνο την ασφάλεια του ενεργειακού εφοδιασμού του κράτους μέλους ή την ασφάλεια ενεργειακού εφοδιασμού άλλου κράτους μέλους. Εάν το κράτος μέλος έχει ορίσει άλλη αρμόδια εθνική αρχή προκειμένου να κάνει την αξιολόγηση που αναφέρεται στο στοιχείο β) της παραγράφου 3, μπορεί να ζητήσει από τη ρυθμιστική αρχή να λάβει την τελική της απόφαση σύμφωνα με την αξιολόγηση της εν λόγω αρμόδιας εθνικής αρχής. Η τελική απόφαση της ρυθμιστικής αρχής και η γνώμη της Επιτροπής δημοσιεύονται ταυτοχρόνως. Όταν η τελική απόφαση διαφέρει από τη γνώμη της Επιτροπής, το κράτος μέλος παρέχει και δημοσιεύει, μαζί με την απόφαση, το αιτιολογικό της εν λόγω απόφασης.
9. Το παρόν άρθρο δεν θίγει το δικαίωμα των κρατών μελών να ασκούν νομικούς ελέγχους σε εθνικό επίπεδο για την προστασία των έννομων συμφερόντων δημόσιας ασφάλειας, κατά τα οριζόμενα στην ενωσιακή νομοθεσία.

10. Το παρόν άρθρο, εξαιρουμένης της παραγράφου 3 στοιχείο α), εφαρμόζεται επίσης και στα κράτη μέλη στα οποία έχει χορηγηθεί παρέκκλιση κατά το άρθρο 66.

Άρθρο 54

Ιδιοκτησιακό καθεστώς *εγκαταστάσεων* αποθήκευσης *ενέργειας* από διαχειριστές συστημάτων μεταφοράς

1. Οι διαχειριστές συστημάτων μεταφοράς δεν έχουν στην ιδιοκτησία τους, ***αναπτύσσουν***, διαχειρίζονται ή λειτουργούν εγκαταστάσεις αποθήκευσης ενέργειας **■**.
2. Κατά παρέκκλιση από την παράγραφο 1, τα κράτη μέλη δύνανται να επιτρέπουν στους διαχειριστές συστημάτων διανομής να έχουν στην ιδιοκτησία τους, ***να αναπτύσσουν***, να διαχειρίζονται ή να λειτουργούν εγκαταστάσεις αποθήκευσης ***ενέργειας οι οποίες αποτελούν πλήρως ενσωματωμένα στοιχεία δικτύου εφόσον η ρυθμιστική αρχή έχει δώσει την έγκρισή της*** ή εάν πληρούνται *όλες* οι ακόλουθες προϋποθέσεις:
 - α) τα άλλα μέρη, έπειτα από ανοικτή και διαφανή ***και χωρίς διακρίσεις*** διαδικασία πρόσκλησης υποβολής προσφορών, ***που υπόκειται σε επανεξέταση από την εθνική ρυθμιστική αρχή, δεν έχουν αποκτήσει το δικαίωμα*** για ιδιοκτησία, ***ανάπτυξη***, έλεγχο, διαχείριση ή λειτουργία παρόμοιων εγκαταστάσεων ***ή δεν μπορούσαν να παράσχουν τις εν λόγω υπηρεσίες με εύλογο κόστος και εγκαίρως***.

- β) οι εν λόγω εγκαταστάσεις ή επικουρικές υπηρεσίες μη σχετικών με τη συχνότητα είναι απαραίτητες, προκειμένου οι διαχειριστές συστημάτων μεταφοράς να τηρούν τις υποχρεώσεις που υπέχουν δυνάμει της παρούσας οδηγίας για την αποτελεσματική, αξιόπιστη και ασφαλή λειτουργία του συστήματος μεταφοράς, και δε χρησιμοποιούνται για **την αγορά ή την πώληση ηλεκτρικής ενέργειας στις αγορές ηλεκτρικής ενέργειας** και
- γ) η ρυθμιστική αρχή έχει αξιολογήσει την αναγκαιότητα αυτής της παρέκκλισης, **έχει προβεί σε εκ των προτέρων εξέταση της εφαρμοσιμότητας διαδικασίας υποβολής προσφορών, συμπεριλαμβανομένων των προϋποθέσεων της εν λόγω διαδικασίας υποβολής προσφορών**, και έχει παράσχει την έγκρισή της.

Οι ρυθμιστικές αρχές μπορούν να καταρτίζουν κατευθυντήριες γραμμές ή ρήτρες για δημόσιες συμβάσεις με σκοπό να βοηθήσουν τους διαχειριστές συστημάτων μεταφοράς να διασφαλίσουν δίκαιη διαδικασία υποβολής προσφορών

3. Η απόφαση χορήγησης παρέκκλισης και όλες τις συναφείς πληροφορίες αναφορικά με το αίτημα και οι λόγοι για τους οποίους χορηγείται η παρέκκλιση κοινοποιούνται στην Επιτροπή και στον **ACER**.

4. *Οι ρυθμιστικές αρχές διεξάγουν ανά τακτά χρονικά διαστήματα ή τουλάχιστον ανά πέντε έτη δημόσια διαβούλευση για τις υφιστάμενες εγκαταστάσεις αποθήκευσης ενέργειας, με στόχο την εκτίμηση της δυνητικής διαθεσιμότητας και του δυνητικού ενδιαφέροντος επένδυσης σε τέτοιες εγκαταστάσεις. Όταν από τη δημόσια διαβούλευση, κατόπιν αξιολόγησης από τη ρυθμιστική αρχή, προκύπτει ότι τρίτα μέρη είναι σε θέση να έχουν στην ιδιοκτησία τους, να αναπτύσσουν, να λειτουργούν ή να διαχειρίζονται τέτοιες εγκαταστάσεις κατά τρόπο οικονομικά αποδοτικό, η ρυθμιστική αρχή μεριμνά για τη σταδιακή κατάργηση εντός 18 μηνών των σχετικών δραστηριοτήτων των διαχειριστών συστημάτων διανομής. Δυνάμει των όρων της διαδικασίας αυτής, οι ρυθμιστικές αρχές δύνανται να επιτρέψουν στους διαχειριστές του συστήματος μεταφοράς να λάβουν εύλογη αποζημίωση, συγκεκριμένα την υπολειμματική αξία της επένδυσης σε εγκαταστάσεις αποθήκευσης ενέργειας.*

5. *Η παράγραφος 4 δεν εφαρμόζεται σε πλήρως ενσωματωμένα στοιχεία δικτύου ή για τη συνήθη περίοδο απόσβεσης νέων εγκαταστάσεων αποθήκευσης ενέργειας σε συσσωρευτές με τελική απόφαση επένδυσης μέχρι το 2024, οι οποίες*
- α) είναι συνδεδεμένες με το δίκτυο το αργότερο δύο έτη μετά*
 - β) ενσωματώνονται στο δίκτυο μεταφοράς*
 - γ) χρησιμοποιούνται αποκλειστικά για την αντίδραση άμεσης αποκατάστασης της ασφάλειας του δικτύου σε περίπτωση έκτακτων αναγκών του δικτύου, εάν το εν λόγω μέτρο αποκατάστασης αρχίζει αμέσως και ολοκληρώνεται όταν η τακτική επανακατανομή μπορεί να επιλύσει το πρόβλημα και*
 - δ) εάν δεν χρησιμοποιείται για την αγορά ή την πώληση ηλεκτρικής ενέργειας στις αγορές ηλεκτρικής ενέργειας, συμπεριλαμβανομένης της εξισορρόπησης.*

Τμήμα 5

Διαχωρισμός και διαφάνεια των λογαριασμών

Άρθρο 55

Δικαίωμα πρόσβασης στους λογαριασμούς

1. Τα κράτη μέλη ή κάθε αρμόδια αρχή οριζόμενη από αυτά, συμπεριλαμβανομένων των ρυθμιστικών αρχών που αναφέρονται στο άρθρο 57, έχουν, στον βαθμό που είναι απαραίτητο για την άσκηση των καθηκόντων τους, δικαίωμα πρόσβασης στους λογαριασμούς των επιχειρήσεων ηλεκτρικής ενέργειας, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 56.
2. Τα κράτη μέλη και κάθε διορισμένη αρμόδια αρχή, συμπεριλαμβανομένων των ρυθμιστικών αρχών, διαφυλάσσουν τον εμπιστευτικό χαρακτήρα των εμπορικά ευαίσθητων πληροφοριών. Τα κράτη μέλη μπορούν να προβλέπουν την κοινοποίηση αυτών των πληροφοριών εφόσον η κοινοποίηση αυτή είναι αναγκαία για την άσκηση των καθηκόντων των αρμοδίων αρχών.

Άρθρο 56

Διαχωρισμός των λογαριασμών

1. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να διασφαλίζεται ότι οι λογαριασμοί των επιχειρήσεων ηλεκτρικής ενέργειας τηρούνται σύμφωνα με τις παραγράφους 2 και 3.
2. Ανεξάρτητα από το ιδιοκτησιακό καθεστώς ή τη νομική μορφή τους, οι επιχειρήσεις ηλεκτρισμού καταρτίζουν, δημοσιεύουν και υποβάλλουν σε έλεγχο τους ετήσιους λογαριασμούς τους σύμφωνα με τους εθνικούς κανόνες τους σχετικούς με τους ετήσιους λογαριασμούς των κεφαλαιουχικών εταιρειών οι οποίοι έχουν θεσπιστεί με την οδηγία 2013/34/ΕΕ.

Οι επιχειρήσεις που δεν υποχρεούνται από τον νόμο να δημοσιεύουν τους ετήσιους λογαριασμούς τους, διατηρούν στα κεντρικά γραφεία τους αντίγραφα στη διάθεση του κοινού.

3. Οι επιχειρήσεις ηλεκτρικής ενέργειας τηρούν, στα εσωτερικά τους λογιστικά, χωριστούς λογαριασμούς για κάθε μία από τις δραστηριότητες μεταφοράς και διανομής, όπως ακριβώς θα ήταν υποχρεωμένες να πράξουν εάν οι εν λόγω δραστηριότητες ασκούνταν από χωριστές επιχειρήσεις, για να αποφεύγονται οι διακρίσεις, οι σταυροειδείς επιδοτήσεις και οι στρεβλώσεις του ανταγωνισμού. Τηρούν επίσης λογαριασμούς, οι οποίοι μπορούν να είναι ενοποιημένοι, για άλλες δραστηριότητες σχετικές με την ηλεκτρική ενέργεια που δεν έχουν σχέση με τη μεταφορά και τη διανομή. Στους λογαριασμούς αποσαφηνίζονται τα έσοδα που προέρχονται από το ιδιοκτησιακό καθεστώς του συστήματος μεταφοράς ή διανομής. Εφόσον ενδείκνυται, οι επιχειρήσεις αυτές τηρούν ενοποιημένους λογαριασμούς για άλλες δραστηριότητες, εκτός του τομέα της ηλεκτρικής ενέργειας. Οι εσωτερικοί λογαριασμοί περιλαμβάνουν ισολογισμό και αποτελέσματα χρήσεως για κάθε δραστηριότητα.
4. Ο έλεγχος που αναφέρεται στην παράγραφο 2 αφορά ιδίως την τήρηση της κατά την παράγραφο 3 υποχρέωσης για αποφυγή των διακρίσεων και σταυροειδών επιδοτήσεων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ VII
ΡΥΘΜΙΣΤΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ

Άρθρο 57

Διορισμός και ανεξαρτησία των ρυθμιστικών αρχών

1. Κάθε κράτος μέλος ορίζει μία ρυθμιστική αρχή σε εθνικό επίπεδο.
2. Με την παράγραφο 1 δεν θίγεται ο διορισμός άλλων ρυθμιστικών αρχών σε περιφερειακό επίπεδο εντός ορισμένων κρατών μελών, υπό τον όρο να υπάρχει ένας ανώτερος εκπρόσωπος για λόγους εκπροσώπησης και επαφών σε ενωσιακό επίπεδο εντός του συμβουλίου ρυθμιστικών αρχών του **ACER** σύμφωνα με το άρθρο 21 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΕ) 2019/....
3. Κατά παρέκκλιση από την παράγραφο 1, ένα κράτος μέλος μπορεί να διορίσει ρυθμιστικές αρχές για μικρά συστήματα σε γεωγραφικά χωριστή περιοχή η οποία, κατά το έτος 2008, είχε κατανάλωση μικρότερη του 3 % της συνολικής κατανάλωσης του κράτους μέλους του οποίου αποτελεί τμήμα. Με την παρέκκλιση αυτή δεν θίγεται ο διορισμός ενός ανώτερου εκπροσώπου για λόγους εκπροσώπησης και επαφών σε ενωσιακό επίπεδο εντός του συμβουλίου ρυθμιστικών αρχών του **ACER** σύμφωνα με το άρθρο 21 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΕ) 2019/...⁺.

⁺ ΕΕ: εισάγεται ο αριθμός του κανονισμού από το έγγραφο 2016/0378(COD) - PE-CONS 83/19.

4. Τα κράτη μέλη εγγυώνται την ανεξαρτησία της ρυθμιστικής αρχής και διασφαλίζουν ότι ασκεί τις εξουσίες της με αμεροληψία και διαφάνεια. Για τον σκοπό αυτό, τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι, κατά την άσκηση των ρυθμιστικών καθηκόντων που τους ανατίθενται βάσει της παρούσας οδηγίας και της σχετικής νομοθεσίας, η ρυθμιστική αρχή:

- α) είναι νομικά διακριτή και λειτουργικά ανεξάρτητη από κάθε άλλη δημόσια ή ιδιωτική οντότητα,
- β) διασφαλίζει ότι το προσωπικό τους και όλα τα πρόσωπα που είναι επιφορτισμένα με τη διοίκησή της:
 - i) ενεργούν ανεξάρτητα από οποιοδήποτε αγοραίο συμφέρον· και
 - ii) δεν ζητούν ούτε λαμβάνουν απευθείας οδηγίες από οποιαδήποτε κυβέρνηση ή άλλη δημόσια ή ιδιωτική οντότητα κατά την άσκηση των ρυθμιστικών καθηκόντων. Με την απαίτηση αυτή δεν τίγεται η, κατά περίπτωση, στενή συνεργασία με άλλες συναφείς εθνικές αρχές ούτε οι γενικοί πολιτικοί προσανατολισμοί που εκδίδει η κυβέρνηση και οι οποίοι δεν συνδέονται με τα κατά το άρθρο 59 καθήκοντα και αρμοδιότητες της ρυθμιστικής αρχής.

5. Για να προστατεύσουν την ανεξαρτησία της ρυθμιστικής αρχής, τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ιδίως ότι:

- α) η ρυθμιστική αρχή μπορεί να λαμβάνει αυτόνομες αποφάσεις, ανεξάρτητα από κάθε πολιτικό οργανισμό·
- β) η ρυθμιστική αρχή διαθέτει όλους τους ανθρώπινους και οικονομικούς πόρους που χρειάζεται για να εκτελεί τα καθήκοντα και να ασκεί τις εξουσίες της κατά τρόπο αποτελεσματικό και αποδοτικό·**
- γ) η ρυθμιστική αρχή διαθέτει χωριστές ετήσιες πιστώσεις του προϋπολογισμού με αυτονομία κατά την εκτέλεση του διατεθέντος προϋπολογισμού· και**
- δ) τα μέλη του συμβουλίου της ρυθμιστικής αρχής ή, ελλείψει συμβουλίου, η ανώτερη διοίκηση της ρυθμιστικής αρχής, διορίζονται για ορισμένη θητεία πέντε έως επτά ετών, ανανεώσιμη άπαξ·

- ε) τα μέλη του συμβουλίου της ρυθμιστικής αρχής ή, ελλείψει συμβουλίου, η ανώτερη διοίκηση της ρυθμιστικής αρχής, διορίζονται βάσει αντικειμενικών, διαφανών και δημοσιευμένων κριτηρίων με ανεξάρτητη και αμερόληπτη διαδικασία, η οποία διασφαλίζει ότι οι υποψήφιοι διαθέτουν τις απαραίτητες δεξιότητες και την εμπειρία για κάθε συναφή θέση στη ρυθμιστική αρχή.
- στ) προβλέπονται διατάξεις περί σύγκρουσης συμφερόντων και οι υποχρεώσεις εμπιστευτικότητας εξακολουθούν να ισχύουν μετά το τέλος της εντολής στο πλαίσιο της ρυθμιστικής αρχής των μελών του συμβουλίου της ρυθμιστικής αρχής ή, ελλείψει συμβουλίου, της ανώτερης διοίκησης της ρυθμιστικής αρχής.
- ζ) τα μέλη του συμβουλίου της ρυθμιστικής αρχής ή, ελλείψει συμβουλίου, η ανώτερη διοίκηση της ρυθμιστικής αρχής, μπορούν(εί) να απολυθούν(εί) μόνο βάσει διαφανών κριτηρίων.

Όσον αφορά το στοιχείο δ) του πρώτου εδαφίου, τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν κατάλληλο σύστημα περιτροπής για το συμβούλιο ή την ανώτερη διοίκηση. Τα μέλη του συμβουλίου ή, ελλείψει συμβουλίου, η ανώτερη διοίκηση είναι δυνατόν να απαλλαγούν από τα καθήκοντά τους, διαρκούς της θητείας τους, μόνον αν δεν πληρούν πλέον τους όρους που ορίζονται στο παρόν άρθρο ή εάν έχουν κριθεί ένοχα για σοβαρό παράπτωμα βάσει του εθνικού δικαίου.

6. Τα κράτη μέλη μπορούν να προβλέπουν εκ των υστέρων έλεγχο των ετήσιων λογαριασμών των ρυθμιστικών αρχών από ανεξάρτητο ελεγκτή.

7. *Έως ... [τρία έτη από την ημερομηνία έναρξης ισχύος της παρούσας οδηγίας] και στη συνέχεια ανά τετραετία, η Επιτροπή υποβάλλει στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο έκθεση σχετικά με τη συμμόρφωση των εθνικών αρχών προς την αρχή της ανεξαρτησίας, σύμφωνα με το παρόν άρθρο.*

Άρθρο 58

Γενικοί στόχοι των ρυθμιστικών αρχών

Κατά την εκτέλεση των ρυθμιστικών καθηκόντων που προσδιορίζονται στην παρούσα οδηγία, οι ρυθμιστικές αρχές λαμβάνουν όλα τα εύλογα μέτρα προς επίτευξη των κατωτέρω στόχων εντός του πλαισίου των καθηκόντων και εξουσιών τους που καθορίζονται στο άρθρο 59, διαβουλευόμενες στενά με άλλες σχετικές εθνικές αρχές, συμπεριλαμβανομένων των αρχών ανταγωνισμού και των αρχών, *μεταξύ άλλων και των ρυθμιστικών αρχών*, γειτονικών χωρών, όπως επίσης και τρίτων χωρών, κατά περίπτωση, και με την επιφύλαξη των αρμοδιοτήτων τους:

- α) προώθηση, σε στενή συνεργασία με τις ρυθμιστικές αρχές των λοιπών κρατών μελών και την Επιτροπή και τον *ACER*, ανταγωνιστικής, ευέλικτης, ασφαλούς και περιβαλλοντικά βιώσιμης εσωτερικής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας εντός της Ένωσης, και αποτελεσματικό άνοιγμα της αγοράς για όλους τους πελάτες και τους προμηθευτές στην Ένωση και εξασφαλίζοντας κατάλληλες συνθήκες για την αποτελεσματική και αξιόπιστη λειτουργία των δικτύων ηλεκτρικής ενέργειας λαμβάνοντας υπόψη μακροπρόθεσμους στόχους·

- β) ανάπτυξη περιφερειακών διασυνοριακών αγορών εντός της Ένωσης που να λειτουργούν ανταγωνιστικά και εύρυθμα, για την επίτευξη του στόχου του στοιχείου α):
- γ) κατάργηση των περιορισμών στο εμπόριο ηλεκτρικής ενέργειας μεταξύ κρατών μελών, συμπεριλαμβανομένης της ανάπτυξης κατάλληλης διασυνοριακής δυναμικότητας μεταφοράς για την κάλυψη της ζήτησης και την ενίσχυση της ολοκλήρωσης των εθνικών αγορών η οποία ενδέχεται να διευκολύνει τις ροές ηλεκτρικής ενέργειας σε ολόκληρη την Ένωση·
- δ) βοήθεια για την επίτευξη, με τον οικονομικά αποτελεσματικότερο τρόπο, ανάπτυξης ασφαλών, αξιόπιστων και αποτελεσματικών συστημάτων που δεν εισάγουν διακρίσεις και είναι προσανατολισμένα στον καταναλωτή, προώθηση της επάρκειας συστημάτων και, σύμφωνα με γενικούς στόχους ενεργειακής πολιτικής, της ενεργειακής απόδοσης καθώς και της ενσωμάτωσης της μεγάλης και μικρής κλίμακας παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές και της κατανεμημένης παραγωγής ενέργειας, τόσο στο δίκτυο μεταφοράς όσο και στο δίκτυο διανομής, και διευκόλυνση της λειτουργίας τους σε σχέση με άλλα ενεργειακά δίκτυα φυσικού αερίου ή θέρμανσης·
- ε) διευκόλυνση της πρόσβασης στο δίκτυο νέας δυναμικότητας παραγωγής και εγκαταστάσεων αποθήκευσης ενέργειας, ιδίως μέσω της άρσης των εμποδίων που θα μπορούσαν να αποτρέψουν την πρόσβαση νέων φορέων ή ηλεκτρικής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές στην αγορά·

- στ) εξασφάλιση της προσφοράς κατάλληλων κινήτρων στους διαχειριστές και χρήστες του συστήματος, τόσο βραχυπρόθεσμα όσο και μακροπρόθεσμα, για να αυξηθεί η αποδοτικότητα, ιδίως η ενεργειακή απόδοση, των επιδόσεων του συστήματος και να ενισχυθεί η ολοκλήρωση της αγοράς·
- ζ) εξασφάλιση ότι οι πελάτες επωφελούνται μέσω της αποδοτικής λειτουργίας των εθνικών αγορών, προαγωγή του ουσιαστικού ανταγωνισμού και εξασφάλιση *υψηλού επιπέδου* προστασίας των καταναλωτών *σε στενή συνεργασία με τις αρμόδιες αρχές προστασίας των καταναλωτών*·
- η) βοήθεια στην επίτευξη υψηλών προτύπων καθολικής και δημόσιας υπηρεσίας στον εφοδιασμό με ηλεκτρική ενέργεια, συμβολή στην προστασία των ευάλωτων καταναλωτών και συμβολή στη συμβατότητα των διαδικασιών ανταλλαγής δεδομένων που είναι απαραίτητες για την εναλλαγή πελατών.

Άρθρο 59

Καθήκοντα και αρμοδιότητες της ρυθμιστικής αρχής

1. Στη ρυθμιστική αρχή ανατίθενται τα εξής καθήκοντα:
 - α) να καθορίζει ή να εγκρίνει, σύμφωνα με διαφανή κριτήρια, τιμολόγια μεταφοράς ή διανομής ή τις μεθοδολογίες τους **ή και τα δύο**.
 - β) να εξασφαλίζει τη συμμόρφωση των διαχειριστών συστημάτων μεταφοράς και διανομής και, όπου συντρέχει περίπτωση, των ιδιοκτών των συστημάτων, καθώς και όλων των επιχειρήσεων ηλεκτρικής ενέργειας και των λοιπών συμμετεχόντων στην αγορά, προς τις υποχρεώσεις που υπέχουν από την παρούσα οδηγία, τον κανονισμό (ΕΕ) 2019/...⁺, τους κώδικες δικτύου και τις κατευθυντήριες γραμμές που εκδίδονται δυνάμει του άρθρου 59, 60 και του άρθρου 61 του κανονισμού (ΕΕ) 2019/...⁺, και από άλλη συναφή ενωσιακή νομοθεσία, μεταξύ άλλων, όσον αφορά διασυνοριακά θέματα, **και τις αποφάσεις του ACER**.

⁺ ΕΕ: εισάγεται ο αριθμός του κανονισμού από το έγγραφο 2016/0378(COD) - PE-CONS 9/19.

- γ) *σε στενή συνεργασία με τις άλλες ρυθμιστικές αρχές, να εξασφαλίζει τη συμμόρφωση του ΕΔΔΣΜ Ηλεκτρικής Ενέργειας και του φορέα ΔΣΔ της ΕΕ προς τις υποχρεώσεις που υπέχουν από την παρούσα οδηγία, τον κανονισμό (ΕΕ) 2019/...⁺, τους κώδικες δικτύου και τις κατευθυντήριες γραμμές που εκδίδονται δυνάμει του άρθρου 59, 60 και 61τα του κανονισμού (ΕΕ) 2019/...⁺, και από άλλη συναφή ενωσιακή νομοθεσία, μεταξύ άλλων, όσον αφορά διασυννοριακά θέματα, και τις αποφάσεις του ACER, και να εντοπίζει ταχέως από κοινού τη μη συμμόρφωση του ΕΔΔΣΜ Ηλεκτρικής Ενέργειας και του φορέα ΔΣΔ της ΕΕ με τις αντίστοιχες υποχρεώσεις τους· εάν οι ρυθμιστικές αρχές δεν έχουν κατορθώσει να καταλήξουν σε συμφωνία εντός τεσσάρων μηνών από την έναρξη των διαβουλεύσεων προκειμένου να εντοπισθεί από κοινού η μη συμμόρφωση, το θέμα παραπέμπεται στον Οργανισμό για λήψη απόφασης, σύμφωνα με το άρθρο 6 παράγραφος 10 του κανονισμού (ΕΕ) 2019/ ...⁺⁺.*
- δ) να εγκρίνει προϊόντα και διαδικασίες προμήθειας επικουρικών υπηρεσιών μη σχετικών με τη συχνότητα·

⁺ ΕΕ: εισάγεται ο αριθμός του κανονισμού από το έγγραφο 2016/0379(COD) - PE-CONS 9/19.

⁺⁺ ΕΕ: εισάγεται ο αριθμός του κανονισμού από το έγγραφο 2016/0378(COD) - PE-CONS 83/19.

- ε) να εφαρμόζει τους κώδικες δικτύου και τις κατευθυντήριες γραμμές που εκδίδονται δυνάμει των άρθρων 58, 60 και 61 του κανονισμού (ΕΕ) 2019/...⁺ μέσω εθνικών μέτρων και, κατά περίπτωση, συντονισμένων περιφερειακών ή διενωσιακών μέτρων·
- στ) να συνεργάζεται για διασυνοριακά θέματα με τη ρυθμιστική αρχή ή τις ρυθμιστικές αρχές των οικείων κρατών μελών και με τον *ACER*, ειδικότερα με τη συμμετοχή στις εργασίες του ρυθμιστικού συμβουλίου του *ACER* βάσει του άρθρου 21 του κανονισμού (ΕΕ) 2019/...⁺⁺.
- ζ) να συμμορφώνεται προς τις σχετικές, νομικά δεσμευτικές, αποφάσεις του *ACER* και της Επιτροπής και να τις υλοποιεί·
- η) να διασφαλίζει ότι **οι διαχειριστές συστήματος μεταφοράς καθιστούν διαθέσιμη τη** δυναμικότητα των γραμμών διασύνδεσης ■ σύμφωνα με το άρθρο 16 του κανονισμού (ΕΕ) 2019/...⁺ στον μεγαλύτερο δυνατό βαθμό·

⁺ ΕΕ: εισάγεται ο αριθμός του κανονισμού από το έγγραφο 2016/0379(COD) - PE-CONS 83/19.

⁺⁺ ΕΕ: εισάγεται ο αριθμός του κανονισμού από το έγγραφο 2016/0378(COD) - PE-CONS 83/19.

- θ) να υποβάλλει ετησίως στις αρμόδιες αρχές των κρατών μελών, τον **ACER** και την Επιτροπή έκθεση σχετικά με τη δραστηριότητά της και την εκπλήρωση των καθηκόντων της, περιλαμβανομένων των μέτρων που ελήφθησαν και των αποτελεσμάτων που επετεύχθησαν για κάθε ένα από τα καθήκοντα που αναφέρονται στο παρόν άρθρο·
- ι) να εξασφαλίζει ότι δεν υπάρχουν σταυροειδείς επιδοτήσεις μεταξύ των δραστηριοτήτων μεταφοράς, διανομής και προμήθειας **ή άλλων δραστηριοτήτων στον τομέα της ηλεκτρικής ενέργειας ή εκτός αυτού**·
- ια) να παρακολουθεί τα επενδυτικά προγράμματα των διαχειριστών συστημάτων μεταφοράς και να παρέχει, με την ετήσια έκθεσή της, αξιολόγηση των επενδυτικών προγραμμάτων των διαχειριστών συστημάτων μεταφοράς όσον αφορά τη συνέπειά τους με το διενωσιακό πρόγραμμα ανάπτυξης του δικτύου η αξιολόγηση αυτή μπορεί να περιλαμβάνει συστάσεις για τροποποίηση των επενδυτικών αυτών προγραμμάτων·
- ιβ) να **παρακολουθεί και να εκτιμά** τις επιδόσεις των διαχειριστών συστημάτων μεταφοράς και των διαχειριστών συστημάτων διανομής όσον αφορά την ανάπτυξη έξυπνου δικτύου το οποίο προωθεί την ενεργειακή απόδοση και την ενσωμάτωση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας βάσει ενός περιορισμένου συνόλου ■ δεικτών, και να δημοσιεύει εθνική έκθεση ανά διετία στην οποία περιλαμβάνονται, κατά περίπτωση, συστάσεις ■ ·

- ιγ) να θεσπίζει ή να εγκρίνει πρότυπα και απαιτήσεις για την ποιότητα της υπηρεσίας και της προμήθειας ή να συμβάλλει σε αυτό μαζί με άλλες αρμόδιες αρχές και να παρακολουθεί τη συμμόρφωση προς και την εξέταση της παρελθούσας απόδοσης των κανόνων ασφαλείας και αξιοπιστίας του δικτύου·
- ιδ) να παρακολουθεί το επίπεδο διαφάνειας, συμπεριλαμβανομένων των τιμών χονδρικής, και να διασφαλίζει τη συμμόρφωση των επιχειρήσεων ηλεκτρικής ενέργειας προς τις υποχρεώσεις περί διαφάνειας·
- ιε) να παρακολουθεί τον βαθμό και την αποτελεσματικότητα της αγοράς και του ανταγωνισμού σε επίπεδο χονδρικής και λιανικής, συμπεριλαμβανομένων των χρηματιστηρίων ηλεκτρικής ενέργειας, τις τιμές τους για τους οικιακούς πελάτες, συμπεριλαμβανομένων συστημάτων προπληρωμής, **τον αντίκτυπο των συμβάσεων δυναμικής τιμολόγησης ηλεκτρικής ενέργειας και της χρήσης έξυπνων μετρητών**, τα ποσοστά αλλαγής προμηθευτή, τα ποσοστά διακοπής της παροχής, την παροχή υπηρεσιών συντήρησης και σχετικά τέλη, **τη σχέση μεταξύ οικιακών τιμών και τιμών χονδρικής, την εξέλιξη των τιμολογίων και των εισφορών δικτύου**, και τα παράπονα των οικιακών πελατών, καθώς και οποιαδήποτε στρέβλωση ή περιορισμό του ανταγωνισμού, συμπεριλαμβανομένης της παροχής τυχόν συναφών πληροφοριών, και να φέρει ενώπιον των οικείων αρχών ανταγωνισμού τυχόν σχετικές υποθέσεις·

- ιστ) να παρακολουθεί την εμφάνιση περιοριστικών συμβατικών πρακτικών, συμπεριλαμβανομένων ρητρών αποκλειστικότητας οι οποίες μπορεί να εμποδίζουν ■ καταναλωτές να συνάπτουν συμβάσεις ταυτόχρονα με περισσότερους από έναν προμηθευτές ή να περιορίζουν τη δυνατότητα εκλογής τους. Όπου αρμόζει, οι εθνικές ρυθμιστικές αρχές ενημερώνουν τις εθνικές αρχές ανταγωνισμού για παρόμοιες πρακτικές·
- ιζ) να παρακολουθεί τον χρόνο που χρειάζονται οι διαχειριστές συστημάτων μεταφοράς και οι διαχειριστές συστημάτων διανομής για τη σύνδεση και τις επισκευές·
- ιη) να βοηθά ώστε να εξασφαλίζεται, σε συνεργασία με άλλες εμπλεκόμενες αρχές, ότι τα μέτρα προστασίας των καταναλωτών είναι αποτελεσματικά και εφαρμόζονται·
- ιθ) να δημοσιεύει συστάσεις, τουλάχιστον ανά έτος, σχετικά με τη συμμόρφωση των τιμών προμήθειας προς το άρθρο 5, και να διαβιβάζει τις συστάσεις αυτές στις αρχές ανταγωνισμού, όπου αρμόζει·
- κ) να εξασφαλίζει την *χωρίς διακρίσεις* πρόσβαση σε δεδομένα κατανάλωσης πελατών, την παροχή, για προαιρετική χρήση, ενός ευνόητου εναρμονισμένου μορφότυπου σε εθνικό επίπεδο για τα δεδομένα κατανάλωσης και άμεση πρόσβαση όλων των πελατών σε παρόμοια δεδομένα σύμφωνα με τα άρθρα 23 και 24·

- κα) να παρακολουθεί την εφαρμογή των κανόνων που αφορούν τον ρόλο και τις αρμοδιότητες των διαχειριστών συστημάτων μεταφοράς, των διαχειριστών συστημάτων διανομής, των προμηθευτών και των πελατών και άλλων παραγόντων της αγοράς σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΕ) 2019/...⁺
- κβ) να παρακολουθεί τις επενδύσεις σε δυναμικότητα παραγωγής και αποθήκευσης σε συνάρτηση με την ασφάλεια εφοδιασμού·
- κγ) να παρακολουθεί την τεχνική συνεργασία μεταξύ των ενωσιακών διαχειριστών συστημάτων μεταφοράς και των ομολόγων τους σε τρίτες χώρες·
- κδ) να συμβάλλει στη συμβατότητα των διαδικασιών ανταλλαγής δεδομένων για τις πιο σημαντικές διαδικασίες της αγοράς σε περιφερειακό επίπεδο.
- κε) να παρακολουθεί τη διαθεσιμότητα ▯ εργαλείων σύγκρισης που πληρούν τις απαιτήσεις που προβλέπονται στο άρθρο 14 ▯ ·
- κστ) να παρακολουθεί την άρση αδικαιολόγητων εμποδίων και περιορισμών στην ανάπτυξη της κατανάλωσης αυτοπαραγόμενης ηλεκτρικής ενέργειας και των ενεργειακών κοινοτήτων πολιτών·**

⁺ ΕΕ: εισάγεται ο αριθμός του κανονισμού από το έγγραφο 2016/0379(COD) - PE-CONS 9/19.

2. Όταν προβλέπεται σε κάποιο κράτος μέλος, τα καθήκοντα παρακολούθησης που αναφέρονται στην παράγραφο 1 μπορούν να εκτελούνται από αρχές άλλες από τη ρυθμιστική. Στην περίπτωση αυτή, οι πληροφορίες που προκύπτουν από την παρακολούθηση αυτή τίθενται στη διάθεση της ρυθμιστικής αρχής το συντομότερο δυνατόν.

Διατηρώντας την ανεξαρτησία τους, με την επιφύλαξη των συγκεκριμένων αρμοδιοτήτων τους και σύμφωνα με τις αρχές της βελτίωσης της νομοθεσίας, οι ρυθμιστικές αρχές συνεννοούνται, κατά περίπτωση, με τους διαχειριστές συστημάτων μεταφοράς και, εφόσον συντρέχει περίπτωση, συνεργάζονται στενά με τις άλλες αρμόδιες εθνικές αρχές κατά την άσκηση των καθηκόντων που αναφέρονται στην παράγραφο 1.

Τυχόν εγκρίσεις που έχουν χορηγηθεί από ρυθμιστική αρχή ή τον **ACER** δυνάμει της παρούσας οδηγίας δεν θίγουν τη δεόντως αιτιολογημένη μελλοντική χρήση των εξουσιών της από τη ρυθμιστική αρχή δυνάμει του παρόντος άρθρου ή τυχόν κυρώσεις που επιβάλλονται από άλλες σχετικές αρχές ή την Επιτροπή.

3. Τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν ότι ανατίθενται στις ρυθμιστικές αρχές οι αρμοδιότητες που τους παρέχουν τη δυνατότητα να εκτελούν ταχέως και αποτελεσματικά τα καθήκοντα που αναφέρονται στο παρόν άρθρο. Για τον σκοπό αυτό, οι ρυθμιστικές αρχές διαθέτουν τουλάχιστον τις ακόλουθες αρμοδιότητες:
- α) να εκδίδουν δεσμευτικές αποφάσεις για τις επιχειρήσεις ηλεκτρικής ενέργειας·
 - β) να ερευνούν τη λειτουργία των αγορών ηλεκτρικής ενέργειας και να αποφασίζουν και να επιβάλλουν τα κατάλληλα, αναγκαία και αναλογικά μέτρα για την προώθηση του αποτελεσματικού ανταγωνισμού και την εξασφάλιση της εύρυθμης λειτουργίας της αγοράς. Εφόσον απαιτείται, οι ρυθμιστικές αρχές δύνανται επίσης να συνεργάζονται με την εθνική αρχή ανταγωνισμού και τις ρυθμιστικές αρχές της χρηματοπιστωτικής αγοράς ή την Επιτροπή στη διεξαγωγή έρευνας σχετικά με τον νόμο περί ανταγωνισμού·
 - γ) να απαιτούν πληροφορίες από τις επιχειρήσεις ηλεκτρικής ενέργειας σχετικά με την εκπλήρωση των καθηκόντων τους, συμπεριλαμβανομένης της αιτιολόγησης για οποιαδήποτε άρνηση χορήγησης πρόσβασης σε τρίτους, καθώς και οποιοσδήποτε πληροφορίες σχετικά με μέτρα αναγκαία για την ενίσχυση του δικτύου·

- δ) να επιβάλλουν αποτελεσματικές, αναλογικές και αποτρεπτικές κυρώσεις σε επιχειρήσεις ηλεκτρικής ενέργειας οι οποίες δεν συμμορφώνονται προς τις υποχρεώσεις που υπέχουν από την παρούσα οδηγία, από τον κανονισμό (ΕΕ) 2019/...⁺ ή προς τυχόν σχετικές, νομικά δεσμευτικές αποφάσεις των ρυθμιστικών αρχών ή του *ACER* ή να προτείνουν σε αρμόδιο δικαστήριο να επιβάλλει τις εν λόγω κυρώσεις. Στις αρμοδιότητες αυτές περιλαμβάνεται η επιβολή ή η πρόταση επιβολής κυρώσεων ύψους έως 10 % του ετήσιου κύκλου εργασιών του διαχειριστή συστήματος μεταφοράς στον διαχειριστή συστήματος μεταφοράς ή έως 10 % του ετήσιου κύκλου εργασιών της κάθετα ολοκληρωμένης επιχείρησης στην κάθετα ολοκληρωμένη επιχείρηση, ανάλογα με την περίπτωση, για τη μη συμμόρφωση προς τις αντίστοιχες υποχρεώσεις που υπέχουν από την παρούσα οδηγία και
- ε) να διενεργούν έρευνες και να εντέλλονται τη διευθέτηση διαφορών δυνάμει του άρθρου 60 παράγραφοι 2 και 3.

4. Η ρυθμιστική αρχή που βρίσκεται στο κράτος μέλος στο οποίο εδρεύει το ΕΛΔΣΜ Ηλεκτρικής Ενέργειας ή ο φορέας ΔΣΔ της ΕΕ έχει την εξουσία να επιβάλλει αποτελεσματικές, αναλογικές και αποτρεπτικές κυρώσεις στους εν λόγω φορείς όταν δεν συμμορφώνονται προς τις υποχρεώσεις που υπέχουν από την παρούσα οδηγία, τον κανονισμό (ΕΕ) 2019/...⁺ ή προς τυχόν σχετικές, νομικά δεσμευτικές αποφάσεις των ρυθμιστικών αρχών ή του *ACER* ή να προτείνει σε αρμόδιο δικαστήριο να επιβάλλει τις εν λόγω κυρώσεις.

⁺ ΕΕ: εισάγεται ο αριθμός του κανονισμού από το έγγραφο 2016/0379(COD) - PE-CONS 9/19.

5. Εάν έχει διοριστεί ανεξάρτητος διαχειριστής συστήματος με βάση το άρθρο 44, πέραν των καθηκόντων που της ανατίθενται με βάση τις παραγράφους 1 και 3 του παρόντος άρθρου, η ρυθμιστική αρχή οφείλει:
- α) να παρακολουθεί τη συμμόρφωση του ιδιοκτήτη του συστήματος μεταφοράς και του ανεξάρτητου διαχειριστή συστήματος προς τις υποχρεώσεις που υπέχει από το παρόν άρθρο και να επιβάλλει ποινές για μη συμμόρφωση σύμφωνα με την παράγραφο 3 στοιχείο δ)·
 - β) να παρακολουθεί τις σχέσεις και την επικοινωνία μεταξύ του ανεξάρτητου διαχειριστή συστήματος και του ιδιοκτήτη του συστήματος μεταφοράς, για να διασφαλίζεται η τήρηση των υποχρεώσεων του ανεξάρτητου διαχειριστή συστήματος, και ειδικότερα να εγκρίνει συμβάσεις και να ενεργεί ως αρχή επίλυσης διαφορών μεταξύ του ανεξάρτητου διαχειριστή συστήματος και του ιδιοκτήτη του συστήματος μεταφοράς, σε περίπτωση καταγγελίας εκ μέρους οιοδήποτε εξ αυτών σύμφωνα με το άρθρο 60 παράγραφος 2·
 - γ) με την επιφύλαξη της διαδικασίας του άρθρου 44 παράγραφος 2 στοιχείο γ) σχετικά με το πρώτο δεκαετές πρόγραμμα ανάπτυξης του δικτύου, να εγκρίνει τον προγραμματισμό των επενδύσεων και το πολυετές πρόγραμμα ανάπτυξης του δικτύου που υποβάλλει τουλάχιστον ανά διετία ο ανεξάρτητος διαχειριστής του συστήματος·

- δ) να εξασφαλίζει ότι τα τιμολόγια πρόσβασης στο δίκτυο, τα οποία εισπράττουν οι ανεξάρτητοι διαχειριστές συστήματος, προβλέπουν αμοιβή για τον ιδιοκτήτη ή τους ιδιοκτήτες του δικτύου, η οποία περιλαμβάνει κατάλληλο αντίτιμο για τα πάγια στοιχεία του δικτύου και τυχόν νέες επενδύσεις σε αυτό, εφόσον έχουν γνώμονα την οικονομία και την αποτελεσματικότητα·
- ε) να διαθέτει εξουσία διενέργειας επιθεωρήσεων, ακόμη και χωρίς προηγούμενη ανακοίνωση, στις εγκαταστάσεις του ιδιοκτήτη του συστήματος μεταφοράς και του ανεξάρτητου διαχειριστή συστήματος· και
- στ) να παρακολουθεί τη χρήση των επιβαρύνσεων συμφόρησης που εισπράττει ο ανεξάρτητος διαχειριστής συστήματος σύμφωνα με το άρθρο 19 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΚ) 2019/...⁺.
6. Εκτός από τα καθήκοντα και τις αρμοδιότητες που ανατίθενται στις ρυθμιστικές αρχές στο πλαίσιο των παραγράφων 1 και 3 του παρόντος άρθρου, όταν ορισθεί διαχειριστής συστήματος μεταφοράς σύμφωνα με το τμήμα 3 του κεφαλαίου VI, τους ανατίθενται τουλάχιστον τα ακόλουθα καθήκοντα και αρμοδιότητες:
- α) να επιβάλλουν ποινές σύμφωνα με την παράγραφο 3 στοιχείο δ) για μεροληπτική συμπεριφορά υπέρ της κάθετα ολοκληρωμένης επιχείρησης·

⁺ ΕΕ: εισάγεται ο αριθμός του κανονισμού από το έγγραφο 2016/0379(COD) - PE-CONS 9/19.

- β) να παρακολουθούν την επικοινωνία μεταξύ του διαχειριστή συστήματος μεταφοράς και της κάθετα ολοκληρωμένης επιχείρησης προκειμένου να διασφαλίζεται η τήρηση των υποχρεώσεων του διαχειριστή συστήματος μεταφοράς·
- γ) να ενεργούν ως αρχή επίλυσης διαφορών μεταξύ της κάθετα ολοκληρωμένης επιχείρησης και του διαχειριστή συστήματος μεταφοράς σε περίπτωση οποιασδήποτε καταγγελίας υποβάλλεται σύμφωνα με το άρθρο 60 παράγραφος 2·
- δ) να παρακολουθούν τις εμπορικές και οικονομικές σχέσεις, συμπεριλαμβανομένων των δανείων, μεταξύ της κάθετα ολοκληρωμένης επιχείρησης και του διαχειριστή συστήματος μεταφοράς·
- ε) να εγκρίνουν όλες τις εμπορικές και οικονομικές συμφωνίες μεταξύ της κάθετα ολοκληρωμένης επιχείρησης και του διαχειριστή συστήματος μεταφοράς υπό τον όρο ότι είναι σύμφωνες με τις συνθήκες της αγοράς·

- στ) να ζητούν αιτιολόγηση από την κάθετα ολοκληρωμένη επιχείρηση όταν ειδοποιούνται από τον υπεύθυνο συμμόρφωσης σύμφωνα με το άρθρο 50 παράγραφος 4. Η αιτιολόγηση περιλαμβάνει κυρίως αποδείξεις ότι δεν σημειώθηκε καμία μεροληπτική συμπεριφορά προς όφελος της κάθετα ολοκληρωμένης επιχείρησης·
- ζ) να πραγματοποιούν επιθεωρήσεις, ακόμη και χωρίς προηγούμενη ανακοίνωση, στις εγκαταστάσεις της κάθετα ολοκληρωμένης επιχείρησης και του διαχειριστή συστήματος μεταφοράς· και
- η) να αναθέτουν όλα ή συγκεκριμένα καθήκοντα του διαχειριστή συστήματος μεταφοράς σε ανεξάρτητο διαχειριστή συστήματος ορισμένο σύμφωνα με το άρθρο 44 σε περίπτωση διαρκούς παραβίασης από τον διαχειριστή συστήματος μεταφοράς των υποχρεώσεων που υπέχει από την παρούσα οδηγία, ιδίως σε περίπτωση κατ' εξακολούθηση μεροληπτικής συμπεριφοράς προς όφελος της κάθετα ολοκληρωμένης επιχείρησης.

7. Με εξαίρεση τις περιπτώσεις όπου ο **ACER** είναι αρμόδιος να καθορίζει και να εγκρίνει τους όρους και τις προϋποθέσεις ή τις μεθοδολογίες για την εφαρμογή των κωδίκων δικτύου και των κατευθυντήριων γραμμών του κεφαλαίου VII του κανονισμού (ΕΕ) 2019/...⁺ δυνάμει του άρθρου 5 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΕ) 2019/...⁺⁺ λόγω του συντονισμένου χαρακτήρα τους, οι ρυθμιστικές αρχές είναι υπεύθυνες για τον καθορισμό ή την έγκριση αρκετά πριν από την έναρξη ισχύος τους, τουλάχιστον των εθνικών μεθοδολογιών οι οποίες χρησιμοποιούνται για τον υπολογισμό ή τον καθορισμό των όρων και των προϋποθέσεων για:

- α) τη σύνδεση και την πρόσβαση στα εθνικά δίκτυα, συμπεριλαμβανομένων των τιμολογίων μεταφοράς και διανομής ή των μεθοδολογιών τους. Τα εν λόγω τιμολόγια ή μεθοδολογίες καθιστούν δυνατή την πραγματοποίηση των αναγκαίων επενδύσεων στα δίκτυα, κατά τρόπο ώστε οι επενδύσεις αυτές να διασφαλίζουν τη βιωσιμότητα των δικτύων·
- β) την παροχή των επικουρικών υπηρεσιών οι οποίες θα εκτελούνται κατά τον πλέον οικονομικό τρόπο και θα παρέχουν τα κατάλληλα κίνητρα στους χρήστες του δικτύου ώστε να εξισορροπούν τις εισροές και εκροές τους. Οι επικουρικές υπηρεσίες παρέχονται ισότιμα και χωρίς διακρίσεις και βασίζονται σε αντικειμενικά κριτήρια· και

⁺ ΕΕ: εισάγεται ο αριθμός του κανονισμού από το έγγραφο 2016/0379(COD) - PE-CONS 9/19.

⁺⁺ ΕΕ: εισάγεται ο αριθμός του κανονισμού από το έγγραφο 2016/0378(COD) - PE-CONS 83/19.

- γ) την πρόσβαση στις διασυνοριακές υποδομές, περιλαμβανομένων των διαδικασιών για την κατανομή δυναμικότητας και τη διαχείριση συμφορήσεων.
8. Οι μεθοδολογίες ή οι όροι και οι προϋποθέσεις της παραγράφου 7 δημοσιεύονται.
9. Για να αυξηθεί η διαφάνεια στην αγορά και να διαθέτουν όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη όλες τις απαραίτητες πληροφορίες και αποφάσεις ή προτάσεις σχετικά με απόφαση που αφορά τιμολόγια μεταφοράς και διανομής, όπως αναφέρεται στο άρθρο 60 παράγραφος 3, οι ρυθμιστικές αρχές καθιστούν δημοσίως διαθέσιμα στους παράγοντες της αγοράς την αναλυτική μεθοδολογία και το υποκείμενο κόστος που χρησιμοποιήθηκαν για τον υπολογισμό των σχετικών τιμολογίων δικτύου, **διαφυλάσσοντας παράλληλα την εμπιστευτικότητα εμπορικά ευαίσθητων πληροφοριών.**
10. Οι ρυθμιστικές αρχές παρακολουθούν τη διαχείριση συμφόρησης των εθνικών συστημάτων ηλεκτρικής ενέργειας, συμπεριλαμβανομένων των γραμμών διασύνδεσης, και την υλοποίηση των κανόνων διαχείρισης συμφόρησης. Προς τούτο, οι διαχειριστές συστημάτων μεταφοράς ή οι διαχειριστές της αγοράς υποβάλλουν τους κανόνες διαχείρισης συμφόρησης, συμπεριλαμβανομένης της κατανομής δυναμικότητας, στις ρυθμιστικές αρχές. Οι ρυθμιστικές αρχές μπορούν να ζητούν τροποποιήσεις αυτών των κανόνων.

Άρθρο 60

Αποφάσεις και καταγγελίες

1. Οι ρυθμιστικές αρχές έχουν το δικαίωμα να απαιτούν από τους διαχειριστές συστημάτων μεταφοράς και τους διαχειριστές συστημάτων διανομής να τροποποιούν, αν χρειάζεται, τους όρους και προϋποθέσεις, συμπεριλαμβανομένων των τιμολογίων ή των μεθοδολογιών που αναφέρονται στο άρθρο 59 της παρούσας οδηγίας, προκειμένου να εξασφαλίζεται η αναλογικότητα και η αμερόληπτη εφαρμογή τους, σύμφωνα με το άρθρο 18 του κανονισμού (ΕΕ) 2019/...⁺. Σε περίπτωση καθυστέρησης στον ορισμό των τιμολογίων μεταφοράς και διανομής, οι ρυθμιστικές αρχές έχουν την εξουσία να ορίζουν ή εγκρίνουν προσωρινά τιμολόγια ή μεθοδολογίες μεταφοράς και διανομής και να αποφασίζουν τα κατάλληλα αντισταθμιστικά μέτρα εάν τα τελικά τιμολόγια ή μεθοδολογίες αποκλίνουν από αυτά τα προσωρινά τιμολόγια ή μεθοδολογίες.

⁺ ΕΕ: εισάγεται ο αριθμός του κανονισμού από το έγγραφο 2016/0379(COD) - PE-CONS 9/19.

2. Οποιοδήποτε μέρος έχει να υποβάλει καταγγελία κατά διαχειριστών δικτύου μεταφοράς ή διανομής που αφορά υποχρεώσεις του διαχειριστή που απορρέουν από την παρούσα οδηγία, μπορεί να υποβάλει την καταγγελία στη ρυθμιστική αρχή, η οποία, ενεργώντας ως αρχή επίλυσης των διαφορών, εκδίδει απόφαση εντός δύο μηνών από τη λήψη της καταγγελίας. Η περίοδος αυτή είναι δυνατό να παραταθεί κατά δύο μήνες όταν οι ρυθμιστικές αρχές ζητούν πρόσθετες πληροφορίες. Η παραταθείσα περίοδος μπορεί να παραταθεί περαιτέρω με τη σύμφωνη γνώμη του καταγγέλλοντος. Η απόφαση της ρυθμιστικής αρχής έχει δεσμευτική ισχύ, εκτός εάν και έως ότου ακυρωθεί κατόπιν προσφυγής.

3. Κάθε θιγόμενος έχει δικαίωμα προσφυγής σχετικά με απόφαση για μεθόδους που ελήφθη σύμφωνα με το άρθρο 59 ή, όταν η ρυθμιστική αρχή έχει υποχρέωση διαβούλευσης σχετικά με τα προτεινόμενα τιμολόγια ή μεθόδους, δύναται, το αργότερο εντός δύο μηνών από τη δημοσίευση της απόφασης ή της πρότασης απόφασης, ή και εντός μικρότερου διαστήματος εφόσον αυτό προβλέπεται από τα κράτη μέλη, να υποβάλει προσφυγή για επανεξέταση. Η εν λόγω προσφυγή δεν έχει ανασταλτικό αποτέλεσμα.

4. Τα κράτη μέλη θεσπίζουν κατάλληλους και αποτελεσματικούς μηχανισμούς ρύθμισης, ελέγχου και διαφάνειας ώστε να αποφεύγεται κάθε κατάχρηση δεσπόζουσας θέσης, ιδίως σε βάρος των καταναλωτών, καθώς και κάθε επιθετική συμπεριφορά. Οι εν λόγω μηχανισμοί λαμβάνουν υπόψη τις διατάξεις της ΣΛΕΕ, και ιδίως το άρθρο 102.
5. Τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν ότι λαμβάνονται τα κατάλληλα μέτρα, συμπεριλαμβανομένων διοικητικών ή ποινικών μέτρων, σύμφωνα με τις οικείες νομοθετικές διατάξεις τους, κατά των υπεύθυνων φυσικών ή νομικών προσώπων, στις περιπτώσεις παραβίασης των κανόνων περί εμπιστευτικότητας τους οποίους επιβάλλει η παρούσα οδηγία.
6. Οι προσφυγές που αναφέρονται στις παραγράφους 2 και 3 δεν θίγουν τα δικαιώματα άσκησης προσφυγής δυνάμει του ενωσιακού ή του εθνικού δικαίου.
7. Οι αποφάσεις των ρυθμιστικών αρχών είναι πλήρως αιτιολογημένες προκειμένου να υπόκεινται σε δικαστικό έλεγχο και διατίθενται στο κοινό υπό την επιφύλαξη της προστασίας της εμπιστευτικότητας εμπορικά ευαίσθητων πληροφοριών.

8. Τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν ότι υπάρχουν κατάλληλοι μηχανισμοί σε εθνικό επίπεδο δυνάμει των οποίων μέρος θιγόμενο από την απόφαση ρυθμιστικής αρχής έχει δικαίωμα προσφυγής σε φορέα ανεξάρτητο από τα εμπλεκόμενα μέρη και από οποιαδήποτε κυβέρνηση.

Άρθρο 61

Περιφερειακή συνεργασία μεταξύ ρυθμιστικών αρχών για διασυνοριακά θέματα

1. Οι ρυθμιστικές αρχές διαβουλεύονται και συνεργάζονται στενά, ιδίως εντός του *ACER*, και κοινοποιούν εκατέρωθεν και στον *ACER* οποιοσδήποτε πληροφορίες είναι απαραίτητες για την εκτέλεση των καθηκόντων τους βάσει της παρούσας οδηγίας. Σε σχέση με τις ανταλλάσσόμενες πληροφορίες, η αποδέκτρια αρχή εξασφαλίζει το ίδιο επίπεδο εμπιστευτικότητας με τη διαβιβάζουσα αρχή.
2. Οι ρυθμιστικές αρχές συνεργάζονται τουλάχιστον σε περιφερειακό επίπεδο για:
 - α) την προώθηση της δημιουργίας λειτουργικών διευθετήσεων ώστε να παρέχεται η δυνατότητα για βέλτιστη διαχείριση του δικτύου, να προωθείται η ανάπτυξη κοινών χρηματιστηρίων ηλεκτρικής ενέργειας και η διασυνοριακή κατανομή δυναμικότητας, καθώς και να παρέχεται η δυνατότητα επαρκούς επιπέδου δυναμικότητας διασύνδεσης, μέσω και νέων διασυνδέσεων, εντός της περιφέρειας και μεταξύ περιφερειών, ώστε να καθίσταται εφικτή η ανάπτυξη αποτελεσματικού ανταγωνισμού και η βελτίωση της ασφάλειας του εφοδιασμού, χωρίς διακρίσεις μεταξύ προμηθευτών σε διάφορα κράτη μέλη·

- β) τον συντονισμό της από κοινού εποπτείας οντοτήτων που ασκούν δραστηριότητες σε περιφερειακό επίπεδο·
 - γ) τον συντονισμό, σε συνεργασία με άλλες εμπλεκόμενες αρχές, της από κοινού εποπτείας των εκτιμήσεων επάρκειας σε εθνικό, περιφερειακό και ευρωπαϊκό επίπεδο·
 - δ) τον συντονισμό της ανάπτυξης όλων των κωδίκων δικτύου και των κατευθυντήριων γραμμών για τους σχετικούς φορείς εκμετάλλευσης συστημάτων μεταφοράς και άλλους παράγοντες της αγοράς· και
 - ε) τον συντονισμό της ανάπτυξης των κανόνων σχετικά με τη διαχείριση της συμφόρησης.
3. Οι ρυθμιστικές αρχές έχουν το δικαίωμα να συνάπτουν συμφωνίες συνεργασίας μεταξύ τους έτσι ώστε να προωθείται η ρυθμιστική συνεργασία.
4. Οι δράσεις που αναφέρονται στην παράγραφο 2 εκτελούνται, κατά περίπτωση, σε στενή συνεννόηση με άλλες αρμόδιες εθνικές αρχές και με την επιφύλαξη των συγκεκριμένων αρμοδιοτήτων τους.
5. Η Επιτροπή εξουσιοδοτείται να εκδίδει κατ' εξουσιοδότηση πράξεις, σύμφωνα με το άρθρο 67 προκειμένου να συμπληρώνει την παρούσα οδηγία με τη θέσπιση κατευθυντήριων γραμμών σχετικά με το εύρος των καθηκόντων των ρυθμιστικών αρχών να συνεργάζονται μεταξύ τους και με τον **ACER**.

Άρθρο 62

Καθήκοντα και αρμοδιότητες των ρυθμιστικών αρχών ως προς τα περιφερειακά επιχειρησιακά κέντρα

1. Οι περιφερειακές ρυθμιστικές αρχές της **επιχειρησιακής περιφέρειας του συστήματος** στην οποία είναι εγκατεστημένοι περιφερειακοί συντονιστές ασφάλειας συνεργάζονται στενά μεταξύ τους, με στόχο:
 - α) να εγκρίνουν **την πρόταση για την εγκατάσταση περιφερειακών συντονιστών ασφάλειας σύμφωνα με το άρθρο 35 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΕ) 2019/...**⁺
 - β) να εγκρίνουν τις δαπάνες που σχετίζονται με τις δραστηριότητες των περιφερειακών κέντρων συντονισμού, οι οποίες βαρύνουν τους διαχειριστές συστημάτων μεταφοράς και λαμβάνονται υπόψη κατά τον υπολογισμό των τιμών, μόνον εφόσον είναι εύλογες και κατάλληλες·
 - γ) να εγκρίνουν τη συνεργατική διαδικασία λήψης αποφάσεων·
 - δ) να εξασφαλίζουν ότι τα περιφερειακά συντονιστικά κέντρα είναι εξοπλισμένα με όλους τους ανθρώπινους, τεχνικούς, υλικούς και οικονομικούς πόρους που είναι αναγκαίοι για την εκπλήρωση των υποχρεώσεών τους δυνάμει της παρούσας οδηγίας και για την ανεξάρτητη και αμερόληπτη άσκηση των καθηκόντων τους.

⁺ **ΕΕ: εισάγεται ο αριθμός του κανονισμού από το έγγραφο 2016/0379(COD) - PE-CONS 9/19.**

- ε) να προτείνουν από κοινού με άλλες ρυθμιστικές αρχές μιας επιχειρησιακής περιφέρειας συστήματος την ανάθεση ενδεχόμενων πρόσθετων καθηκόντων και πρόσθετων εξουσιών στα περιφερειακά κέντρα συντονισμού από τα κράτη μέλη της επιχειρησιακής περιφέρειας συστήματος·
- στ) να διασφαλίζουν τη **συμμόρφωση** με τις υποχρεώσεις που απορρέουν από την παρούσα οδηγία και τη λοιπή συναφή ενωσιακή νομοθεσία, ιδίως όσον αφορά τα διασυνοριακά θέματα **και να εντοπίζουν από κοινού τη μη συμμόρφωση των περιφερειακών κέντρων συντονισμού με τις αντίστοιχες υποχρεώσεις τους· εάν οι ρυθμιστικές αρχές δεν έχουν κατορθώσει να καταλήξουν σε συμφωνία εντός τεσσάρων μηνών από την έναρξη των διαβουλεύσεων, το θέμα παραπέμπεται στον ACER για λήψη απόφασης, σύμφωνα με το άρθρο 6 παράγραφος 10 του κανονισμού (ΕΕ) 2019/...**⁺⁺.
- ζ) να παρακολουθούν τη διενέργεια του συντονισμού του συστήματος και να υποβάλλουν σχετική ετήσια έκθεση στον **ACER σύμφωνα με το άρθρο 46 του κανονισμού (ΕΕ) 2019/...**⁺.

⁺ **ΕΕ: εισάγεται ο αριθμός του κανονισμού από το έγγραφο 2016/0378(COD) - PE-CONS 9/19.**

2. Τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν ότι ανατίθενται στις ρυθμιστικές αρχές οι αρμοδιότητες που τους επιτρέπουν να εκτελούν ταχέως και αποτελεσματικά τα καθήκοντα που αναφέρονται στην παράγραφο 1. Για τον σκοπό αυτό, οι ρυθμιστικές αρχές διαθέτουν τουλάχιστον τις ακόλουθες αρμοδιότητες:
- α) να ζητούν πληροφορίες από τα περιφερειακά συντονιστικά κέντρα·
 - β) να διενεργούν επιθεωρήσεις, ακόμη και χωρίς προηγούμενη ανακοίνωση, στις εγκαταστάσεις περιφερειακών συντονιστικών κέντρων·
 - γ) να εκδίδουν κοινές δεσμευτικές αποφάσεις επί των περιφερειακών *συντονιστικών* κέντρων.
3. *Η ρυθμιστική αρχή που βρίσκεται στο κράτος μέλος στο οποίο εδρεύει το περιφερειακό συντονιστικό κέντρο έχει την εξουσία να επιβάλλει αποτελεσματικές, αναλογικές και αποτρεπτικές κυρώσεις στον εν λόγω φορέα όταν δεν συμμορφώνεται προς τις υποχρεώσεις που υπέχει από την παρούσα οδηγία, τον κανονισμό (ΕΕ) 2019/...⁺ ή προς τυχόν σχετικές, νομικά δεσμευτικές αποφάσεις των ρυθμιστικών αρχών ή του ACER ή έχει την εξουσία να προτείνει σε αρμόδιο δικαστήριο να επιβάλλει τις εν λόγω κυρώσεις.*

⁺ ΕΕ: εισάγεται ο αριθμός του κανονισμού από το έγγραφο 2016/0379(COD) - PE-CONS 9./19.

Άρθρο 63

Συμμόρφωση προς τους κώδικες δικτύου και τις κατευθυντήριες γραμμές

1. Κάθε ρυθμιστική αρχή και η Επιτροπή έχει τη δυνατότητα να ζητήσει τη γνώμη του **ACER** σχετικά με το αν απόφαση της ρυθμιστικής αρχής είναι σύμφωνη με τους κώδικες δικτύου και τις κατευθυντήριες γραμμές που προβλέπονται στην παρούσα οδηγία ή στο κεφάλαιο VII του κανονισμού (ΕΕ) 2019/...⁺.
2. Ο **ACER** υποβάλλει τη γνώμη του στη ρυθμιστική αρχή που τη ζήτησε ή στην Επιτροπή, αντίστοιχα, και στη ρυθμιστική αρχή που έχει λάβει την επίμαχη απόφαση, εντός τριών μηνών από την ημερομηνία παραλαβής του σχετικού αιτήματος.
3. Εάν η ρυθμιστική αρχή που έχει λάβει την απόφαση δεν συμμορφωθεί προς τη γνώμη του **ACER** εντός τεσσάρων μηνών από την ημερομηνία παραλαβής της γνώμης αυτής, ο **ACER** ενημερώνει σχετικά την Επιτροπή.
4. Κάθε ρυθμιστική αρχή δύναται να πληροφορήσει την Επιτροπή, εφόσον θεωρεί ότι απόφαση άλλης ρυθμιστικής αρχής σχετική με το διασυνοριακό εμπόριο δεν είναι σύμφωνη με τους κώδικες δικτύου και με τις κατευθυντήριες γραμμές που αναφέρονται στην παρούσα οδηγία ή στο κεφάλαιο VII του κανονισμού (ΕΕ) 2019/...⁺ εντός δύο μηνών από την ημερομηνία της εν λόγω απόφασης.

⁺ ΕΕ: εισάγεται ο αριθμός του κανονισμού από το έγγραφο 2016/0379(COD) - PE-CONS 9/19.

5. Εάν η Επιτροπή διαπιστώσει, εντός δύο μηνών από την ενημέρωσή της από τον *ACER* σύμφωνα με την παράγραφο 3 ή από ρυθμιστική αρχή σύμφωνα με την παράγραφο 4, ή με δική της πρωτοβουλία εντός τριών μηνών από την ημερομηνία της απόφασης, ότι η απόφαση ρυθμιστικής αρχής εγείρει σοβαρές αμφιβολίες ως προς τη συμφωνία της με τους κώδικες δικτύου και τις κατευθυντήριες γραμμές που αναφέρονται στην παρούσα οδηγία ή στο κεφάλαιο VII του κανονισμού (ΕΕ) 2019/...⁺, η Επιτροπή δύναται να αποφασίσει να εξετάσει περαιτέρω την υπόθεση. Στην περίπτωση αυτή, καλεί τη ρυθμιστική αρχή και τα μέρη που εμπλέκονται στη διαδικασία ενώπιον της ρυθμιστικής αρχής να υποβάλουν παρατηρήσεις.
6. Εάν η Επιτροπή αποφασίσει να εξετάσει περαιτέρω την περίπτωση, εκδίδει, εντός τεσσάρων μηνών από την ημερομηνία της εν λόγω απόφασης, τελική απόφαση:
- α) να μην εγείρει αντιρρήσεις κατά της απόφασης της ρυθμιστικής αρχής, ή
 - β) με την οποία ζητεί από την οικεία ρυθμιστική αρχή να ανακαλέσει την απόφασή της, εφόσον θεωρεί ότι δεν τηρήθηκαν οι κώδικες δικτύου και οι κατευθυντήριες γραμμές.

⁺ ΕΕ: εισάγεται ο αριθμός του κανονισμού από το έγγραφο 2016/0379(COD) - PE-CONS 9/19.

7. Εάν η Επιτροπή δεν έχει λάβει απόφαση να εξετάσει περαιτέρω την περίπτωση ή δεν εκδώσει τελική απόφαση εντός των προθεσμιών που ορίζονται, αντιστοίχως, στις παραγράφους 5 και 6, θεωρείται ότι δεν έχει εγείρει αντιρρήσεις κατά της απόφασης της ρυθμιστικής αρχής.
8. Η ρυθμιστική αρχή συμμορφώνεται εντός δύο μηνών με την απόφαση της Επιτροπής να ανακαλέσει την απόφαση της αρχής και ενημερώνει σχετικά την Επιτροπή.
9. Ανατίθεται στην Επιτροπή η εξουσία να εκδίδει κατ' εξουσιοδότηση πράξεις σύμφωνα με το άρθρο 67 για τη συμπλήρωση της εν λόγω οδηγίας με τη θέσπιση κατευθυντήριων γραμμών σχετικά με τις λεπτομέρειες της ακολουθητέας διαδικασίας για την εφαρμογή του παρόντος άρθρου.

Άρθρο 64
Τήρηση αρχείων

1. Τα κράτη μέλη απαιτούν από τους προμηθευτές να τηρούν στη διάθεση των εθνικών αρχών, περιλαμβανομένης της ρυθμιστικής αρχής, των εθνικών αρχών ανταγωνισμού και της Επιτροπής, για την εκπλήρωση των καθηκόντων τους, επί τουλάχιστον πέντε έτη, τα δεδομένα που αφορούν όλες τις αγοραπωλησίες συμβάσεων προμήθειας ηλεκτρικής ενέργειας και παραγώγων της με πελάτες χονδρικής και διαχειριστές συστήματος μεταφοράς.
2. Τα δεδομένα περιλαμβάνουν λεπτομερή στοιχεία σχετικά με τα χαρακτηριστικά των σχετικών συναλλαγών, όπως λόγου χάρη οι κανόνες για τη διάρκεια, την παράδοση και την εκκαθάριση, η ποσότητα, η ημερομηνία και η ώρα εκτέλεσης και οι τιμές συναλλαγής και ο τρόπος ταυτοποίησης του εκάστοτε πελάτη χονδρικής, καθώς και λεπτομερή στοιχεία όλων των εκκρεμών συμβάσεων προμήθειας ηλεκτρικής ενέργειας και παραγώγων της.

3. Οι ρυθμιστικές αρχές δύνανται να αποφασίσουν να θέσουν στη διάθεση των συμμετεχόντων στην αγορά τις εν λόγω πληροφορίες, εφόσον δεν κοινοποιούνται εμπορικά ευαίσθητες πληροφορίες που αφορούν συγκεκριμένους συντελεστές της αγοράς ή συγκεκριμένες συναλλαγές. Η παρούσα παράγραφος δεν εφαρμόζεται για πληροφορίες σχετικές με χρηματοπιστωτικά μέσα που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 2004/65/ΕΕ.
4. Το παρόν άρθρο δεν δημιουργεί πρόσθετες υποχρεώσεις έναντι των αρχών που αναφέρονται στην παράγραφο 1 για τις οντότητες που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 2014/65/ΕΕ.
5. Όταν οι κατά την παράγραφο 1 αρχές χρειάζεται να έχουν πρόσβαση στα δεδομένα που τηρούν οντότητες που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 2014/65/ΕΕ, οι αρχές που είναι αρμόδιες σύμφωνα με την εν λόγω οδηγία τους παρέχουν τα δεδομένα που ζητούν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ VIII

ΤΕΛΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 65

Ισότιμοι όροι ανταγωνισμού

1. Τα μέτρα τα οποία δύνανται να λαμβάνουν τα κράτη μέλη σύμφωνα με την παρούσα οδηγία προκειμένου να εξασφαλίσουν ισότιμους όρους ανταγωνισμού πρέπει να συνάδουν προς τη ΣΛΕΕ, ιδίως δε προς το άρθρο 36, και το ενωσιακό δίκαιο.
2. Τα μέτρα που αναφέρονται στην παράγραφο 1 είναι αναλογικά, διαφανή και δεν δημιουργούν διακρίσεις. Μπορούν να τεθούν σε εφαρμογή μόνο μετά την κοινοποίησή τους στην Επιτροπή και την έγκρισή τους από αυτήν.
3. Η Επιτροπή αντιδρά στην κοινοποίηση της παραγράφου 2 εντός δύο μηνών από την παραλαβή της. Η προθεσμία αρχίζει από την ημέρα που ακολουθεί την παραλαβή της κοινοποίησης. Εάν δεν αντιδράσει εντός της δίμηνης προθεσμίας, η Επιτροπή θεωρείται ότι δεν έχει εγείρει αντιρρήσεις κατά των κοινοποιηθέντων μέτρων.

Άρθρο 66
Παρεκκλίσεις

1. Τα κράτη μέλη τα οποία μπορούν να αποδείξουν την ύπαρξη ουσιαστικών προβλημάτων στη λειτουργία **των μικρών συνδεδεμένων συστημάτων και των μικρών απομονωμένων συστημάτων τους**, μπορούν να υποβάλουν αίτηση να τους χορηγηθούν παρεκκλίσεις από τις σχετικές διατάξεις των άρθρων 7 και 8 και των κεφαλαίων IV, V και VI.

Αίτηση για χορήγηση παρέκκλισης από τα άρθρα 4, 5 και 6 μπορεί να υποβληθεί από μικρά απομονωμένα συστήματα και από τη όσον αφορά την Κορσική.

Η Επιτροπή ενημερώνει τα κράτη μέλη για τις εν λόγω αιτήσεις προτού λάβει απόφαση, τηρουμένης της εμπιστευτικότητας ■ .

2. *Οι παρεκκλίσεις που χορηγούνται από την Επιτροπή βάσει της παραγράφου 1 είναι χρονικά περιορισμένες και υπόκεινται σε όρους που αποσκοπούν στην αύξηση του ανταγωνισμού και της ενσωμάτωσης στην εσωτερική αγορά, διασφαλίζοντας ότι οι παρεκκλίσεις δεν παρεμποδίζουν τη μετάβαση προς ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, αυξημένη ευελιξία, αποθήκευση ενέργειας, ηλεκτροκινητικότητα και απόκριση ζήτησης.*

Για τις εξόχως απόκεντρες περιοχές, κατά την έννοια του άρθρου 349 ΣΛΕΕ, που δεν μπορούν να διασυνδεθούν με την ευρωπαϊκή αγορά ενέργειας, η παρέκκλιση δεν είναι χρονικά περιορισμένη και υπόκειται σε όρους που έχουν στόχο να διασφαλιστεί ότι η παρέκκλιση δεν παρεμποδίζει τη μετάβαση προς ανανεώσιμες πηγές ενέργειας.

Η απόφαση για την χορήγηση παρεκκλίσεων δημοσιεύεται στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

3. Το άρθρο 43 δεν εφαρμόζεται στην Κύπρο, *το Λουξεμβούργο* και τη Μάλτα. Επιπλέον, τα άρθρα 6 και 35 δεν εφαρμόζονται στη Μάλτα *ενώ τα άρθρα 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50 και 52 δεν εφαρμόζονται στην Κύπρο.*

Για τους σκοπούς του άρθρου 43 παράγραφος 1 στοιχείο β), η έννοια «επιχείρηση που ασκεί οποιαδήποτε από τις δραστηριότητες παραγωγής ή προμήθειας» δεν περιλαμβάνει τους τελικούς πελάτες που εκτελούν οποιαδήποτε από τις λειτουργίες παραγωγής ή/και προμήθειας ηλεκτρικής ενέργειας, είτε άμεσα είτε μέσω επιχειρήσεων επί των οποίων ασκούν έλεγχο, είτε ατομικά είτε από κοινού, υπό τον όρο ότι οι τελικοί πελάτες, περιλαμβανομένων των μεριδίων τους επί της ηλεκτρικής ενέργειας που παράγεται σε ελεγχόμενες επιχειρήσεις είναι, κατ' ετήσιο μέσο όρο, καθαροί καταναλωτές ηλεκτρικής ενέργειας και υπό τον όρο ότι η οικονομική αξία της ηλεκτρικής ενέργειας που πωλούν σε τρίτους είναι αμελητέα σε σχέση προς τις άλλες επιχειρηματικές δραστηριότητές τους.

4. *Ως την 1η Ιανουαρίου 2025 ή μεταγενέστερη ημερομηνία που ορίζεται σε απόφαση δυνάμει της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου, το άρθρο 5 δεν εφαρμόζεται στην Κύπρο και την Κορσική.*
5. *Το άρθρο 4 δεν εφαρμόζεται στη Μάλτα για περίοδο ... [οκτώ έτη από την έναρξη ισχύος της παρούσας οδηγίας]. Η περίοδος αυτή δύναται να παραταθεί κατά πρόσθετο χρονικό διάστημα, που δεν υπερβαίνει τα οκτώ έτη. Η παράταση κατά πρόσθετο χρονικό διάστημα γίνεται κατ' εφαρμογή της απόφασης που αναφέρεται στην παράγραφο 1.*

Άρθρο 67

Άσκηση της εξουσιοδότησης

1. Ανατίθεται στην Επιτροπή η εξουσία να εκδίδει κατ' εξουσιοδότηση πράξεις υπό τους όρους του παρόντος άρθρου.
2. Η εξουσία έκδοσης κατ' εξουσιοδότηση πράξεων που αναφέρεται στο άρθρο 61 παράγραφος 5 και στο άρθρο 63 παράγραφος 9 ανατίθεται στην Επιτροπή για απροσδιόριστο χρονικό διάστημα από ... [ημερομηνία έναρξης ισχύος της παρούσας οδηγίας].
3. Η εξουσιοδότηση που προβλέπεται στο άρθρο 61 παράγραφος 5 και στο άρθρο 63 παράγραφος 9 μπορεί να ανακληθεί ανά πάσα στιγμή από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ή το Συμβούλιο. Η απόφαση ανάκλησης περατώνει την εξουσιοδότηση που προσδιορίζεται στην εν λόγω απόφαση. Αρχίζει να ισχύει την επομένη της δημοσίευσης της απόφασης στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης* ή σε μεταγενέστερη ημερομηνία που ορίζεται σε αυτή. Δεν θίγει το κύρος τυχόν κατ' εξουσιοδότηση πράξης που έχει ήδη τεθεί σε ισχύ.
4. Πριν από την έκδοση μιας κατ' εξουσιοδότηση πράξης, η Επιτροπή διεξάγει διαβουλεύσεις με εμπειρογνώμονες που ορίζουν τα κράτη μέλη σύμφωνα με τις αρχές της διοργανικής συμφωνίας της 13ης Απριλίου 2016 για τη βελτίωση του νομοθετικού έργου.

5. Μόλις εκδώσει μια κατ' εξουσιοδότηση πράξη, η Επιτροπή την κοινοποιεί ταυτόχρονα στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο.
6. Η κατ' εξουσιοδότηση πράξη που εκδίδεται δυνάμει του άρθρου 61 παράγραφος 5 και του άρθρου 63 παράγραφος 9 τίθεται σε ισχύ εφόσον δεν έχει διατυπωθεί αντίρρηση από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ή το Συμβούλιο εντός δύο μηνών από την ημέρα που η πράξη κοινοποιείται στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο ή αν, πριν λήξει αυτή η περίοδος, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο ενημερώσουν αμφότερα την Επιτροπή ότι δεν θα προβάλουν αντιρρήσεις. Η προθεσμία αυτή παρατείνεται κατά δύο μήνες κατόπιν πρωτοβουλίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου ή του Συμβουλίου.

Άρθρο 68

Διαδικασία επιτροπής

1. Η Επιτροπή επικουρείται από επιτροπή. Η εν λόγω επιτροπή αποτελεί επιτροπή κατά την έννοια του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 182/2011.
2. Στις περιπτώσεις που γίνεται μεία της παρούσας παραγράφου, εφαρμόζεται το άρθρο 4 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 182/2011.

Άρθρο 69

Έλεγχος της Επιτροπής, αναθεώρηση και υποβολή εκθέσεων

1. *Η Επιτροπή παρακολουθεί και επανεξετάζει την εφαρμογή της παρούσας οδηγίας και υποβάλλει γενική έκθεση προόδου στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο ως παράρτημα στην έκθεση σχετικά με την κατάσταση της Ενεργειακής Ένωσης που αναφέρεται στο άρθρο 35 του κανονισμού (ΕΕ) 2018/1999.*
2. *Έως τις 31 Δεκεμβρίου 2025, η Επιτροπή επανεξετάζει την εφαρμογή της παρούσας οδηγίας και υποβάλλει έκθεση στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο, και, κατά περίπτωση, η Επιτροπή υποβάλλει νομοθετική πρόταση μαζί με ή μετά την υποβολή της έκθεσης.*

Κατά την επανεξέταση της Επιτροπής αξιολογείται ιδίως κατά πόσον οι πελάτες, ιδίως αυτοί που είναι ευάλωτοι ή σε ενεργειακή φτώχεια, προστατεύονται επαρκώς σύμφωνα με την παρούσα οδηγία

Άρθρο 70
Τροποποιήσεις της οδηγίας 2012/27/ΕΕ

Η οδηγία 2012/27/ΕΕ τροποποιείται ως εξής:

1) Το άρθρο 9 τροποποιείται ως εξής:

α) Ο τίτλος αντικαθίσταται από το ακόλουθο κείμενο:

«Μέτρηση φυσικού αερίου»·

β) στην παράγραφο 1, το πρώτο εδάφιο αντικαθίσταται από το ακόλουθο κείμενο:

«1. Τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν ότι, εφόσον είναι τεχνικώς εφικτό, οικονομικώς εύλογο και ανάλογο προς τη δυννητική εξοικονόμηση ενέργειας, παρέχονται σε ανταγωνιστική τιμή στους τελικούς καταναλωτές φυσικού αερίου ατομικοί μετρητές που να αντικατοπτρίζουν επακριβώς την πραγματική ενεργειακή κατανάλωση του τελικού καταναλωτή και να παρέχουν πληροφορίες όσον αφορά τον πραγματικό χρόνο χρήσης.»

γ) η παράγραφος 2 τροποποιείται ως εξής:

i) η εισαγωγική φράση αντικαθίσταται από το ακόλουθο κείμενο:

«2. Εφόσον και στον βαθμό που τα κράτη μέλη χρησιμοποιούν ευφυή συστήματα μέτρησης και διοργανώνουν την ανάπτυξη έξυπνων μετρητών φυσικού αερίου σύμφωνα με την οδηγία 2009/73/ΕΚ.»

ii) τα στοιχεία γ) και δ) απαλείφονται

2) Το άρθρο 10 τροποποιείται ως εξής:

α) Ο τίτλος αντικαθίσταται από το ακόλουθο κείμενο:

«Πληροφορίες τιμολόγησης για το φυσικό αέριο»

β) στην παράγραφο 1, το πρώτο εδάφιο αντικαθίσταται από το ακόλουθο κείμενο:

«1. Όπου οι τελικοί πελάτες δεν διαθέτουν τους έξυπνους μετρητές που αναφέρονται στην οδηγία 2009/73/ΕΚ, τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν, το αργότερο έως την 31η Δεκεμβρίου 2014, ότι οι πληροφορίες τιμολόγησης για το φυσικό αέριο είναι αξιόπιστες, ακριβείς και βασίζονται στην πραγματική κατανάλωση, σύμφωνα με το παράρτημα VII σημείο 1.1, εφόσον αυτό είναι τεχνικά δυνατόν και οικονομικά αιτιολογημένο.»

γ) στην παράγραφο 2, το πρώτο εδάφιο αντικαθίσταται από το ακόλουθο κείμενο:

«2. Οι μετρητές που εγκαθίστανται σύμφωνα με την οδηγία 2009/73/ΕΚ παρέχουν τη δυνατότητα ακριβούς τιμολόγησης, με βάση την πραγματική κατανάλωση. Τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν ότι οι τελικοί πελάτες έχουν τη δυνατότητα εύκολης πρόσβασης σε συμπληρωματικές πληροφορίες που τους επιτρέπουν να ελέγχουν οι ίδιοι λεπτομερώς το ιστορικό της κατανάλωσής τους.»

3) Στο άρθρο 11, ο τίτλος αντικαθίσταται από το ακόλουθο κείμενο:

«Κόστος πρόσβασης στις πληροφορίες μέτρησης και τιμολόγησης για το φυσικό αέριο».

- 4) Στο άρθρο 13 οι λέξεις «στα άρθρα 7 έως 11» αντικαθίστανται από τις λέξεις «στα άρθρα 7 έως 11α».
- 5) Το άρθρο 15 τροποποιείται ως εξής:
- α) η παράγραφος 5 τροποποιείται ως εξής:
- i) το πρώτο και το δεύτερο εδάφιο, συμπεριλαμβανομένων των περιπτώσεων α), β) και γ), διαγράφονται·
- ii) το τρίτο εδάφιο αντικαθίσταται από το ακόλουθο κείμενο:
- «Οι φορείς εκμετάλλευσης του συστήματος μεταφοράς και οι φορείς εκμετάλλευσης του συστήματος διανομής συμμορφώνονται με τις απαιτήσεις του παραρτήματος XII.»·
- β) η παράγραφος 8 διαγράφεται.
- 6) Στο παράρτημα VII, ο τίτλος αντικαθίσταται από το ακόλουθο κείμενο:
- «Ελάχιστες απαιτήσεις τιμολόγησης και την πληροφόρηση τιμολόγησης με βάση την πραγματική κατανάλωση φυσικού αερίου».

Άρθρο 72

Μεταφορά στο εθνικό δίκαιο

1. Τα κράτη μέλη θέτουν σε ισχύ τις αναγκαίες νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις για να συμμορφωθούν προς τα άρθρα 2 έως 5, το άρθρο 6 παράγραφοι 2 και 3, το άρθρο 7 παράγραφος 1, το άρθρο 8 παράγραφος 2 στοιχεία ι) και ιβ), το άρθρο 9 παράγραφος 2, το άρθρο 10 παράγραφοι 2 έως 12, τα άρθρα 11 έως 24, τα άρθρα 26, 28 και 29, τα άρθρα 31 έως 34 και το άρθρο 36, το άρθρο 38 παράγραφος 2, τα άρθρα 40 και 42, το άρθρο 46 παράγραφος 2 στοιχείο δ), τα άρθρα 51 και 54, τα άρθρα 57 έως 59, τα άρθρα 61 έως 63, το άρθρο 70 σημεία 1 έως 3, 5 στοιχείο β) και 6 και τα παραρτήματα I και II το αργότερο έως **τις 31 Δεκεμβρίου 2020**. Ανακοινώνουν αμέσως στην Επιτροπή το κείμενο των εν λόγω διατάξεων.

■ Ωστόσο, τα κράτη μέλη θεσπίζουν νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις που είναι αναγκαίες για τη συμμόρφωση με:

- α) το άρθρο 70 σημείο 5 στοιχείο α) έως τις 31 Δεκεμβρίου 2019,
- β) το άρθρο 70 σημείο 4 έως τις 25 Οκτωβρίου 2020.

Όταν τα κράτη μέλη θεσπίζουν τις εν λόγω διατάξεις, αυτές περιέχουν παραπομπή στην παρούσα οδηγία ή συνοδεύονται από παρόμοια παραπομπή κατά την επίσημη δημοσίευσή τους. Οι εν λόγω διατάξεις περιλαμβάνουν επίσης δήλωση που διευκρινίζει ότι οι παραπομπές στην οδηγία που καταργείται από την παρούσα οδηγία, οι οποίες περιέχονται στις ισχύουσες νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις, θεωρούνται ότι γίνονται στην παρούσα οδηγία. Ο τρόπος πραγματοποίησης αυτής της παραπομπής και η διατύπωση αυτής της δήλωσης καθορίζονται από τα κράτη μέλη.

2. Τα κράτη μέλη ανακοινώνουν στην Επιτροπή το κείμενο των ουσιωδών διατάξεων εθνικού δικαίου τις οποίες θεσπίζουν στον τομέα που διέπεται από την παρούσα οδηγία.

Άρθρο 72
Κατάργηση

Η οδηγία 2009/72/EK καταργείται από **την 1η Ιανουαρίου 2021**, με την επιφύλαξη των υποχρεώσεων των κρατών μελών σχετικά με τις προθεσμίες μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο και των ημερομηνιών εφαρμογής της οδηγίας όπως ορίζεται στο παράρτημα ΙΙΙ.

Οι παραπομπές στην καταργούμενη οδηγία νοούνται ως παραπομπές στην παρούσα οδηγία και διαβάζονται σύμφωνα με τον πίνακα αντιστοιχίας που εμφανίζεται στο παράρτημα ΙV.

Άρθρο 73
Έναρξη ισχύος

Η παρούσα οδηγία αρχίζει να ισχύει την εικοστή ημέρα από τη δημοσίευσή της στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*.

Το άρθρο 6 παράγραφος 1, το άρθρο 7 παράγραφοι 2 έως 5, το άρθρο 8 παράγραφος 1, το άρθρο 8 παράγραφος 2 στοιχεία α) έως θ) και ια) και το άρθρο 8 παράγραφοι 3 και 4, το άρθρο 9 παράγραφοι 1, 3, 4 και 5, το άρθρο 10 παράγραφοι 2 έως 10, το άρθρο 25, το άρθρο 27, το άρθρο 30, το άρθρο 35, το άρθρο 37, το άρθρο 38 παράγραφοι 1, 3 και 4, το άρθρο 39, το άρθρο 41, τα άρθρα 43, 44 και 45, το άρθρο 46 παράγραφοι 1 και 3 έως 6, το άρθρο 46 παράγραφος 1, το άρθρο 46 παράγραφος 2 στοιχεία α), β) και γ) και ε) έως η), και το άρθρο 46 παράγραφοι 3 έως 6, το άρθρο 47 έως 50, το άρθρο 52, το άρθρο 53, το άρθρο 55, το άρθρο 56, το άρθρο 60 και τα άρθρα 64 και 65 εφαρμόζονται από 1ης Ιανουαρίου 2021.

Το άρθρο 70 σημεία 1) έως 3), 5) στοιχεία β) και σημείο 6) εφαρμόζονται από 1ης Ιανουαρίου 2021.

Το άρθρο 70 σημείο 5) στοιχείο 1 εφαρμόζεται από 1ης Ιανουαρίου 2020.

Το άρθρο 70 σημείο 4 εφαρμόζεται από τις 26 Οκτωβρίου 2020.

Άρθρο 74
Αποδέκτες

Η παρούσα οδηγία απευθύνεται στα κράτη μέλη.

...

Για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο

Ο Πρόεδρος

Για το Συμβούλιο

Ο Πρόεδρος

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

ΕΛΑΧΙΣΤΕΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΤΙΜΟΛΟΓΗΣΗΣ ΚΑΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ ΤΙΜΟΛΟΓΗΣΗΣ

1. Ελάχιστες πληροφορίες που περιλαμβάνονται στον λογαριασμό *και στις πληροφορίες τιμολόγησης*.
 - 1.1. Οι ακόλουθες **βασικές** πληροφορίες αναγράφονται ευκρινώς στους λογαριασμούς των τελικών πελατών, *σε σαφώς διαφορετικό σημείο από άλλα μέρη του λογαριασμού*:
 - α) *μόνο στους λογαριασμούς*: το καταβλητέο τίμημα, όπου είναι δυνατόν, ανάλυση της τιμής και *μια σαφής δήλωση ότι όλες οι πηγές ενέργειας μπορούν επίσης να επωφελούνται από κίνητρα που δεν χρηματοδοτούνται μέσω των εισφορών που αναφέρονται στην ανάλυση της τιμής*,
 - β) *την προθεσμία πληρωμής*.
 - 1.2. Οι ακόλουθες **βασικές** πληροφορίες αναγράφονται ευκρινώς στους λογαριασμούς και στις πληροφορίες τιμολόγησης λογαριασμούς των τελικών πελατών, *σε σαφώς διαφορετικό σημείο από άλλα μέρη του λογαριασμού και των πληροφοριών τιμολόγησης*:
 - α) *κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας για την περίοδο χρέωσης,*
 - β) *η επωνυμία και τα στοιχεία επικοινωνίας του προμηθευτή, συμπεριλαμβανομένης τηλεφωνικής γραμμής υποστήριξης καταναλωτών και διεύθυνσης ηλεκτρονικού ταχυδρομείου*.

- γ) η ονομασία του τιμολογίου,δ) **η ημερομηνία λήξης της σύμβασης, κατά περίπτωση**
- ε) **οι πληροφορίες σχετικά με τη διαθεσιμότητα και τα ωφέλη της αλλαγής προμηθευτή**
- στ) οι πληροφορίες σχετικά με τον κωδικό αλλαγής ή τον αναγνωριστικό κωδικό του τελικού πελάτη για το οικείο σημείο παροχής
- ζ) **οι πληροφορίες σχετικά με τα δικαιώματα των τελικών πελατών όσον αφορά την εξωδικαστική επίλυση διαφορών, περιλαμβανομένων των στοιχείων επικοινωνίας του φορέα που είναι υπεύθυνος για την επίλυση διαφορών**
■ δυνάμει του άρθρου 26
- η) τα ενιαία σημεία επαφής που αναφέρονται στο άρθρο 25,
- θ) **σύνδεσμος ή παραπομπή σε εργαλεία σύγκρισης σύμφωνα με το άρθρο 14**

1.3 Εάν οι λογαριασμοί βασίζονται σε πραγματική κατανάλωση ή σε εξ αποστάσεως ανάγνωση από τον διαχειριστή, οι ακόλουθες πληροφορίες διατίθενται στους τελικούς πελάτες είτε αναγραφόμενες στους λογαριασμούς και στους περιοδικούς εκκαθαριστικούς λογαριασμούς τους, είτε συνοδεύοντας τους εν λόγω λογαριασμούς, είτε σηματοδοτούμενες σε αυτούς:

■

- α) συγκρίσεις της τρέχουσας κατανάλωσης ηλεκτρικής ενέργειας των τελικών πελατών με την κατανάλωση των τελικών πελατών κατά την ίδια περίοδο το προηγούμενο έτος, υπό μορφή διαγράμματος,
- β) τα στοιχεία επικοινωνίας οργανώσεων καταναλωτών, οργανισμών ενέργειας ή συναφών οργανισμών, μαζί με διευθύνσεις ιστότοπων, από τους οποίους μπορούν να αντλούνται πληροφορίες για τα διαθέσιμα μέτρα βελτίωσης της ενεργειακής απόδοσης ■ για τον εξοπλισμό χρήσης ενέργειας·
- γ) *συγκρίσεις με τον μέσο κανονικοποιημένο ή υποδειγματικό τελικό πελάτη της ίδιας κατηγορίας χρήστη.*

2. Συχνότητα τιμολόγησης και παροχή πληροφοριών τιμολόγησης:

- α) *η τιμολόγηση γίνεται με βάση την πραγματική κατανάλωση τουλάχιστον μία φορά ετησίως·*

- β) εάν οι τελικοί πελάτες δεν διαθέτουν μετρητές με δυνατότητα εξ αποστάσεως ανάγνωσης από τον διαχειριστή ή εάν οι τελικοί πελάτες έχουν επιλέξει οι ίδιοι να απενεργοποιήσουν την εξ αποστάσεως ανάγνωση σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο, ακριβείς πληροφορίες τιμολόγησης βάσει της πραγματικής κατανάλωσης διατίθενται στους τελικούς πελάτες τουλάχιστον ανά εξάμηνο ή μία φορά ανά τρίμηνο κατόπιν αιτήματος ή εφόσον ο τελικός πελάτης έχει επιλέξει να λαμβάνει ηλεκτρονική τιμολόγηση·*
- γ) εάν οι τελικοί πελάτες δεν διαθέτουν μετρητές με δυνατότητα εξ αποστάσεως ανάγνωσης από τον διαχειριστή ή εάν οι τελικοί πελάτες έχουν επιλέξει οι ίδιοι να απενεργοποιήσουν την εξ αποστάσεως ανάγνωση σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο, οι υποχρεώσεις των στοιχείων α) και β) μπορούν να εκπληρώνονται από σύστημα τακτικής ανάγνωσης της κατανάλωσης στον μετρητή από τους τελικούς πελάτες, την οποία θα κοινοποιούν στον προμηθευτή της ενέργειας., Η τιμολόγηση ή οι πληροφορίες τιμολόγησης επιτρέπεται να βασίζονται σε κατ' εκτίμηση ή σε κατ' αποκοπή χρέωση μόνο εάν ο τελικός πελάτης δεν έχει γνωστοποιήσει τα αποτελέσματα αυτής της μέτρησης για δεδομένη περίοδο τιμολόγησης*
- δ) εάν τελικός πελάτης διαθέτει μετρητές με δυνατότητα εξ αποστάσεως ανάγνωσης από τον διαχειριστή, πρέπει να παρέχονται ακριβείς πληροφορίες τιμολόγησης βάσει της πραγματικής κατανάλωσης τουλάχιστον κάθε μήνα. Οι πληροφορίες αυτές μπορούν επίσης να διατίθενται μέσω του διαδικτύου και να επικαιροποιούνται όσο συχνά επιτρέπεται από τις συσκευές και τα συστήματα μέτρησης που χρησιμοποιούνται.*

3. Ανάλυση της τιμής για τους τελικούς πελάτες

Η τιμή για τους πελάτες είναι το άθροισμα των ακόλουθων τριών συνιστωσών: συνιστώσα ενέργειας και προμήθειας, συνιστώσα δικτύου (μεταφορά και διανομή) και συνιστώσα που περιλαμβάνει τους φόρους, τα τέλη, τις εισφορές και τις χρεώσεις.

Στις περιπτώσεις που οι λογαριασμοί περιλαμβάνουν αναλυτική παρουσίαση της τιμής για τους τελικούς πελάτες, χρησιμοποιούνται σε ολόκληρη την Ένωση οι κοινοί ορισμοί των τριών συνιστωσών της εν λόγω ανάλυσης που καθορίζονται βάσει του κανονισμού (ΕΕ) 2016/1952 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου²⁷.

4. Πρόσβαση σε συμπληρωματικές πληροφορίες για το ιστορικό της κατανάλωσης

Τα κράτη μέλη απαιτούν οι συμπληρωματικές πληροφορίες σχετικά με το ιστορικό της κατανάλωσης, στον βαθμό που αυτές οι πληροφορίες είναι διαθέσιμες, να καθίστανται διαθέσιμες, κατόπιν αιτήματος του τελικού πελάτη, στον προμηθευτή ή τον πάροχο υπηρεσίας που έχει ορίσει ο τελικός πελάτης.

Στις περιπτώσεις που οι τελικοί πελάτες διαθέτουν μετρητές με δυνατότητα εξ αποστάσεως ανάγνωσης από τον διαχειριστή, οι τελικοί πελάτες έχουν εύκολη πρόσβαση σε συμπληρωματικές πληροφορίες που τους επιτρέπουν να ελέγχουν οι ίδιοι λεπτομερώς το ιστορικό της κατανάλωσής τους.

²⁷ Κανονισμός (ΕΕ) 2016/1952 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Οκτωβρίου 2016, σχετικά με τις ευρωπαϊκές στατιστικές όσον αφορά τις τιμές φυσικού αερίου και ηλεκτρικής ενέργειας και για την κατάργηση της οδηγίας 2008/92/ΕΚ (ΕΕ L 311 της 17.11.2016, σ. 1).

Οι συμπληρωματικές πληροφορίες για το ιστορικό της κατανάλωσης περιλαμβάνουν:

- α) σωρευτικά στοιχεία τουλάχιστον για τα τρία προηγούμενα έτη ή για την περίοδο από την έναρξη της σύμβασης προμήθειας ηλεκτρικής ενέργειας εάν αυτή είναι μικρότερη. Τα στοιχεία αντιστοιχούν στις χρονικές περιόδους για τις οποίες υπάρχουν συχνά τιμολογιακές πληροφορίες· και
- β) λεπτομερή στοιχεία για τον χρόνο χρήσης για οιαδήποτε ημέρα, εβδομάδα, μήνα και έτος. Τα στοιχεία αυτά κοινοποιούνται στους τελικούς πελάτες χωρίς αδικαιολόγητη καθυστέρηση μέσω του διαδικτύου ή της διεπαφής του μετρητή τουλάχιστον για το διάστημα των τελευταίων 24 μηνών ή για την περίοδο από την έναρξη της σύμβασης προμήθειας ηλεκτρικής ενέργειας εάν αυτή είναι μικρότερη.

5. Κοινοποίηση των ενεργειακών πηγών

Οι προμηθευτές περιλαμβάνουν στους λογαριασμούς διευκρινίσεις σχετικά με **τη συνεισφορά κάθε ενεργειακής πηγής στην ηλεκτρική ενέργεια που έχει αγοραστεί από τον τελικό πελάτη σύμφωνα με τη σύμβαση προμήθειας ηλεκτρικής ενέργειας (κοινοποίηση σε επίπεδο προϊόντος).**

Οι ακόλουθες πληροφορίες διατίθενται στους τελικούς πελάτες είτε αναγραφόμενες στους λογαριασμούς και στις πληροφορίες τιμολόγησης, είτε συνοδεύοντας τα έγγραφα αυτά, είτε σηματοδοτούμενες σε αυτά:

- α) συνεισφορά κάθε ενεργειακής πηγής στο συνολικό μείγμα καυσίμων του εκάστοτε προμηθευτή (σε εθνικό επίπεδο, δηλαδή στο κράτος μέλος στο οποίο συνήφθη η συμφωνία προμήθειας ηλεκτρικής ενέργειας, καθώς και σε επίπεδο προμηθευτή, εάν ο προμηθευτής δραστηριοποιείται σε περισσότερα του ενός κράτη μέλη) κατά το προηγούμενο έτος με κατανοητό και σαφώς συγκρίσιμο τρόπο·

β) ▮ πληροφορίες για τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις, όσον αφορά τουλάχιστον τις εκπομπές CO₂ και τα ραδιενεργά απόβλητα που είναι αποτέλεσμα της παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από το συνολικό μείγμα ενέργειας του προμηθευτή κατά το προηγούμενο έτος.

Όσον αφορά **το δεύτερο εδάφιο** στοιχείο α), όσον αφορά την ηλεκτρική ενέργεια που προέρχεται από χρηματιστήριο ηλεκτρικής ενέργειας ή εισάγεται από επιχείρηση που βρίσκεται εκτός της Ένωσης, μπορεί να χρησιμοποιούνται συγκεντρωτικά στοιχεία που έχουν δοθεί από το χρηματιστήριο ή την εν λόγω επιχείρηση κατά το προηγούμενο έτος.

Για την κοινοποίηση ηλεκτρικής ενέργειας από ▮ συμπαραγωγή υψηλής απόδοσης, **μπορούν να** χρησιμοποιούνται εγγυήσεις προέλευσης που έχουν εκδοθεί δυνάμει του άρθρου ▮ 14 παράγραφος 10 της οδηγίας 2012/27/ΕΕ. **Η κοινοποίηση της ηλεκτρικής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές πραγματοποιείται με τη χρήση εγγυήσεων προέλευσης, εκτός από τις περιπτώσεις που προβλέπονται στο άρθρο 19 παράγραφος 8 στοιχεία α) και β) της οδηγίας (ΕΕ) 2018/2001²⁸.**

Η ρυθμιστική αρχή ή άλλη αρμόδια εθνική αρχή μεριμνά για την αξιοπιστία των πληροφοριών που παρέχουν οι προμηθευτές στους τελικούς πελάτες τους σύμφωνα με το παρόν άρθρο και για την παροχή τους, σε εθνικό επίπεδο, με τρόπο σαφώς συγκρίσιμο.

²⁸ **Οδηγία (ΕΕ) 2018/2001 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Δεκεμβρίου 2018, σχετικά με την προώθηση της χρήσης ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές (ΕΕ L 328 της 21.12.2018, σ. 82).**

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ
ΕΞΥΠΝΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΜΕΤΡΗΣΗΣ

1. Τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν την εφαρμογή έξυπνων συστημάτων μέτρησης στην επικράτειά τους τα οποία δύνανται να υπόκεινται σε οικονομική αξιολόγηση όλων των μακροπρόθεσμων στοιχείων κόστους και οφέλους για την αγορά και τους επιμέρους καταναλωτές, σε σχέση με τη μορφή έξυπνης μέτρησης που είναι οικονομικά περισσότερο εύλογη και αποδοτική, καθώς και το χρονικό πλαίσιο στο οποίο είναι εφικτή η εξάπλωση των συστημάτων.
2. Στην αξιολόγηση λαμβάνεται υπόψη η μεθοδολογία όσον αφορά την ανάλυση κόστους-οφέλους, οι ελάχιστες λειτουργίες έξυπνων συστημάτων μέτρησης που καθορίζονται στη σύσταση 2012/148/ΕΕ της Επιτροπής²⁹, όπως επίσης και οι βέλτιστες διαθέσιμες τεχνικές για τη διασφάλιση του υψηλότερου επίπεδου ασφάλειας στον κυβερνοχώρο και προστασίας των δεδομένων.
3. Με βάση αυτή την αξιολόγηση, τα κράτη μέλη ή, όταν το κράτος μέλος έχει προβλέψει σχετικά, η ορισθείσα αρμόδια αρχή, καταρτίζει χρονοδιάγραμμα με στόχο έως τη δεκαετία για την εγκατάσταση έξυπνων συστημάτων μέτρησης. Εάν η ανάπτυξη έξυπνων συστημάτων εκτιμηθεί θετικά, τουλάχιστον το 80 % των τελικών πελατών πρέπει να εξοπλιστούν με έξυπνα συστήματα μέτρησης εντός επτά ετών από την ημερομηνία της θετικής τους αξιολόγησης ή έως το **2024** για όσα κράτη μέλη έχουν ξεκινήσει τη *συστηματική* εγκατάσταση έξυπνων συστημάτων μέτρησης πριν ... [την ημερομηνία έναρξης ισχύος της παρούσας οδηγίας.

²⁹ Σύσταση 2012/148/ΕΕ της Επιτροπής, της 9ης Μαρτίου 2012, σχετικά με τις προετοιμασίες για την εμπορική εξάπλωση των έξυπνων συστημάτων μέτρησης (ΕΕ L 73 της 13.3.2012, σ. 9).

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ

Κατάλογος προθεσμιών μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο [και εφαρμογής]
(που αναφέρονται στο άρθρο 72)

Οδηγία	Λήξη προθεσμίας μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο	Ημερομηνία εφαρμογής
Οδηγία 2009/72/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (ΕΕ L 211, 14.8.2009, σ. 55)	3 Μαρτίου 2011	3 Σεπτεμβρίου 2009

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ IV
ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΩΝ

Οδηγία 2009/72/ΕΚ	Παρούσα οδηγία
Άρθρο 1	Άρθρο 1
Άρθρο 2	Άρθρο 2
—	Άρθρο 3
Άρθρο 33	Άρθρο 4
—	Άρθρο 5
Άρθρο 32	Άρθρο 6
Άρθρο 34	Άρθρο 7
Άρθρο 7	Άρθρο 8
Άρθρο 3 παράγραφος 1	Άρθρο 9 παράγραφος 1
Άρθρο 3 παράγραφος 2	Άρθρο 9 παράγραφος 2
Άρθρο 3 παράγραφος 6	Άρθρο 9 παράγραφος 3
Άρθρο 3 παράγραφος 15	Άρθρο 9 παράγραφος 4
Άρθρο 3 παράγραφος 14	Άρθρο 9 παράγραφος 5

Άρθρο 3 παράγραφος 4	Άρθρο 10 παράγραφος 1
Παράρτημα Ι 1	Άρθρο 10
—	Άρθρο 11
Άρθρο 3 παράγραφος 5 στοιχείο α) και παράρτημα Ι. 1 στοιχείο ε)	Άρθρο 12
—	Άρθρο 13
—	Άρθρο 14
—	Άρθρο 15
—	Άρθρο 16
—	Άρθρο 17
—	Άρθρο 18
Άρθρο 3 παράγραφος 11	Άρθρο 19
—	Άρθρο 20
—	Άρθρο 21
—	Άρθρο 22

—	Άρθρο 23
—	Άρθρο 24
Άρθρο 3 παράγραφος 12	Άρθρο 25
Άρθρο 3 παράγραφος 13	Άρθρο 26
Άρθρο 3 παράγραφος 3	Άρθρο 27
Άρθρο 3 παράγραφος 7	Άρθρο 28 παράγραφος 1
Άρθρο 3 παράγραφος 8	Άρθρο 28 παράγραφος 2
—	Άρθρο 29
Άρθρο 24	Άρθρο 30
Άρθρο 25	Άρθρο 31
—	Άρθρο 32
—	Άρθρο 33
—	Άρθρο 34
Άρθρο 26	Άρθρο 35

—	Άρθρο 36
Άρθρο 27	Άρθρο 37
Άρθρο 28	Άρθρο 38
Άρθρο 29	Άρθρο 39
Άρθρο 12	Άρθρο 40
Άρθρο 16	Άρθρο 41
Άρθρο 23	Άρθρο 42
Άρθρο 9	Άρθρο 43
Άρθρο 13	Άρθρο 44
Άρθρο 14	Άρθρο 45
Άρθρο 17	Άρθρο 46
Άρθρο 18	Άρθρο 47
Άρθρο 19	Άρθρο 48
Άρθρο 20	Άρθρο 49

Άρθρο 21	Άρθρο 50
Άρθρο 22	Άρθρο 51
Άρθρο 10	Άρθρο 52
Άρθρο 11	Άρθρο 53
—	Άρθρο 54
Άρθρο 30	Άρθρο 55
Άρθρο 31	Άρθρο 56
Άρθρο 35	Άρθρο 57
Άρθρο 36	Άρθρο 58
Άρθρο 37 παράγραφος 1	Άρθρο 59 παράγραφος 1
Άρθρο 37 παράγραφος 2	Άρθρο 59 παράγραφος 2
Άρθρο 37 παράγραφος 4	Άρθρο 59 παράγραφος 3
	Άρθρο 59 παράγραφος 4
Άρθρο 37 παράγραφος 3	Άρθρο 59 παράγραφος 5
Άρθρο 37 παράγραφος 5	Άρθρο 59 παράγραφος 6

Άρθρο 37 παράγραφος 6	Άρθρο 59 παράγραφος 7
Άρθρο 37 παράγραφος 8	—
Άρθρο 37 παράγραφος 7	Άρθρο 59 παράγραφος 8
	Άρθρο 59 παράγραφος 9
Άρθρο 37 παράγραφος 9	Άρθρο 59 παράγραφος 10
Άρθρο 37 παράγραφος 10	Άρθρο 60 παράγραφος 1
Άρθρο 37 παράγραφος 11	Άρθρο 60 παράγραφος 2
Άρθρο 37 παράγραφος 12	Άρθρο 60 παράγραφος 3
Άρθρο 37 παράγραφος 13	Άρθρο 60 παράγραφος 4
Άρθρο 37 παράγραφος 14	Άρθρο 60 παράγραφος 5
Άρθρο 37 παράγραφος 15	Άρθρο 60 παράγραφος 6
Άρθρο 37 παράγραφος 16	Άρθρο 60 παράγραφος 7
Άρθρο 37 παράγραφος 17	Άρθρο 60 παράγραφος 8
Άρθρο 38	Άρθρο 61
—	Άρθρο 62
Άρθρο 39	Άρθρο 63

Άρθρο 40	Άρθρο 64
Άρθρο 43	Άρθρο 65
Άρθρο 44	Άρθρο 66
—	Άρθρο 67
—	Άρθρο 68
Άρθρο 47	Άρθρο 69
	Άρθρο 70
Άρθρο 49	Άρθρο 71
Άρθρο 48	Άρθρο 72
Άρθρο 50	Άρθρο 73
Άρθρο 51	Άρθρο 74
Άρθρο 3 παράγραφος 9	Παράρτημα Ι.5
Παράρτημα Ι.2	Παράρτημα ΙΙ.3
Άρθρο 3 παράγραφος 10	—
Άρθρο 3 παράγραφος 16	—
Άρθρο 4	—

Άρθρο 5	—
Άρθρο 6	—
Άρθρο 8	—
Άρθρο 41	—
Άρθρο 42	—
Άρθρο 45	—
Άρθρο 46	—
	—

Or. en